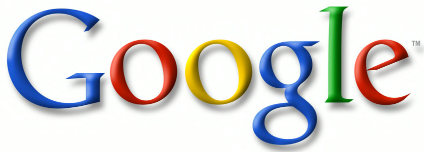
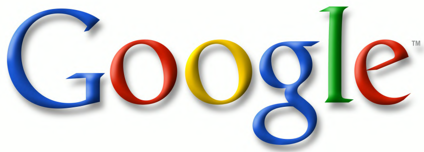
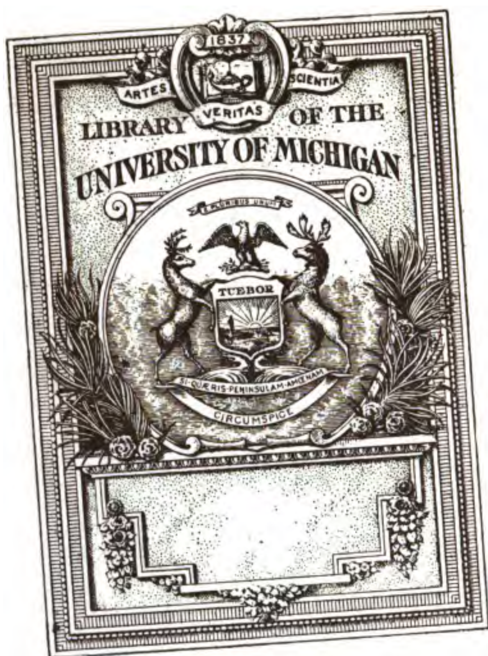

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

VIJFDE DEEL.

DE GESCHIEDENIS DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,

EN DERZELVER BUITENLANDSCHE

BEZITTINGEN,

GEDUURENDE DE STAATS- EN ERF-STADHOUDERLIJKE REGEERWIJZE, TEN TIJDE VAN WILLEM DEN VIERDEN; DE VROUWE GOUVERNANTE ANNA; EN WILLEM DEN VIJFDEN.

DOOR

CORNELIS VAN DER AA.

VIJFDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.
MDCCCIX.

SCHETS,

EN

INHOUD

VAN DIT

VYFDE DEEL.

TIENDE BOEK.

Overgang tot de beschouwing der handelwijzen van het Britsche Cabinet, *betrekkelijk de oogmerken der* Staten van Holland, *bij het verlenen van* Onbepaalde Convooijen aan de Houtschepen, *overeenkomstig den wensch des* Konings van Vrankrijk. — *De* Engelsche Gezant Yorke, *levert op den* 9 April 1779, *eene deels* vleijende, *deels* bedreigende Memorie, *van de Koning zijn Meester aan* H. H. Mog. *over, ten einde hun aan te sporen, om ondanks den* Letter der Tractaten, *van hun recht tot het zenden van*

Grove Houtwaren naar Vrankrijk *aftezien, zulks aan hunne Ingezetenen te verbieden, en niet te beschermen door* Onbepaalde Convooijen. — *De Memorie van* YORKE *vermeerderd het ongenoegen onder de Kooplieden, en veroorzaakt op den* 24 Julij *daaraan volgende, dat de* Staaten van Holland *hun* Provisioneel *besluit tot* opschorting der Bepaalde Convooijen, *in een* finaal *veranderen. — Zij schrijven eene zeer dringende* Circulaire Missive *aan de Staten der VI overige Gewesten, ten einde dezen aantespooren, om daarin hun voorbeeld te volgen, met herinnering van de gevolgen, die zij anders van* Vrankrijks *ongenoegen te verwagten hadden. — De verschillende en zeer uit elkander lopende gevoelens der Staatsleden in onderscheidene Gewesten, doen de Twisten en Verdeeldheden onder de Ingezetenen aanmerkelijk vermeerderen. — Advis over dat onderwerp, op den Gelderschen Landdag ingeleverd door de Heer* VAN DE MARSCH, *tot een bewijs daar van opgegeven. — Aanmerkingen over dat Advis. — De* Circulaire Missive *der* Staten van Holland, *brengt in de besluiten van de meerderheid der Staatsleden in de VI Gewesten, omtrent de Convooijen gene verandering te weeg. — Welke Resolutien deswegens bij hun genomen, en wanneer dezelven bij* H. H. Mog. *ingezonden werden. — Opgave van het* Generaliteits Rapport *van den* 21 October, *waar bij tot het volharden bij het verlenen van* Bepaalde Convoijen *door VI Gewesten besloten werdt. — De* Staten van Holland *keuren het af. — De meerderheid,*

heid doet 'er eene verklarig tegen, met bedreiging van alles wat omtrent het Bepaald Convooij mogt besloten worden te zullen aanzien. — YORKE *levert eene* Tweede Memorie *aan* H. H. Mog. *over, zich daar in beklagende over* Vrankrijks *gedrag; insteerende als nog op het verbod van den uitvoer der* Grove Houtwaren, *en op het op nieuw aangaan van* Onderhandelingen *tot vereffening der Geschillen over den zin en letter der Tractaten, op den voet zoo als* YORKE *reeds 2 Jaren bevorens, in eene Conferentie tusschen Hem en de* Burgemeester RENDORP *hadt voorgeslagen. — Verslag van het gene te dien tijde, tusschen* YORKE *en* RENDORP *is verhandeld geworden. — Wat beiden bedoelden en begeerden, en* aan wien, *en* waaraan *het was toe te schrijven, dat de aanbiedingen van* YORKE *bij die Onderhandelingen gedaan, in den wind geslagen zijn geworden. — Het niet beantwoorden der beide Memorien van* YORKE, *en de Egards voor* Vrankrijks *eisschen, en derzelver Gezant* DE LA VAUGUION *bij* Holland, *doet der Engelschen ongenoegen wel vermeerderen, echter word hetzelve eenigsints gelenigd, door het* Generaliteits besluit van den 8 November, *waarbij het Scheepstimmerhout van het Convooij wordt uitgesloten. — Ondanks dat besluit, gaat het zenden van verbodene waren uit* Holland, *en het ondersteunen der* Noordamericaanen *door dat alles den gewonen gang. — Zekere vrijbuiter, genaamd* PAUL JONES, *voorwendende een* Americaansche Kaper *te zijn, verovert in een gevecht twee* Engelsche Koningsfregatten, *en*

loopt met dezelven in Texel *binnen, komt aldaar aan den Wal, en eischt niet alleen de hem ontbrekende Scheepsbehoeften, maar ook een verblijf aan den Wal tot herberging van zijne zieken en gekwetsten. — De Commandant van de* Texelsche Rhede *vraagt aan* H. H. Mog., *hoe daar omtrent te moeten handelen? en welk besluit daar op door dezelven genomen is geworden. —* YORKE *levert uit naam des* Konings van Engeland, *eene Memorie over de aankomst en het verblijf van* PAUL JONES *hier te Lande, aan* H. H. Mog. *over, eisschende dat zij de door* P. JONES *genomene en in* Texel *binnengebragte Schepen in beslag nemen, en zorg voor de zieken en gekwetsten, tegen voldoening, dragen wilden? —* H. H. Mog. *accordeeren het* laatste; *maar wijzen het* eerste *van de hand, als naar hun begrip strijdig zijnde met het* Reglement van 1756, *opzichtelijk het binnenlopen van Commissievaarders of Kapers, varende onder bekende Vlaggen, in onderscheiding van Vrijbuiters of Zeerovers. — De* Koning van Engeland *hier niet mede te vreden, doet* door *eene nadere Memorie, de twee Fregatten in* Texel *liggende te rug eisschen, en betoogd, dat het aangehaalde Reglement van* 1756 *op het geval van den Zeerover* P. JONES *niet applikabel was. —* H. H. Mog. *persisteeren bij hun genomen besluit, en weigeren aan des Konings verzoek te voldoen, terwijl zij inmiddels bij oogluiking dulden, dat* P. JONES *een reistochtje door* Holland doet, *bij welke gelegenheid hij in vele Steden met buitengewone Eerbetoningen ontfangen en vereerd wordt, in tegen-*

over-

overstelling van de door hem Krijgsgevangen gemaakte Engelsche Officieren, aan welken het aan den Wal komen verboden was. — *Het* Engelsch Cabinet *toont zich over dat alles ten uiterste beledigd, en besluit tot het gebruik maaken van geweldadige middelen tot stremming en benadeeling van den Zeehandel en de Koopvaardij der Ingezetenen, zoo door het doen eener bedreiging tot het opschorten van alle existeerende Handelverdragen met de Republiek; als tot het geven van eene order aan den* Commodore FIELDING, *om het uitzeilend Hollandsch Convooij onder den* Schout bij Nacht VAN BYLANDT *te onderzoeken, en de Houtschepen, des noods Vijandelijk aantetasten en optebrengen.* — PAUL JONES *vertrekt met de door hem genomene Engelsche Fregatten, op herhaalde instantien van* H. H. Mog. *uit* Texel. — *Ten zelfden dage vertrekt* BYLANDT *met het Convooij naar de* Bogt van Vrankrijk. — *Het word door* FIELDING *opgewagt, en door hem, ondanks de protestatien van* VAN BIJLANDT, *geweldadig onderzocht en naar* Engeland *vervoerd.* — *Verschillende uitwerkingen, welke de binnenkomende tijding van dat geval op veler Gemoederen veroorzaakte.* — *Sommigen te* Amsterdam *houden het bericht voor een valsch verzonnen tijding.* — *De* Makelaar PEX *word daarover op de Beurs zeer onheusch behandeld door den* Makelaar TAMME BETH. *en anderen.* — *De waarheid dier tijding gestaafd door* Officieele berichten uit Londen, *en de waarschouwing deswegens, door* STORMONT *aan den* Gezant VAN WELDEREN

gedaan. — Velen ſchrijven het opbrengen van het Convooij aan Verraad toe, en dringen aan, niet alleen op het onderzoeken van BYLANDT's *gedrag door eenen Krijgsraad; maar ook om dat geweldadig bedrijf aan de* Engelſchen *betaald te zetten, door het verklaren van den* Oorlog. — VAN BYLANDT *wordt door eenen Krijgsraad van alle Plichtverzuim vrijgeſproken. — Velen beſchuldigen hem des niettegenſtaande van Lafhartigheid. — Aanmerkingen over de ongerijmdheid dier beſchuldiging, met opgave van de geringheid zijner magt, vergeleken met die van* FIELDING. — *De ontmoeting met het Convooij veroorzaakt, dat de* Gecommitteerden van de Admiraliteiten *aan* H. H. Mog. *Adviſeeren, om het beſluit tot* Bepaald Convooij *in te trekken, en dat van* Onbepaald Convooij *vast te ſtellen.* — H. H. Mog. *beklagen zich bij het Engelsch Cabinet over het opligten van het Convooij, en eisſchen teruggave van de opgebragte Schepen. — Welk een afwijzend antwoord te* Londen *daarop is gegeven geworden, alwaar men zich beriep op den Letter des Tractaats van* 1674. — *De* Koning van Engeland, *na verloop van* 8 *Maanden, geen antwoord van* H. H. Mog. *wegens de aanvrage om* Hulptroupen *bekomen hebbende, vernieuwd deswegens zijn verzoek in eene zeer dringende en uitvoerige Memorie, opgevuld met de hevigſte klachten over Hun gedrag, en doet dezelve door* YORKE *overhandigen den* 21 Maart 1780, *met bedreiging, dat zoo* H. H. Mog. *binnen* 3 *weken geen voldoend antwoord geven, alle Tractaten dadelijk*

lijk zouden worden opgeschort. — Welk eenen nadeligen indruk en sensatie deze Memorie bij de Natie te wege bragt. — H. H. Mog. *verzoeken uitstel van tijd aan* YORKE, *tot het beantwoorden der Memorie, doch hij weigert zulks aan de Koning bekend te doen worden. — Hoe het verzoek der Staten aan* VAN WELDEREN *gezonden zijnde, te* Londen, *door* STORMONT *op een trotsche wijze van de hand gewezen wordt. —* H. H. Mog., *wijzen met* Unamine Stemmen, *op den voorgang der* Staten van Holland, *des Konings aanvrage om* Hulptroupen *van de hand, op grond, dat het* CASUS FOEDERIS, *waarbij het leveren van hulp bepaald was, niet aanwezig was: besluiten voorts, bij* meerderheid, *tot het verlenen van* Onbepaalde Convooijen. — *De* Staten van Zeeland *doen een Protest daar tegen inleveren; en raden de Bondgenooten het in acht nemen van de* stipste Neutraliteit, *en het aangaan van* Onderhandelingen met Engeland *aan, uithoofde van den vervallen toestand der Marine, waardoor men tot het voeren van den gevreesden* Oorlog *ter Zee volstrekt buiten staat was. — Het doet geen nut bij de overige Leden van het Bondgenootschap. — Ook niet bij zeer vele Ingezetenen, die zich over de vermoedelijk aanstaande Vredebreuk reeds in voorraad openlijk verheugden, in den waan zijnde, dat men den* Britten *met hulp van* Vrankrijk *wel dra uit Zee verjagen, en den Handel van alle banden bevrijden zoude. — De* Koning van Engeland, *schorst na verloop van den gestelden Termijn, alle Tractaten en Verdragen met de Republiek aangegaan,*

en

en ſteld de Nederlanders op gelijken voet als alle Onzijdige Natien. — Hij geeft eenen daar mede overeenkomſtigen last aan zijne ſcheepsbevelhebberen, en verleent Lettres de Marque *aan de Kaperſchepen, tot ſtremming van den Nederlandſchen Koophandel en Zeevaardij. — De* Koning van Vrankrijk, *hoogst vergenoegd over het gedrag van* H. H. Mog. *ten aanziene van* Engeland, *doet door zijn Gezant eene Memorie overleveren, waarin hij hun kennis geeft, van de herroeping der Arresten opzichtelijk de invoering van het* Edict *en* Toltarief *tot bezwaar van den Handel, en teruggave van het reeds betaalde. — Welke nadelige uitwerkingen, tot vermeerdering der inwendige Verdeeldheden, deze gunstbetooning des Franſchen Konings te wege bragten. — 's Lands* ERF-STADHOUDER *en de* Raad van Staten, *bemerkende dat 'er bij de Bondgenooten geen toeſtemmend beſluit opzichtelijk de in* Maart 1779 *overgeleverde Petitie, tot aanbouw van* 60 Oorlogſchepen *genomen werd, begeven zich andermaal naar de Vergadering van* H. H. Mog., *voorſtellende, om uit hoofde van het beſluit wegens de* Onbepaalde Convooijen, *eene buiten gewoone uitrusting van* 52 Schepen en Fregatten *te doen, met overlegging van een Petitie der kosten, en de wijze om die ſom onverwijld bij een te krijgen. — Ongemene bereidvaardigheid der Ingezetenen tot het fourneeren der Gelden, ondanks de geringe Rente van 2½. PrCt. — Het groot gebrek aan Zeevolk, veroorzaakt een onöverkoombare hinderpaal in het bemannen der Vloot. — De* ligting van den derden Man

op

op de Koopvaarders dienende, *ter keuze van de* Admiraliteiten, *door* H. Ed. Mog. Staten van Holland *voorgeslagen tot spoedige bemanning der Vloot, vind veel tegenstand in* Friesland *en* elders, *alwaar men slechts den* vijfden of zesden Man, volgens eigenkeuze, *leveren wil. — Het twisten hier over, veroorzaakt, dat* H. H. Mog. *niet eerder dan op den* 26 Julij *het Placaat tot de ligting van den* derden Man *doen afkondigen, waar door de uitrusting en bemanning der gevraagde Schepen verijdeld wordt. — De* Engelsche *verklaren de opgebragte Schepen van het Convooij onder* Bylandt *genomen, voor goeden prijs, met opgave van den Koopschat voor welken dezelven zijn verkocht geworden. — Zij neemen na het schorsen der Tractaten de gewelddadigste maatregelen, zoo tegen de* Nederlandsche Koopvaarders, *als tegen de* Westindische Colonien van den Staat. — *Zij Landen op het Eiland* St. Martin, *en maaken zich meester van de Schepen en Goederen der* Noodamericaanen *zich zich aldaar bevindende. — De klachten door* H. H. Mog. *deswegens te* Londen *gedaan, worden niet gehoord. — Ondanks de sensatie die het gebeurde te* St. Martin *bij velen verwekte, en hunne vreze voor het lot der overige weêrloze Colonien, vleijen zich anderen met* Vreemde hulp, *en bijzonder van het* Plan eener Gewapende Neutraliteit *van alle Onzijdige Zeemogendheden in het Noorden, door* Rusland *voorgesteld ter bescherming van de Vrije Zeevaart tegen de Vexatien der Oorlogende Mogendheden. — Wie de Ontwerper van dat Plan was, met opgave van des-*

selfs

ſelfs voornaame inhoud en ſtrekking. — *De* Keizerinne *zend eene verklaring deswegens aan de Hoven van* Londen, Verſailles, Madrid, Koppenhagen, Stokholm, *en ook aan* H. H. Mog., *met uitnodiging, om tot het Plan toe te treden.* — *Ongemeene blijdſchap door velen over die uitnodiging aan den dag gelegd, en om welke redenen.* — H. H. Mog. *nemen in navolging van de Noordſche Hoven enz., het aanbod der Keizerinne, met bewijzen dan dankbaarheid, gereedelijk aan.* — *Hoe zeer het bijeenkomen van een Congres, tot het ſluiten van dat Verbond, bij velen min nodig geoordeeld word; terwijl anderen het gaarne in den* Hage *zagen gehouden worden, zoo verkiest de Keizerinne dat de Afgevaardigden te* Petersburg *bij een kwamen.* — *Zij maakt geen ſpoed tot het houden van het Congres.* — *Wie daartoe van wegens* H. H. Mog. *benoemd zijn geworden.* — *De Gevolmachtigden worden tot het aannemen van hunne reize naar* Rusland *opgehouden, daar de bedenkingen en verſchillende gevoelens der Staatsleden, die de* Guarantie van de O. en W. I. Etabliſſementen *wilden bedongen hebben.* — *De* Staten van Holland *brengen ter* Generalitett *een* Præadvies *uit, het welk bij* H. H. Mog. *in een beſluit veranderd word, houdende een last aan de Afgevaardigden,* om tot het Plan toe te treden, wanneer de Guarantie van de Staatſche Bezittingen zoo in alles buiten Europa aangenomen en verzekerd werde. — *De Afgevaardigden met hun aanzienlijk gevolg nemen den* 3 Augustij *de reize naar* Rusland *aan, en geven op den* 9 September *opening*

van

van hunnen last aan de Russische Staatsministers PANIN *en* OSTERMAN. — *Deze beiden oordelen het beding van* Guarantie *onnodig, en keuren het geheel af.* — *Het zenden van eenen Courier naar den* Hage *met dat bericht, en aanvrage om nieuwe en naderen last, vertraagd het werd der handeling aan het Russische Hof, en veroorzaakt vele langdurige Discussien en Raadplegingen bij de Staten der onderscheidene Gewesten.* — *Velen schrijven* het aandringen op de Guarantie *toe, aan een hatelijk oogmerk van Z. H. en de zogenaamde* Anglomannen, *om den Staat buiten het* Plan van Neutraliteit *te houden.* — H. H. Mog. *besluiten op den* 20 November, *met meerderheid van slechts* vier Gewesten, *en dus op eene* Inconstitutionele wijze, *tot de tekening van het Plan*, zonder de begeerde Guarantie. — *Nadrukkelijk Protest door de* Staten van Zeeland *daar tegen gedaan, doet geen nut.* — *Ongemeene vreugde bij velen over het eindelijk besluit van* H. H. Mog. — *De geheime Handelingen sints eenen geruimen tijd van* 2 *Jaren, tusschen de Hoofden der* Noordamericanen, *de* Burgemeesteren van Amsterdam, *en* andere Personen *hier te Lande, komen te dien tijde in* Engeland *op eene zeer toevallige wijze aan het daglicht, met het reeds ontworpen en getekend Commercie Tractaat en andere stukken, door de opvisching dier Papieren en de gevangenneeming van den Gewezen President* LAURENS. — *De* Koning van Engeland *zend die stukken Copiëelijk aan* YORKE, *vergezeld met eene Memorie van klachten over dien geheimen handel met*

zij-

zijne Onderdanen, met last om dezelve aan Z. H. over te leveren. — Z. H. brengt dit alles over ter tafel van de Staten van Holland, *met opgave van de korte aanspraak welke Hij bij die gelegenheid gedaan heeft. — De Staten stellen de stukken in handen van* Burgemeesteren der Stad Amsterdam *ten fine van Bericht, met afkeuring van die handelingen. — Het gerequireerd* Bericht van Burgemeesteren *word in handen gesteld van het* groot Besoigne. — YORKE *levert deswegens op den* 10 November *eene scherpe Memorie aan* H. H. Mog. *over, eisschende eene Exemplaare straf aan den* Pensionaris VAN BERCKEL *en andere Hoofdbeleiders van dien geheimen Handel. — Nadeelige uitwerking die deze eisch des Konings op veler gemoederen verwekte. — Ondanks de Protestatien der Gedeputeerden van* Amsterdam *en* Haarlem, *wordt het gedrag van* Burgemeesterem, *en allen die deel in dien geheimen handel genomen hadden, zoo wel bij de* Staaten van Hollaud, *als ter* Generaliteit, *Staatsgewijze afgekeurt, en besloten, dat de zaak nader onderzocht zoude worden: van welk besluit aan* YORKE *bericht gegeven wordt. — Hij weigert hetzelve aantenemen, en levert op den* 12 December, *uit 'sKonings naam eene* tweede *en* nog sterker Memorie *over, eisschende dadelijk een voldoenend antwoord, en een Complete Satisfactie en exemplare straf aan de Hoofdbewerkers. — Aanmerkingen over die Memorie. —* H. H. Mog. *besluiten, ingevolge het* Præadvis van Holland, *om de stukken in handen van het* Hof van Holland *te stellen, ten fine van Advis. —*

Ook

Ook dat besluit wordt bij YORKE *derwijze gewraakt, dat hij weigert om het bericht deswegens van hunnen* Griffier *aan te neemen. — Zijn gezegde hij die Gelegenheid aan den* Griffier FAGEL, *waarop besloten wordt, om het stuk met een Pink naar* Londen *te verzenden, alwaar het door* STORMONT *almede gewijgerd word aan te neemen. — Men besluit aldaar tot het dadelijk verklaren van den Oorlog tegen de Republiek, zoo uit hoofde van den onbehoorlyken handel met de Colonisten, als om de weigering tot het voldoen aan 's Konings eischen. — De Oorlogsverklaring geschiede niet om de toetreding tot de* Gewapende Neutraliteit. — *Zulks nader bewezen met de aanmerkelijke gezegden van den* Hoogleeraar KLUIT, — YORKE *krijgt order om den* Haag *te verlaten, en vertrekt naar Antwerpen. — Detijding der Vredebreuke word met verschillende aandoeningen hier te Lande vernomen. — Bij het grootste deel der Natie veroorzaakt dezelve eene grote Sensatie. — Velen verheugen zich daar en tegen over dat bitter onheil, ondanks eene schade van* 80 *Millioenen op Zee, en het vermoedelijk verlies van de* O. *en W. I. Bezittingen, bij het gemis van eene behoorlijke Zeemacht. — Zij vleijen zich met een verdubbelde Schaévergoeding, niet zoo zeer door* eigen Middelen, *dan wel door* Vreemde Hulp, *en bijzonder die van de* Gewapende Neutraliteit. — *De* Engelschen *nemen in weinig tijds, bij de* 200 *rijk geladene Koopvaarders weg. — Valsche geruchten wegens een hulp van* 12 Oorlogschepen, *en* 6000 Man *uit* Vrankrijk *afgezonden, ter ver-*

** de-

dediging van de Kaap. — *Mislukte pogingen om Schepen te Huren of te Kopen bij de* Noordsche Hoven. — *Dit alles, en het ongegrond en ligtzinnig vertrouwen op de* Gewapende Neutraliteit, *doet veel kwaads, tot het eendrachtig bevoorderen van s' Lands belangen in den pressanten nood, waarin het zich door den ontvlamden Oorlog bevindende was. — De* Koning van Engeland *kondigd het* Oorlogsmanifest *af. — Verbazende aandrang bij de Admiraliteit aldaar, om* brieven van Represaille *door de Kaapers, om de Hollandsche Schepen optebrengen. — Bedriegelijke voorwendselen van sommigen aangaande* 's Lands Defensiemiddelen, *en de* onmagt des Vijands, *brengt bij velen zorgeloosheid te wege over den weerlozen teestand der Marine, en doet het ongenoegen tegen Z. H. aanmerkelijk vermeerderen. — Nader betoogd, door het gene* de Heer VAN DE MARSCH, *wegens den toestand der Marine openlijk, doch zonder eenigen grond voordroeg, bij gelegenheid van zijn Advis over de toetreding tot de* Gewapende Neutraliteit. — *De ongerijmdheid van zijn gezegde,* wegens 50 gereedliggende Oorlogschepen *om den Vijand te bestoken, aangetoond, door eene Accuraate opgave van den Staat der Marine, ten tijde van de uitbarsting des Oorlogs. — Gevaarlijke toestand des Vaderlands aan de* Landzijde *en bijzonder op de Kusten van* Holland, *bevorens in den wind geslagen, en nu op nieuw bij Z. H. aangetoond, door een Voorstel om daar in te voorzien, door het formeeren van* Campementen *en andere* Defensiemiddelen op de Zeedorpen,

pen, *wordt zulks min nodig gekeurt, en blijft om* de kosten *onuitgevoerd.* — *Schets der werkzaamheden bij de* Admiraliteit te Amsterdam, *om in 's Lands vegen toestand de Zeemagt van den Staat te versterken.* — *Z. H. doet op den* 26 December, *tot datzelfde einde een gewichtig Voorstel aan* H. H. Mog., *doch zonder eenig gevolg van belang, zoo uithoofde van de onwilligheid van sommige Gewesten, om door prompte fournissementen in 's Lands noden te voorzien; als door het op nieuw ter bane brengen van de oude twisten, over het* al *of* niet *noodzakelijke, om* Zee- en Landmagt *beiden in behoorlijken staat te stellen.* — Opgave *van een aantal Verordeningen bij* H. H. Mog. *bepaald bij het uitbarsten des Oorlogs.* — *Hatelijke reflectien van sommigen over het aanhouden varen der* Paketboten, *als een bewijs van het voorgewend plaatshebbende* Verraad *en* Verstandhouding *met den Vijand.* — *De noodlottige tijding van de uitbarsting des Oorlogs, door de* Engelschen *op de spoedigste wijze naar de* Barbados *overgebrieft zijnde, geeft dit gelegenheid, dat* RODNEY *en* VAUGHAN *zich in allerijl met eene grote magt naar* St. Eustatius *begeven, om die gewichtige Bezitting te overweldigen.* — *Door gebrek aan Verdedigingsmiddelen op dat Eiland, maaken de Engelschen zich zonder slag of stoot meester van* St. Eustatius, *en ook van* St. Martin *en* Saba. — *Gruwelijke handelwijze door* RODNEY *te* St. Eustatius *gepleegd in het beroven der Ingezetenen.* — *De Schout bij Nacht* KRULL *sneuvelt bij* Antigoa *in een gevecht, en zijn Schip,*

 be-

benevens 22 *Koopvaarders worden in* Ierland *opgebragt.* — Esſequebo, Demerarij *en de* Berbiçes, *worden al mede bij gebrek van Defenſiemiddelen door den Vijand overmeesterd.* — *De aanſlag der* Engelſchen *om de* Kaap *te overweldigen, mislukt door de tijdige hulp des* Franſchen Admiraals DE SUFFREN, *doch dit belet niet, dat den* Engelſchen Admiraal JOHNSTONE *zich meester maakt van het rijkgeladen* O. I. C. Schip de Held Woltemade, *en nog 5 andere Schepen, liggende in de* Saldanha Baai. — *Te* BATAVIA *ſteld men zich, op het vernemen der Vredebreuk, in ſtaat van tegenweer, waardoor het oogmerk der* Engelſchen *tegen die Hoofdſtad verijdeld wordt.* — BIJLAGEN, *dienende tot aanwijzing van de voor- en- nadeelen, welke door den invoer van* Engelſche Manufacturen, *voor den Koophandel en de Fabrieken dezer Landen veroorzaakt worden.*

ELFDE BOEK.

heid, en het ſteeds blijvend gebrek om Zeevolk *enz. te doen.* — *Aanmerkingen over den ſchadelijken invloed die dat Voorſtel bij vele Ingezetenen, ten nadele van Z. H. veroorzaakte.* — *Opgave van de pogingen reeds bevorens door Z. H. in het werk geſteld, om het gebrek aan* Zeevolk *enz. uit den weg te ruimen, met aanwijzing van de oorzaken waaraan dat gebrek, in onderſcheiding van vroeger dagen, thans moest toegeſchreven worden.* — *Z. H. vertrekt in Perſoon naar* Texel, *zoo tot het inſpecteren van het* Nieuwe Diep; *als tot het onderzoek naar de waarheid van zeker bericht, medegedeeld door den Franſchen Gezant, en wel voornamelijk tot het bevorderen van de uitrusting ter Zee.* — Opgave *waarin eigenlijk het medegedeeld bericht des Franſchen Gezants beſtondt: aan wien Hij hetzelve mededeelde: en wat deswegens te* Amſterdam *is voorgevallen met de Heer* FIZEAUX, *op order van Burgemeesteren dier Stad; en den gelukzoeker* MONTAGUE *geheten, ſchoon alles op een louter niets uitliep.* — *Geruchten wegens de aanſtaande verſchijning van een Transport van 3 a 4000 Man Troupen uit de* Wezer *en gaande naar* Engeland, *veroorzaken veel opſpraaks en gemor, toen het Transport niet kwam opdagen.* — *Uitvoerig verſlag van de verrichtingen des* ERFSTADHOUDERS *gedurende zijn verblijf op de Rhede van* Texel. — *Min de Inſpectie van eene nieuwe Legplaats voor 's Lands Schepen in het* Nieuwediep *volgens het Plan van* BRANDLIGT; *maar veel meer het beſpoedigen van het uitlopen der ingereedheid*

 zijn.

ZINCK, *om met een ander ſmaldeel in Zee te ſteken, en zich met* KINSBERGEN *te Conjungeeren, ten einde het verwacht worderd* Convooij uit de Wezer *te bemachtigen. — Het zelve niet opdagende, valt* HARTZINCK *met het Esquader in* Texel *binnen, zonder eenige afbreuk aan den Vijand te hebben kunnen toebrengen. — De* Schout bij Nacht ZOUTMAN, *volgens order van Z. H. op het punt ſtaande om met eenige Schepen uit te lopen, ten einde zich met die onder* HARTZINCK, *te vereenigen, wordt daarin belet door het binnenvallen van den laatstgenoemden. — Ongemeene ſenſatie en hevige klachten over dat geval in den Lande verwekt, tot aanmerkelijke vermeerdering der Twisten en Verdeeldheden en den Haat tegen Z. D. H. onder het Gros der Natie. — Een voorbeeld daarvan opgegeven, door de mededeling van de hatelijke beſchuldigingen, die door den Schrijver van de* SCHETS VAN EEN GROOT TAFEREEL *aan dien Vorst op de openlijkſte en onbeſchaamdſte wijze zijn toegeduwd geworden, zelfs ten tijde dat Hoogstdezelve zich nog aan het roer van den Staat bevindende was. — De* Regering der Stad Amſterdam, *doet door hare* Gedeputeerden ter Vergadering van Holland, *op den* 18 Meij, *een nadrukkelijk Voorſtel doen, over de aanhoudende Werkeloosheid der Marine, met expresſe last, om ten ſterkſten aan te dringen op een naauwkeurig onderzoek deswegens, en opgave van de middelen om zulks te verbeteren. Alverder voorſlaande;* 1 *om* met het Hof van Vrankrijk een Plan van gemeenſchappelijke De-

 fen-

fensie aan te gaan: 2 *om* bij de Noordsche Mogendheden een aantal Schepen te Koopen of te Huren: *en* 3de, *dat* 'er dadelijk en met den meesten spoed eenige Leden van Regeering uit de onderscheidene Gewesten des Vaderlands gekozen werden, om met Z. H. de nodige Besoignes te houden, en te overleggen welke middelen in het werk gesteld moesten worden, om aan de algemene zaken des Bestuurs eene betere wending te bezorgen, en den smaad des Vaderlands uit te wisschen enz. — *Aanmerkingen over dat Voorstel, het welk door sommigen, als wijs en welberaden, en hoogstnuttig toegejuicht; doch door anderen, als voedsel aan de Tweedracht gevende,* onnut *en* schadelijk *werdt aangemerkt. — De Gedeputeerden van* Dordrecht *en* Haarlem *ondersteunen het zelve, doch de overige Leden der Vergadering zich deswegens niet verklarende, oordeelende met en benevens vele Ingezetenen, dat het benoemen van eenen* Achterraad *tegen de Constitutie strijdende was, waarom het zonder gevolg bleef. — Opgave der Redenen en zwarigheden die Z. H. (ingevolge het bericht des* Burgemeesters Rendorp) *benevens de voornaamste Vlootvoogden, in het Besoigne in* Texel *gehouden, in het midden bragten, opzichtelijk* het Concerteeren met Vrankrijk. — *Nadelige gevolgen, tot vermeerdering des ongenoegens tegen Z. H. en opdrijving der Twisten en Verdeeldheden in het Vaderland, uit dat Voorstel door velen afgeleid.* — Burgemeesteren der Stad Amsterdam *besluiten tot het zenden eener Commissie aan Z. H., welke op den 6* Ju-

Junij *ter Audientie toegelaten zijnde, in bijzijn van een* Raadpenſionaris VAN BLEIJSWIJK *van dien Vorst eischten.* 1. De verwijdering des HERTOGS VAN BRUNSWIJK van het Hof, aan diens raad en invloed op den Geest des Stadhouders, de oorzaak van 's Lands onheilen toekennende. 2. Dat Hoogst dezelve als nog zijne toeſtemming verlenen wilde, tot het benoemen en aanſtellen van eenige Raadslieden, enz. — *Opgave van het gene 'er te dier gelegenheid tusſchen de Commisſie van* Burgemeesteren der Stad Amſterdam *en Z. H. is voorgevallen, en om welke redenen dien Vorst dat Voorſtel met verachting van de handwees, en zich verplicht oordeelde, om de ingebragte beſchuldiging opzichtelijk* den HERTOG, *ter kennisſe van dezen zijnen Voogd en Opvoeder te moeten brengen. — Aanmerkingen over de onbillijkheid en de ongerijmdheden welken in dit Voorſtel zoo omtrent Z. H. als omtrent den* Hertog *lagen opgeſloten, met aanwijzing dat dit alles geſchiede om de Verdeeldheden en Twisten onder de Natie nog verder aan te vuren. — Z. H. doet ter Vergadering van* H. H. Hog. *een Voorſtel, tendeerende tot het doen van een naauwkeurig onderzoek bij de respective* Collegien ter Admiraliteit, *naar den Staat dier Collegien, met opgave van het gene bij elk derzelver ſints den aanvang der* Noordamericaanſche onlusten, *en derzelver gevolgen, was gedaan en verricht geworden, ter opſporing van de ware* Oorzaken *der aanhoudende zwakke geſteldheid van 's Lands Zeemagt. — Hetzelve door* H. H. Mog. *geapprobeert, en aan de Admiraliteiten ten fine van bericht ingezonden zijnde,*

de, leveren dezelven uitvoerige Rapporten deswegens over, waaruit duidelijk de Oorzaken van het verval der Marine te ontdekken waren. — H. H. Mog. *ingevolge het* Plan van Gewapende Neutraliteit, *een nader aanzoek, bij de* Noordsche Hoven *om hulp doende, word hun het geven derzelver door de Russische Staatsministers geweigerd, op grond dat de Republiek ten tijde van de Ratificatie van het* Tractaat van Neutraliteit, *niet meer behoorde tot de Onzijdige Mogendheden, dewijl de Oorlogsverklaring der* Engelsche *vier dagen bevorens was uitgevaardigd.* — *De* Keizerinne *beveelt aan haren* Admiraal BORISOFF te Cadix *met eene Vloot liggende, om geene Hollandsche Schepen van daar naar* Holland *willende vertrekken, onder de bescherming van hare Vlag te nemen.* — *De* Koninginne van Portugal *betoont zich meer Vijandig dan Vriendnabuurlijk jegens de Republiek gezind te zijn, vermits zij, ondanks hare toetreding tot de* Gewapende Neutraliteit, *het verblijf in hare Havens aan de Hollanders doet verbieden.* — *Het* Fransche Hof *toond zich in tegendeel zeer hulpvaardig jegens de Republiek, door het zenden van* den Graaf DE BOUILLÉ, *met eene aanzienelijke magt naar de* West-Indien, *ten einde de overweldigde Colonien van de* Engelschen *te heroveren.* — St. Eustatius *wordt door* Vrankrijks *magtige hulp bij verrassing hernomen.* — *Ook* St. Martin, Saba, Essequebo, Demerarij, *en de* Berbiçes. — *De Fransche Admiraal* DE LA MOTTE PIQUET *herovert op de* Engelschen *een Convooij van 23 rijkgeladene Schepen, beladen met de geroofde Goederen te* St. Eustatius. —

Men

Men vleid zich hier te Lande met de teruggave dier Goederen, doch men beschouwd dezelven te Parijs *als* Engelschen Eigendom, *en verklaart dezelven voor goeden prijs. — Aanmerkingen over dit gedrag. — De* Fransche Admiraal DE SUFFREN, *beveiligd, door zijne spoedige verschijning* aan de Kaap, *die belangrijke bezitting voor de Vijandelijke desseinen van den* Engelschen Admiraal JOHNSTONE. — JOHNSTONE *neemt eenige Schepen uit de* Saldanha-Baai *weg. — De tijding der Oorlogsverklaring van* Engeland *te* Batavia *bekend geworden zijnde, steld men zich aldaar in staat van Verdediging: doch te vergeefsch, dewijl de* Britten *geen oogmerk hadden om die Hoofdplaats der Oostermaatschappij te overweldigen. — Den* Engelschen Admiraal HUGHES, *en den* Generaal MONRO, *met eene aanzienelijke Zee- en Landmagt afgezonden zijnde, overweldigen in korten tijd de Stad* Negapatnam. — *Zij trekken van daar naar het Eiland* Ceilon, *nemen de sterkte* Trinconomale, *en het Fort* Oostenburg *met geweld in, veroveren bij die gelegenheid eenige Schepen, en eene aanzienelijke menigte van Geschut en Ammunitie. — Gemis van een genoegsaam getal Oorlogschepen, en het steeds aanhoudend gebrek aan Scheepsvolk om de in gereedheid gebragte Schepen te bemannen, veroorzaakt dat de Koopvaarders naar de* Oostzee *bestemd, gedurende den Zomer des Jaars* 1781 *in 's Lands Havens blijven liggen, wagtende op Convooij. — Het Ongenoegen* word *daardoor vermeerderd, en de oorzaak door velen aan opzettelijk Plichtverzuim en Verraad toegekent. — Het vertrek der Koopvaarders met de in*

ge-

gereedheid zijnde Schepen word eindelijk aangekondigd, en loopt het Convooij op den 1 Augustij, *onder het Opperbevel van den* Schout bij Nagt ZOUTMAN, *uit* Texel *in Zee. — Opgave van het getal en de ſterkte der Schepen onder* ZOUTMAN, *en welke orders Hij ontfangen had wegens derzelver gebruik tot beſcherming van den Koophandel. — Eenige Schepen uit de* Maaze *en* Zeeland *worden verhinderd om zich met het Esquader onder* ZOUTMAN *te vereenigen. — Onderzoek en opgave van de order bij die gelegenheid aan* Capitein VAN KINSBERGEN *gegeven en ten uitvoer gebragt, ter logenſtraffing van het geene deswegens door ſommigen op eene logenachtige wijze is verſpreid geworden. — Kort verſlag van het voorgevallene met het Esquader, ſints het vertrek uit* Texel, *tot het tijdſtip dat* ZOUTMAN *de* Engelſche Vloot *onder* PARKER *in het gezicht kreeg op de hoogte van de* Doggersbank. *— Opgave van de ſterkte der Vijandelijke magt. — Kort verſlag van den beroemden Zeeſlag door* ZOUTMAN *aan de* Engelſchen *gelevert den* 5 Augustij 1781 *op de* Doggersbank. *— Opgave van eenige minbekende omſtandigheden bij dat bloedig treffen hebbende plaats gehad, en waaraan den Glorievollen uitſlag behoort toegekent te worden, ter Logenſtraffing van de deswegens verſpreidde nadelige geruchten en vertellingen. — Opgave van de hoegrootheid der overmagt van den Vijand, en tevens van het verlies aan beiden zijden op dien dag geleden. — Op welk eene uitſtekende wijze* 'S LANDS ERFSTADHOUDER *Zijne vreugde en erkentelijkheid, over de betaonde Bravoure der Doggerbank-*

ſche

sche Helden aan den dag legde, door schriftelijke dankbetuigingen; bevoorderingen in den dienst; en het vereren van Gedenkpenningen en Eeretekenen. — Z. H. doet een Voorstel ter Vergadering ven Holland *in leveren, ten einde de in* Texel *terug gekeerde Koopvaarders op de spoedigste wijze een nieuw Convooij te verlenen. — Op het zelve word door* Amsterdam *en* Dordrecht *geen toestemmend antwoord gegeven, en om welke rede? —* H. H. Mog. *besluiten op den 27* Augustij, *ingevolge het Voorstel des Prinsen, tot het dadelijk verlenen van Convooij, onder Opperbevel van den* Schout bij nacht W. van Braam. — *Z. H. doet ter meerdere bespoediging een reize naar* Texel — van Braam *loopt op den* 11 September *met het Convooij in Zee. — Hoegrootheid en sterkte van het Esquader onder zijne orders gesteld; en welke Schepen zich uit* het Vlie *en de* Goerêe *onder zijne Vlag vervoegen moesten. — Welke orders hij, ingevolge het geresolveerde in eenen Krijgsraad, in præsentie van Z. H. en de Heeren* Boreel *en* Boetselaar *in* Texel *gehouden, ten uitvoer moest brengen. — De Schepen uit de* Goerêe *komen niet opdagen door tegenwinden. — Het grootste derzelver, de* Prins Willem, *word door het schandelijk plichtverzuim van* Capitein de Bruin *en de* Lootsman Kock *op de* Zuiderhaaks *verzeild, en verongelukt. — Het Esquader valt na verloop van weinige dagen wederom binnen. — Nadelige gevolgen van het onverantwoordelijk gedrag, zoo van den gezegden* Capitein de Bruin, *als van den* Lootsman Kock, *voor Z. H. en de Leden des Bestuurs, vermits hetzelve, als mede het spoedig te rug keren des Esquaders*

met

met de Koopvaarders, aan eene Verstandhouding met den Vijand door velen word toegeschreven. — Luitenant KOELBERG, *geeft door het schrijven eenes leugenachtigen briefs aan den gewezenen Gezant der Staten* VAN LIJNDEN, *wegens de directie van* Capitein DE BRUIN *op het verongelukte Schip de* PRINS WILLEM, *voedsel aan het gemor en ongenoegen over het wederom binnenvallen van* VAN BRAAM, *met het uitgezeild Convooij.* — *Dien brief word door den* gewezen Gezant VAN LIJNDEN *aan het Collegie ter* Admiraliteit op de Maaze *medegedeeld, en ten zelfden tijde op eene bedekte wijze Publiek gemaakt.* — *Aanmerkingen over die handelwijzen, en opgave der redenen waaraan men dit een en ander hebbe toete schrijven.* — KOELBERG *wordt door het Collegie ter* Admiralitet op de Maaze *ter Verantwoording opgeroepen, en door het zelve, op grond van verscheidene ingewonnene Informatien en Verklaringen, wegens de ongegrondheid zijnes geschrijfs, van zijn* Post als Luitenant *gedemitteerd, en zijne* Werf-acte *ingetrokken.* — *Hij bekent bij die gelegenheid, op aanstoking van anderen, tot het schrijven en algemeen verspreiden van zijnen logenachtigen brief aan den Heer* VAN LIJNDEN *te zijn overgehaald geworden.* — *Het Jaargetijde voor de Koopvaarders inmiddels te verre verlopen zijnde, om de reize naar* de Oostzee *te ondernemen, wordt het verlenen van Convooij uitgesteld tot het volgende Jaar, het welk de Twisten en Verdeeldheden onder de Ingezetenen aanmerkelijk vermeerderen doet.*

GE-

GESCHIEDENIS

DER

VERÉÉNIGDE

NEDERLANDEN.

1747—1794.

VIJFDE DEEL.

TIENDE BOEK.

Nadat wij in het *voorgaande boek* dezer Geschiedenis vermeld hebben, welke *Bedreigingen*, *Gunstebetoningen*, *Wederopzeggingen*, en *herhaalde Vrijstellingen*, door den *Hertog de* LA VAUGUION, niet zonder overleg met zijne vertrouwde Vrienden hier te Lande, tot in het begin van *Julij* 1779. waren in het werk gesteld, om de Staaten te dwingen tot het verleenen van *Onbepaalde Convooijen* aan de *grove Houtwaren* van hier naar Vrankrijk gezonden wordende, met dat gevolg, dat 'er tot eene provisioneele Opschorting aan het besluit tot *bepaald Convooij* door *H. H. Mog.* besloten werdt, zoo eischt de Order der Geschiedenis,

dat wij nu bezien, op welk eene wijze het *Cabinet van Londen* over dat alles te moede was, en zich bevoegd keurde te handelen, waartoe wij nu dadelijk en onverwijld zullen overgaan.

Het kon niet wel anders, of het gemor over de *bepaalde Convooijen*, zoo in *Holland* als in de overige Gewesten, moest het *Engelſche Hof* in dezelfde evenredigheid tot ongenoegen verſtrekken, als het aan het *Franſche Hof* met innige vreugde vernomen werdt. Hoe heimelijk vele zaken tusſchen den *Franſchen Gezant* en zijne Vrienden bekuipt en bewerkt wierden, het een en ander kon voor het doorzichtig oog van den *Ridder* YORKE niet verborgen blijven, en even min voor dat van zijn Gouvernement, hetwelk zoo veel belang ſtelde, om het beſluit der Staten overeenkomſtig deszelfs wenſchen te zien uitvallen, en van hier dat gezegde YORKE, uit naam van het Britſche Cabinet, op den 9 *April*, deze navolgende, almede deels *vleiende*, deels *onderwijzende*, deels *bedreigende* Memorie aan *H. H. Mog.* overhandigde:

„ De Koning van Groot-Brittannien, in acht „ nemende zijne vriendſchap voor *U Hoog* „ *Mog.* en de wederzijdſche achting welken

„ Sou-

„ Souverainen aan malkander verſchuldigd zijn,
„ heeft zich tot heden toe onthouden, van zich
„ te bemoeijen met de Onderhandelingen wel-
„ ken het Hof van *Vrankrijk* met *U Hoog*
„ *Mog*. heeft aangevangen, wegens de te ver-
„ leenen beſcherming aan alle ſoorten van
„ Scheepsbouwſtoffen, gedurende den tegen-
„ woordigen Oorlog tusſchen Z. M. en den
„ Allerchristelijkſten Koning. — Maar de
„ ſtappen van den *Gezant van Vrankrijk* laten
„ Haar niet toe om langer ſtil te zitten, en
„ Z. M. zou menen te kort te doen, aan 't
„ gene Zij aan de Oude banden van vriend-
„ ſchap van welke Hare Kroone met *U Hoog*
„ *Mog*. verbonden verſchuldigd is, indien zij „*U*
„ *Hoog Mog*. niet onderrigtte van Hare gevoe-
„ lens, omtrent het gevaar waaraan *U Hoog*
„ *Mog*. zich zouden blootſtellen, met het oor te
„ leenen aan voorſlagen, welken Hun zouden
„ noodzaken tot het verbreken eener Onzijdig-
„ heid, welken Zij verklaard hebben te willen
„ onderhouden. Voorſlagen, niet alleen ſtrij-
„ dig met hunne Onafhangelijkheid, maar
„ zelfs ſtrekkende tot ondermijning van den
„ grondſlag hunner Regeringsvorm, en tot niets
„ minder uitlopende, dan om derzelver veree-
„ niging te ſcheuren."

„ *Uwe Hoog Mog.* zijn te zeer verlicht, om
„ niet te voelen, dat eene vreemde Mogend-
„ heid, welke zich het recht aanmatigd, van
„ een der Leden van hunnen Staat ten na-
„ deele van anderen te begunſtigen, met geene
„ mooglijkheid een ander oogmerk kan heb-
„ ben, als tusſchen die Leden tweedracht te
„ zaaijen, en alle de banden die hun verknoch-
„ ten te verbreken. Dat zoo andere Mogend-
„ heden een diergelijk voorbeeld kwamen te
„ volgen, de Republiek binnen kort in ligter
„ laaije vlammen zoude ſtaan, en aan eene ge-
„ heele ſcheuring zich zoude zien blootge-
„ ſteld; dat eene volmaakte Regeringloosheid
„ 'er het gevolg van zoude wezen; en de plaats
„ innemen van de thans welgevestigde orde
„ van Regering."

„ Tot dus verre ſchijnt de zaak alleenlijk
„ te raken het belang van *U Hoog Mog.*,
„ maar, daar alle deze konſtenarijen oogen-
„ ſchijnlijk geen ander doelwit hebben, dan
„ om de Republiek met den Koning in onmin
„ te brengen, en *U Hoog Mog.* te wikkelen
„ in eenen Oorlog met Groot-Brittannien,
„ onder het ſchoonſchijnend voorwendſel eener
„ volkomene Onzijdigheid, en van het belang
„ van den Koophandel; zoo kan Z. M. van

„ dit

„ dit alles niet langer een onverschillig aan-
„ schouwer blijven, en vindt zich verplicht
„ aan *U Hoog Mog.* onder het oog te brengen,
„ het gevaar waarin *Vrankrijk* hun poogt te
„ storten. —— Wat recht toch heeft die Kroon
„ om aan *U Hoog Mog.* voor te schrijven, de
„ maatregelen die zij moeten nemen met *En-*
„ *geland?* Hoe, en wanneer heeft zij dat recht
„ verkregen? Het verbond waarop *Uw Hoog*
„ *Mog.* zich beroepen, en die welke Z. M.
„ van 'sgelijke zoude gerechtigd wezen in te
„ roepen, behelzen niets dergelijks. Gevol-
„ gelijk moet men dat zoeken in de heersch-
„ zuchtige inzichten van die Mogendheid
„ welke een verbond heeft aangegaan met de
„ Americaansche Weerspannelingen, en thans
„ werkt en woelt om 'er andere Staten in te
„ sleepen. (*)

„ Ge-

(*) Hoe juist en welgegrond dit raisonnement des Konings ook wezen moge, het zou oneindig meer klem en nadruk verwekt hebben, wanneer Z. M. zich niet op soortgelijke wijze omtrent de Republiek gedragen hadt. — Hij toch dwong ook op zijne beurt, om de Staaten te doen afzien van een Recht waarop zij, uit hoofde van de Tractaaten, eene onbetwistbaare aanspraak hadden. Kon men dus niet met even veel recht van Hem zeggen. *Wat bevoegdheid heeft Z. M. toch om*

„ Gedurende de maand *October* 1778 heeft
„ *Z. M. Uw Hoog Mog.*, eene vriendnabuur-
„ lijke opening gedaan van Zijne omstandig-
„ heden en van Zijne gevoelens, bij wege
„ van eene Memorie door wijlen *Mijlord*
„ *Grave* VAN SUFFOLK, aan *Uwer Hoog Mog.*
„ Envoye, den *Grave* VAN WELDEREN ter
„ hand gesteld, in welken Hij aan Hun heeft
„ doen openliggen Zijne inzigten, en de nood-
„ zakelijkheid welke hem noopte, om zich te
„ verweeren tegens eenen vijand, die hem bij
„ verrasfing en onrechtvaardiglijk heeft aange-
„ vallen: en hoewel die vijand thans zoo verre
„ is gegaan, van wetten voortefchrijven aan de
„ Scheepvaart van *Uw Hoog Mog.* Onderdaa-
„ nen, gedurende de tegenwoordige oneenig-
„ heden, zoo heeft Z. M., verre van zulk eene
„ willekeurige handelwijze tot rigtsnoer te
„ ne-

om van H. H. Mog. aftevergen, dat Zij van een hun toe-komend recht zouden afstaan? Hoe, en wanneer heeft Z. M. dat recht verkregen? Dan, dit was het gevolg van den weerlozen toestand waarin het Land was en gehouden wierdt. Het verging de Republiek nu even als de Leeuw in de Fabel, *die ontzien en geëerd werdt van alle de Wouddieren, zoolang hij jong en sterk was, maar toen hij oud en stram geworden was, van elk veracht, en zelfs van den lompen Ezel geschopt wierdt.*

„ nemen, zich vergenoegd, met aan *Uw Hoog*
„ *Mog.* voor te ſlaan eene Onderhandeling met
„ Zijnen Ambasſadeur, over het geene zoude be-
„ horen beraamd te worden, tot zekerheid en
„ wederzijdsch nut der beiden Staten. — *Uw*
„ *Hoog Mog.* hebben, (wel is waar) tot mijn
„ groot leedwezen goedgevonden, dat aanbod
„ van de hand te wijzen, en aan te dringen
„ op de letterlijke en ſtipte nakoming van een
„ verbond, dat Zij zelfs moeten bemerken zoo
„ onbeſtaanbaar te wezen met de zekerheid
„ van *Groot-Brittannien*, als regelregt ſtrijdig
„ met het waare oogmerk en de bedingen van
„ alle de latere verbonden tusſchen de twee
„ Natieën."

„ In de daad, wat voorwerp is van meerder
„ gewicht, en meer onvermijdelijk, als een
„ vijand te ontnemen de ſtoffen welken hem
„ in ſtaat ſtellen zouden, om gedurende den
„ Oorlog zijne pogingen te verdubbelen? En
„ hoe kan men eene erkende beſcherming dier
„ ſtoffen overeenbrengen, met de zoo dik-
„ wils vernieuwde verbindtenisſen tusſchen
„ twee Volken, of met de betuigingen van
„ vriendſchap, welken *Uw Hoog Mog.* niet op-
„ houden aan Z. M. bij elke Reſolutie welke
„ zij hem doen geworden, te doen? Z. M.

 „ houdt

„ houdt zich overtuigd, dat *Uw Hoog Mog.*
„ de waarde van Zijne vriendſchap te wel
„ kennen, om zich te laten overhaalen tot
„ ſtappen welken 'er regelregt mede zouden
„ ſtrijden."

„ Om nu zulke nadeelige gevolgen voorte-
„ komen, en om op eene niet twijffelachtige
„ wijze aan den dag te leggen, de aanhou-
„ dende genegenheid van Z. M. jegens de
„ Republiek, zoo beveelt Z. M. mij uitdruk-
„ kelijk, om *U Hoog Mog.* op nieuws te ver-
„ zekeren, van Zijnen vurigen wensch om de
„ goede Harmonie tusſchen de twee Natien te
„ onderhouden; om hun te herhalen de be-
„ loften welke zij hem gedaan heeft, van de
„ vrijheid der Schadelooze Koophandel van
„ hunne Onderdanen te handhaven, volgens
„ de reeds gegevene bevelen, zoo aan de
„ Schepen van Oorloge, als aan de Kapers,
„ niettegenſtaande al het voordeel dat 'er Z.
„ M. vijand van geniet. Maar tevens gelast
„ mij Z. M. 'er bij te voegen, *dat Zij niet*
„ *kan afzien van de Uitſluiting*, *welke de nood-*
„ *zaaklijkheid van eigene verdediging Haar*
„ *gedwongen heeft te geven*, *aan het vervoeren*
„ *van Scheepsbehoeften naar de Franſche Ha-*
„ *vens*, *en met naame van alle ſoorten van*

„ *Hout*

„ *Hout tot Scheepsbouwing; zelfs in het geval,*
„ *dat men dezelven zouden willen doen geleiden*
„ *door Schepen van Oorlog.*"

„ Het voorbeeld dat *Vrankrijk* gegeven
„ heeft, van eenige Leden van dezen Staat te
„ begunstigen ten nadeele van anderen, is zoo
„ regelregt een inbreuk op de Unie, en de
„ Onafhangelijkheid van *U Hoog'Mog.*, dat
„ *Z. M.* zich vleit van nooit in het geval te
„ zullen komen, van hetzelve te volgen, ten
„ zij, eene verkeerde inschikkelijkheid voor de
„ inzichten van *Vrankrijk* 'er Hem toe dwong,
„ om langs dien weg, voor zooveel van Hem
„ zoude afhangen, schadeloos te stellen, de
„ Leden der Republiek die komen te lijden
„ door de partijdigheid zijner Vijanden — *Z.*
„ M. heeft het altijd beneden de waardigheid
„ van eenen Souverain gehouden, om Twee-
„ dracht te zaaijen in de Staten van zijne Vij-
„ anden. Het onlangs afgekondigd Edict van
„ het Fransche Hof, ontheffende de Steden
„ *Haarlem* en *Amsterdam* van zekere rech-
„ ten, opgelegd aan het overige gedeelte der
„ Republiek, om dat te straffen, van gebruik
„ te hebben gemaakt, van het recht van Sou-
„ vereiniteit hun Competeerende, kan niet an-
„ ders dan aan geheel *Europa* herinneren, het

„ voor-

„ voorafgegane Manifest: beweegredenen, wel-
„ ke zijne Allerchristelijkste Majesteit over-
„ gehaald hebben tot het sluiten van een ver-
„ bond met de Weerspannelingen in *America*.
„ Z. M. blijft steeds bereidwillig om te doen,
„ alles wat strekken kan tot voordeel en rust
„ der Ingezetenen van dezen Staat, voor
„ zoo verre Zijne toegevendheid overeente-
„ brengen is met de zekerheid van zijne Ko-
„ ningrijken. Z. M. vleit zich, dat *U Hoog*
„ *Mog.* in deze omstandigheid, alleen met hun-
„ ne ware belangen zullen raadplegen, zonder
„ zich daar van te laaten afwenden of afschrik-
„ ken door vreemde inzichten: dat Zij langs
„ dien weg zullen medewerken tot handhaving
„ der goede verstandhouding tusschen de twee
„ Natien, en dat Z. M. nooit genoodzaakt
„ zal wezen, tot het beramen van maatrege-
„ len omtrent de Republiek, als de zodani-
„ gen, welke hare vriendschap haar steeds zal
„ voorschrijven." enz.

Niets blijkt uit deze *Memorie* duidelijker, dan dat de *Algemeene Staten* in eenen allerneteligsten toestand waren gebragt geworden, vermits de Koning in tegenstelling van het gene door *Vrankrijk*, en door velen hier te Lande ten sterksten begeerd wierdt, als nu ver-

verklaarde: „ *dat Hij niet zou afzien van zij-* „ *nen eisch omtrent de Houtwaren, alware het* „ *zelfs, dat de ſchepen daarmede beladen door* „ *Staatſche Oorlogſchepen mogten vergezeld* „ *worden.*" Eene verklaring, met geen ander oogmerk gedaan wordende, dan om de Staten te bewegen, tot het weder intrekken van hunne genomene beſluiten tot proviſioneele opſchorting der *bepaalde Convooijen*, en hun te noodzaken, tot een finaal verbod van Uitvoer van de *Grove Houtwaren* naar de Franſche Havens. — Dan, wanneer men zich nu herinnert, welke maatregulen 'er aan de zijde van het *Franſche Kabinet*, ſints de opſchorting des voorheen genomenen beſluits in het werk waren geſteld, en met welk eene toejuiching des Konings vrijſtellingen waren vereerd geworden; (zoo als wij in het voorgaande Boek vermeld hebben) dan laat het zich zeer gemakkelijk bevatten, dat deze zoo hooggeſtemde Memorie des Ridders YORKE zoo zeer t'onpas kwam als ooit, wijl deszelfs inhoud, in de toenmalige gisting der gemoederen veel eer geſchikt was, om het reeds algemeene ongenoegen tegen de *Engelſchen* in eenen fellen haat te doen verwandelen; dan om de *Staten*, te bewegen, tot het involgen van des Konings be-

begeerte, en om het onvergenoegd en morrend gedeelte der Ingezetenen aan te ſpooren, om het finaal beſluit van den Souverain met bedaardheid aftewagten. — En in de daad, de ondervinding leerde weldraa ten vollen, dat de Memorie van Yorke eene zeer nadeelige uitwerking voor Zijns meesters belangen hadt: want de klachten der Kooplieden over de gedeclareerde ſentimenten des *Engelſchen Kabinets*, en de ſterkſte exhortatien aan de Gewestelijke en Stedelijke Beſtuuren, om de uitſluitende Voorrechten, door den *Franſchen Monarch* aan *Haarlem* en *Amſterdam* verleend, ook voor hunne Ingezetenen te verwerven, door eene toetreding tot het finaal verleenen van *onbepaalde Convooijen*, werden op nieuw nog ſterker opgeheven en gehoord dan voorheen, en veroorzaakten, dat niet alleen in *Holland*, maar ook in de andere Gewesten, ten aanziene van het finaal verlenen van *onbepaalde Convooijen*, de Balans weldraa ten nadeele van *Engeland* doorſloeg; doch eer het daartoe kwam, hadden 'er eenige bijzonderheden plaats, die wij nu vermelden moeten.

Herinneren wij ons het geene wij in het voorgaande Boek verhaald hebben, dan weeten wij, dat tot de Opſchorting der *bepaalde*

Con-

Convooijen, bij *Holland* door eene Meerderheid van 11 tegen 8 Stemmen besloten was, en dat zulks twee dagen daarnaa door de overige Gewesten nagevolgd werdt; en te gelijk weet men, dat die Opschorting slechts *Provisioneel* was. Niets was naa het overgeven der Memorie door YORKE, en de nieuwe adressen der Kooplieden van dat Gewest aan de Staten ingelevert zijnde, natuurlijker te verwachten, dan dat bij *Holland* dat *Provisioneele besluit* door een *finaal* zou opgevolgd worden; zoo als dan ook gebeurde op den 24 *Junij* 1779. Doch met dat alles, deedt dit besluit in het wezen van de zaak niets af, zoo lang de Staten der overige Gewesten, niet even het zelfde hadden gedaan. — Om dit nu te bewerkstelligen, besloten de *Staten van Holland* te dien zelfden dage, om eene *Circulaire Missive* aan die der andere Gewesten aftezenden, ten einde dezen aantespooren, om hun Voetspoor te volgen, spreekende daarin jegens hunne Souveraine Medebondgenooten op de navolgeude meesterachtige en bestraffende wijze.

„ De bezwarende en zorglijke omstandighe-
„ den, waarin de Navigatie en Commerçie
„ van de Republiek zich gebragt vinden door
„ de

„ de schadelijke en verderffelijke gevolgen van
„ het *Edict* en *Toltarif*, bij *Z.* M. den *Ko-*
„ *ning van Vrankrijk* onlangs geëmaneert,
„ hebben Onze ernstige aandagt tot zich ge-
„ trokken, en Ons Serieusselijk bedacht doen
„ zijn op alle gepaste en bekwaame middelen,
„ welken tot wegneming van deze bezwaren
„ kunnen strekken (*). En daar Wij het on-
„ genoegen van hoogemelde *Z. M. van Vrank-*
„ *rijk*, reeds bij de Publicatie van het voor-
„ schr. *Edict* zoo zichtbaar vertoond, aan ge-
„ ne andere oorzaak kunnen toeschrijven, als
„ aan de Provisioneele order tot bepaling der
„ Protectie van de Convooijeerende Vlag van
„ den Staat, bij *H. H. Mog.* Resolutie van
„ 19 *November* 1778, met onze Concurren-
„ tie, en om redenen daarvoor te dien tijde
„ meliteerende gesteld: hebben Wij, na dat
„ die orders met eenparige bewilliging van alle
„ de Provincien wederom waren ingetrokken,
„ bij

(*) Het was dus niet zoo zeer de *Memorie van* Yorke, maar het *Edict* en *Toltarif van Vrankrijk*, dat hun deedt schrijven. — Welk eene ontdekking, om daar uit te kunnen opmaaken, tot welk een staat van Afhangelijkheid men zich had laaten brengen, door *Beloften*, *Bedreigingen*, en *Uitzonderingen*!!

„ bij Onze Resolutie van den 30 *Maart* laatst„ leden ter Vergadering van *H. H. Mog.* gedaan insteeren, ten einde hoe eerder zoo „ beter, en zonder langer uitstel, tot bescher„ ming van de vrije Vaart en Handel van de „ Republiek, aan dezelve Convooijen mogte „ worden verleent, *indistinctelijk voor alle* „ *Waren bij de Tractaaten niet voor Contra*„ *banden erkent.*"

„ Billijk hadden Wij verwacht, dat aan die „ Instantien bij de verdere Bondgenooten zou„ de zijn gedefereert geworden: ja, billijk „ hadden Wij ons mogen vleijen, dat de Hee„ ren Staten van de andere Provincien, over„ wegende de grote en grievende nadelen, „ welke de belangen van 's Lands Commer„ çieëerende Ingezetenen, door de vertraging „ of het gemis van eene Ongelimiteerde Pro„ tectie zouden moeten ondergaan, mitsgaders „ met ons het oog vestigende op het gevoelig „ detrement, hetwelk door het niet oeffenen „ van een Recht, bij een plechtig Tractaat „ verkregen, aan de Eer en aan de Indepen„ dentie van dezen Staat zoude worden toege„ bragt, en niet minder dan Wij overtuigt van „ de verplichting de hooge Regering opge„ legd, tot maintien van 's Lands en der In-

„ gezetenen wel verkregene Rechten, dan ook
„ geene zwarigheden zouden hebben gemaakt,
„ om met Ons ten voorſchreven einde te con-
„ curreren. Edoch, deze Onze verwachting
„ tot hiertoe te leur geſteld ziende; hebben
„ wij, in aanmerking van het groot belang der
„ zake, bij onze Reſolutie van heden goed-
„ gevonden, de Heeren Onze Gedeputeerden
„ ter Generaliteit nader te gelasten, om met
„ een Ampel vertoog van de pregnante en ge-
„ wigtige redenen daartoe dienende, op het
„ kragtigſte te Urgeeren en aan te houden,
„ *dat bij H. H. Mog. ten ſpoedigſten, en zon-*
„ *der eenig dilaij tot het verlenen van Onbe-*
„ *paalde Convooijen werde gereſolveert:* van
„ welke Reſolutie wij dienſtig geoordeeld heb-
„ ben eene Copie aan *UEd. Mog.* bij dezen
„ te doen toekomen."

„ Wij flatteeren Ons, dat UEd. Mog. de
„ kracht van de daarbij gededuçeerde redenen
„ en motiven pondereerende, met ons daarin
„ zullen overeenſtemmen, *dat de billijke vol-*
„ *doening aan het zoo zeer gemanifesteerd ver-*
„ *langen van 's Lands Handeldrijvende Inge-*
„ *zetenen, door de daadelijke Oefening van een*
„ *Recht, op de duidelijke Letter der Trac-*
„ *taten gegrond, het eenig middel is, hetwelk*

„ *de*

„ *de Republiek in de presente situatie van*
„ *zaken aan de hand heeft, om met bewaring*
„ *van de Volmaakste Neutraliteit, en met be-*
„ *houd, niet alleen, maar zelfs met voortzet-*
„ *ten der Rechten van haar Onafhangelijk ge-*
„ *zach, de zoo drukkende bezwaren voor hare*
„ *Commercie en Navigatie, uit het voorschre-*
„ *ven Edict en Toltarif resulteerende, te doen*
„ *ophouden.*" (*)

„ En gelijk wij als Souverainen van eene
„ Provincie, die in de algemeene voordeelen
„ van eene vrije Vaart en Handel, de eenige
„ bronnen van haar bestaan en vermogen moet
„ vinden, waardoor wij tot dus verre in staat
„ zijn gebleven, om Ons præponderant aan-
„ deel in de Lasten van de UNIE te kunnen
„ dragen, alsints verplicht zijn, deze zaak op
„ het

(*) Zoo de afzenders van deze *Circulaire Missive*, dit in goeden ernst gezegt en verwacht hebben, (waar aan echter, uit het geenè er in die dagen is omgegaan, zeer te twijffelen valt) hoe zeer heeft de uitkomst, die verwachting dan niet te leur'gesteld! Die inroeping van dat gegronde Recht, en het vorderen *van een zeer gering gedeelte*, was juist de weg *om alles te verliezen*, dewijl men dat recht niet kon handhaven, bij gebrek van behoorlijke middelen van Defensie, iets vaarvan Zij volledige kennis droegen.

„ het ernstigst ter harte te nemen, zoo ver-
„ trouwen Wij, volgens de onwrikbaare gron-
„ den van het Bondgenootschap, dat de Bond-
„ genooten Ons niet langer zullen onthouden,
„ dat geene, het welke Wij gerechtigd zijn
„ te voorderen, waartoe Wij de spoedige en
„ toereikende medewerking van *UEd. Mog.*
„ instantelijk verzoeken enz."

Dan, hoe groot de verwachting ook zijn mogt, dat men naa de afzending dezer dringende Missive, het gewenschte doel wel spoedig bereiken zou, de uitkomst leerde dat dit in de meeste Gewesten zoo vlot niet ging, en dat men aldaar vrij wat bedenkingen hadt, om het voetspoor van *Holland* te drukken. „ *Het Besluit van Holland, rondgezonden aan* „ *de Bondgenooten, om in een Algemeen Staats-* „ *besluit veranderd te worden, ontmoette bij* „ *eenigen, juist die koele bejegening als men* „ *uit de gesteldheid van sommige Gewesten* „ *mogt verwachten,*" dus drukte zich den *Vervolger op Wagenaar*, hierover sprekende, uit. Geen wonder, want buiten eenige weinige *Geldersche* en *Vriessche* Staatsleden (*) die

(*) Weinige Leden (zeggen wij) want in *Gelderland* bepaalde zich het getal der zodanigen, buiten den genoem-

die met de *Hollandsche meerderheid* ééne lijn trokken, oordeelde men, *dat hoe onbetwistbaar volgens de Tractaten, het recht tot het Vervoeren en Convooijeeren der Grove Houtwaren, aan de Republiek toekwam, het echter, uit hoofde van de omstandigheden waarin men zich bevondt, roekeloos gehandeld zoude zijn, wanneer men dat recht wilde doen gelden, en zich blootstellen aan eenen onvermijdelijken Oorlog met Engeland, die niet dan tot verlies van den gehelen Handel, en tot ruine van het Land zou strekken.* Een gevoelen, volmaakt contrasteerende met dat der driftigste ijveraars voor het *Ongelimiteerd Convooij*, die ondanks het gevoel van 's Lands Onmacht om eenen Oorlog te

noemden Baron, tot de Edelen DIELEN *van Druten*. NIJVENHEIM *van Wiel*. NIJVENHEIM *van Dort*. HAAPSOLTE *tot Yrst*, en REEDE *van de Perk*. — In *Vriesland*, waar zoo lang en bitter getwist wierd, beliep het getal dat protesteerde, ook niet meerder dan *zeven*, bestaande in de Volmachten. T. J. J. EIJSINGA, F. B. HUMALDA, J. WIELINGA, S. H. EIJSINGA, H. BUMA, C. L. VAN BEIJMA, en den Grietman VAN ANDRINGA DE KEMPENAAR. Het waren deze zeven Leden, ter wiens eere de beruchte VAN DER KEMP zijnen bitteren *Lierzang* in de wereld stootte, waardoor Hij het geheele Land in Oproer bragt.

te voeren, het echter verkiesſelijker hielden, dien te wagen, dan denzelven te ontduiken, door even als den *Gelderſchen Baron van der* CAPELLEN TOT DE MARSCH, uit de *naauwſte verbindtenis* met *Vrankrijk*, en uit den *Oorlog met Engeland*, heil te verwachten voor het benard, verdeeld, en weerloos Vaderland. „ De vriendſchap met VRANKRIJK" (dus liet Hij zich in Zijn Advis op den Gelderſchen Landdag hooren) „ is onzen Staat onontbeer- „ lijk: die Kroon biedtze ons aan, en onze „ belangen nopen ons om ze aantenemen. De „ tegenwoordige toeſtand van het Gemeene- „ best moet ons meer dan ooit aanzetten, om „ een goede verſtandhouding met dat Rijk te „ onderhouden. (*) — Wie zal kunnen tegen- „ ſpre-

(*) Wie kan over het geheel, daaraan twijffelen? Vriendſchap met Vrankrijk te houden, was onont- beerlijk, maar dit was ook het geval ten opzichte van *Engeland en alle overige Mogendheden.* 'Er was nie- mand die vóor het *bepaald Convoij* geſtemd hadt, die zich van die Waarheid niet overtuigd hieldt, en zulks ook bewees, door die beiden Cabinetten aan de hand te gaan, en de een zoo min als de andere Slaafsch te volgen, in het voldoen van hunne tegenſtrijdige eisſchen, — Intusſchen was dit het groote punt in verſchil. Met *Vrankrijk* wilde men VREDE en VRIEND- SCHAP;

„ spreken, dat zoo wij *Vrankrijk* ten Vriend
„ houden, wij volgens de tegenwoordige Ge-
„ steldheid van *Europa*, voor geenen verderf-
„ felijken Oorlog te Land hebben te duchten.
„ Als dan kunnen wij alle onze vermogens be-
„ steden, om onzen Koophandel te doen bloei-
„ jen, door ons, als voor dezen Ontzachlijk
„ op Zee te vertonen, het eenigste middel om
„ onzen Staat den Ouden Luister te doen
„ wederkrijgen. Kwalijk geplaatste bekomme-
„ ring, moest de *Staten van Gelderland* dan
„ niet doen waggelen. Het is waar (zegt hij)
„ *dat misschien zeven agtste der gegoede Inge-*
„ *zetenen een groot gedeelte van hunne Bezit-*
„ *tingen aan Engeland hebben toebetrouwd;*
„ *men vreest voor de jammerlijkste gevolgen,*
„ *indien men dat Rijk niet toegeeft, in des-*
„ *zelfs onredelijke eisschen; ook is men beducht*
„ *zoo men aan dezelven niet voldoet, dat onze*
„ *Bezittingen in de Oost en West veelligt door*
„ *de Engelschen zouden kunnen overmeesterd*
„ *worden.* — Vreesselijke vooruitzichten in den
„ eersten opslag! (roept hij uit.) Doch de-
„ zel-

schap; doch met *Engeland* Oorlog hebben. Kon men dit eene gezonde Staatkunde noemen? De Uitkomst heeft geleerd, hoe verre men daarmede gekomen is.

„ zelve met bedaardheid gade ſlaande, is het „ zeker, dat eene aanhoudende laffe toegevendheid onze ſchatten in geenen deele kan verzekeren, en dat het van ons afhangt om „ onze Bezittingen in andere Werelddeelen voor „ aanvallen te beſchermen; of, ten minſten, „ indien *Engeland* de Republiek op zulk eene „ vijandelijke wijze behandelde, zijn wij in „ ſtaat om ons op eene eclatante en voor hun „ gevoelige wijze te wreeken. Eene volmaakte Onzijdigheid, geſterkt door eene onzachlijke Zeemacht kan ons behouden. — Het „ hangt dus alleen van het voorzichtig gedrag „ van den Staat af, om met vorigen luister te „ herleven, om onzen Koophandel uit te breiden; ja zelfs, om bij tijds voordeelen voor „ dezelven te bedingen, bij eene roemruchtige Natie die binnen kort de volmaakſte „ Vrijheid ſtaat te genieten, en gereed is ons „ voor anderen te begunſtigen. (*)

Hoe

(*) Wij hebben de moeite genomen, om eenige trekken uit deze, door velen bewonderde gezegden diens Edelmanes overteſchrijven, om onze Lezeren te doen zien, tot welke Ongerijmdheden velen in die dagen voortholden, alleen, om hunne Oogmerken ten uitvoer te kunnen brengen. — Thans dat wij dit ſchrijven zijn 'er 30 Jaren verlopen, ſints men op die wijze

Hoe dit zij, (op dat wij voortgaan) wat moeite en welsprekendheid, *de Heer* VAN DE MARSCH ze sprak, en alle gevaar verre stelde, zoo men zich maar in de armen van LODEWIJK DE XVI. en zijne ondeugende Staatsministers wierp, en dus kan men over de waarde van die gezegden, met grond zijn oordeel vellen. — Hoe zeer dien Spreeker beweerde, *dat men Vrankrijk slechts ten vriend hebbende, geen Land oorlog te duchten hadt*, het duurde echter niet lang daarnaa, „ *dat zelfs de Fransche Staatsministers, de Republiek eenen Land-Oorlog berokkenden, door Keizer* „ JOSEPHUS *tegen haar op te ruijen, om ons de* SCHELDE „ *en onze* STERKTENS *te ontneemen, alleen met uitzicht,* „ *om dat alles door eene ruiling aan Vrankrijk te trekken.*" — Was dit geen bewijs dat zijn Staatkundig Compas aan de grootste miswijzingen onderhevig was? En hoe ongerijmd was het voor een doordenkend man niet, om zoo ligtzinnig te spreken, *over de Bezittingen van zeven agtste der Ingezetenen, die hunne Schatten in Engeland geplaatst hadden; en over het dreigend gevaar dat de Ooster en Westermaatschappijen, in geval van eene ruptuur met dat Rijk, dadelijk treffen zoude?* Waren dat Onderwerpen, die men behoudens eenig gezond verstand in de waagschaal vermogt te stellen, en dat alleen, *om de geringe winsten van het zenden der Grove Houtwaren naar Vrankrijk te blijven trekken?* — Hoe bedaard en koelbloedig de BARON dit alles beschouwen mogt, en hoezeer hij gade sloeg, *dat Laffe toegevenheid omtrent Engeland ons van het een en ander niet verzekeren kon; even dien zelfden regel geldt ook ten opzichte van Vrankrijk*, en dat leerde

Marsch en zijne vertrouwde Vrienden, in *Gelderland*, *Vriesland*, en andere Gewesten, ook aanwendden, om hunne medeleden met den vuurigen wensch en begeerte van de Hollandsche meerderheid te doen instemmen, zij konden het toen nog niet gedaan krijgen, zoo als uit de succesfivelijk ter Generaliteit inkomende Provinciaale Resolutien, na verloop van eenen geruimen tijd, ten duidelijksten bleek, (*) alle wel-

ook de Uitkomst bij het einde van de beiden Oorlogen, *Want wij raakten onze sterktens aan de Schelde;* en *Negapatnam; ook de Uitsluitende Vaart in de Molukkische Eilanden, aan Oostenrijk en Engeland kwijt, zelfs onder de bemiddeling van* Lodewijk de XVI. *en zijne Ministers.* — Hoog en breed opgegeven, *wat de Republiek zou kunnen doen, wanneer zij eene Ontzachlijke Zeemacht had,* was bij het reeds aangrimmende gevaar wartaal, want men had die niet, en sints 14 Jaren getoond niet te willen hebben, hoe zeer Z. H. daarom hadt aangehouden. — Dat Raisonnement was even zoo bondig, als dat, toet hij in het begin van Zijn Advis, de noodzaaklijkheid van het *Onbepaald Convooij, ook voor de Geldersche Producten* beweerde, zeggende: *Wat zal 'er van onze Producten worden? Welk een uitweg zal 'er voorhanden zijn, om ons Koorn, Hout* etc. *te slijten?* — Evenwel, men vondt dat alles, *onbewimpelde en vrijheidlievende taal*, en verhief den geen die zoo sprak, tot een halve Godheid!

(*) Hoe zeer de *Hollandsche meerderheid*, in desselfs Cir-

welke Advijsen in handen eener Personeele Commissie gesteld zijnde, ten gevolge hadden, dat deswegens ter Vergadering van *H. H. Mog.* op den 21 *October*, ondanks alle de inconstitutioneele pogingen der Hollandsche meerderheid bij de overige Gewesten, (*) een Praeadvis wierd

Circulaire Missive van den 24 *Junij*, op een spoedig en onverwijld toestemmend besluit hadt aangedrongen, het liep echter tot den 24 *September* aan, eer de *Staten van* ZEELAND, zich in een afwijzend antwoord verklaarden, hebbende die van GELDERLAND zich op den 15, die van VRIESLAND op den 25 *Julij;* en die van UTRECHT op den 4 *Augustes*, zich reeds op dezelfde wijze tegen het *Onbepaald Convooij* verklaard, en wel op dezelfde gronden, als Z. H. in zijne Circulaire Missive had opgegeven.

(*) ONDANKS ALLE INCONSTITUTIONEELE POGINGEN (zeggen Wij) en zoo Wij vertrouwen met het grootste recht, want toen men bij de *meerderheid van Holland* op den 24 *Juuij* tot de ONBEPAALDE CONVOOIJEN besloo- ten had, zoo stelden de Gedeputeerden van de Steden *Dordrecht*, *Haarlem*, *Amsterdam*, *Rotterdam* en *Schiedam* voor. „ *Of men ook eenige middelen tot het noopen der* „ *andere Gewesten, om in de Onbepaalde Convooijen te* „ *stemmen, zoude kunnen aanwenden:* Doch de andere „ Steden hier niet in toestemmende, *zoo bleef dit* „ *achter*, zeggen de JAARBOEK SCHRIJVERS. — De Hoog- „ leeraar KLUIT zegt: dit nergens gevonden te heb- „ ben dan in dat werk, doch merkt tegelijk aan, *dat* „ *men*

wierd uitgebragt, op dezen zin uitlopende: „ *Dat 'er buiten alle bedenking bescherming* „ *aan de Commerçie moest verleend worden,* „ *dit stond vast. — Maar dat men weten* „ *moest, waaraan het haperde, dat tot die* „ *Protectie niet besloten werd. Die toch was* „ *te zoeken in de ongelukkige discrepançes tus-* „ *schen de Bondgenooten over de meerdere of* „ *mindere uitgestrektheid dier Protectie, en* „ *het dadelijk verleenen van* ONBEPAALDE CON- „ VOOIJEN, *of het provisioneel stellen van eene* „ *bepaling daaraan, ten aanzien van* ZWAAR „ SCHEEPSHOUT *nog voor een tijd. En ner-* „ *gens anders aan. Hier op waren nog geene* „ *eenstemmige besluiten genomen: en echter* „ *was de Marine nog niet in staat om overeen-* „ *komstig de besluiten tot Equiperen, hoe nood-* „ *zaaklijk ook, te ageeren, dewijl* ALLES VER- „ VALLEN *was. — Dat zoodra de Schepen van* „ *Oorlog gereed waren, 'er Convooij kon ge-* „ *ge-*

„ *men hier uit zien kan, hoe sommige Leden in Holland* „ *gezind waren om Lieden aan hunne zijde te krijgen,* „ *en stukken van aanbelang, naar hunnen zin ter Gene-* „ *raliteit door te dringen.*" — *Men kon* (zegt Hij), *het* „ *toen niet anders dan door zulke middelen gedaan krij-* „ *gen!*" — Hoe onbestaanbaar dit was met de UNIE, behoefd geen betoog.

„ *geven worden voor Onbetwiste Schepen; maar*
„ *dat, zoodraa H. H. Mog. het tijdig zouden*
„ *oordeelen, om ook de Houtschepen te convooi-*
„ *jeren, (ten einde de Vlag van den Staat*
„ *aan geene Insultes bloot te stellen,) men dan*
„ *eenige Oorlogschepen zoude kunnen uitzonde-*
„ *ren, met nadere bepaling over het Emplooi.*"

Dan, dit Advis maakte bij de *Staten van Holland* gene verandering. De *Ridderschap*, mogt 'er in toestemmen; maar de Gedeputeerden van *Dordrecht*, *Rotterdam*, en *Schiedam* refereerden hunne Contradeclaratien; en *Haarlem* en *Amsterdam* wezen het van de hand, en het slot van alles was, dat de meerderheid, ondanks de gevoelens van hunne medeleden, en die van de Staten der overige Gewesten, bleef volhouden, met verklaring: *dat zoo men ter Generaliteit tot de schikkingen wegens het* BEPAALD CONVOOIJ *besloot*, *men als dan alles zou aanzien*, het welk ook naderhand gebeurde.

Het lijdt geen bedenking, om vast te stellen, dat dit Generaliteits besluit zijn aanwezen voornamelijk te danken had, aan de maatregulen, die de *Koning van Engeland*, ziende de inwendige Twisten, die 'er in den Zomer des jaars 1779, uithoofde van *Vrankrijks* gedrag, met

met het *Edict* en *Toltarief* gevoerd werden, reeds bevorens genomen hadt. Hij toch wel bemerkende, dat de Vrijſtellingen en Belastingen, door het Franſche Hof aan ſommigen gegeven, en van de meeſten afgevorderd, de balans ten zijnen nadele zou doen doorſlaan, oordeelde zulks te moeten tegengaan, door eene vernieuwde aanvrage bij *H. H. Mog.* om het bijzetten van Hulptroepen, ter meerdere doorzetting van den Oorlog, welke hij verplicht was tegen *Vrankrijk Spanje* en de *Colonisten* in *America* te voeren. Niet zoo zeer de volſtrekte noodzaaklijkheid dier hulp tot het doorzetten van dien ſtrijd; maar veel meer het oogmerk, om de Staten te overtuigen hoe ligtelijk zij een werkelijk aandeel in denzelven zouden moeten nemen, wanneer zij op het in acht neemen van den Letter der Tractaten. ſtaan bleven, en hun langs dien weg naar zijnen zin te doen handelen, vuurde gemelde Koning aan, om op den 22 *Augustus*, door zijnen Gezant YORKE, deze navolgende Memorie, tot dat einde te doen overhandigen. „ Zedert dat *Vrankrijk* door haare verklaring te „ *Londen*, de laatſte hand gelegd heeft aan „ hare wijduitgeſtreke en verderffelijke Oog„ merken, welken het *Pactum Familiæ* aan

„ de

„ de Wereld reeds heeft aangekondigd, zoo „ is *Europa* getuige geweest, van het wijs en „ gematigd gedrag van *Z.* M., welke verre van „ het Oorlogsvuur te willen verspreiden, niets „ heeft verzuimd om 'er zijne Nabuuren en „ Bondgenooten buiten te houden. — Eene „ dusdanige Handelwijze gegrond op de ge„ matigdheid, schijnt het *Hof van Versailles*, „ zoo zeer te hebben verstout, dat het, na „ eerst de Oproerige Onderdanen van *Z.* M. „ trouwelooslijk te hebben aangehitst, om hun „ Vaderland naar het hart te steeken, zich „ vôorts niet ontzien heeft van *Spanje* te doen „ deelnemen in zijne inzichten, zonder dat „ *Spanje* eenige reden heeft kunnen bijbren„ gen, om aan hare deelneeming eenigen „ glimp te geeven. — Nog niet te vreden „ met een zoo Vijandelijk gedrag, gaat *Vrank„ rijk* voort, met meer en meer hare Vijan„ delijke oogmerken en gevaarlijke ontwerpen „ tegen Grootbrittannien aan den dag te leg„ len, en op dien trotschen toon, aan hare „ bekende Heerschzucht zoo eigen, eenen „ inval in de Britsche Eilanden alomme aan „ te kondigen."

„ Op het naricht van de menigvuldige en „ buitengewone toerustingen, zullen *U Hoog.*

„ *Mog.*

„ *Mog.* gebillijkt hebben, de dringende aan-
„ kondingen, welke Z. M. niet heeft kunnen
„ nalaten te doen betrekkelijk tot Scheepstuig,
„ en moeten *U Hoog Mog.* uit hoofde van het
„ blijkbaar gevaar waarin *Engeland* is, zich
„ gerechtvaardigd vinden, voor dat gedeelte
„ van hunne Ingezetenen, die zich aanſtellen
„ tegen alle bepalingen hoegenaamd, ten op-
„ zichte van den Koophandel, en tegens de
„ verzoeken van mijn Hof, aan *U Hoog Mog.*
„ gedaan, hoezeer de Vriendſchap en Regt-
„ vaardigheid beiden daar voor pleiten. —
„ Maar, die middelen, die in den grond niet
„ anders waren dan Palliativen, om een toe-
„ komend kwaad voor te komen, zijn als nu
„ niet meer genoegzaam noch tijdig. — Het
„ gevaar is dringend geworden en vereischt
„ een ſpoedig hulpmiddel. De bedingen van
„ een Verbond, gevestigd op het belang van
„ den Koophandel alleen, moeten wijken voor
„ die, welken gegrond zijn, op de meest we-
„ zenlijke belangen der beide Natien. Het tijd-
„ ſtip is geboren, dat beſliſſen zal, of *Grootbit-*
„ *tannien*, dat zoo veel bloed en ſchatten ge-
„ ſpild heeft voor anderen, om' Vrijheid en
„ Godsdienst te handhaven, geenen anderen
„ bijſtand te wachten heeft, tegen de nijd en
de

„ de kwaadwilligheid van hare Vijanden, als „ haar eigen moed en vermogen. Of zij zich „ door hare Oudfte Vrienden en Bondgenoo- „ ten zal overgelaten zien, aan de heersch- „ zucht van het *Huis van Bourbon*, het geen „ alles verpletteren wil, om over alles te „ heerfchen: en of *Europa* in het gemeen, „ en *U Hoog mog.* in 't bijzonder, met onver- „ fchillige oogen een Systema zullen zien in- „ voeren, zoo onbeftaanbaar met dat Even- „ wicht, 't welk de zekerfte waarborg is, voor „ de zekerheid hunner Commerçie, van hare „ Vrijheid, ja, van haar Beftaan zelfs."

„ De Koning *H. Mog. Heeren!* heeft ho- „ ge verbeelding van de wijsheid goede „ trouw en de verlichting der Republiek, om „ een oogenblik te twijffelen aan de wijze van „ denken van *U Hoog Mog.* in de tegenwoor- „ dige omftandigheden. Een Natie wiens Jaar- „ boeken fchier op ieder blad gevuld zijn, met „ het verhaal der gevaren, waar toe de heersch- „ zucht van *Vrankrijk* gedurig aanleiding heeft „ gegeven; wiens fchoonfte dagen zijn ge- „ weest, die, welke zij in de naauwfte ver- „ bindtenis met *Engeland* gefleten heeft; een „ Volk eindelijk, gewend, om als een recht „ te eisfchen, de letterlijke en ftipfte nako-

„ ming van een hard en bezwarend Verbond;
„ zulk een Volk is tevens te edelmoedig, om
„ niet geredelijk te vervullen, die Verbonden
„ waar door de belangen der beide Natien,
„ fints meer dan een Eeuw, zoo naauw aan
„ elkander zijn verknogt."

„ Het is in die overtuiging, en op grond
„ van alles wat het heiligst is onder het
„ Menschdom, dat de Ondergetekende op
„ uitdrukkelijk bevel van Z. M., de eer heeft
„ aan *U Hoog Mog.* te kennen te geven, dat
„ het gevaar het welk zijne Koningrijken
„ dreigt Z. M. in de noodzaak ftelt, van zon-
„ der tijdverzuim te vorderen, de Hulpbenden
„ bij de Tractaten van 1678 en anderen toege-
„ zegd, en waarvan het *Cafus Fœderis* wordt
„ bepaald in het afzonderlijk Arikel van 1716.
„ Zij verwachtze, met het vertrouwen zoo
„ wel pasfende aan eenen Nabuur, die zelfs
„ nooit in gebreke is gebleven van zijne Ver-
„ bindtenisfen geftand te doen, en verlaat zich
„ voor het overige op den Goddelijken Ze-
„ gen, over de regtvaardigheid van zijne zaak,
„ en op de Trouw en Heldenmoed van zijne
„ Onderdaanen." Sluitende verder met een
vernieuwd aanbod, om met Gedeputeerden van
H. H. Mog. in Onderhandelingen te treden over
de

de verder te neemene maatregelen. Dan, men was ook nu, tot het aangaan van Onderhandelingen, even zoo ongenegen als een Jaar bevorens, toen YORKE bij het gestadig toenemen der Troubelen en Twisten, zich daartoe aanboodt aan den Griffier FAGEL, en welke hem niet zonder voorkennis van de Staten, ook daartoe gelegenheid verschafte, met den Heer MR. J. RENDORP, te dier tijd Schepen der Stad *Amsterdam*, als daartoe door den Griffier bijzonder uitgekozen, uit hoofde van diens bekenden invloed op de Regering zijner Stad. Eene Onderhandeling, uit welke ten duidelijkften blijkt, dat zoo wanneer men te *Amsterdam* in schikkingen met *Engeland*, over het vervoeren van het *Scheepskout*, had willen komen, niet alleen, het inleveren van de voorgaande, de tegenwoordige, en volgende Memorien, zoo ook den daarna gevolgden Oorlog vermijd zou zijn geworden; maar waarbij men ook zeer voordeelige voorwaarden, tot ontheffing of verandering in de bekende Tractaten van 1674 en 1678, en in dat van *Cromwel* zou hebben kunnen verkrijgen. Die Onderhandeling, te dien tijde gehouden, is te belangrijk en te gewichtig, en zij verspreid te veel lichts over het gebeurde in die dagen, *om daaruit te be-*

 to-

togen, dat men volstrekt, vooral te Amsterdam, met Engeland breken wilde, dan dat wij het-gene in dezelve verhandeld is hier geene plaats inruimen zoude, alvorens wij met Ons Geschiedverhaal voortgaan. (*)

Zoo als wij bevorens gezegd hebben, dat het *Engelsche Cabinet* van den aanbeginne der Twisten in *America*, zich volledig overtuigd hieldt, dat de Republiek volgens de Tractaten bevoegd was, om *Grove Houtwaren* en *Scheeps-be-*

(*) Schoon dit merkwaardig Gesprek tusschen YORKE en RENDORP, wanneer men de *tijdorde* in acht neemt, door ons reeds in het voorgaande Boek had kunnen vermeld worden, zoo hebben wij dat nagelaten, omdat wij van oordeel waren, hetzelve hier gevoeglijker te kunnen mededeelen, *na de aanvrage* VAN YORKE *om secours*. Die aanvrage was de *Engelschen* niet regt ernst: en zou voorzeker niet nader gedaan zijn, had men voor Zijne aanbiedingen in dat Gesprek eenige attentie betoond. Dan, dit verkoos men te *Amsterdam* niet, en na verloop van een Jaar nog niet, schoon YORKE zich nog tot Onderhandeling aanboodt. Dit het geval te dien tijde geweest zijnde, zoo als uit dit Gesprek blijkt, wie ziet dan niet, dat *men den Oorlog volstreckt wilde*, en dat het klagen over denzelven, toen die uitbarste, voornamelijk geschiedde, ter bereiking van zekere oogmerken, welken buiten dien Oorlog nimmer zouden zijn bereikt geworden, en in later tijd zich duidelijk ontwikkeld hebben.

behoeften naar de Fransche Havens te kunnen zenden; en dat het voorzegde *Cabinet*, het *niet zenden dier Waren* in géenen deele als een onbetwistbaar Recht eisschen kon; even zoo dacht hetzelve nog 2 Jaren daarna, toen den Oorlog in *America* reeds ontvlamd was, en den Sluikhandel derwaarts ten sterken gedreven wierdt, en tevens, dat het zoo wel hunne zaak als die van de Republiek was, om met elkanderen niet in Brouillerien te komen. Om nu dit laatste te voorkomen, deedt YORKE reeds in 1778 de eerste stap bij den Griffier, vragende om eene particuliere Conversatie, en het was op den 14 *April* diens Jaars, dat Hij zich tot dat einde, in het zoogenaamd *Hollandsch Kamertje*, met den zoo straks genoemden RENDORP in gesprek begaf, vragende: „ Of het nu we-
„ der gaan zou als in den vorigen Oorlog
„ (namelijk die van 1757), in welken men
„ over de Navigatie van de Onderdanen der
„ Republiek zoo veel getwist, en zoo veel
„ papiers beklad hadt? — Het antwoord was:
„ dat dit veel van *Engeland* zou afhangen.
„ Dat zoo men de Handeldrijvende Ingezete-
„ nen in haare wettige Navigatie, zoo als hun
„ dezelve volgens de Tractaten toekwam, wilde
„ ontrusten, men niet moest verwachten, dat

„ van deze gewillig zoude worden afgezien. Dat
„ niet dan klachten en twisten konden ver-
„ wacht worden, bijaldien de *Engelschen*, ge-
„ lijk in den vorigen Oorlog, weder beletten
„ wilden den vrijen Vaart en Handel op de
„ Fransche Bezittingen in *America*. Aan-
„ stonds kwam YORKE op de Tractaten van
„ 1674 en 1678. Hij stelde als ontwijffelbaar
„ voor, dat uit hoofde van het één, *het Se-
„ cours kon geëischt worden:* doch voegde Hij
„ 'er bij: *dat bijaldien de Koning zijn Mees-
„ ter, uit eene bijzondere toegevenheid, en
„ wetende dat der Republiek geen Oorlog ge-
„ leek, van het vragen van Secours afzag;
„ Hoogstdezelve zich dan ook vleidde, dat H.
„ H. Mog. niet zouden staan blijven op hetgeen
„ bij het Tractaat van 1674, wegens het ver-
„ voeren van Scheepsmaterialen besproken was:
„ maar dat betreffende de Vaart op de Fran-
„ sche Eilanden Z. M. niet zou kunnen toela-
„ ten, dat dezelve geduurende den Oorlog,
„ onverhinderd geschiedde, dewijl zij in vre-
„ destijd verboden was.* — RENDORP repliçeer-
„ de daarop: dat Hij zich op het *niet* of *al*
„ bestaan van 't *Casus Foederis* niet zou uitla-
„ ten, om met Z. E. daarover niet in geschil
„ te geraken; maar dat het beletten van het
„ ver-

„ vervoeren van Scheepsmaterialen, ingevolge
„ het Tractaat van 1674, eene onrechtvaar-
„ digheid zijn zoude; dewijl men daardoor de
„ Ingezetenen van de Republiek, daardoor zou
„ ontzetten van een voordeel, dat oorſpron-
„ gelijk, en ten tijde van 't ſluiten van ge-
„ melde Tractaat, ten behoeve van de *Engel-*
„ *ſchen* bedongen was, en waarvan zij het
„ genot gehad hadden. Maar dat, geſteld,
„ men al eens wilde trachten elkander over
„ het een en ander te verſtaan, alle pogingen
„ onnut zouden zijn, bijaldien men alhier
„ geene gegronde hoop kon vestigen, op eenen
„ onbelemmerden Handel op de Franſche Ei-
„ landen."

Hier mede liep het geſprek af, en werd kort daar na in een Tweede bijeenkomst hervat, toen Yorke aanving met zeggen: „ dat
„ hem bij nadere overweging was voorgeko-
„ men, *dat bijaldien door de Republiek wierdt*
„ *afgezien van de ſtipte naakoming van het*
„ *Tractaat van* 1674 *Z. M. zich als dan veel*
„ *gemakkelijker zou betoonen, aangaande de*
„ *bewuste Vaart.*" Waarop Rendorp, wel bewust hoe men te *Amſterdam* gezint was en handelde, te kennen gaf, „ *de weinige ver-*
„ *wachting die 'er konde wezen, dat H. H.*

 „ *Mog.*

„ *Mog. zouden toegeven een regt, aan dezel-*
„ *ven bij een Solemneel Tractaat besproken.*"
Op welke bedenking YORKE repliçeerde; „*dat*
„ *zijn Meester niet eischte (ten minste* BIJ
„ PROVISIE NIET) *eene volstrekte vernietiging van*
„ *het gemelde Tractaat, of van de Artikelen*
„ *in geschil; maar dat, dewijl de Koning, tot*
„ *behoud van de goede harmonie, niet zou aan-*
„ *dringen op het leveren van Secours, 't*
„ *welk Z. M. vermeende, mede ingevolge den*
„ *duidelijken letter van het Tractaat te kun-*
„ *nen eisschen, en zoo min mogelijk zou be-*
„ *lemmeren, den Handel en Vaart der Inge-*
„ *zetenen van den Staat op de Fransche Be-*
„ *zittingen; het hem Ambassadeur voorkwam,*
„ *dat de Republiek ook van haren kant een*
„ *gelijke blijk van hare genegendheid, tot be-*
„ *houd van de goede verstandhouding zou kun-*
„ *nen geven* (*). *Dat het punt in quastie,*
„ *na-*

(*) Dit was zoo veel gezegd; als: „Ik erken nu wel
„ het regt van de Republiek, maar zag gaarne dat zij
„ daar van voor een tijd afzag, om dat het tot mijn na-
„ deel strekken zou. Echter begeer ik dit niet, zonder
„ eene erkentenis aan mijne zijde. Blijft men niet staan
„ op den letter van het Tractaat, ten aanzien van het
„ GROF HOUT; ik zal 'er ook niet opstaan blijven, met
be-

„ *namelijk, het vervoeren van Scheepsmate-*
„ *riaalen, tot een punt van Onderhandeling*
„ *tusschen de beide Natien zou kunnen ge-*
„ *bragt worden, om te trachten elkander des-*
„ *wegens te verstaan, of nodige schikkingen te*
„ *maken: terwijl geduurende deze handelin-*
„ *gen, het voeren van zodanige Scheepsmate-*
„ *riaalen naar Vijandelijke Havenen zou*
„ *blijven als Opgeschort.*"

Wanneer men het tot dus verre verhandelde met opmerkzaamheid inziet, dan was het werk aanmerkelijk gevorderd, en het lijdt geen bedenking, dat men bij verdere Onderhandeling nog veel nader tot elkander zou gekomen zijn; dewijl de grootste bedenking reeds was opgelost. Dan, nu wierp RENDORP eenen nieuwen steen des aanstoots in den weg, door het in het midden brengen van eene zwarigheid, die niet

„ betrekking op het SECOURS. Ik verwacht een Vriend-
„ schap, en ben bereid die met een Wedervriendschap
„ te beantwoorden." — Dat dit nu zoo aan *H. H. Mog.* als aan *de Koning* vrijstond te doen of te laten, zonder dat een *Derde* zich daar over beledigd konde achten, laat zich bevatten, zoo dra men erkent, dat zij beiden *Onafhangelijke Souverainen waren*, die daarin handelen konden, overeenkomstig hunne wezenlijke belangen.

niet uit den aart van het behandelde Onderwerp voortvloeide, maar alleen als een uitvlucht, om zich van de zaak aftemaken, beschouwd moet woren. „ *Ik vertoonde toen*," (zegt RENDORP) „ *dat te handelen over zoo „ een onbetwistbaar punt als het vervoeren van „ Scheepsbehoeften was, mij voorkwam te kunnen doen schijnen, als of men hetzelve als „ eenigsints twijffelagtig beschouwde: ten zij „ men tevens handelde over eenig punt, den „ Engelschen niet minder onbetwistbaar toe„ komende, als bij voorbeeld, de beruchte Acte „ van Navigatie*," (het Tractaat van CROMWEL.) „ *De Ridder scheen de gegrondheid „ dier aanmerking niet te ontkennen: te gelijk zijne begeerte te kennen gevende, dat* „ RENDORP *van het een en ander opening „ gaf, aan Lieden die invloed hadden op het „ bestuur van Staatszaken.*" Iets, dat naar ons inzien, een duidelijk bewijs opleverde, dat YORKE niet alleen genegen was, maar dat Hij ook eenen geheimen last had, om over dat, en andere Onderwerpen, met meer andere Lieden die aan alles den eersten toon gaven in minnelijke Onderhandelingen te treden, zoo daartoe slechts geneigdheid was.

Veel hong 'er dus, in de *eerste plaats*, van

REN-

RENDORPS keuze af, wien hij opening van het verhandelde geven wilde, en tevens ondertasten zoude: en in de *tweede plaats*, of Hij zelve eene opregte begeerte en gezindheid had, om door zijnen *invloed*, door zijne *pogingen*, en *overredingen*, op en aan zijne *Amsterdamsche Vrienden* onvermoeid in het werk te stellen, beantwoorden wilde, aan het bijzonder vertrouwen, dat niet alleen den *Griffier* FAGEL, maar ook den *Ridder* YORKE in hem toonden te stellen, door Hem, *boven alle anderen*, tot het houden dier præparatoire gesprekken, uit te nodigen? Hadt dit mogen gebeuren, wie zou aan den besten uitslag hebben kunnen of mogen twijffelen? Dan, de ondervinding leerde weldra, dat YORKE ter bereiking van zijn doelwit, zeer slecht geaddresseert was, en dat Hij het beleid dier belangrijke zake niet in de beste handen gesteld hadt. Want (volgens het eigen getuigenis van RENDORP, dat zeker hier ter staving van onze gedachten en denkbeelden alles afdoet) zoo bepaalde zich zijne keuze *alleenlijk tot den Persoon des Burgemeesters* TEMMINCK, als zijnde de man, *die* (volgens zijn zeggen) *in Amsterdam het meeste Crediet hadt:* waar uit men natuurlijk besluiten moet, dat dezen de Hoofdbewerker was van alles, wat 'er ten op-

opzichte van de *Americaanen*, *Vrankrijk*, en *Engeland* reeds was voorgevallen, en nog dagelijks voorviel: terwijl Rendorp, zoo niet opzettelijk, ten minſten zeer onagtzaam en zorgeloos, naliet, om van het verhandelde, aan één of meer dier *Lieden van Crediet*, buiten Temminck, kennis te geven, makende door die handelwijze, het *af* of *niet* gelukken van dat belangrijk onderwerp afhangelijk, aan de hem zoo zeer bekende gevoelens en handelwijzen van één man, onder wiens Hoofdbeſtuur de zaken zoo zeer uit hun geheel gebragt waren, en van wien men *a priori*, buiten eene plotſelinge *Politieke Bekeering*, zeer weinig hulpe te verwachten had, zoo als dan ook de uitkomst leerde: „ *Want*," (zegt Hij) „ *de* „ *oude Burgemeester*, *hoe zeer hij de door* „ *Hem opgegevene redenen*, *tot nadere Onder-* „ *handeling gegrond* SCHEEN *te vinden*, *en zelfs* „ AANNAM *om 'er met andere Leden over te* „ *ſpreeken*, *liet het echter blotelijk bij de ken-* „ *nisgeving berusten*, *en ſprak 'er met ande-* „ *ren niet over*." Althans niet met die belangſtelling welke de zaak vereischte. Ja wij ſchromen zelfs niet, om te vooronderſtellen, *dat Hij het aanbod van* Yorke *afkeurde*, in zoo verre zelfs, *dat hij het zijne verdere at-*

ten-

tentie niet waardig keurde. — En dit was ook het geval met RENDORP. Hoe groot de verwachting van den *Griffier* FAGEL, en van den *Gezant* YORKE, omtrent den Heer RENDORP, en zijnen ijver tot medewerking van het beoogde doelwit, ook moge geweest zijn, Hij bekreunde zich des luttel. Alles wat hij na het houden der Conferentien in den *Haage* in het werk stelde, *was de zoo evengemelde bloote kennisgeving aan* TEMMINCK, alschoon het hem niet moeijelijk zou gevallen hebben, om zulks ook aan *van Berckel*, aan *de Neufville*, en vele andere *Regenten* en *Kooplieden* te doen. En niet alleen dit: maar Hij zelve zag naar het werk niet meer om. „ *Niets verzuimende*," (zegt Hij) „ *vertrok ik weinige dagen daarna* „ *naar* SPA, *en van daar naar* PARIJS: *bleef* „ *eenige maanden uit, en buiten alle bewind* „ *zijnde, heb ik gene gelegenheid gehad, het* „ *begonnen werk te vervolgen.*" Daar verder bijvoegende. „ *Mij is wel gezegd: dat het* „ *voorstel van den Engelschen Ambassadeur* „ *niet aangenomen was geworden, om dat men* „ *vermeende, dat door in Onderhandeling over* „ *het Tractaat in quæstie te treden, men den* „ *schijn zoude geven, als of het onbetwistbaar* „ *regt van de Republiek in twijffel kon ge-*

„ *trok-*

„ *trokken worden:*" doch dit was het al, en op die manier toonde Rendorp op de duidelijkste wijze, dat Hij over dat belangrijk werk even onverschillig en afkerig dacht en handelde, dan zijne toenmalige Vrienden, op welken Hij in laater tijd, namelijk in 1792, *doch niet voor na zijnen dood, de schuld wierp van het niet gelukken dier Onderneeming*, daaraan een glimp gevende, door het aanvoeren van *vijf redenen*, welke hij voorwendde, bij hem in 1778 van dat gewicht en aanbelang te zijn beschouwd geworden, dat men het oor had behooren te leenen aan de voorstellingen door Yorke gedaan, en door Hem aan *Burgemeester* Temminck bekend gemaakt. Iets dat zich *na zijnen dood* veel gemakkelijker zeggen, dan geloven liet, en dat ook door zijne voormalige Vrienden niet onöpgemerkt is gepasseert geworden, toen zij zijn uitgegeven Werk beoordeelden en wederlegden, en dat op eene wijze, die ingevalle de Heer Rendorp in leven gebleven was, voor Hem zeer moeijelijk zou zijn te defendeeren geweest, wijl uit zijn geschrijf ten duidelijksten is optemaken, dat zijne denkwijze, ten tijde dat Hij die Memorien opstelde, zeer veel verschilde met die, welke hij in 1778, bij gelegenheid van de Onderhande-

lin-

lingen met Yorke hadt doen blijken. (*) Varten wij nu, na deze uitstap, (alleen gedaan, om

(*) Wij hebben, woordelijk volgende het verhaal van den *Heer* Rendorp, genoegzaam doen zien, hoe zeer men ongenegen was, om met den *Engelschen Minister* in Onderhandeling te treden, en eindelijk alle zijne in het verschiet gestelde aanbiedingen, tot het bedingen van voordeelige Conditien, zoo voor de eene als andere zijde, in den wind sloeg. —— En dit was het, dat wij vermeenden niet te duidelijk te kunnen betogen, ter logenstraffing van zoo velen, als stout en ferm beweerd hebben, *dat men te dien tijde verplicht was zoo te handelen, als wij in ons verhaal hebben medegedeeld.* —— Het staat bij ons vast, dat wanneer men op dien tijd gehoor verleend hadt aan de aanzoeken door Yorke aan Rendorp gedaan, als dan veele onheilen, althans die *van den Oorlog met Engeland*, geen plaats zouden gehad hebben. En niet alleen dit, maar ook, dat Rendorp op dien tijd, almede onder de geenen behoorde, *die uit dien Oorlog heil te gemoete zagen.* — Zijn gezegde, *na zijnen dood bekend gemaakt*, aangaande de *vijf redenen*, die voor het aanhouden der Onderhandelingen door hem in het midden zouden zijn gebragt geworden, strookte in het geheel niet met zijn gehouden gedrag, en geven maar al te duidelijk te zien, dat Hij dezelven na het Jaar 1787 heeft overgenomen, *uit des Prinsen Circulaire Missives aan de Bondgenooten*, en dus deedt dit alles ten Zijner Justificatie niets af. — Had Hij in 1778, op diezelfde wijze als Z. H. over de zaken gedacht, Hij zou zich meer

om te doen zien, dat *Engelands* aanbiedingen tot bemiddeling, toen het nog tijd was, door de weinige Lieden die aan alles den toon gaven, op eene onverantwoordelijke wijze in den wind geslagen zijn geworden) den straks nedergelegden draad onzes geschiedverhaals wederom op.

Hoe zeer de Welvoeglijkheid en het Belang des onderwerps voorderden, dat men aan het *Britsche Hof* eenig antwoord op de *Memorie* van den 22 *Augustij* liet toekomen, zoo leerde echter de ondervinding, tot veler verwondering niet alleen, dat zulks achterwege bleef; maar ook, dat het gezegde Hof, geene nieuwe instantien in het werk stelde om hetzelve te erlangen. Zeer verschillende waren intusschen de denkbeelden, welken onder de verdeelde Ingezetenen over dit lijdelijk gedrag der Britten gevormd werden. Want daar de eene partij zulks aanmerkte, als een bewijs dat *Engeland* on-

meer werks gegeven hebben, om YORKE's aanbod smaaklijk te maken. — Met bloote kennis te geven aan TEMMINCK, daarna naar SPA en PARIJS te gaan, en voorts zich aan niets te laten gelegen liggen, beantwoordde Hij in geenen deele aan de hooge gedachten, die men ten zijnen aanziene, en van Zijnen invloed gemaakt hadt.

onvermogend was, om de Republiek met andere wapenen dan *hooggeſtemde Memorien* te bevechten, en 'er dus geen noodzaak was om met eenig antwoord veel haast te maken; zoo beſchouwde de andere partij, het ſtilzwijgen van YORKE als een gevolg van de ſtandvastige beſluiten der Staten van de VI bekende Gewesten, tegen het dadelijk verlenen van *Onbepaalde Convooijen*, ondanks de dringende voorſtellen van de meerderheid der Hollandſche Staatsleden, vermits men te *Londen*, zeer wel wist en berekenen kon, dat 'er tot het geeven van *Onbepaalde Convooijen* een toeſtemmend Generaliteitsbeſluit nodig was, en dat zoo lang dat agterbleef, het inſteren op antwoord, of het doen inleveren van nog meer dringender Memorien, niet volſtrekt noodzaaklijk was. En dat zij die dus dachten, de zaak uit het regte oogpunt beſchouwden, leerde de ondervinding, nadat (ingevolge het afwijzend Præadvis ter Generaliteit ingekomen den 21 *October*, en door ons hier voren Bladz. 28 en 29 opgegeven,) op den 8 *November*, overeenkomſtig hetzelve, bij de meerderheid van H. H. Mog. een beſluit genomen werdt, waarbij Zij bepaalden: *dat 'er dadelijk een Esquader van 8 Schepen zou-*

de uitgerust worden, tot Convooij aan de Koopvaarders naar de Bogt van Vrankrijk gedestineert; en' *een dito van 9 Schepen, voor hun die naar de West-Indiën vertrekken wilden:* doch tevens met order, *dat de Bevelhebberen van 's Lands Schepen van Oorlog, hunne Convooijen niet vermogten te bezwaren met Houtschepen, die Zware Masten of ander Zwaar Scheepstimmerhout binnen hunne boorden hadden.* Een besluit, dat zekerlijk op zich zelve beschouwd, aan *Engelands* oogmerk beantwoordde, doch dat echter in 't vervolg voor een groot gedeelte in *Holland* nutteloos gemaakt werdt, dewijl het zenden van *Grove Houtwaren* aldaar op eene zeer bedekte wijze bleef in zwang gaan, en sommige Schippers zelfs aanvuurde, om zich met hunne Schepen, geheel of gedeeltelijk met Scheepsbehoeften geladen, onder de op Convooij wagtende Koopvaarders te voegen, hetwelk aan het scherpziende oog van de achterdochtige Britten niet ontsnapte, en even zoo min, hetgene 'er te dien tijde, over het binnenlopen van de zoo veel geruchts en opspraaks gemaakt hebbende PAUL JONES, in *Texel* gebeurde, hetwelk almede met vele andere zaken te dien tijde voor-

val-

vallende; in een onmiddelbaar verband stondt, en daarom vereischt, dat wij hetzelve niet onöpgemerkt passeeren.

De genoemde PAUL JONES, een Schot van geboorte, en uit dien hoofde een Onderdaan des Konings van *Engeland*, en tevens een stout ondernemend Zeeman zijnde, had zich, bij gelegenheid van den twist tusschen *Engeland* en deszelfs *Colonisten*, in den onmiddelijken dienst van het *Americaansch Congres* begeven, hetwelk aan hem het bevel had opgedragen over een van deszelfs Schepen, geheten *Le Bon Homme Richard* of *the Black Prince*, voerende 40 Stukken, met hetwelke bij, in gezelschap van nog 3 andere Schepen, almede aan het Congres behorende, op Zee kruiste, met oogmerk om eenigen buit op de *Engelschen* te maken. Een bedrijf derhalven, waardoor hij bij de Britten in geenen anderen rang dan dien van een *Vrijbuiter* of *Zeeröver* gesteld kon worden, zoolang de *Colonisten* door hun niet voor Vrij en Onafhangelijk waren verklaard geworden. Met het gezegde oogmerk zich op de Engelsche Kust in de nabijheid van de Wal onthoudende; ontdekte Hij eenige Engelsche Koopvaarders, geleid wordende door twee Oorlogs-Fregatten, genaamd *the Serapis van*

40 *ſtukken*, en *the Countess of Scarborough van* 20 *ſtukken*, en had de ſtoutheid, om niet alleen op de Koopvaarders jacht te maken; maar ook, om zich met zijne 3 overige Schepen in een bloedig gevecht te begeven tegen de beide Fregatten, met dat gevolg, dat dezen voor de overmacht bezwijkende, zich aan hem moesten overgeven, waardoor hij zijne macht tot 6 Schepen zag aangegroeit. — Had PAUL JONES, die zich als Opperbevelhebber over die allen aanſtelde, en als zoodanig zich erkennen liet, na deze zeeroverij de reize naar *America*, of naar eene *Franſche* of *Spaanſche* Haven aangenomen, de zaak was ten aanziene van de Republiek zonder eenig gevolg gebleven: dan dit deedt hij niet. Zeer wel onderricht zijnde, wat 'er ſints eenigen tijd omging, en dat het de Leden van het Congres, zijne meesters, hier te Lande niet ontbrak aan vele Vrienden en machtige Begunſtigers, ging hij van zijn ſchip over op het genomen Fregat *the Serapis*, en zeilde met het begin van *October*, met het andere genomen Fregat, en de overige *Americaanſche Schepen*, in kwaliteit als Bevelhebber over allen, naar de Rhede van *Texel*, wierp aldaar het anker, en ſtapte op den 5 dier maand aan wal, even of hij daar

toe

toe als Bevelhebber van eene Geallieerde van den Staat, of van eene erkende Mogendheid, ten vollen bevoegd was; ging vervolgens een bezoek afleggen aan boord van alle de op de Rhede liggende Oorlogſchepen, en voorderde niet alleen voorraad van Leeftocht voor zijn Volk, en de hem ontbrekende Scheepsmateriaalen vóor zijne beſchadigde Schepen; maar ook dat aan hem een Huis in Huur werde afgeſtaan, om zijne zieken en gekwetſten in over te brengen, ten einde hun aldaar te doen herſtellen: uit welk laaste verzoek zeer geredelijk was op te maken, dat hij een voornemen had, om zijn Volk eenen geruimen tijd aan de Wal te houden, het welk nog duidelijker bleek, toen hij inmiddels een Plaiſierreisje door de voornaamſte Steden van *Holland* ondernam, niet zonder aanmerkelijke beweging alomme te verwekken, wijl velen hem met de grootſte bewondering en toejuiching vereerden, de een den ander verdringende om dezen gewaanden *Americaanſchen Vrijheidsheld* van nabij te zien, terwijl men draa zijnen roem in expres daartoe vervaardigde Straatliederen door het gemeen hoorde opdeunen. — Intusſchen, hoe welkoom Hij ook bij velen te *Amſterdam* en elders zijn mogt, en hoe zeer men hem daar

 met

met Eerbetoningen als overlaadde, dit was echter het geval op de Rhede van *Texel* niet. De Scheepsvoogd RIEMERSMA, tijdens de aankomst van dien Vrijbuiter, uit hoofde van de absentie van den *Vice-Admiraal* REYNST, het bevel over die Rhede voerende, gaf weldraa een bewijs, dat Hij over de vizite van PAUL JONES niet zeer gesticht was, verbiedende aan allen onder zijne bevelen staande, zich op eenigerhande wijze met hem in te laten: en verder, dat Hij althans niet gezind was om zijne verzoeken, tot overbrenging van zijn volk aan de wal &c. te voldoen, ten zij dan, daartoe van hoger hand geauthoriseert te zijn, schrijvende tot dat einde aan Heeren Raden ter Admiraliteit te *Amsterdam*, zoo tot kennisgeving van het voorgevallene, als tot het vragen van orders, hoe in 't vervolg te handelen? waarop door *H: H: Mog.*, ingevolge het Praeadvis van het genoemde Admiraliteits-Collegie, aan den Heere VAN RIEMERSMA werde aangeschreven, „ dat de Zieken en Gekwetsten, het „ zij aan Land, of in de Hospitaalschepen, „ onder behoorlijke praecautien, tot hunne „ herstelling konden worden overgebragt, en „ dat aan den voornoemden PAUL JONES, de „ hem ontbrekende behoeften, tot het vervor-

„ de-

„ deren zijner reize volstrekt noodzaaklijk, kon-
„ den worden toegereikt, doch dat alle verdere
„ Conversatie met de overige Equipagien moest
„ worden vermijd, en hij met de zijnen, zoo
„ spoedig mogelijk Zee moest kiezen enz."

Intusschen had den Engelschen Gezant Yorke, het binnenloopen van Paul Jones met de door hem genomene 2 Koningsschepen niet vernomen, of hij vervoegde zich oogenblikkelijk, door het overleveren van eene korte Memorie, bij H. H. Mog., in welke hij met alle aandrang verzocht, „ *dat Hoogstdezelve onver-*
„ *wijlde orders wilden geven, om de door* Paul
„ Jones *genomene, en in Texel gevoerde Ko-*
„ *nings-Schepen, met alle de daartoe beho-*
„ *rende Officieren en Matrozen, in beslag te*
„ *nemen en te houden, en dat inmiddels voor*
„ *de herstelling der Gekwetsten de vereischte*
„ *zorge gedragen werde, met verder aanbod om*
„ *de kosten daarop vallende te willen voldoen.*"

Dan, toen *H. H. Mog.* op den 30 *October* op die Memorie een besluit namen, verschilde het zeer veel, dat aan hem dit tweeledig verzoek werd toegestaan, *want, wat de Gekwetsten betrof, aan dezen zoude men alle mooglijk soulaas toebrengen, zoo als de menschlievendheid voorderde, en daartoe was ook order gegeven;* maar

 wat

wat het in beslag neemen van de twee, door dien Vrijbuiter overmeesterde Koningsschepen betrof, daarin kon niet getreden worden. „*Men „ begeerde zich, noch in 't minste noch in het „ meeste, eenig oordeel aan te trekken, over de „ Wettigheid of Onwettigheid der daden van „ hun die Schepen in Zee hadden genomen, „ en met dezelven in 's Lands Havens binnen „ kwamen, om zich te bergen voor Onweders „ of andere Ongevallen. Men kon zich niet in- „ laten in een onderzoek, of de binnengebragte „ Prijzen de Franschen of de Americanen „ toebehoorden, en of zij wettige of onwettige „ Prijzen waren? dit moest men overlaten „ aan de Cognitie van den Competenten Rech- „ ter, en voorts zou men dezelven gezament- „ lijk naar Zee doen zeilen, om, onderworpen „ aan herneming, even of zij nooit alhier in- „ gevallen waren, door den Competenten Rech- „ ter geoordeeld te worden. Dusdoende, dacht „ men overeenkomstig te handelen met het Re- „ glement ten Jare 1756 geëmaneert, tegen „ het verreppen en lastbreken der Prijzen, „ waardoor de goederen aan de herneming ont- „ trokken worden, en het recht om over de- „ zelven te disponneeren, aan den Neemer wordt „ toegekent, enz.*"

Het

Het kon niet wel anders, of dit weigerend besluit moest het ongenoegen des Engelschen Konings ten gevolge hebben, dewijl men hetzelve deedt voorkomen *als gegrond op het Reglement van* 1756, want men begreep te *Londen*, dat hetzelve wel toepasselijk was, op het binnenlopen van *vreemde Commissievaarders, voerende erkende Vlaggen, en voorzien van behoorlijke Commissiebrieven; maar dat dit het geval met* PAUL JONES *niet was, welke men niets anders dan voor een Zeerover, een geboren* SCHOT, *en dus een misdadig oproerig Onderdaan van Z. M. den Koning houden kon, varende onder eene nog niet erkende Vlag, en uit dien hoofde niet kunnende voorzien zijn met behoorlijke Commissiebrieven, en die echter stout genoeg geweest was, om zich van twee Schepen van Zijnen Koning op eene gewelddadige wijze meester te maken*, en dus kreeg YORKE weldra bepaalde last, om in naam des Konings, *op het dadelijk in beslag nemen en terug geven der beide Koningsschepen, thans in Texel liggende, bij H. H. Mog. aan te dringen*, zoo als hij ook deedt op den 29 *October*, door het overgeven van eene daartoe dienende *Memorie*, met aanhaling van het *Vredestractaat ten Jare* 1667.

te Breda gesloten, tot staving van des Konings eisch. — Dan, hij vondt geen gehoor: want op den 19 *November* namen *H. H. Mog.* een besluit, om aan YORKE te antwoorden, *dat Zij zich genoodzaakt vonden, bij hun vorig genomen besluit te blijven volharden, met verzoek, dat Z. M. zich dat zoude laten welgevallen, om redenen bij de vorige aanvrage reeds opgegeven*, en het was dien ten gevolge, dat de Schepen vrij en onverlet in *Texel* bleven liggen, terwijl PAUL JONES zijn Plaisiertochtje door Holland volvoerde, en zelfs op publieke plaatsen, in Schouwburgen enz. met de uitbundigste eerbetoningen overladen werdt, tot gene geringe ergernis van YORKE, en zeer velen doorzichtigen in den Lande, welken te recht begrepen, dat dit alles niet zonder oogmerk geschiedde, en dat het hoogstonbetamelijk, en strijdig met de *Onzijdigheid* was, dat men dien *Zeeschuimer* drie Maanden tijds in het Land verblijven liet, om (quasie) zijne Gekwetsten te doen herstellen, en zich van de hoogstnodige vereischten om Zee te bouwen, hier te Lande te voorzien, *terwijl men het aan Land gaan uitdrukkelijk hadt doen weigeren aan den Engelschen Zeecapitein* PEARSON, *die het bevel*

op

op THE SERAPIS *gevoerd hebbende, zich aan* PAUL JONES *hadt moeten overgeven.* (*)

Hoe

(*) Wanneer men het zoo veel geruchts gemaakt hebbend geval, met dezen VRIJBUITER, en de handelwijze daarbij gehouden, (door ons naar Waarheid in den Text opgegeven) onpartijdig overweegd, wie moet zich dan niet verwonderen, hoe het mogelijk zij geweest, dat 'er na verloop van eenige Jaren Lieden konden gevonden worden, die zich in allerhande bogten wrongen, om de Natie te beduiden, *dat men in dat geval, hier te Lande, een bewijs van de stipste Onzijdigheid aan den dag legde? Dat men handelde volgens het Reglement van* 1756 etc. — Om niet te herhalen het geen wij zoo even in den Text deden opmerken, *dat men aan een* ZEEROVER *die tegen zijnen Koning opstond, eene Eer en Vrijheid verleende, die men aan een Geaccrediteerd Zeeofficier in Koninglijke dienst weigerde,* zoo kunnen wij niet nalaten hier te vragen: of men volgens het *Reglement* (waarop men zich beriep) handelde, toen men PAUL JONES, zonder vooraf permissie van de Admiraliteit te hebben, of, behoorlijke Commissiebrieven te kunnen vertoonen, op de Rhede van *Texel* duldde, daar even hetzelfde *Reglement* bepaalde, *dat de zodanigen die dit niet deden, als Zeerovers zouden worden gestraft?* — Men zegge hier niet, dat men bij het invallen, zulks niet vermoedde, of zeker weten kon: want geduurende het lang verblijf van PAUL JONES in *Texel*, gaf hij bewijzen aan de hand, die des geen twijffel lieten; en dat, toen men na verloop van eenen geruimen tijd bij hem aandrong, om valabelijke bewijzen, dat Hij een gepermitteerde Commissivaarder

Hoe dit zij, het gedrag omtrent PAUL JONES gehouden, ook het niet inwilligen van des Konings verzoek, om zijne Schepen in beslag te nemen, gevoegd bij het onbeantwoord laten van de herhaalde Memorien van YORKE om Hulpbenden, en het volharden van *Holland* ten op-

der was, toen, toonde hij een groote Bedrieger te zijn, door voortewenden, *dat de door hem genomene Koningschepen, Franschen Eigendom waren; over welken eenen Franschen Capitein,* COTINEAU DE GORGELIN *geheten, het bevel voerde, na dat hij de Vlag van het* CONGRES, *met die van* VRANKRIJK *verwisseld hadt.* — Men nam dit alles voor goede munt op, en duldde zulk een Bedrieger met zijn bijhebbend Complot, circa 3 Maanden op de Rhede, en nam ten zijnen opzichte een Reglement in acht, *dat alleen voor Commissievaarders en Scheepsvoogden, van bij den Staat erkende Zeemogendheden verordend was, en geheel niet toepasselijk was op* ZEEROVERS, *als inzooverre, dat de zodanigen, als* ZEEROVERS *zouden worden gestraft.* — Wie kan dit vatten, ten zij dan, dat men (zoo als hier het geval was) daar toe bijzondere en geheime redenen hadt? En welken konden 'er anders zijn dan deze, *dat men door de Eerbetoningen en de Egards aan* PAUL JONES, *een bewijs geven wilde, hoe zeer men reeds nu volgens het Clandestin gesloten Tractaat handelen wilde?* en *hoe zeer men de vertoning van dien gewaanden Americaanschen Vrijheidsheld, dienstbaar keurde, om de Natie nog heviger in beweging te stellen, om met Engeland in eenen Oorlog te geraken?*

opzichte van de Onbepaalde Convooijen, verbitterde het *Engelsche Cabinet* in de zelfde evenredigheid, als dat van *Vrankrijk* zich over dat alles verheugde. En daar het te *Londen* niet onbekend gebleven was, dat onder de op Convooij wagtende Koopvaarders, zich ook de zodanigen bevonden, *die Scheepsmateriaalen of Grove Houtwaaren binnen hunne boorden geladen hadden;* zoo dreef dit het Ministerie aan, tot het eerlange bij der hand nemen van meer afdoende maatregelen dan *Schriftelijke Memorien*, die men toch onbeantwoord liggen liet. En hier toe diende in de EERSTE PLAATS, *een voorneemen, tot het Opschorten van de Handel Verdragen met de Republiek existeerende:* en in de TWEEDE PLAATS, eene Order aan den *Commodore* FIELDING, om *zoo dra het gewapend Hollandsch Convooij in Zee liep, hetzelve met zijn Esquader op te wachten, en na het zelve onderzocht te hebben, alle de met eenige soorten van Scheepsbehoeften beladene schepen weg te nemen, en naar de Engelsche Havens heen te voeren.* Besluiten, welkers *eerste* volmaakt gelijk stond, met de ten uitvoer gebragte handelwijze van *Frankrijk*, ten opzigte van het *Edict* en *Toltarif;* maar welkers *tweede*, niet anders dan als een willekeurige daad

van

van den sterksten was aantemerken, zoo lang het niet was uitgemaakt, dat *Scheepsbehoeften* en *Grove Houtwaren tot de Classe der Contrabande goederen, bij het Tractaat gestipuleerd, behoorden.* En zie daar de zaaken in verschil, tot het door velen hier te Lande zoo ijverig begeerde punt, *eene aanstaande Vredebreuk met Engeland*, ten genoegen van *Vrankrijk* gebragt; waarin het pleit beslist zou worden, of *Engeland* de Couragie en de Magt zou hebben, om het getal zijner Vijanden nog te *vermeerderen*, met het Convooij der Republiek vijandelijk te attacqueeren, het welk door de eerste Toongevers aan alles wat 'er in het Vaderland gebeurde, op de stoutste wijze ontkend en gelochend wierdt.

Juist op even denzelfden dag, namelijk den 27 *December* 1779, dat PAUL JONES, na veel aandringens, met zijnen geroofden buit de *Rhede van Texel* verliet en in Zee stak, (iets dat alzeer opmerkelijk was), staken de zoo lang op Convooij gewagt hebbende Koopvaarders, naar de *Bogt van Vrankrijk* en de *Middelandsche* Zee gedestineerd, onder geleidde van den *Schout bij Nacht*, GRAVE VAN BYLANDT, en de *Capiteinen* J. H. VAN KINSBERGEN, en W. SILVESTER, in Zee, in gezelschap van die welken *naar de Westindien* bestemd, en door de

de Kapiteinen NAUMAN en MULDER zouden geconvoijeerd worden, welke laatsten, bij BYLANDT moesten blijven, tot dat de Vloot het einde van het Canaal hadt bereikt; en nu duurde het niet langer dan tot den volgenden dag, dat men van het zwak gewapend Convooij (*) twee Engelsche Kotters gewaar werdt, aldaar op kundschap uitgezonden, om van de aankomst van BYLANDT in *Engeland* bericht te geeven. Reeds op den volgenden voormiddag, zijnde die van den 29 *December*, ontdekte men van verre het Engelsch Esquader onder FIELDING, en was het zelve reeds zoo nabij gekomen, dat men de wederzijdsche Vlaggen duidelijk in het gezigt kreeg. Dadelijk liet de laatstgenoemde aan van BYLANDT weten, *dat Hij hem gaarne spreken wilde*, het welk tegen den avond van dien

(*) ZWAK GEWAPEND CONVOOIJ, zeggen Wij, en dat was het ook: als bestaande uit de PRINÇESSE ROYAL *van* 52; de ARGO en ZWIETEN *ieder van* 44; en de VALK en de ALARM *ieder van* 24 *stukken*. — Indedaad eene zeer geringe macht wanneer men die met het Engelsch Esquader vergelijkt, als bestaande, volgens hunne eigene opgave. Uit 1 Schip van 90; 4 dito van 74; 1 van 60; 1 van 50; 1 van 32; 1 van 28; en 2 van 20 *stukken*, behalven nog eenige andere ligte Vaartuigen en sloepen.

dien zelfden dag gebeurde, toen de Engelsche *Capitein* MARSHALL, met een Luitenant van FIELDING, aan boord van den *Schout bij Nacht* VAN BYLANDT overstapte, en aan dezen berigt deedt, *dat hunnen zender de Koopvaarders wilde doen onderzoeken.* Te vergeefsch vertoonde de Schout bij Nacht, *dat zulks onnodig zijn zoude, vermits hij op zijn woord van Eer verklaren konde, dat gene der Koopvaarders zich onder het Convooij aangegeven hebbende, eenige Contrabande Waaren met zich voerden,* zulks stavende, *door het vertonen van eene deswegens door hun beëedigde verklaring;* dan dit mogt niets baaten, en het bleek al spoedig, *dat* HENNEP *en* YZER *door de Engelschen almede onder de Contrabande Waaren begrepen wierden,* het welk de zaak van een erger natuur maakte, dewijl BYLANDT niet ontkennen kon, dat vele Koopvaarders voor een gedeelte met *Hennip* en *IJzer* beladen waren. Na eenige woordenwisseling, waarbij de een verklaarde *geen onderzoek te zullen dulden,* en de andere, *dat hij het den volgenden dag, bij den opgang der Zonne zeer zeker bewerkstelligen zoude,* vertrokken de *Engelschen* naar hunne Schepen, waar na BYLANDT het den gantschen nacht drijvende hieldt, geduurend welken, het geheele

Con-

Convooij door het vijandelijk Esquader omçingeld wierdt, ten einde gene der Koopvaarders het onderzoek ontgaan zouden. Dan, dien maatregel belette echter niet; dat eenige *Houtschepen*, schoon niet onder het Convooij behorende, en echter met hetzelve uit *Texel* vertrokken, hunne reize naar *Vrankrijk* vervoorderden, en dat velen die dadelijk tot het Convooij behoorden, de duisterheid van den nacht te bate namen, en aan de *Engelschen* ontsnapten, derwijze; dat toen de dag aanligtte 'er niet meer dan 9 Koopvaarders bij BYLANDT te tellen waren, die nu wel dra zich aan het onderzoek zagen blootgesteld, ondans een kortstondig Schutgevecht, waarbij eenige kogels tusschen BYLANDT en FIELDING gewisseld wierden, dat meer verbittering dan schade aan Equipagien en Schepen veroorzaakte, het welk ten gevolge hadt, dat de Eerstgenoemden na het strijken der Vlaggen, zich met de Oorlogschepen en zijne bijhebbende Koopvaarders aan den Laatgenoemden overgaf, en vervolgens in de Haven van *Spithead* werdt opgebragt, terwijl den Engelschen Vlootvoogd, aan de Scheepscapiteinen NAUMAN en MULDER vrijheid verleende, om met hunne Koopvaarders de reize naar de *West-Indiën* voort te zetten.

 Zie

Zie daar, de eerste geduchte proeve van de onheilen waaraan het dierbaar Vaderland, ondanks zoo veele trouwhartige vermaningen en aansporingen, door het verwaarloozen van 's Lands Zeemacht, op den duur was blootgesteld gebleven. Zie daar, de stoute verzekeringen van velen: „ *de Engelschen durven* „ *noch kunnen eenen Oorlog tegen de Republiek beginnen*," aanvangelijk gelogenstraft, en voor hun, die aan deze snorkerijen zoo geredelijk gehoor verleend hadden, duidelijk bewezen, dat zij die dus propheteerden, door eenen leugengeest waren bezield geweest! En wat was natuurlijker, dan dat zij die zulks beweerd en geloofd hadden, niet alleen, alle vreeze voor het Convooij voor een hersenschim hielden; maar zelfs de eerste voorlopige maare van het onheil aan BIJLANDT bejegend, als eene door de *Anglomanen* valsch verzonnen tijding aanmerkten, en alle geloof weigerden. Brieven sints eenige dagen in *Engeland* geschreven, waarin gemeld was, dat 'er een Vloot van eenige Linieschepen en Fregatten te *Spithead* zeilvaardig lag, om onder bevel van FIELDING uit te loopen, zoodra de Koopvaarders en Convooijers in Zee gestoken waren; en tevens, dat het oogmerk der *Engelschen*,

schen, ingevolge hunne gedaane bedreiging, geen ander was, dan de Koopvaarders te onderzoeken en op te brengen, mogten hier te Lande binnen gekomen zijn; doch men sloeg dat geschrijf in den wind, en kreet het uit voor *Actietijdingen*. — „ *De meeste Kooplie-* „ *den* (verzekerd den *Vervolger op Wagenaar* „ aan zijne lezeren) *konden van zich niet ver-* „ *krijgen*, *om te geloven*, *dat de Engelschen*, „ *hoe veel zij zich hadden durven vermeeten*, „ *zoo iets zouden durven bestaan.*" Hoe zeer die gewichtige gebeurenis in de nabijheid van den Vaderlandschen Wal was voorgevallen, en 'er slechts zeer weinig tijds behoefde te verlopen, om van dezelve in het zekere onderricht te worden; 'er werden in 9 dagen tijds echter geene berichten van publiek gemaakt: en toen de eerste zekere tijding op den 8 *Januarij* 1780 te *Amsterdam* binnenliep, was het nog door middel van de gewoone *Engelsche Havenlijst*, bij den *Makelaar* PEX van daar ontfangen, in welke het opbrengen des Convooij's duidelijk te leezen stondt. Met zulk een onbetwistbaar echt bewijs gemuniëert, maakte de Heer PEX geene zwarigheid, om het geval ter Beurze bekend te doen worden, te meer, daar men sints eenige dagen omtrent het

Convooij in de grootste onzekerheid verkeerd hadt; doch ook dit bericht van een alsints geloofwaardig Man, wierdt bij de misleid zijnde, en anderen misleidende IJveraars, mistrouwd, en als een valsch uitstrooisel gebrandmerkt. Op de driftigste wijze drongen veelen op hem aan, voorderende *eene onbewimpelde opgave, van waar hem dat bericht ter ooren gekomen was?* en toen hij daarop antwoordde, *zulks in de bij hem ontfangene openlijk uitgegevene Engelsche Havenlijst gelezen te hebben*, ging het wantrouwen zoo verre, *dat men hem niet wilde geloven, ten zij dan, dat hij de Lijst oogenblikkelijk toonde.* Toevalliger wijze, aan dien eisch op dat moment niet kunnende voldoen, *vermits hij het papier aan een Lid van Regering ter lectuure gezonden had*, ontstak dit het ijvervuur bij velen zoo geweldig aan, dat Hij zich weldraa aan veele onaangenaamheden zag blootgesteld, waarin echter zich niemand onbescheidener gedroeg, dan een Makelaar in *Schepen* en *Grove Houtwaren*, genaamd TAMME BETH *Ysbrandz.*, wiens insolentien zoo verre gingen, dat de Heer PEX, zelfs op de Beurs, zich in grootgevaar brengen zag, en zulks ook weldraa zou ondervonden hebben, wanneer hij de Havenlijst niet spoedig

te-

terug ontfangen, en aan de hem omringende ijveraars vertoond hadde, die hem nu wel van het opzettelijk valsch verfpreiden des geruchts vrij keurden, maar echter het opbrengen van het Convooij volftrekt niet geloven wilden, de aan hun vertoonde Lijst voor een *onecht ftuk* houdende. Treurig bewijs van de kracht der dwaling om de leugen te geloven en de waarheid niet te willen erkennen! Dan, die verbijstering duurde niet lang, want 'er verliepen flechts weinige dagen, of 'er kwamen over *Oostende* veele brieven uit *Engeland* aan, die het geval buiten kijf ftelden, en tevens bekend maakten, dat *Mijlord* STORMONT den *Staatfchen Gezant* VAN WELDEREN, uit naam des Konings gewaarfchouwd hadt: „ dat zoo al„ dien na de herhaalde vertogen, H. H. „ Mog. tegen den Letter der Tractaten, nala„ tig bleven in het verleenen van de gevraagde „ Hulpbenden; en indien men hier te Lande „ bleef volharden, in den toevoer van Scheeps„ bouwftoffen naar Engelands vijanden te be„ gunftigen; *Z.* M. als dan tot *Zijne* eigene „ verdediging, zich genoodzaakt zou vinden, „ om in den loop van den thans plaatsheb„ benden Oorlog, de VEREENIGDE GEWES„ TEN alleen aan te zien op den voet van an-

 „ de-

„ dere Onzijdige Mogendheden, en gevolge-
„ lijk, bij voorraad ten opzichte van hunne
„ Onderdanen, zou opſchorten alle bijzondere
„ bedingen, bij het verbond van Koophandel
„ in 1674 aangegaan, en zich alleen te zullen
„ houden aan het Recht der Volken, enz."
Berichten, welken onder de Kooplieden het ſints lange reeds hooggeſtegen ongenoegen tegen de *Engelſchen* hier te Lande, niet alleen tot een algemeene kreet tot *wraakneming* over het gebeurde met het Convooij deeden overſlaan; maar die ook velen aanvuurden, om als een zekere Waarheid te verſpreiden, „ dat 'er
„ een werkelijk Verraad bij het nemen der
„ Koopvaarders, door VAN BIJLANDT, niet
„ zonder kennis van 's Lands ERFSTADHOUDER,
„ was gepleegd geworden," hetwelk ten gevolge hadt, dat velen niet alleen hunne begeerte blijken lieten, dat BIJLANDT, en de overige Scheepsbevelhebberen over het Convooij, door Z. H. wel ſpoedig t'huiswaards opöntboden, en voor eenen *Hoogen Zeekrijgsraad*, over hun gedrag onderzocht en terechtgeſteld mogten worden; maar dat ook vele tot nu toe Gematigd denkende Leden van verſcheidene Gewestelijke en Stedelijke Beſtuuren, als nu van ſentiment veranderden, en van oordeel wierden,

den, dat men *Engeland* niets meer toegeven; den letter der Tractaten in acht nemen; en den geleden Hoon aan de Britten op eene zeer gevoelige wijze betaald zetten moest. Eisschen, aan welker EERSTE veel spoediger en gereder voldaan kon worden dan aan de TWEEDE, zoo als ons nu te verhalen staat.

Immers, wat het *eerste* betreft: daar Z. H., en den Bevelhebber VAN BIJLANDT, niet onkundig bleven van de nadeelige gesprekken en beschuldigingen, ten hunnen opzichte in de Republick gehouden en verspreid wordende, zoo aarselde Z. H. geen oogenblik, om aan het verzoek van VAN BIJLANDT, (*ten einde zijn gedrag door eenen Krijgsraad onderzocht mogt worden*) dadelijk te voldoen, *eensdeels*: door Hem en de overige Bevelhebberen uit *Engeland* terug te ontbieden: en *anderdeels*, door de Leden te benoemen, welken in dien Krijgsraad zitting nemen en Zijn gedrag beoordeelen zouden, wordende door dien Vorst daartoe benoemd, den *Luitenant Admiraal* VAN WASSENAAR; de *Vice-Admiralen* HARTZINCK *en* REYNST; en de *Schouten bij Nacht* VIS, HARINGMAN, PICHOT, en DABENIS; aan welken tot *Fiscaal* Mr. H. J. VAN OLDENBARNEVELD, *genaamd* TULLINGH; en tot *Secretaris* Mr. D.

DE LA DOUËSPE toegevoegd werden, welken Raad op den 7 *April* bij openbare Sententie, den voorzegden VAN BIJLANDT van alle plichtverzuim vrij ſprak, met verklaring: „ dat „ Hij bij de ontmoeting met het Convooij „ gehandeld hadt, volgens de regulen van „ Voorzichtigheid en goede Soldaat en Zee„ manſchap, en overeenkomſtig met zijne In„ ſtructien en den aart van den Zeedienst. Hem „ mitsdien volkomen vrijſprekende van alle de „ tegen hem opgevatte en verſpreide verden„ kingen." (*) Dan, wat het andere onderwerp

(*) Wanneer men het door ons bevorens opgegevene getal der Hollandſche Bodems onder de Orders van BYLANDT geſteld, in vergelijking brengt, met dat van de Engelſche Schepen onder FIELDING, dan laat het zich door den minstkundigen zelfs zeer geredelijk vatten, dat het aan de zijde van den *Eerstgenoemde* een roekeloos beſtaan zou geweest zijn, wanneer hij zich met den *Laatſten* in een geregeld gevecht had willen inlaten. — „ Dit had echter, (naar het oordeel van „ vele waanwijze bedillers, die veelal in hunne Gezel„ ſchappen, of gezeten aan den warmen haard, Vloo„ ten en Legers gebieden) door BYLANDT, moeten ge„ ſchieden. Eene vijfdubbele overmacht, hadt hem „ niet behoren te rug te houden, om de *Britten* te be„ vechten, al had 'er geen ſplinter van het gehele Con„ vooij overgebleven. De Vlag te ſtrijken op het eer„ ſte

werp betrof: de ondervinding leerde, dat de hooggaande klachten der Kooplieden, over het vij-

„ ſte gehuil van eenen Vijandelijken kogel, was Lafhar-
„ tig." enz. Anderen maakten het nog erger: ontdekkende naar hunne mening, *in het geeven van eene gecachetteerd Sein tot overgave, alvorens men uit Texel in zee ſtak*, een duidelijk bewijs, dat 'er *Verraad* onder gelopen hadt, tot welke aantijging, *den Vervolgſchrijver op Wagenaar*, zelfs eenige Jaren daar na niet weinig heeft bij gedragen, toen hij eenige bladzijden vulde, met het mededeelen van eene breede aanmerking over dat *Secreet Sein*, het welk wel, zoo als met *Secrete orders, op zekere hoogte of tijden te openen, dikwils* het geval is,) *in voorraad was opgegeven*; maar dat echter niet eerder geexecuteert mogt worden, *dan wanneer Hij Commandant zulks nodig oordeelde.* En dit was juist het geval, toen VAN BYLANDT, dat *Secreet Sein dadelijk deedt dienen, tot het ſtrijken der Vlaggen op alle de Schepen te gelijk, en niet de een na den ander.* — Hij toch, uit de mondelijke Converſatien met den *Engelſchen Zeecapitein* MARSHAL gehouden, in het zekere onderrigt zijnde, *dat het de Engelſchen niet om de* 5 OORLOG SCHEPEN, *maar om de* 9 KOOPVAARDERS *te doen was, en dat zij alleen de laatſten wegneemen zouden.* (Zoo als ook bij de uitkomst gebleken is, dewijl zij de Oorlogſchepen vrijheid gaven om te zeilen, werwaards zij wilden) *zoo oordeelde hij een geregeld gevecht nutteloos, en vondt het verkiesſelijker, om de* 5 *Schepen door een algemeen ſtrijken der Vlaggen, voor de Republiek te ſau-*

 vee-

vijandelijk en geweldadig opligten van het Convooij door FIELDING, de gevoelens van de *Gecommitteerden der Admiraliteits Collegien voor de* BEPAALDE CONVOOIJEN *bevorens gemanifesteerd*, derwijze hadden doen veranderen, dat zij als nu geen bedenking maakten, om aan *H. H. Mog.* te adviseeren, „ om niet al„ leen te *Londen* op het schadeloos ontslag „ van de genomene 9 Koopvaarders, en satis„ factie voor den hoon der Staten Vlag aange„ daan, ten sterksten aan te houden; maar ook, „ om in het vervolg, *Ongelimiteerde Convooi*„ *jen* te verleenen aan alle Waren en Koop„ manschappen, die bij het Tractaat van 1674, „ als niet tot de Contrabanden behorende, „ waren vrijgesteld." Een Advis, dat door de *Afgevaardigden van Holland* dadelijk goedgekeurt,

veeren, dan dezelven zonder noodzaaklijkheid te doen vernielen: met allen die 'er op waren. Want, dat 'er dit op zou gelopen hebben, kon men vooraf zeer zeker berekenen, *wanneer men de vijfdubbele Overmacht van den Vijand in aanmerking nam.* — Een gevecht te beginnen, en vol te houden, *na dat men in het zekere onderricht was, dat 'er geen oogmerk was de Oorlogschepen te moeijen*, zou eerder een *Don Quchots* bedrijf, dan *ware Heldenmoed*, in den *Schout bij Nacht* verraden hebben.

keurt, doch door die der VI *overige Gewesten*, werdt overgenomen, om hetzelve ter kennisse van hunne Comittenten te brengen. Dan, daar men over het algemeen oordeelde, dat 'er te veel tijds verlopen zou, om derzelver besluiten aftewagten, zoo werdt goedgevonden, om bij vooraad, in den geest van het *Admiraliteits Advis*, zich aan het Engelsch Ministerie over het gebeurde met het Convooij te beklagen, ten welken einde daar toe de nodige order aan den *Gezant* van Welderen gegeven werdt, die zich wel spoedig van dien last kweet, maar in plaats van redres te erlangen, met wederklachten over het gedrag van Bylandt, en de belofte, dat men des Konings Welmening eerst vernemen moest, beantwoord wierdt, dewijl men dien Schout bij Nacht, als den *Aanvaller* beschouwde, ter zake, dat Hij door het vuur doen geven op de eerste uitgezette Sloep der *Engelschen*, het onderzoeken der Koopvaarders hadt trachten te beletten: en 'er verliepen slechts weinige dagen, of die klachten werden nog nader herhaald, in eenen op den 16 *Maart*, door *Mijlord* Stormort geschreven Misfive in dezer voegen ingerigt: „ Gedurende uw verblijf aan dit Hof, mijn Heer!

„ zijn

„ Zijt gij getuigen geweest van de gevoelens
„ van Z. M. enz. Gelijk Hij dezelfde gevoe-
„ lens bij H. H. Mog. verwachtte aan te tref-
„ fen, heeft Hij met verwondering en leed-
„ wezen gezien, dat zij 'er van afweken, be-
„ gunſtigende het vervoeren van Scheepsge-
„ reedſchap naar de Havens van zijne Vijan-
„ den, hun dus die hulp toebrengende, welke
„ zij het meest van noden hadden. Z. M.
„ heeft herhaalde vertogen gedaan omtrent
„ de CONVOOYEN, de ongelegenheden aanto-
„ nende die daar uit zouden voortſpruiten,
„ als mede de noodzaaklijkheid en rechtma-
„ tigheid van het doorzoeken van alle Koop-
„ vaardijſchepen, verdachtelijke Waaren ver-
„ voerende. Dit doorzoeken is in alle ge-
„ lijke gevallen gebruikelijk, en bij het Ver-
„ bond van 1674 zelfs erkend. De bevelen
„ aan FIELDING gegeven, zijn overeenkom-
„ ſtig geweest aan dat gebruik, en hij heeft
„ dezelve van ſtuk tot ſtuk gevolgd: maar wan-
„ neer hij tot het doen van doorzoeking, naar
„ den inhoud van het Verbond, Sloepen
„ zondt, heeft de Schout bij Nacht op de-
„ zelven doen ſchieten, ſchoon zij 's Konings
„ Vlag voerden, en maakte zich dus tot Aan-

„ val-

„ valler (*). Het is alleen die gematigdheid, „ welke alle de treden van Z. M. bestierd, „ dat

(*) Het V. *en* VI. *Artykel des Tractáats van* 1674. Waarvan *Mylord* STORMONT hier sprak, waren van dezen inhoud. „ V. Indien een Schip behorende aan Onder- „ danen van den Koning van Grootbrittannien, op „ Zee, of elders, buiten de Domeinen van de Staten, „ ontmoet eenige Oorlogschepen van de genoemde „ Heeren Staten, of bijzondere Schepen aan hunne „ Onderdanen behorende; zullen de Schepen van de „ Heeren Staten, of van hunne Onderdanen, op eenen „ behoorlijken afstand ophouden, en alleen uitzenden „ hun boot, met 2 of 3 man, om aanboord te gaan „ van zulk een Schip van de Onderdanen van Z. M. „ om de Paspoort of Zeebrief wegens desselfs Eigen- „ dom hun te doen vertonen, door de Kapiteinen of „ Schippers dier Schepen aan de Onderdanen van Z. „ M. toekomende, en de genoemde Schepen die papie- „ ren vertonende, zullen vrij doorgaan en niet mogen „ gemolesteerd, of aan, of van hunne voorgenomene „ reize afgehouden worden, en de Onderdanen van „ de Heeren Staten zullen in alle dingen genieten de- „ zelfde Voorrechten en immuniteit, zullende op gelij- „ ke wijze vertonen hunne Paspoorten of Zeebrieven, „ op den voet bij dit Tractaat vastgesteld."

„ VI. Maar zoo eenig Schip den Engelschen Onderdanen „ toekomende, ontmoet wordt in zijn Vaart naar een „ Haven van eenen Vijand van de Heeren Staten, of „ zoo aan den anderen kant, een Schip der Vereenig- „ Provincien, of der Onderdanen van de Heeren Sta- „ ten

„ dat Hij zich onthouden heeft van over die
„ Vijandelijke daad, en regtstreeksche schen-
„ ding van het Verbond, van welke Gij Mijn
„ Heer! de voorrechten inroept, te klagen. —
„ De Schout bij Nacht, heeft niet gehandeld
„ dan ingevolge van zijnen Lastbrief, en de
„ Memorie welke Gij mij hebt overgelevert,
„ wel verre van zijne handelwijze te wraaken,
„ regtvaardigd nog dezelve:" verder sluiten-
de, met de toezegging, dat *Z. M.* Zijn voorne-

„ ten ontmoet word, op zijn weg naar eene Haven van
„ eenen Vijand van genoemde Z. M., zal zulk een
„ Schip niet alleen vertonen een Paspoort of Zeebrief
„ in den voorschreven Vorm, werwaards het bestemd
„ is; maar ook een Certificaat, of Losçedul behelzen-
„ de de Particulariteiten der aanboord zijnde goederen,
„ in den gewonen vorm gegeven, door de Tolbedien-
„ den van de Haven van waar het komt," enz. — Daar
nu ten tijde van de ontmoeting der wederzijdsche Bevelhebbeten, door den *Schout bij Nacht* VAN BYLANDT, niet alleen het onderzoek mondeling geweigerd werdt; maar hij ook vervolgens tot tweemaal had doen vuuren op de eerste sloep die FIELDING deedt uitzetten, om het onderzoek der Koopvaarders te bewerkstelligen; *zoo hieldt men te* LONDEN *den Schout bij Nacht voor den Aanvaller.* Eene sustenue, vierkant strijdig met die welke hier te Lande gevoerd werdt, alwaar men FIELDING als den *Aanvaller* beschouwde. —

nemen, door eene Memorie aan *H. H. Mog.* nader zou doen bekend worden. Een antwoord, dat in deszelfs aart veel eer geschikt was, om hier te Lande, het kort daarop gevolgd nemen van een Generaliteits besluit, tot het verleenen van *Onbepaalde Convooijen* te bevoorderen, dan dat opzichtelijk de *Bepaalde bescherming* te doen blijven voortduren.

Intusschen dat dit alles gebeurde, liet men in den *Haage* de reeds voor lange ingeleverde Memorien van YORKE, om Hulptroepen aan Zijnen Meester tegen *Vrankrijk*, *Spanje*, en de *Colonisten* bij te zetten, onbeantwoord liggen: niet alleen, om dat men daartoe, zoo uit hoofde van vreze om *Vrankrijk* te mishagen, als uit hoofde van de willekeurige handelwijzen der *Engelschen* ongezind was; maar ook, omdat men zeer sterk in twijfel trok, of het *Casus Foederis* bij het Tractaat bepaald, en in welk geval men zich tot het verlenen van Hulp verbonden hadt, werkelijk existeerde. Hoe klaar en duidelijk in het Tractaat van 1678, en nader geinterpræteert in dat van 1716, het *Casus Fœderis* bepaald geworden was; en hoe zeer 'er uit hoofde van de reeds lang gedane *vijandelijke Verklaring des Franschen Gezants te Londen*; wegens den *vijandelijken Inval* in

in het Eiland Yersey, en *van het Beleg van Gibralter*, (alle Facta's *in Europa* plaats hebbende) geen quæstie wegens de aanwezigheid van het *Casus Foederis* met grond te maken was; de *Staten van Holland* verstonden het anders, zich alleen bepalende tot den *Americaanschen Oorlog*, dit hun gevoelen tragtende te staven met de woorden: „ *alles echter al-* „ *leenlijk in de uitgestrektheid van Europa* " in het Tractaat van 1678 gevonden wordende; en dit maakte de Staten van de overige Gewesten schroomvallig en huiverig, om *Engelands* aanzoek, gedurende een tijdverloop van 8 Maanden, tot een onderwerp van raadpleging te maken. (*) Hoe zeer dit gedrag te *Londen* mis-

(*) „ *Om zelfs te oordelen*, (zegt de *Geleerde* KLUIT, „ over dit onderwerp sprekende) *zal ik de betwiste woor-* „ *den uit het ingeroepen Tractaat van* 1678. *en herhaald in* „ 1716. *hier bij voegen.*" — „ Indien 't gebeurde, dat Z. „ M. en *H. H. Mog.* getroubleerd wierden, of vijandelijk geattacqueert, of bij openbaren Oorlog, door „ wien ook, of onder wat prætext het ook mogte we- „ zen, — zoo zullen zij zich schikken naar de *Alliancie* „ *Defensive van* 3 *Maart* 1678. — En om nog particu- „ lierder te bepalen en buiten alle twijfeling te stellen, „ de omstandigheden, waarin het CASUS FŒDERUS zal „ gerekend worden te exsteeren, *zoo zal het* CASUS „ FŒDERUS *zijn, niet alleen wanneer eene der Geallieer-* „ *den*

mishaagde, was reeds bij vorige gelegenheden, en nu laatst uit het ſchrijven van *Lord* STORMONT gebleken, en het was ten gevolge van de daarbij gedaane aankondiging van des Konings voornèmens, dat YORKE op den 21 *Maart*, in ſubſtantie deze navolgende *Memorie*, wegens den loop van zaken ſints het begin der Twisten, en het eisſchen van een onverwijld antwoord op de aanvrage om Hulptroepen, aan *H. H. Mog.* overleverde.

„ De Koning mijn Meester, heeft altoos de „ vriend-

„ *de Vijanden gewapenderhand zal geattacqueerd worden*; „ maar ook, *wanneer eene Nabuurige Mogendheid Oorlogstoebereidſelen zal maken tegen een der Contrahenten*, „ *of een derzelver dreigen zal: 't zij, dat dit geſchiedde*, „ *door extraordinair werven van Troupen door dien Nabuur, of door het equipeeren van Oorlogſchepen, of op* „ *eenige hoegenaamde andere manier, zóó, dat de bedreigde zich verplicht vindt, om zich ook te wapenen.*" — „ Zie „ daar," (zegt de Hoogleeraar) „ de woorden, welken „ in verband geſteld mèt het Verdrag van 1678, waar „ alles gebragt wordt *tot de uitgeſtrektheid van Europa*, „ geoordeeld werden, den ſtaat niet te verplichten tot „ hulp tegen *Vrankrijk*, toen met *Engeland*, wegens de „ begunstigingen van de Colonisten reeds in Oorlog! Dan „ zeer ten onregte, dewijl *Vrankrijk* ook de *Engelſchen* „ in *Europa* beoorloogde, en daartoe reeds het *Eiland* „ *Minorça*, in de Middelandſche Zee hadt aangegrepen."

„ vriendschap van *U Hoog Mog.* aangekweekt;
„ heeft altoos de verbindtenis, tusschen de
„ beiden Natien aangemerkt, als gegrond op
„ de verstandigste beginselen, en als wezent-
„ lijk behorende tot derzelver onderling wel-
„ zijn. De voorwerpen dezer verbindtenis
„ zijn de Zekerheid en Voorspoed van beiden
„ de Natien, de Handhaving der openbaare
„ rust, en de Behouding van dat gunstig even-
„ wicht, dat zoo menigmalen door de eer-
„ zuchtige staatkunde van het *Huis van Bour-*
„ *bon* verontrust is."

„ Toen het Fransche Hof den vrede ver-
„ broken hadt, door een verbond, met de
„ weêrspannige Onderdanen van Z. M. plech-
„ tig erkend en verklaard door deszelfs Ge-
„ zant den *Markgraaf de Noailles*; toen
„ *Vrankrijk*, door overgroote toebereidselen
„ zijn oogmerk te kennen gaf om *Engelands*
„ *Zeemacht* te vernietigen, toen moest de Ko-
„ ning verwagten, dat *U Hoog Mog.* zich
„ haasten zouden om Hem te hulp te ko-
„ men. —— Eene der eerste zorgen van Z. M.
„ is geweest, *U Hoog Mog.* kennis te geven
„ van alle omstandigheden van dezen onbillij-
„ ken Oorlog, en van de hachlijke gesteldheid
„ waarin Z. M. zich bevondt. —— Hij heeft
„ de

„ de belangen zijner Oude Bondgenooten niet „ vergeten, maar getoond het zuiverste ver- „ langen om den Koophandel en de Scheep- „ vaart der Republiek te bevoorderen, voor „ zoo veel het welzijn van Zijn Volk zulks „ kon toelaten. Zelfs heeft hij langen tijd „ tegengehouden, om de Hulp bij het verbond „ bepaald te verzoeken, vervullende dus Zijne „ verbindtenissen, zonder de nakoming van die „ van H. H. Mog. te vragen. Dien eisch is niet „ geschied, dan nadat de machten van *Vrank-* „ *rijk* en *Spanje* zich gereed getoond hebben „ om op *Engeland* aan te vallen, en 'er eene „ Landing onder bescherming van eene ont- „ zachlijke Vloot is ondernomen. — Schoon „ in deze onderneming teleur gesteld, beoo- „ gen Z. M. vijanden als nog dat Ontwerp, „ en het is op last van Z. M. dat de Onder- „ getekende op de plechtigste wijze de Vraag „ vernieuwd, om de hulp bij verscheidene „ verbonden, en vooral bij dat van 1716 be- „ dongen."

„ Tot nu toe hebben *U Hoog Mog.* daarop „ stilgezwegen, terwijl zij hebben aangehou- „ den, op een gewrongene uitlegging van het „ Verbond van 1674, tegen welks misbruik

„ *Groot Brittannien* zich ten allen tijde verklaard heeft. — Die uitlegging kon niet overeengebragt worden, met de juiste en duidelijke bepalingen van het geheim Artikel van het Vredesverbond van dat zelfde Jaar. Een Artikel van een *Commerçie-Tractaat*, kan geen zoo wezentlijk Artikel van een *Vredes Tractaat* vernietigen, en beiden zijn zij begrepen in het verbond van 1678, waarbij *U Hoog Mog.* verplicht zijn, de gevraagde Hulp aan Z. M. te geven. — Dit ontegenzeglijk grondbeginsel geldt dus te krachtiger, daar het verbond van 1716 alle vorige verbindtenisfen tusfchen *Engeland* en de *Republiek* vernieuwd, en dezelve, om zoo te zeggen, INLIJFT. — Daar te boven heeft de Ondergetekende bevel, aan *U Hoog Mog.* te verklaren, dat Hij bereid was met hun in Onderhandeling te treden, om in het vriendelijke te fchikken, alles wat nodig was om misverftand te ontwijken, en alle onaangenaamheden te voorkomen, door billijke en voor de wederzijdfche Onderdanen voordeelige fchikkingen te maken: die minzame opening is op zulk eene onverwagte als ongewoone, en tusfchen twee in vriendfchap

„ zijn-

„ zijnde Mogendheden ongebruikelijke wijze „ geweigerd. (*) En zonder acht te geven „ op de herhaalde Voorſtellingen, zoo open- „ baare als geheime, wegens de *Convooijen*, „ hebben *U Hoog Mog.* niet alleen die *Con-* „ *vooijen* toegeſtaan tot verſcheidene ſoorten „ van Scheepsbehoeften; maar daarenboven „ goedgevonden, dat een zeker getal Oorlog- „ ſchepen zich gereed moesten houden, om „ in het vervolg Scheepsbehoeftens van aller- „ lei ſoort, naar *Vrankrijk* beſtemd, te gelei- „ den, en zulks in eenen tijd, *dat de Onder-* „ *danen van den Staat, door de hulp der Ver-* „ *bonden, eene Vrijheid en Uitgeſtrektheid van* „ *Koophandel genoten, verre boven hetgeen het* „ *Volkenrecht aan Onzijdige Mogendheden toe-* „ *kent.*"

„ Dat beſluit, en de bevelen aan VAN BIJ- „ LANDT gegeven, om zich met geweld tegen „ het doorzien der Koopvaardijſchepen te ver- „ zetten, hebben het toeval te wege gebragt, „ het-

(*) Men denke hier om het geſprek, tusſchen YORKE en RENDORP gehouden, door ons opgegeven, zoo ook de wijze waarop het zelve door RENDORP en anderen, is in den wind geſlagen geworden. Zie hier voren Bladz. 35 en volgende.

„ hetwelk *Z. M.* zoo zeer gewenscht had te
„ kunnen voorkomen; maar het is bekend, dat
„ dien *Schout bij Nacht*, volgens zijnen Last-
„ brief, *het eerst geschoten heeft op de Booten*
„ *de Engelsche Vlag voerende*, en afgezonden,
„ om, *volgens het verbond van* 1674 *de door-*
„ *zoeking te doen.* — Het is dan eenen open-
„ lijken aanval! Eene rechtstreeksche schen-
„ ding van even dat zelfde Verbond, 't welk
„ *U Hoog Mog.* schijnen aantemerken, als het
„ heiligste van allen. (*) — Z. M. heeft voor-
„ af herhaalde voorstellen gedaan, wegens de
„ noodzaaklijkheid en rechtmatigheid dezer
„ doorziening: men was te *Londen* onder-
„ richt, dat 'er in *Texel* veele Schepen met
„ *Scheepsbehoeften*, en vooral met *Masten* en
„ *Groot-Scheepstimmerhout* beladen, zeilvaar-
„ dig lagen, om naar *Vrankrijk*, het Con-
„ vooij agterna, of onder hetzelve, te vertrek-
„ ken; en de uitkomst heeft maar al te wel
„ de waarheid van die berigten bewezen, de-
„ wijl 'er van die Schepen zelven onder het
„ Convooij geweest zijn, schoon het grootste
„ ge-

(*) Men herleze hier het V. en VI. Artykel van het Tractaat hier voren op Bladz. 77 *in de Noot*, door ons opgegeeven.

„ getal ontſnapt is, en aan *Vrankrijk* eenen
„ krachtdadigen onderſtand gebragt heeft,
„ waaraan het een zeer groot gebrek hadt. (*)

„ Terwijl *U Hoog Mog.* op die wijze de
„ vijanden van Z. M. alle hulp toebragten,
„ hebben zij aan hunne Onderdanen eene
„ groote boete opgelegd, om hun aftehouden
„ van Levensmiddelen naar *Gibralter* te bren-
„ gen, offchoon die plaats begrepen is in de
„ Guarantie aller Britſche bezittingen in *Eu-*
„ *ropa*, en offchoon ten zelfden tijde, het
„ Spaanſche Rijk den Koophandel der Repu-
„ bliek op eene zeer beledigende en onvoor-
„ deelige wijze belemmerde."

„ Het is (dus vervolgde YORKE) niet alleen,
„ dat het gedrag van *U Hoog Mog.* jegens Z.
„ M. en Zijne vijanden met zichzelven ſtrijdt.
„ Niemand toch is daarenboven onkundig ge-
„ bleven, van het geene 'er met de beruchte
„ zaak omtrent PAUL JONES is voorgevallen. —
„ De verſchuiling aan dien Zeerover toege-
„ ſtaan, was ſtrijdig met het *Verbond van Breda*
„ *van*

(*) Gebeurde Daadzaken, welken wij bevorens heb-
ben opgegeven, en door welken het alleen toekwam,
dat 'er op den dag des onderzoeks. niet meerder dan 9
Koopvaarders bij het Convooij waren overgebleven.

„ *van* 1667 en zelfs met het Placaat van
„ 1756. — Nog meer: offchoon *U Hoog Mog.*
„ een volftrekt ftilzwijgen hebben gehou-
„ den, en nog houden, op de eisfchen van Z.
„ M., hebben zij zich op eene enkele aanvrage
„ van Zijne vijanden gehaast, om hun van eene
„ volftrekte en onbepaalde Onzijdigheid te
„ verzekeren, zonder eenige uitzondering van
„ de oude verbindtenisfen der Republiek op de
„ plechtigfte Verbonden gegrond. Nogthans
„ wil de Koning zich overreed houden, dat
„ alles wat 'er gebeurd is, minder toetefchrij-
„ ven zij aan de voornemens van *U Hoog Mog.*,
„ dan wel aan de kunstenarijen Zijner vijan-
„ den, die, na tweedracht onder de Leden
„ van Staat verwekt te hebben, beurtlings met
„ bedreigingen en beloften, hen tegen derzel-
„ ver natuurlijke Bondgenooten zoeken aan te
„ zetten. Z. M. kan niet gelooven, dat *U Hoog*
„ *Mog.* befloten hebben, aftezien van een Sys-
„ thema dat de Republiek meer dan eene Eeuw
„ met zoo veel roems en voordeels gevolgd
„ heeft: maar zoo zij befloten hadden om van
„ het Bondgenootfchap met Z. M. aftezien,
„ met te weigeren de verbindtenisfen met *En-*
„ *geland* na te komen, zou 'er uit dit befluit
„ eenen nieuwen toeftand van zaken ontftaan.
„ De

„ De Koning zou dit met leedwezen zien,
„ maar de gevolgen zouden onvermijdelijk
„ zijn. — *Zoo* de Republiek door een daad
„ van *U Hoog Mog*. ophoud Bondgenoot van
„ *Z.* M. te wezen, zijn de betrekkingen tus-
„ ſchen de beiden Natien geheel veranderd,
„ en hebben geen ander opzicht, geene andere
„ verbindtenisſen, dan die 'er plaats hebben
„ tusſchen de Mogendheden in Vriendſchap en
„ Onzijdigheid zijnde. Alle verbonden weder-
„ keerig zijnde, indien *H. H. Mog*. hunne
„ verbindtenisſen niet willen naarkomen, zoo
„ volgt, dat die van *Z*. M. ophouden verbin-
„ dend te zijn."

„ Het is op deze gronden, dat *Z*. M. de
„ Ondergetekende bevolen heeft, aan *U Hoog*
„ *Mog*. op de vriendelijkſte, maar tevens ern-
„ ſtigſte wijze te verklaren: *dat indien U Hoog*
„ *Mog. niet binnen* 3 *Weken, een voldoend*
„ *antwoord wegens de hulp ſints* 8 *Maanden ge-*
„ *vorderd, aan Z. M. geven, Z. M. dat*
„ *gedrag als eene verlating van het Bondge-*
„ *nootſchap van den kant van U Hoog Mog.*
„ *zal aanmerken, en dus de Republiek niet*
„ *anders dan op den voet van andere Onzij-*
„ *dige, en niet bij verbonden bevoorregte Mo-*
„ *gendheden beſchouwen zal, en dienvolgens*

„ *zonder vertraging*, *bij voorraad*, *en tot*
„ *nader bevel doen opſchorten*, *alle bijzondere*
„ *bepalingen der verbonden tusſchen de beide*
„ *Natien*, *namelijk die van het Verbond van*
„ 1674, en zal zich alleen houden aan de al-
„ gemeene gronden van het Recht der Volken,
„ hetwelk dienen moet tot een richtſnoer tus-
„ ſchen Onzijdige en Onbevoorregte Mogend-
„ heden, enz."

Was 'er ooit een tijdſtip, ongunſtig om zulk eene bepaalde aanvrage te doen, het was het toenmalige, waarin de gemoederen van vele duizenden der Ingezetenen met de ſterkſte verontwaardiging vervuld waren, over het gebeurde met het Convooij, en waarin dezer ſtemmen zich vereenigden, om op de Staaten te begeeren, dat zij niet alleen tot het verleenen van *Onbepaalde Convooijen* beſloten, maar ook om den hoon hunne Vlag aangedaan aan de *Britten* betaald te zetten, door zich langs hoe meer met het edelmoedig en weldadig *Vrankrijk* te verbinden. Een voorſtel aan de zijde van *H. H. Mog.* aan YORKE gedaan, om den bepaalden termijn van 3 weken, tot het inleveren van een finaal aantwoord aan den Koning verlengd te krijgen, zich beroepende op den vorm der Regeerwijze, deedt hoegenaamd geen effect,

de-

dewijl deze Ridder nu op zijne beurt, even als DE LA VAUGUION gedaan hadt, volstrekt weigerde om het zelve aan zijnen Koning voor te stellen, en toen men zulks door middel van den GRAVE VAN WELDEREN te *Londen* beproefde, kreeg dezen van STORMOND tot antwoord: „dat „ de Memorie van YORKE niets behelsde, dan „ even dezelfde Resolutie des Konings, die „ Hij hadt uitgedrukt in de Declaratie van den „ 28 Januarij, en dat 'er gene verandering hoe- „ genaamd gemaakt kon worden, in den Ter- „ mijn die bij de voorschr. Memorie was be- „ paald geworden." Men moest dus nu, *willens* of *onwillens* (om zoo te spreeken) in weinig dagen eene Resolutie neemen, omtrent welke men 8 Maanden lang eene huivering gevoeld hadt, en waarvan men duidelijk voorzien konde, dat hoedanig dezelve ook uitvallen mogt, het ongenoegen van *Engeland*, of dat van *Vrankrijk*, het gevolg zoude wezen. Dan die angstvalligheid duurde niet lang, de balans sloeg na verloop van weinig dagen, *op den voorgang van de Staten van Holland*, bij de *Algemeene Staten* derwijze door, dat zij bij eenparigheid van Stemmen, des Konings herhaalde eisschen tot het geven van Hulptroupen, finaal van de hand wezen en weigerden, en wel op grond,

grond, „ dat het Casus Fœderis niet aan„ wezig was, dewijl het onbetwistbaar zeker „ was, dat de bron der Onlusten gezocht moest „ worden in America, terwijl derzelver uit„ breiding en de communicatie des Oorlogs „ in Europa, niet anders bij hun aangemerkt „ werden, dan als acçesſoire gevolgen der oor„ ſprongelijke Geſchillen." En wat het ſtuk der *Convooijen* betreft, ook daaromtrent nam men ter dier Vergadering op den 24 *April* (echter *bij meerderheid van Stemmen*) de Reſolutie, „ dat in het vervolg Onbepaalde „ Convooijen verleend zouden worden, aan „ Koopmanſchappen welken volgens het „ Tractaat, als geene Contrabanden waren uit„ gezonderd geworden." (*)

Zeer

(*) Bij meerderheid van Stemmen (zeggen wij); want de *Heeren* Staaten van Zeeland, die meer dan eens, zich openlijk voor den weg van minnelijke ſchikkingen met *Engeland* verklaard hadden, verklaarden zich niet alleen tegen het beſluit; maar leverden kort daarna een *Protest*, ter hunner decharge, aan *H. H. Mag.* over, van dezen alſints belangrijken inhoud.

„ Is na voorgaande deliberatie goedgevonden en ver„ ſtaan: dat de Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit „ zullen worden geauthoriſeert en gelast, ter vergade„ ring van *H. H. Mog.* te repræſenteeren, dat de Hee„ ren

Zeer verschillende waren de uitwerkselen van deze besluiten, zoo *hier te Lande*, als aan de Ho-

„ ren Staten van Zeeland, met bevreemding gezien heb-
„ ben, de Resolutie bij *H. H. Mog.* op den 24 *April* ge-
„ nomen, ten opzichte tot het verleenen van *Onbepaald*
„ *Convooij*, niet alleen, om dat dezelve inloopt tegen
„ de sentimenten van deze Provincie, in de maanden
„ *April* en *September* 1779 ter vergadering ingebragt,
„ en nu wederom door de Heeren Gedeputeerden ge-
„ insereerd; maar ook vooral om reden, dat zoo 'er ooit
„ eene gelegenheid geweest is, waarin men het voor
„ ontijdig kan rekenen, eene Resolutie te arresteeren,
„ tot het verlenen van Convooij aan alle Goederen
„ die bij de Tractaten niet uitdrukkelijk voor Contra-
„ banden zijn erkend; het zeker moet zijn het tegen-
„ woordige tijdstip, waarop van wegens het Britsche
„ Hof gedeclareerd wordt, *eene Suspensie van de bedingen*
„ *van dat zelfde Tractaat*, *'t geen men tot een grondslag*
„ *van die Resolutie wil leggen.* — Dat indien de Bond-
„ genooten gelieven te reflecteeren op de Advizen de-
„ zer Provincie, sints den aanvang der bedenkelijkheden
„ *over het al of niet verlenen van Onbepaalde Convooijen*,
„ en geduurende de Deliberatien *over het Secours aan de*
„ *Kroon van Groot-Brittannien*, hoopt dezelven zullen
„ bevinden, dat de Heeren Staten van Zeeland, zich
„ zelven altoos gelijk zijn geweest, en hunne Advizen
„ zodanig hebben ingericht, dat zij aan den eenen kant
„ wel in het oog gehouden hebben, de zorg voor de
„ Conservatie der Hoogheid en Onafhangelijkheid van
„ dezen Staat, en voor de veiligheid van de Commerçie
„ der

Hoven van *Londen* en *Parijs*. Hoe zeer het niet ontbrak aan zeer vele doorzichtige Ingeze- te-

„ der Ingezetenen, welke niet ſtrijdig was met het Po-
„ litiek belang van de Republiek in deze omſtandig-
„ heden; maar dat zij ook aan den anderen kant ge-
„ tragt hebben, zich ſtipt te houden aan de aangenome-
„ ne Neutraliteit, en om alles te vermijden, 't geen aan
„ de een of de andere der Oorlogende Mogendheden
„ reden tot ongenoegen kon geven: eene Conduite,
„ welke de Heeren Staten van Zeeland vermeend heb-
„ ben overeenkomſtig te zijn, met de regelen van voor-
„ zigtigheid in de tegenwoordige ſtaat, waarin de Re-
„ publiek zich ten aanzien van de buiten en binnenland-
„ ſche omſtandigheden bevindt. Dat *Hun Ed. Mog.*
„ ſedert het voorval met het Esquader onder den *Graaf*
„ van Bylandt, en door het traineeren der Delibera-
„ tien over het gevraagd Secours, apprehendeerende
„ eenig misverſtand tusſchen gezegde Kroon en den
„ Staat, zich wel genoodzaakt gevonden hebben, het
„ gemelde Secours voor als nog heuſchelijk te excuſee-
„ ren, onder allegatie van zodanige redenen, welken
„ men van de æquiteit van Z. M. konde verwagten, dat
„ voor voldoende zouden gehouden worden; maar dat
„ *Hun Ed. Mog.* ook te gelijk hebben voorgeſlagen,
„ dat tot vermijding van alle dadelijk misverſtand, en
„ tot voorkoming van ſoortgelijke rencontres tusſchen
„ de wederzijdſche Oorlogſchepen, ten ſpoedigſten be-
„ hoorde in Negotiatie getreden te worden, ten einde
„ nader te Conſtateeren het regt van deze zijde gere-
„ clameerd, uit hoofde van het Tractaat van 1674, en
„ om-

tenen, die even als de *Staaten van Zeeland*, door de vreeze belopen werden, dat het nu, on-

„ omtrent de visitatie der Schepen van Engelands zij-
„ de gepretendeerd, welke mesures de Staten van Zee-
„ land noodzaaklijk en geschikt oordeelden, om voor
„ te komen, dat door strijdige Uitlegging van een en 't
„ zelfde Tractaat, de Republiek niet aan Onlusten, en
„ de Commerciëerende Ingezetenen, niet aan Schade
„ bloot gesteld worden, terwijl men, deze differenten
„ uit den weg geruimd zijnde, met behoorlijken Luis-
„ ter en Digniteit, zou kunnen handhaven het Systhe-
„ ma van Neutraliteit, onverminderd de wederzijdsche
„ verplichtingen tusschen Groot-Brittannien en den
„ Staat, sedert meer dan een Eeuw subsisteerende. — Dat
„ *Hun Ed. Mog.* wel gewenscht hadden, dat deze ge-
„ matigde Advisen, en den voorslag tot het entamee-
„ ren van Negoçiatien, eenigen ingang bij de Bondge-
„ nooten gevonden had, en dat de vraag door Groot-
„ Brittannien gedaan, om binnen 3 Weeken op het
„ Secours een Sactisfactoir antwoord te geven, door
„ *H. H. Mog.* was beantwoord geworden: waardoor
„ de *Heeren van Zeeland* zich flattèeren, dat zoude
„ voorgekomen zijn, de Declaratie van wegens Z.
„ M. ten aanziene van de Commerçie gedaan. — Dat
„ de *Heeren Staten van Zeeland*, het thans zouden kun-
„ nen laten bij die Advizen, en zich voor ontlast hou-
„ den van de gevolgen, welke de Contrarie Sentimen-
„ ten der Bondgenooten kunnen naar zich slepen; maar
„ dat Zij, ziende het ongenoegen aanwakkeren, en de
„ Republiek op het punt staande van ingewikkeld te
„ wor-

ondanks 's Lands weerlozen toestand ter Zee, weldraa tot eene openbare Ruptuure met *Engeland* komen zoude; hunne bedenkingen en zwarigheden werden echter in gene aanmerking genomen, bij zoo velen, als hunne uitbundige vreugde over dat alles aan den dag legden, de genomene besluiten als *Cordaat*, als *Vaderland en Vrijheidlievend*, en als passende aan een *Onaf-*

„ worden in onlusten; waarvan de Consequentiën niet
„ voor uit te zien zijn; zij zich verplicht achten, *om de*
„ *Bondgenooten nogmaals op het ernstigste onder het oog*
„ *te brengen, den weg van Vriendelijke Conferentie en Ne-*
„ *goçiatien te tendeeren, voor dat men ten effecte legt, de*
„ *Resolutie tot het verlenen van Onbepaalde Convooijen,*
„ *terwijl het different over de Visitatie der Schepen, noch*
„ *onafgedaan hangt.* Dat derhalven *Hun Ed. Mog.* zich
„ niet kunnen dispenseeren van te verklaren: *dat in*
„ *dien de Bondgenooten niet gelieven te treden in zulke*
„ *Mesures, waardoor den Staat bewaard kan blijven bij*
„ *hunne Geädopteerde Neutraliteit, Hun Ed. Mog. beslo-*
„ *ten hebben zich te houden buiten de gevolgen, welke zul-*
„ *ke demarches noodzaklijk zullen naar zich sleepen.*" —
Wij hebben de plaatsing van dit doorwrocht Staatsstuk, (door anderen opzettelijk terug gehouden) noodzaaklijk gekeurt, dewijl het doet zien, dat het de driftige haakers naar eenen verderffelijken Oorlog, niet ontbroken heeft aan trouwhartige waarschouwingen voor het nakende gevaar, wanneer zij op den duur afkerig bleven van de zoo vaak aangebodene Conferentien. —

afhangelijk en *vrij Volk* beſchouwende, en van welken zij de heerlijkſte vruchtgevolgen zich voorſtelden. Als nog doordrongen van het ongerijmde denkbeeld, dat de *Britten* zich buiten adem gevochten hebbende, onmachtig waren om hunne bedreigingen ten uitvoer te brengen, dreef men den ſpot met de reeds bevorens aangekondigde wraak, of men paaide zich met het denkbeeld, dat ingeval zij tot dien ſtap vervoerd werden, zij zich over denzelven wel ras beklagen zouden, wijl men verzekeren kon, dat zoo men met 's Lands voorhanden zijnde Zeemagt, en met die welke men nog voornemens was aan te ſchaffen; gevoegd bij die van het magtig en weldadig *Vrankrijk*, den *Britten* vereenigd op het Lijf viel, men hunne Roverijen wel ſpoedig beletten, en hunne Vlooten uit de Zeëen verjagen zoude, derwijze, dat men wel ſpoedig de glorievolle dagen van DE RUITER, de TROMPEN, en andere Zeehelden zoude herboren zien! Dan, de ondervinding leerde weldra, dat men over *Engeland* dus ſprekende, zich deerlijk bedroog, want naauwlijks was de door den Koning geſtelden Termijn van 3 weken verſtreken, of Hij oordeelde, overeenkomſtig het Advis van Zijnen Geheimen Raad, het dienſtig, om Zijne ge-

declareerde voornemens dadelijk in het werk te ſtellen, door openlijk te verklaren: „ dat „ de Onderdanen van de Vereenigde Provin- „ cien, van dat oogenblik af aan, bij die van „ *Z.* M. moesten aangezien worden, op den- „ zelfden voet als die van andere Onzijdige „ Staten, welken door geene Verbonden be- „ voorrecht waren. Dat *Z.* M. bij voor- „ raad, en tot nader bevel opſchortte, alle de „ bijzondere bedingen, rakende den Koophan- „ del en de Scheepvaart van *H. H. Mog.* in „ tijden van Oorlog, bevat in verſcheidene „ nog ſtand grijpende Tractaten, en in 't bij- „ zonder die, welke begrepen zijn in het Trac- „ taat van 1674," met verdere bepaling, „ dat dien maatregel zou beginnen ten uit- „ voer gebragt te worden, in het Canaal en „ de Noordzee, 12 dagen; van daar tot aan „ de Canariſche Eilanden, 6 weken; van daar „ tot aan den Evennachtlijn, 3 Maanden; *en* „ *eindelijk*, aan de andere zijde van den Eve- „ naar, 6 Maanden na de dagtekening van dit „ opſchortend beſluit." Wordende voorts 2 dagen daarna beſloten, om aan alle de Bevel- hebberen over de Oorlog- en Kaperſchepen, het volgend Koninglijk bevel ter hand te ſtel- len. „ Naardien de verſcheidene Tractaten,

„ waar-

„ waarbij bijzondere voorrechten vergund zijn „ aan de Onderdanen van de Staten Generaal „ der Vereenigde Provincien, betreffende hun- „ nen Koophandel en Zeevaart in tijd van „ Oorlog, opgeschort zijn, en die Onderdaa- „ nen aangemerkt worden, op denzelfden voet „ met dien der Onzijdige Staten, niet bij Trac- „ taat bevoorrecht zijnde, tot dat Ons welge- „ vallen van het tegendeel formeel verklaard „ zal wezen; zoo worden de Bevelhebberen „ onzer OORLOGSCHEPEN, en die van alle Sche- „ pen en Vaartuigen, met LETTRES DE MAR- „ QUE en REPRESAILLES voorzien, bij dezen „ gemagtigd en gelast, om te nemen en aan „ te houden, alle zulke Schepen en Vaartuigen „ toebehoorende aan de Onderdanen van de „ Staten Generaal, die zij zullen ontmoeten, „ die eenige Goederen, den vijanden van Z. „ M. behorende, aan Boord hebben, of Goe- „ deren, die volgens de algemeene Wet der „ Volken, geacht worden Contrabande te „ zijn." Terwijl *Mijlord* STORMONT gelast werdt, om van deze voor de Republiek zoo noodlottige en ruïneuse besluiten, aan den *Gezant* VAN WELDEREN officieele kennis te geeven.

Noodlottige en *ruïneuse* besluiten zeggen wij

 (in

(in tegenoverſtelling van zoo veelen, als zich des weinig bekreunden, of 'er openlijk den ſpot mede dreven) en waarlijk te recht, want zoodra den Termijn van 12 dagen voor de Schepen in het *Canaal* en de *Noordzee* varende, verſtreken waren, ging het reeds lang in zwang geweest zijnde belemmeren en opbrengen van 's Lands Koopvaarders, met verdubbeld geweld gepleegd te worden, oordeelende de Engelſche Kapers zich tot dat gewelddadig bedrijf, door het uitgevaardigd bevel nu ten vollen bevoegd. Dan, hoe ſmertelijk en treffend dit alles voor het Commerçieerende gedeelte der Natie ook zijn mogt, zeer velen trokken zich, om de zoo ſtraks genoemde redenen, dat alles luttel aan, ja het ontbrak niet aan lieden die beweren durfden, dat die ſchade rijkelijk vergoed zoude worden, daar het *Franſche Kabinet*, een blijk willende geven van deszelfs weltevredenheid, *over 't beſluit tot het verleenen van Onbepaalde Convooijen*, en *over het weigeren van de geëischte hulp aan Engeland;* aan den *Hertog* DE LA VAUGUION in last gaf, om aan *H. H. Mog.* door eene Nota te communiçeeren, „ dat de Koning Zijn mees„ ter door een Arrest van Zijnen Raad op den „ 22 April, dadelijk hadt herroepen, de Ar-

„ res-

„ resten in het vorig Jaar den 14 Januarij,
„ 27 April, 5 Junij, en 18 September, op-
„ zichtelijk de invoering van het Edict en
„ Toltarif, tot bezwaar van den Koophan-
„ del der onbevoorregte Ingezetenen gearre-
„ steerd en in werking gebragt," en welke
Nota hij besloot met te zeggen: „ Dan, Z.
„ M. wil zich niet alleen bepalen bij de her-
„ stelling van de Onderzaten Uwer *Hoog Mog.*
„ in de genieting van alle de gunsten, wel-
„ ken zij genoten, vóór de afkondiging der
„ nieuwste wetten, en in alle de voordeelen
„ voorwaardelijk beloofd, bij Zijn Reglement
„ betrekkelijk den Koophandel en de Scheep-
„ vaart der Onzijdigen; maar wil hun tevens
„ een doorslaand bewijs geven van Zijne goed-
„ willigheid, en heeft mij gelast aan *U Hoog*
„ *Mog.* bekend te maken, dat Hij bevel ge-
„ geven heeft, tot de teruggave van alle de
„ Gelden door de bedienden zijner Tollen ont-
„ fangen, uit kragte van de gemelde Arres-
„ ten: en vleid zich, dat zulke gewichtige
„ blijken van Zijne genegendheid, *U Hoog*
„ *Mog.* zullen overtuigen, niet alleen dat Hij
„ het oprechtst belang steldt in den welvaart
„ der Vereenigde Provincien; maar ook, dat
„ de Rechtvaardigheid, Gematigdheid, en

 „ Goed-

„ Goedwilligheid, de wezentlijke en onveran-
„ derlijke Grondslagen zijn van Zijn gedrag en
„ handelwijze enz.” Eene Communicatie, die met de uitbundigste blijdschap vernomen wordende, bij duizenden der Ingezetenen den reeds hoog-geklommen Lof van het Vrijheidlievend en Edelmoedig Fransche Kabinet, in dezelfde evenredigheid tot het hoogste toppunt voerde, als zij het willekeurig en vijandelijk gedrag der *Engelschen* vloekten en verfoeiden, terwijl het tevens eene algemeene wensch en verwachting deedt geboren worden, dat men door het zenden eener geduchte Vloot op de onveilige Zeeën, weldra de Trotsch- en Heerschzucht der laatstgenoemden beteugelen zoude, vermits het aan zeer velen niet onbekend gebleven was, *dat 's Lands* ERFSTADHOUDER, *met de Leden des Raads van Staten, reeds in het begin des Jaars, eene Petitie tot het krachtdadig herstel van 's Lands Zeemacht, ter Vergadering van H. H. Mog. hadden overgebragt*, welk Voorstel toen, (als naar ouder gewoonte) door de Leden was overgenomen, om bij elk in den haren overwogen te worden, en waarop, uit hoofde van den benarden toestand van het reeds vijandelijk geattacqueerde Vaderland, en het aanhoudend wagten der Koopvaarders op

Con-

Convooij, na verloop van eenigen tijd, een toeftemmend befluit genomen werdt. (*) Het is deze aanmerking die ons wenkt, om verflag te geven van het voornaamfte, dat te dien tijde over dat onderwerp is voorgevallen.

Zoo als wij zoo even begonden te zeggen, hadden *Z. H. en de Leden des Raads van Staate*, met weêdom ziende, dat 'er van hunne aanvrage om 60 *Oorlogfchepen* enz. in *Maart* 1779 gedaan, niets kwam, al kort na het opbrengen van het *Convooij in Engeland*, zich niet alleen ter Vergadering van *H. H. Mog.* begeven, ten einde met den meesten fpoed, 's Lands Zeemacht vermeerderd te krijgen; maar zij hadden bij die gelegenheid *eene buitengewoone uitrusting van 52 Oorlogfchepen en Fregatten voorgeflagen, met overlegging van eene Pe-*

(*) Hoe weinig nuts het befluit tot ONBEPAALD CONVOOIJ te wege bragt, voor hun die daar het meest op aangedrongen hadden, bleek daar uit, dat wilden de *Handelaars in Scheepshout* het gebrek der Franfchen vervullen, zij genooddrongen waren, om het *Scheepshout* van hier langs de binnenvaarten naar *Gent* te vervoeren, vanwaar het dan *per As* naar *Vrankrijk* gezonden werdt, Een maatregel, welke verbazende kosten veroorzaakte, en uit dien hoofde het ongenoegen niet weinig vermeerderen deedt.

Petitie, ter somma van f 5,249,180-6-12 :- *voor de kosten daartoe nodig*, tevens proponeerende, *om de helfte dier Somme te ligten uit de kas van het verhoogde Last- en Veilgeld*, (als hebbende de Kooplieden, over de voortduring van dien Last ondertast zijnde, zich daartoe niet onwillig getoond, mits zij ook op eene prompte en genoegzame bescherming op Zee konden staat maken); *en de wederhelfte uit een spoedig fournissemcnt van de Provinçiaale Aandeelen: de onverwijlde noodzaaklijkheid tot het aanschaffen van dat alles ten sterksten aandringende, door de herinnering van de eclatante gebeurenissen die 'er te dien tijde plaats hadden.* (*) En in de daad, het liet zich

(*) De *Hoogleeraar* KLUIT, over deze voordragt van *Z. M. en den Raad van State* sprekende, noemde dezelve, „ *eene opmerkelijke verklaring, die zoo vele gewichtige zaaken bevatte, als 'er bijna woorden inwaren: „ en wel zaken, die hoe men zich ook draaien wille, „ door geene valsche of boosaartige redeneeringen, of „* SCHETSEN VAN TAFEREELEN *ooit weg geredeneerd kon- „ den worden.*" Doelende met dit laatste gezegde, op de lastertaal, te vinden in de SCHETS VAN DEN GROOT TAFEREEL, *Bladz.* 63. Alwaar men het niet dadelijk Leveren van die 52 Schepen, *openlijk aan den* STADHOUDER te laste lag, niettegenstaande men volledige ken-

zich aanzien, dat dit voorstel, in onderscheiding van zoo veele anderen in vroegere Jaaren gedaan, en door ons hier voren opgegeven, thans een gewenscht effect zouden hebben, dewijl niet alleen de Staten der Gewesten, (behalven die van *Zeeland*) hunne toestemming tot dat belangrijk en heilzaam werk ter *Generaliteit* deden overbrengen; maar ook den *Ontfanger Generaal van het Verhoogde Last- en Veilgeld*, geauthoriseerd wierdt, om 2 *Millioenen Guldens*, tegen eenen intrest van $2\frac{1}{2}$ pCt. te negotieeren. En alhoewel sommigen bevreesd waren, dat het, *uit hoofde van de Laage Rente*, moeijelijk zijn zoude, om die Somme met den vereischten spoed bijeen te krijgen, zoo leerde de ondervinding echter, dat de Natie op eene voorbeeldige wijze gewillig was om in die Negotiatie deel te nemen, in zoo verre zelfs, dat dien schat niet alleen in weinig dagen was gefourneert geworden, maar dat men zelfs aanzienelijke Opgelden uitloofde, om aan dezelve te kunnen Participeeren, waaruit men veilig besluiten kon, dat al had men te dien tijde op dien voet 5 *à* 6 *Millioenen* begeerd, dezel-

kennis droeg, van de *ware redenen*, die wij zoo aanstonds in den Text opgeven zullen.

zelven weldra zouden zijn opgebragt geworden.

Dan, wat baten Schatten of Schepen, om de Koopvaardij beſchermd, en eenen Vijand tot reden gebragt te krijgen, wanneer men zich door gebrek aan Zeevolk, in de onmooglijkheid geſteld ziet, om de laatstgenoemden behoorlijk te bemannen, zoo als helaas! toen het geval was? — Het ſints zoo veele Jaaren langdurig en aanhoudend weêrloos laaten van 's Lands Zeemacht, gevoegd bij de bevorens door ons reeds opgemerkt zijnde buitengewoone ſterke Koopvaardijvaart naar alle bekende deelen der wereld, hadt het Scheepsvolk, uit hoofde van de hoogere Loonen die zij op de Koopvaarders bedingen konden, langs hoe meer van 's Lands dienst afkerig gemaakt, (*) en zie daar de waare reden, waarom men, ondanks alle aangewendde moeitens, het benodigde getal voor de uitgerust wordende Oorlogſchepen niet vinden kon. — Geen wonder

(*) Aan die rede was alleen toe te kennen, de hooggaande Muiterij op het *Fregat de Venus* en andere Bodems in het voorige Jaar uitgeborsten, en niet dan door ſtrenge Maatregelen gedempt, zoo als wij hier voren verhaald hebben.

der derhalven, dat men ook nu, even als in vroeger dagen, bedacht werdt, om door *het ligten van den Derden Man*, zich in dienst van de Koopvaarders bevindende, dat gebrek hersteld te krijgen: en daar zich vele Hollandsche Kooplieden niet ongenegen toonden om in dien maatregel te bewilligen, zoo besloten de Staten van dat Gewest, om ter Vergadering van *H. H. Mog.* een *Conçept Placaat* tot bereiking van dat Oogmerk over te brengen, houdende een bevel: „ dat van alle Koopvaardij- „ schepen, meer dan twee man en eene jon- „ gen voerende, tweemalen 's Jaars, tot 's Lands „ dienst de DERDE MAN ter keuze van de „ Admiraliteiten zou geleverd worden, doch „ waarvan alleen bevrijd zouden blijven, de „ Schepen tot de VISSCHERIJEN, en den Han- „ del der O. EN W. I. MAATSCHAPPIJEN ge- „ bruikt wordende." Een heilzame voorslag, in de daad toereikend, om in weinig dagen eenige duizende manschappen, bekend met het Scheepswerk, bij een te brengen, wanneer men het verbazend groot aantal van Koopvaarders in die dagen in aanmerking neemt! Dan, hoe heilzaam dezelve ook wezen mogte, de ondervinding leerde weldra, dat zij die het meeste geschreeuw om Oorlogschepen, tot dekking

van

van de *Onbepaalde Convooijen* ophieven, ook die genen waren, welken tot het spoedig bemannen derzelver een spaak in het wiel staken, waardoor dezen maatregel buiten werking, en de Koopvaardij-Vloot, te vergeefsch op bescherming wachtende, in de Havenen liggen bleef. — Behoeven wij te zeggen, wie wij dus sprekende, bedoelen? Het waren de *Vriessche Staatsleden*, welken met deze uitzonderingen en bedenkingen voor den dag kwamen, namelijk: „ dat de Schippers zouden behooren te „ kunnen volstaan met zoodanig eenen derden „ man van hun Schip te leveren, waarmede „ zij best zouden kunnen overeenkomen om „ ten Oorlog te varen, òf aan wien zulks bij „ Looting te beurte zoude vallen, en dien „ derden man niet te laten aan de keuze van „ de Admiraliteiten; dewijl zulks eene stremming aan de vrije Vaart zou geven, en veele „ Zeelieden afschrikken van den dienst op de „ Koopvaardijschepen." (*) *Voorts begeerden zij*,

(*) Het ware oogmerk van deze Remarque had het eigenbelang ten grond. Want, daar men voorzag, dat de Admiraliteiten de best bevaren Matrozen kiezen zouden, zoo wilde men de keuze zelfs doen, en aan het Land de zodanigen geven, die men liefst wilde kwijt

zij, „ dat die levering niet langer dan twee „ jaaren zou plaats hebben." *En eindelijk waren zij van begrip:* „ dat de geëximeerde „ Schepen, zoo niet den DERDEN, ten min- „ ſten, den VIJFDEN of ZESDEN man behoorden „ te leveren, dewijl men geene reden vondt, „ waarom de eene Handeltak boven de andere „ zou bezwaard worden." Het is zoo, dat deze kibbelarijen het beſluit tot het ligten van den *Derden man*, volgens het voorſtel van de *Staten van Holland* niet verijdelden, maar zij veroorzaakten des niet te min, dat het de zaak derwijze vertraagde, dat het Placaat daartoe dienende, *niet eerder dan op den 26 Julij ter Generaliteit gearreſteerd werdt*, en derhalven op een tijdſtip, waarin het jaargetijde reeds zoo ver gevorderd was, dat men natuurlijk verwachten kon, dat 'er voor de kwijnende Koopvaardij en het bedreigde Vaderland, voor dat Jaar, zoo van het *Voorſtel des* STADHOUDERS *tot de uitrusting van 52 Schepen*, en van *de gewillige Fournisſementen voor de 2 Millioenen;* als *van het voorderen van den Derden* MAN

kwijt wezen. — Was dat niet regt Patriottisch gehandeld, waarvan men in Requesten, Advizen, en Protesten, zoo breed opgaf??

MAN, zeer weinig, of liever geheel geen nut te wagten was, niet alleen tot onberekenbaar nadeel van de algemeene belangen des deerlijk benarden en verdeelden Vaderlands; maar ook tot ondermijning van het gezach des STADHOUDERS, aan wien men (zoo als wij zoo even hebben aangestipt) in de hitte der Troublen, op de onbeschaamdste wijze, het niet gelukken van die maatregelen te laste legde, waardoor dien goeden Vorst langs hoe meer aan den algemeenen haat werdt blootgesteld. (*)

Intusschen dat dit alles voorviel, en het onze Etablissementen en der Koopvaardij aan behoorlijke bescherming ontbreken bleven, gingen

(*) Subtieler oogmerk, om het in 't geheim beraamde Plan volvoerd te krijgen, kon 'er niet wel uitgedacht worden, dan even dit. De Kooplieden hadden zeker regt om op bescherming aan te dringen, dewijl zij daarom in de Continuatie van de Last en Veilgelden genoegen genomen hadden. — Doch men gaf die niet, en verplichte hun langs dien weg, om, OF *geen Commerçie te drijven* OF *eene Assurantie van* 35 *a* 36 *PerCt. te moeten betalen.* Men redeneerde alzoo: — Aan de *Staten* kon dit niet haperen, *zij toch hadden tot de Equipagie Consent gedragen.* — *Aan Geld schortte het ook niet.* — *Het mankeerde derhalven alleen aan den* ADMIRAAL GENERAAL. En van hier, dat men Hem reeds, met de benaming van de *Verdervende Hand* begon te bestempelen.

gen de *Engelschen* bestendig voort, in het plegen van vele Geweldadige bedrijven, zoo tegen de *Koopvaarders* welken van hier op *Vrankrijk* en de *Westindische Volkplantingen van den Staat* navigeerden, als wel bijzonder tegen de *Ingezetenen van die Volkplantingen zelve*, welke den toevoer van de aangebragte goederen, aan de Franschen en de Noordamericaanen; op alle mogelijke wijzen bleven begunstigen. — Welke instantien en vertogen 'er te *Londen* door *H. H. Mog.* in 't werk wierden gesteld, om de Schepen tot het Convooij behoord hebbende, ontslagen te krijgen, het deedt geen nut, men betrok *Hennep* en *IJzer* tot de Contrabande waaren, en verklaarde niet minder dan 7 van de 9 opgebragte Schepen, met derzelver Ladingen voor goeden prijs, en dat met zulk eenen spoed, dat dezelven reeds op den 1 *Augustus* in het openbaar verkocht wordende, een schat van 528,000 -:-: voor de overweldigers derzelver opleverden: en daar den Sluikhandel met de in opstand zijnde Noordamericaanen, sints het uitbarsten der Vijandelijkheden, wel het meest op *St. Eustatius*, en de daar bij gelegen kleine Eilandjes, *Saba* en *St. Martin* aan den gang gehouden was geworden, en als nog bleef voortduuren, zoo beslo-

floten de *Engelschen*, zoo dra zij de Tractaaten opgeschort hadden, om het koste wat het wilde, dien Handel te beletten door de gewelddadigste maatregelen. Had men in de *Noordzee* en het *Canaal* veel leeds te verdulden van de heromzwervende Kapers; zulks was niet minder het geval, in de nabijheid van de zoo even genoemde staatsche Colonien, welken van rondsomme met Engelsche Kapers als omringd waren, gestadig kruissende, om niet alleen allen uitvoer te beletten, maar ook om zelfs vele Americaansche Vaartuigen, uit de Baaijen en van de Rheden weg te nemen, en op die manier, ondanks den onbeduidenden tegenstand die men hun bij sommige gevallen deedt, het Territoir der Staten te schenden, het welk weldra tot zulk eene hoogte steeg, dat een getal van meer dan 200 Zeesoldaten, onder bevel van den *Capitein* ROBINSON, door eenige Oorlogschepen aangebragt, te *St. Martin* voet aan Land zetteden, die de hoofdplaats binnen trokken, en op den Commandant HEILIGERS begeerden, dat Hij hen niet alleen alle de Schepen en Goederen der Noord-americaansche Colonisten, maar ook hunne Personen dadelijk in handen stelde, met bedreiging, dat indien men aan dien eisch niet oogenblikkelijk vol-

voldeed, Hij Capitein genoodzaakt zoude zijn, de last aan hem door den *Admiraal* RODNEY gegeven ten uitvoer te moeten brengen, welke in niets minder bestond, „ *dan de Stad in* „ *brand te schieten; en de Vestingen te vernie-* „ *len, indien 'er eenigen wederstand geboden, of* „ *één enkel schot op de Schepen gedaan werdt;*" het welk bij gebrek van behoorlijke defensiemiddelen ten gevolge hadt, dat alle de *Americaansche Schepen* overmeesterd; en een deel van het Volk op dezelven zich bevindende, dat zich niet door de vlucht hadt kunnen redden, gevangen genomen werdt. Eene gewelddadige handelwijze, die men te regt als eene *eerste proeve* van der *Engelschen* wraak beschouwen moest, en die de rechtmatige vreeze verwekte, dat men weldra nog meerderen van soortgelijken aart te *St. Eustatius*, *Curacao*, en andere Volkplantingen van den Staat nemen zoude, dewijl het ook in die meer belangrijke Colonien aan middelen ontbrak, om hun zulks op eene krachtdadige wijze te beletten.

Welk eene sensatie, en een algemeen geroep, om door eene geduchte wederwraak dat vijandelijk bedrijf aan de *Britten* betaald te zetten, de tijding van het gebeurde te *St. Martin* hier te Lande verwekte, laat zich beter

 ge-

gevoelen dan door ons beſchrijven: doch dáár het aan genoegzaame macht mangelde, om aan den algemeenen wensch te voldoen, moest men zich alleen bepalen tot het doen van nadrukkelijke Vertogen te *Londen*, om zich over de onrechtvaardige handelwijzen thans gehouden wordende, te beklagen, en op ſatisfactie aan te dringen: dan, het baatte luttel. En ſchoon het gepleegd geweld aldaar, te *St. Euſtatius*, en op andere Volkplantingen, op dien tijd nog tot die hoogte niet ſteeg, zoo leerde de ondervinding echter, dat men te *Londen* geen acht op der Staten klachten ſlaan wilde, maar vastelijk gezind bleef, om met het begonnen werk, *het verwoesten van den pas begonnen handel der Noord-Americanen*, en tevens die *op de Franſche Eilanden*, op alle mogelijke wijzen voort te zetten, zoo als dan ook door de ſucçesſivelijk binnenlopende tijdingen uit de *West-Indien*, de *Middenlandſche Zee*, uit de *Portugeesſche Havens*, en zelfs van de *nabijheid van den Vaderlandſchen Wal*, maar al te duidelijk bewaarheid wierdt, terwijl het werk der uitrusting van eene formidabele Vloot, grootdeels om de zoo ſtraks gemelde reden van gebrek aan Zeevolk, bijna geen voortgang hadt.

In-

Intusschen zou men zeer verkeerd denken, wanneer men, in navolging van zeer velen, beweren wilde, dat den onbeduidenden voortgang van dat belangrijk werk, *alleen aan het gebrek van Volk* moest toegeschreven worden: zoo menigmalen als wij den loop der gebeurenissen, en de heerschende denkbeelden van de meest bedrijvige Regeringsleden in die betoerde dagen, over het geheel in aanmerking namen, vonden wij ons verplicht, om te moeten vastftellen, dat 'er nog eene andere rede was, waarom men gedurende den loop des *Jaars* 1780, de bemanning en uitrusting der Vloot niet met al dien ijver behartigde, als den alsints gevaarlijken toestand des Vaderlands zoo gebiedend vereischte, en bij het eendrachtig vereenigen van de beste pogingen nog mogelijk zoude zijn geweest. Vraagd men wat wij dus sprekende op het ooge hebben? dan schromen wij niet te zeggen: dat men dat werkeloos gedrag ook hebbe toe te schrijven, *aan de onzekere hoop op vreemde hulp, die zeer velen in hun binnenste koesterden, wanneer het de Engelschen al eens gelusten mogt, om zich in eenen openbaren Oorlog met de Republiek in te wikkelen.* Herinneren wij ons, op welk eenen vertrouwelijken toon de *Baron* VAN DE CAPEL-

LEN TOT DE MARSCH zich over *Vrankrijks machtige hulp*, in dat geval, bevorens horen liet, (*) dan was 'er geen gevaar, en dit was ook het heersſchende denkbeeld van allen, die zijne Advyzen, als Godſpraken beſchouwden en bewonderden. Voor *Engelands* wraak beducht te zijn, zag men aan voor *Anglomanie*, en ſchoon het onheil te *St. Martin* van de Engelſche Kapers en Oorlogſchepen ondervonden, voornamelijk was toe te ſchrijven, aan de verwijdering der Franſche Oorlogſchepen, zoo bleef men echter van dien kant alles verwachten en ſtelde het gevaar verre. Dan, toen hier te Lande de tijding overwaaide, dat de KEIZERINNE ALLER RUSSEN, (of liever haren gunſteling den GRAVE VAN PANIN) *een Plan van Gewapende Neutraliteit* ontworpen hadt, en ook dadelijk tot ſtand brengen wilde, aan welken men het voorwendſel gaf, als te zullen ſtrekken om de rechten van alle *Onzijdige Zee-Mogendheden* te willen handhaven, tegen de aanrandingen der *Engelſchen*, en anderen, die ondernemen durfden om de Vrije Zeevaart, op eenigerhande wijze te belemmeren en te onderdrukken; en dat die Vorſtinne een aan-

zoek

(*) Zie hier voren Bladz. 22—25 van dit V. *Deel*.

zoek in den *Haage* liet doen om daartoe bij te treden, toen was het, dat men zich ook van dien kant goudene Bergen beloofde, en het als een onbetwistbaar zekere en uitgemaakte waarheid deedt voorkomen, dat deze grootsche en weldadige uitvinding van die voorbeeldeloos schrandere Vrouwe, juist het ware middel was, om den hooggestegen trotsch der *Britten* te snuiken, en dezen te noodzaken, tot het staken van hunne geweldadige handelwijzen tegen den Staat, en tot het dadelijk eerbiedigen van den letter der Tractaten met de Republiek aangegaan. Wanneer men, met een ziel gezuiverd van vooroordeelen, de Staatsregisters der onderscheidene Gewesten opslaat en naziet, dan valt aan eenen opmerkenden Lezer derzelver niets gereder en duidelijker in het oog, dan even dat, wat wij zoo aanstonds gezegd hebben. In plaats van te begrijpen, dat wat 'er ook gebeurde, het altoos plichtmatig was, voor eigenbehoud te zorgen, en zulks niet alleen aan Vreemden toe te vertrouwen, zoo was men derwijze verrukt en opgetogen over dat schrander uitgedacht Plan, en over de nederbuigende goedheid van Ruslands Alleenheerscheresse, om de Republiek tot het deelnemen in het zelve aan te sporen, dat men om het uit-

rusten der in dienst gestelde Schepen naauwlijks dacht, of zich deswegens bekommerde, maar integendeel zich voornamelijk alleen bezig hieldt, met het bewonderen van die uitvinding, en met het doen van breedvoerige Voordrachten en Advizen, bevattende eene optelling van de groote voordeelen, welken uit eene onverwijlde toetreding tot dat Plan, voor de Republiek te verwachten waren, temeer, daar *Vrankrijk* en *Spanje* het zelve met geestdrift omhelsd, en *Zweeden* en *Deenmarken* zich daarover op de gunstigste wijze verklaard hadden, om al het welke men alle zeilen bijspande, om te betogen, dat men hier te Lande ook niet aarzelen moest, om overeenkomstig de weldadige aanbieding dier Machtige Vorstinne, van hare gunst een dankbaar gebruik te maken. Deedt men dat, dan was 'er naar veler gedachten geen gevaar te vrezen, hoe donker het 'er van rondsomme ook uit zag: maar liet men die uitmuntende gelegenheid voorbijgaan, *door het opgeven van bedenkingen en zwarigheden*, of *door de vrees voor Engelands ongenoegen*, dan had men alles te vrezen. — Laten wij, door eene korte en beknopte opgave van de Artykelen van dat Plan, het oogmerk van desselfs ontwerpers wat nader leeren kennen.

Gezegde Keizerinne hare aandacht gevestigd hebbende, op de onveiligheid welke door de willekeurige en vijandelijke bedrijven der in oorlog zijnde Natien, zoo aan de Zeevaardij der *Hollanderen*, als aan die van andere Natien werdt toegebragt, en bemerkende, welk eenen nadeeligen invloed dit alles hadt, op den Koophandel van haar eigen Rijk en Onderdanen, en oordeelende dat zulks zou kunnen belet worden, wanneer de Onzijdige Zeemogendheden met elkander eene onderlinge gemeenschappelijke verbindtenis teekenden, waarbij zij zich verbonden, om bij de Oorlogsvloot van Hare Ruschkeizerlijke Majesteit te leveren, een zeker getal Oorlogschepen, geëvenredigd aan hunne Zeemachten, ten einde met die alzoo gecombineerde magt, elkanders Zeevaart en Koophandel te beschermen, tegen de aanrandingen der *Engelschen* en andere Oorlogende Mogendheden, welker Schepen en Kapers thans de Zeëen onveilig maakten: ter bereiking van dat oogmerk ontworpen hebbende, deze navolgende V Punten: „ I. *Dat de Onzijdige Schepen* „ *vrijelijk van de eene Haven na de andere, en* „ *op de kusten der Volken die in Oorlog zijn zouden mogten varen.* — II. *Dat de Goederen* „ *aan de Onderdanen der Oorlogende Mogend-*

 „ *he-*

„ *heden toebehoorende, aan boord van Onzijdi-* „ *ge Schepen zouden vrij zijn, uitgezonderd* „ *de Contrabande Waaren.* III. *Dat de Kei-* „ *zerinne, ten aanziene der Waaren, zich hieldt* „ *aan het geen in het* 11*de en* 13*de Artykel* „ *van Haar Handelverdrag bepaald was, brei-* „ *dende zij de verbindtenisſen derzelven uit* „ *tot alle Oorlogvoerende Mogendheden.* (*). „ IV. *Dat om te bepalen, wat eigenlijk een ge-* „ *blokkeerde Haven zijn zoude, die benaming* „ *alleen wierdt toegeſtaan, aan zoo eene, in wel-* „ *ken men niet dan met gevaar kon inloopen,* „ *wegens de ſchikking van die Mogendheid, die* „ *ze met Schepen, hunnen ſtand blijvende hou-* „ *den, in eene genoegſame nabijheid aantastte.*

„ V.

(*) Hier mede werdt bedoeld het Tractaat met *Engeland* aangegaan in 1734. waarbij voor *Contrabanden* verklaard waren, „ *Kanon, Mortieren, Musketten, Piſtolen, Bomben, Granaten, Kogels, Vuurſteenen, Lont,* „ *Buskruid, Salpeter, Zwavel, Karasſen, Zwaarden,* „ *Bandeliers, Knapzakken, Patroontasſen, Zadels en Toomen, in hoeveelheden boven het gene tot Scheepsvoorraad nodig is.*" — Wordende voorts het vervoeren van alle andere Goederen vrij verklaard, voor de Onderdaanen van elke Mogendheid, die toen, of in het vervolg, zich in Vijandſchap met de eene of andere Mogendheid mogt bevinden. *Geblokkeerde of belegerde plaatſen* alleen uitgezonderd. —

„ V. *Dat deze grondbeginselen, in de Rechtsge-*
„ *dingen en Vonnissen, over de wettigheid der*
„ *Prijzen, tot eenen Regel zoude dienen, voor*
„ *allen die tot deze Verbindtenis toetreden zou-*
„ *den.*" Met verdere verklaring: „ *dat deze*
„ *voorgestelde maatregelen, op generhande wij-*
„ *ze invloed zouden hebben, op de stipste Onzij-*
„ *digheid welke Hare Majesteit in acht nam,*
„ *en zoude blijven nemen, zoo lang zij niet ge-*
„ *tergd wierd, en genoodzaakt zou worden,*
„ *om de palen van Gematigdheid en Onzijdig-*
„ *heid te verlaten, door aan de Hoofden van*
„ *hare Vloot bevel te geven, om zich met de-*
„ *zelve te begeven, waar de Eer, het Belang*
„ *en de Nood haar roepen zouden.*" enz. Gevende van dit alles offiçieele kennis, zoo aan de Hoven van *Londen*, *Versailles*, *Madrid*, *Koppenhagen*, en *Ssokholm*; als aan *H. H. Mog.* met verzoek om aan die *Gewapende Neutraliteit*, op de voorgeslagene Conditien, deel te nemen. — Oppervlakkig beschouwd, scheen deze Maatregel niet anders dan een slagboom te zijn, tegen het gewelddadig Plan der *Engelschen*, en had, zoo het zich liet aanzien, gene andere bedoeling, dan om door de Vereenigde Macht van *veelen*, dat gene te bewerken en daar te stellen, dat voor *ééne* onmogelijk was,

namelijk, om aan de *Britten* hunne gewaande Oppermacht ter *Zee* krachtdadig te beletten, en hun den algemeen erkenden Regel, VRIJ SCHIP, VRIJ GOED, te doen eerbiedigen. Het was dus geen wonder, dat zoo dra dit aanbod van de Keizerinne aan de zoo even genoemde Hoven gedaan, bekend wierdt, men alomme eene ongemene geestdrift toonde om van het zelve gebruik te maken: en wat *Engeland* betreft, ook daar scheen men dat Plan, zelfs bij *Lord* STORMONT en zijne Vrienden, met goedkeuring te vereeren, in tegenstelling van anderen die zich daarover bekommerden, en de Ministers niet weinig in den schild voeren, dat Plan beschouwende, als een gevolg van hunne onstaatkundige handelingen, schoon de ondervinding in het vervolg duidelijk heeft doen zien, dat zij, die op dien tijd over dat onderwerp aldus gesproken hadden, tot de ware geheimen der Cabinetten van *Petersburg* en *Londen* niet waren toegelaten, en dat 'er voor *Engeland* niet veel onheils uit dat gehele Plan te duchten was, zoo als wij in het vervolg nader zien zullen.

Hoe dit zij: te midden dat men hier te Lande in de bekommerendste omstandigheden verkeerde, zoo over de besluiten en handelwijzen der

Brit-

Britten; als over de zwarigheden, die zich ten aanziene van de uitrusting der Vloote van alle kanten gevoelen deden, gaf den PRINSE VAN GALLITZIN, Gezant van Hare Rusch-Keizerlijke Majesteit, op den 3 *April* aan *H. H. Mog.* in eene Memorie, niet alleen Officieele kennis van het Plan zijner Meesteresse, en dat hetzelve reeds aan andere Hoven was medegedeeld; maar waarin Hij hun tevens uitnodigde om daarin deel te neemen, niet verzuimende bij die gelegendheid, de weldadige en belangeloze oogmerken van Hare Majesteit ten breedsten uit te meeten. Dat zulk een kennisgeving, gepaard met eene zoo vriendelijke uitnodiging, op last en in naam van zulk eene Machtige Vorstinne, aan eene weêrloze Republiek gedaan wordende, op dat tijdstip, niet weinig diende, om den neêrgeslagen moed van velen op te beuren, laat zich zeer geredelijk vatten, en van hier ook, „ *dat*" (volgens het bericht van zeker Schrijver) „ *die verklaring* „ *des Russischen Hofs hier te Lande bekend* „ *wordende, dezelve door alle Vaderlanders* „ *niet alleen bewonderd werdt; maar dat ook* „ *de Handeldrijvenden daardoor stoffe kregen* „ *tot eene vreugde, die hun het hart doortin-* „ *telde. Zij meenden* (zegt hij) *grond te vin-*

„ *den*,

„ *den om vast te ſtellen, dat alle zwarigheden,*
„ *van den Handel niet te kunnen beſchermen, nu*
„ *waren weggenomen. Zij dachten, dat nu de*
„ *Zeeheerſchappij der Britten gekortwiekt lag,*
„ *en dat 's Lands Ingezetenen, zoo lang geplaagd*
„ *en beroofd, voortaan den Oorlog, tusſchen*
„ *hunnen afgunſtigen Nabuur en de Hoven*
„ *van Bourbon, zouden zien voeren, zonder on-*
„ *ſchuldig in de rampen van denzelven te dee-*
„ *len.*" (*) Een gezegde, waaruit men gerede-lijk kan beſluiten, dat allen welken op die manier over het aanbod der Keizerinne oordeelden, alle zwarigheden als opgeruimd beſchouwden, en in de zekere verwagting verkeerden, dat de Republiek, door den krachtdadigen bijſtand van zoo veele magtige Mogendheden, van alle gevaren des Oorlos bevrijd zoude blijven, wanneer 's Lands Hooge Machten nu maar ſpoedig een beſluit namen, om onverwijld gebruik van dat weldadig aanbod te maken, door hunne toetreding tot zulk een ontzach inboezemend Verbond. En in de daad, dat geſchiedde, (wanneer men den plaatshebbenden Regeringsvorm in aanmerking neemt,) met eenen bijna voorbeeldelozen ſpoed: want het

(*) VERVOLGER OP WAGENAAR II. *Deel. Bladz.* 369.

het duurde niet langer dan tot den 24 *April*, (dus 3 weken na de aanbieding van GALLITZIN) dat *H. H. Mog.*, na het inkomen van de toestemmende besluiten van alle de Gewesten, de navolgende Generaliteits Resolutie aan gemelden Gezant deden toekomen: „ Dat *H. H.* „ *Mog.* ten hoogsten prezen, en als een ver- „ nieuwde blijk van H. K. M. bekende Groot- „ moedigheid en Justitie aanmerkten, zoo wel „ het bût dat Zij zich hadt voorgesteld, als „ de middelen door Hoogstdenzelven beraamd, „ om in den tegenwoordigen Oorlog de stip- „ ste Neutraliteit tusschen de Oorlogvoerende „ Mogendheden te handhaven, en niet alleen „ de eer der Russische vlag, en de zekerheid „ van de Commerçie en de Navigatie van „ Haare Onderdanen te verzekeren, en niet toe „ te laten, dat door eenigen van hun daar „ aan eenigen aanstoot worde gegeven; maar „ ook te zorgen voor de Vrijheid en de Rust „ van Europa, en op de solidentste gronden „ van het Recht der Volken, en van de sub- „ sisteerende Tractaten te vestigen en te wet- „ tigen, een æquitabel systhema van de Navi- „ gatie en Commerçie der Neutraale Mogend- „ heden, enz. Dat *H. H. Mog.* vervolgens „ ten aanzien van de bepalingen van het voor-

„ schie-

„ schreven Recht, zich volkomen conformeer-
„ den met de V Punten, vervat in de Declaratie
„ door H. K. M. aan de Hoven van *Versailles*,
„ *Madrid*, en *Londen* gedaan, en ook aan Hun
„ gecommuniçeert; en op 't voetspoor van
„ H. K. M. bereid waren, om aan de Bellige-
„ rende Mogendheden eene soortgelijke ver-
„ klaring te laten doen: terwijl zij ten uiter-
„ sten genegen waren, om met H. K. M. en
„ verdere Neutrale Zeemogendheden, te treden
„ in Conferentie over de maatregelen, waar
„ door de vrijheid van de Navigatie en Com-
„ merçie, onder eene exacte observantie van de
„ Neutraliteit tusschen de Oorlogende Mo-
„ gendheden, zoo voor het toekomende als
„ voor het tegenwoordige, op de efficaçieuste
„ wijze gemeenzamerhand gehandhaafd zoude
„ kunnen worden." enz.

Het kon niet wel anders, of zulk eene *vol-vaardige en ongelimiteerde omhelzing van het geheele Plan*, moest de zoo straks opgenoemde goede hoop der Natie al meer en meer sterken, dewijl 'er tot de voltooijing van dat groote werk, (indien zulks door de Keizerinne al nodig mogt gekeurt worden) (*) zoo het scheen

(*) Daar de V. punten door H. K. M. opgegeven, aan

ſcheen niets meerder behoefde, dan het bepalen van tijd en plaats, alwaar de toetredende Mogendheden, door het zenden van een, of meerder Gemachtigden, aan hetzelve de laatſte hand lagen, door het tekenen van eene Conventie of Verdrag, in het welke alles *op den voet van de V. medegedeelde Punten* zoude gerangeert worden, te meer, daar men oordeelde, dat die punten zoo duidelijk ſpraken, dat door dezelven alle bedenkingen en zwarigheden voorgekomen en afgeſneden waren geworden: dan de tijd leerde weldra, dat dit alles zoo ſpoedig niet vlotten zoude. — Hoe zeer velen van gedachten waren, dat zoo H. K. M. al een Congres mogt nodig keuren, zulks zeer gevoeglijkst in den *Haage* zoude kunnen geſchieden, dewijl de Republiek, uit hoofde van haren benarden toeſtand, wel het meest bij de finaale inwerkingſtelling van het Plan geintresſeert was, zoo verkoos zij dit niet: want na verloop van eenigen tijd begeerde zij, *dat het*

aan velen zoo kort en beknopt als duidelijk voorkwamen. dachten de zodanigen, dat 'er gene bijeenkomst van Gevolmagtigden nodig was, maar dat het zenden van de getekende verdragen door Couriers zou kunnen geſchieden.

het te Petersburg gehouden zou worden, waardoor het benoemen van Gevolmachtigden, tot het aannemen der verre reize derwaarts, en tevens eene aanmerkelijke vertraging aan het werk, aan alle Hoven, en derhalven ook in den *Haage*, noodzaaklijk wierdt: een verwijl, dat te recht noodlottig mogt geheten worden, dewijl hetzelve eene gelegenheid aan de hand gaf, om, over het zoo gaaf als spoedig goedgekeurde Plan nader door te denken, en tevens Conditien op te geven, op welken de toetreding en tekening aan de zijde der Republiek zoude behoren te geschieden, welken in niets minder bestonden, dan in eene onbewimpelde verklaring, *dat zich de onderlinge bescherming ook zoude uitstrekken tot de Buitenlandsche Bezittingen van den Staat.* Iets, waar van in het Plan niets gemeld was, dewijl het alleen *van eene bescherming op Zee*, sprak. (*) — Het

(*) Hoe wettig en gegrond, *deze nadere explicatie van de gronden op welke men tot het Plan hadt toegetreden*, in het afgetrokkene beschouwd, ook zijn mogte, het opwerpen van deze zwarigheid, kwam, *na het gaaf toestemmen*, zeer t' ompas. — Het was boven dien onnut, en diende tot niets anders, dan om te bewijzen, *dat men zich door geestdrift had laten vervoeren, toen men op den 4 April, zoo ongelimiteerd het aanbod der Keizerinne* om-

Het besluit van de Keizerinne derhalven, gevoegd bij de weinige spoed die zij zelve maakte om dat Congres te doen bijeenkomen; en ook de zoo even genoemde nadere bedenkingen, die men aangaande de ware bedoeling van

omhelsd hadt. — Vraagd men om bewijs voor dit gezegde: Wij kunnen daartoe niets beters en bondigers bijbrengen, dan het geene Wij deswegens bij den Heer RENDORP gevonden hebben, daar hij over dit onderwerp sprekende, in substantie deze gegrondde aanmerkingen maakte. „ 1. *Dat het ongerijmd was, voor ons te* „ *willen bedingen, een Tractaat, dat door Engeland reeds* „ *geschorst was, en derhalven niet in aanmerking komen* „ *kon, terwijl andere Natien spreeken konden, van nog vi-* „ *geerende, en onbetwiste Tractaaten.* 2. *Dat men inroe-* „ *pen wilde het Tractaat met Vrankrijk van* 1739, *schoon* „ *het niet meer in wezen was.* 3. *Dat het ongerijmd was,* „ *te denken, dat Rusland, alleen om onzent wille, zich* „ *eenen kostbaaren Zee Oorlog met Engeland op den halze* „ *haalen wilde, daar dat Rijk over Engelands vriendschap* „ *niet onverschillig denken kon.* 4. *Dat het dwaas was,* „ *van de Neutraliteit der Noordsche Mogendheden hoge* „ *verwachting te vormen, dewijl dezen zonder Rusland niets* „ *wagen zouden. En eindelijk* 5. *Dat het geheele Plan* „ *van de Keizerinne, zeer veel van desselfs kracht verloor,* „ *door dien zij de Verdediging vastmaakte,* AAN IEDERS „ VERBONDEN, ZOO ALS ZIJ DIE MET ANDEREN HAD- „ DEN. *'t Welk veel verschilde, van de Zee geheel en al* „ *vrij te maaken.*" — Zie zijne MEMORIEN I. *Deel.* Bladz. 84—87.

van H. K. M. hier te Lande, in dien tusschentijd in het midden bragt, waren de eenige oorzaken dat het werk op de lange baan geschoven werdt, derwijze, dat men 'er in eenige weken niets van hoorde, dan alleen, dat op voorstel van den STADHOUDER, de Heeren WASSENAAR VAN STARRENBURG, en HEECKEREN TOT BRANDSENBURG, bij *H. H. Mog.* waren benoemd geworden, om de reize naar *Petersburg*, ter sluiting van het Tractaat, aan te nemen, doch dit benam de moeijelijkheid niet, die 'er gelegen was in het opmaken van den last die zij aldaar volbrengen moesten. Dit het geval te dien tijde geweest zijnde, wie ziet dan niet hoe ongetijmd en hatelijk het gedrag van de zoodanigen geweest is, die in later tijd, en na dat men het bedrieglijke van dat Plan tot op den bodem had leeren kennen, dat langdurig verwijl hebben toegeschreven, aan den Engelschgezinden aanhang hier te Lande? vertellende: „ *dat deze door den onverwagten* „ *voorslag der Keizerinne voor een korte poos* „ *als buiten zich zelven gebragt was, en daar-* „ *na de nadeelige gevolgen voor hnnne partij,* „ *uit de toetreding tot het Plan voorziende,* „ *als nu dien slag meenden te moeten afweeren,* „ *door het ter baane brengen van eene beden-*

„ *king,*

„ *king*, *tot welks opruiming*, *zoo hier te Lan-*
„ *de*, *als te Petersburg*, *eenen geruimen tijd*
„ *nodig zijn zoude?*" want niets is onwaarachtiger dan zulk een voorwendſel. — Neen! de waare rede, waarom door vele Leden van Regering zoo in *Holland*, als in de overige Gewesten, deze nadere bedenking op de zoo ſpoedig toegeſtemde aanneming van het Plan, gemaakt werdt, was geen bewijs van hunne *Engelschgezindheid ten nadeele van het Vaderland*; maar het was een bewijs, dat zij dus denkende, de bevoordering van het waare belang des Vaderlands, bij de toetreding tot het Plan op het oog hadden, hetwelk zich niet alleen moest bepalen, tot eene beſcherming van de Koopvaardijſchepen tegen de vexatien der *Engelſche Kapers* op Zee; maar ook tot het beveiligen van de weêrlooze Etablisſementen in de beiden *Indiën*, tegen allen aanval van hunne Oorlogſchepen, wanneer het tot eenen openbaren Oorlog tusſchen de Republiek en dat Rijk komen mogt. — En waarlijk, wanneer men die bedenking, en de daarop gebouwde voordering van Guarantie voor de Colonien, uit dat gezichtspunt beſchouwd en beoordeeld, dan moet men dezelve als alzints wettig en gegrond aanmerken, alſchoon het niet te ontkennen

nen is, dat dezelve, na de gave aanneming van het Plan, te ſpade kwam, en bij ſommigen eene niet ongegrondde vreeze voor het ongenoegen van de Keizerinne deedt geboren worden. Hoe dit zij, niet eene zoo zeer gehaatte *Anglomanie*, maar veel meer de overreding, dat men door overijling en vreugde vervoerd, op den 24 *April*, bij de aanneming van het aanbod der Keizerinne, al te lichtzinnig verzuimd hadt, de Guarantie tot de Buitenlandſche Bezittingen betrekkelijk gemaakt te krijgen, was de waare reden, waarom het werk, om zoo te ſpreken, eenen geruimen tijd den ſlakkengang ging, vermits de denkbeelden van vele Regeringsleden, deswegens verbazend uit elkander lopende, zeer langwijlige Deliberatien, alvorens een finaal beſluit voor de Afgezanten naar *Petersburg* te ſtatueeren, ten gevolge hadden, hetwelk eindelijk volgens beſluit van den 23 *Julij*, overeenkomſtig het *Præadvis der Staten van Holland*, door *H. H. Mog.* genomen, daarin beſtond: „ *dat zij het aanbod* „ *van Haare Ruschkeizerlijke Majeſteit niet* „ *moesten aanvaarden, ten zij dan, dat die* „ *Vorſtinne, met de overige Onzijdige Mogend-* „ *heden, zich alvorens zouden verbinden, om* „ *alle de vaste Bezittingen van den Staat, zoo*

„ *bin-*

„ *binnen als buiten Europa te Guarandeeren*
„ *en te verzekeren;*" (*) en het was niet voor
in

(*) Tot dit *Præadvis*, het welk bij *H. H. Mog.* in een *Generaliteits besluit* veranderd, en eindelijk als eene *speçiaale Last aan de Afgevaardigden* ter hand gesteld werdt, had echter *de Stad Amsterdam* niet geconcurreert. Hoe zeer 'er geen één Lid in de Vergadering van *Holland* was, dat zoo veel belang had *bij de Guarantie der Buitenlandsche Etablissementen*, dan die Stad, zoo oordeelden de Leden van den Raad, *dat die Guarantie niet nodig ware*, en gaven zij aan de Gedeputeerden ter Dagvaart uitdrukkelijken last, *om ingevalle de meerderheid daartoe besloot, als dan eene Aantekening, ter hunner decharge voor de gevolgen, in de Notulen te doen insereeren.* — Wij willen dit uitgebreide stuk hier niet in zijn geheel afschrijven; maar ons alleen bepalen, om deze navolgende Periode in het zelve vervat, onder het oog van onze Lezeren te brengen, ten einde hun te doen gevoelen en tasten, hoe zorgeloos zich sommigen in die dagen, ten opzichte van 's Lands grootste aangelegenheden gedroegen, ontveinzende de vreeze voor eenen Oorlog, welks uitbersting van dag tot dag waarschijnelijker wierdt. De Afgevaardigden moesten (*de Conclusie aanziende*,) Verklaren. „ *Dat hunne Committenten alleenlijk remarqueerden, dat tot eene Attacque tegen de*
„ *vaste Bezittingen van de Republiek, ten minsten eenige*
„ *waarschijnelijke redenen of voorgevens moesten worden*
„ *voortgebragt, om dezelve van volstrekte onregtvaardigheid en geweld voor het oog van Europa te zuiveren;*
„ *maar dat zodanige Vijandelijkheden, in geenen deele zou-*

 „ *de*

in het einde van *Augustus*, dat de Afgezanten met dezen last voorzien, te *Petersburg* aankwamen, alwaar het tot den 9 *September* aanliep, eer zij in de gelegenheid gesteld werden, om denzelven, in eene Diplomatique Conferentie, aan de Graven VAN PANIN en OSTERMAN te openbaren. Dan, het bleek weldra, dat men te *Petersburg* die aanvrage afkeurde, en hoegenaamd geene gezindheid hadt om aan dat voorstel het oor te leenen, vermits PANIN, in plaatse van daarop een finaal *toestemmend* of af-

„ *de kunnen gegrond worden, op eene protectie van de*
„ *Commerçie, waartoe H. H. Mog., door de verbreking*
„ *van het Tractaat van 1674, zich volstrekt genoodzaakt*
„ *en gedrongen vonden. Dat derhalven, de Waarschijnlijk-*
„ *heid voor eene Attacque van dien aart, aangezien de*
„ *Manifeste onbillijkheid dier Onderneeming, moet ver-*
„ *vallen, terwijl dezelve nog meerder verdwijnt, als men*
„ *considereert, het groot getal van Vijanden die zich*
„ *Engeland op den halze gehaald heeft, en het mitsdien*
„ *zeer onbezonnen zoude zijn, dit getal te willen ver-*
„ *meerderen.*" — Wie moet zich niet verwonderen, dat men met zulke Argumenten voor den dag durfde komen, daar de ondervinding van den dag duidelijk leerde, dat de *Engelschen* het 'er op gezet hadden, om door alle mogelijke middelen, den toevoer van Oorlogs behoeften en andere noodwendigheden, aan de Franschen en de Noordamericaanen te beletten?

afwijzend antwoord te geven, de Afgevaardigden verwees, naar de interpretatie die men bevorens aan den *Gezant des Konings van Zweeden*, aangaande het waare oogmerk der Plans gegeven hadt, met verklaring tevens: dat ook *H. H. Mog.* daarmede genoegen behoorden te nemen; en welke Interpretatie ook aan hun vertrouwelijk wierdt medegedeeld. — Kranke troost voorzeker! want toen zij dat ftuk in handen kregen, ontdekten zij dadelijk, dat het hoegenaamd als geen antwoord op de door hun gedaane aanvrage konde aangemerkt worden, en derhalven, vonden zij zich in de onvermijdelijke noodzaaklijkheid, om door het zenden van eenen Courier naar den *Haage*, van hun wedervaren verflag te geven aan *H. H. Mog.*; en tevens aan te dringen, op het toezenden van eenen naderen last, hoe zij zich in het vervolg gedragen moesten? waardoor het werk der Handeling, gedurende eenen geruimen tijd, te *Petersburg* zonder eenigen voortgang hangende bleef, hetwelk *hier te Lande*, bij de Staten van de onderfcheidene Gewesten nieuwe ftof tot veele Raadpleegingen aan de hand gaf, waar door het toekwam, dat 'er niet eerder dan op den 20 *November*, ter Generaliteit, op aandrang der Staten van *Holland*, *Vriesland*,

 Over-

Overijsſel, en *Stad en Lande*, een beſluit genomen werdt, houdende, om op grond van de Conventien tusſchen H. K. M. en de Hoven van *Stokholm* en *Koppenhagen* aangegaan, tot het *Plan van Gewapende Neutraliteit* te acçedeeren, derwijze, als of die Conventien van woord tot woord in dat Plan waren begrepen geworden. Een beſluit derhalven, dat ſlechts met vier ſtemmen genomen wierdt, vermits de Gedeputeerden van *Gelderland* en *Utrecht* verklaarden *hetzelve te zullen aanzien*; en de Afgevaardigde van *Zeeland* niet ſchroomde te zeggen: „ *dat*, *daar men*, *ondanks het gedecla-*
„ *reerd gevoelen van zijne Principalen*, *en*
„ *ſlechts bij meerderheid*, *met het nemen dier*
„ *Concluſie voortging*; *hij daar tegen wel ex-*
„ *presſelijk Proteſteerde*, *de gevolgen die daar*
„ *uit in het vervolg zouden kunnen reſulteeren*,
„ *ter verantwoording van de andere Provincien*
„ *overlatende.*"

Op deze alſints *Inconſtitutioneele wijze*, (*) en

(*) Daar bij de Unie van Utrecht wel duidelijk bepaald was, *dat 'er tot het aangaan van Conventiën*, *Alliantien*, *of Tractaaten*, *eene eenparigheid van ſtemmen moest plaats hebben*, zoo beſchouwden de *Zeeuwen* deze toetreding met *vier ſtemmen*, als onwettig, en uit dien hoofde Inconſtitutioneel.

en zonder eenige verzekering voor de Guarantie der weêrlooze Colonien te hebben, trad men tot deze Verbindtenis toe! De vreugde en het genoegen dat over dit besluit aan den dag gelegd werdt, was onbeschrijffelijk, daar velen zich van hetzelve de heerlijkste vruchtgevolgen voorstelden, zelfs dan, wanneer het *Britsche Hof*; door weêrwraak aangespoort, het besluit nam, om de Republiek den Oorlog daar over aan te doen; terwijl anderen stijf en sterk beweerden, dat daar geene de minste vreeze voor was, verzekerende, dat *Engeland* zulks niet konde doen, en na het tekenen van het Verbond der *Gewapende Neutraliteit* niet ondernemen zoude. Dan, de tijd leerde weldra, dat zij die aldus dachten en spraken, eene zeer verkeerde rekening gemaakt hadden, toen het *Britsche Hof*, al kort daarna, *niet zoo zeer om de toetreding tot het Russisch Plan*, tot het verklaren van den Oorlog aan de Republiek besloot; maar veel meer, *om de zoo toevallige als volledige ontdekking*, *van het geheime Handeltractaat*, *bereids in de maand September* 1778 *aangegaan en gesloten*, *tusschen de Hoofden van het Noord-Americaansch Congres*, *en den Amsterdamschen Koopman* JAN DE NEUF-

VILLE, *als zijnde daartoe geauthoriseert geworden door de Heeren Burgemeesteren dier Stad*, waarvan wij de voornaamste bijzonderheden, reeds in het voorgaande IV DEEL *dezer Geschiedenis*, breedvoerig hebben opgegeven. Eenen in het grootste geheim bestookten handel, zoo ongehoord en stout, als strijdig met den Letter der UNIE, en alle andere Grondwetten van den Staat; en die daar en boven, in de plaatshebbende benarrende omstandigheden van zaken, waarin het Vaderland zich bevondt, eene rechtstreeksche strekking hadt, om de reeds ontvlamde wraak der *Engelschen* tot het hoogste toppunt op te voeren, en hun tot het dadelijk verklaren van den Oorlog (als 't ware) te noodzaken, vooral dan, wanneer men hier te Lande eenige bedenking mogt maken, om de Hoofdbeleideren van dat werk, over hun Inconstitutioneel, en met alle gronden en maximen van Regering, strijdig gedrag, volgens de Wetten te corrigeren, zoo als dan ook weldra door de droeve ervaring ten vollen bevestigd wierdt, toen dien geheimen en clandestinen handel, met alle de daartoe dienende bewijzen, op eene zonderlinge, en bijna miraculeuze wijze, zoo te *Londen* als in den *Haage* aan het

dag-

daglicht kwam, hetwelk ons nu te vermelden ſtaat. (*)

Na-

(*) Het is bekend, dat het in die dagen, en zelfs verſcheidene Jaren daar na, niet ontbroken heeft aan Lieden, die ſtout en ferm beweerd hebben, *dat het Britſche Cabinet den Oorlog niet verklaard hebbe, om het ſluiten van een Commerçie Tractaat met de Colonisten, door* J. DE NEUFVILLE, *op authoriſatie van Burgemeesteren der Stad Amſterdam*, (zoo als wij hier boven in den Text ſtellen) *maar, dat de Engelſchen tot dien Oorlog beſloten, alleen om de toetreding tot de Gewapende Neutraliteit.* — Het zal daarom, zoo Wij vertrouwen, niet onnut kunnen gerekend worden, hier de reden op te geven, waarom Wij denken, dat de *Engelſchen* zich over dat gehele Rusſiſche Plan zeer weinig bekommerden. Die reden toch is gelegen, in het gene wij bij den *Hoogleeraar* KLUIT gevonden hebben, toen hij ſpreekende *over het niet toetreden der Staten van* GELDERLAND, ZEELAND en UTRECHT *tot het gezegde Plan, en over het ſlepende houden van die toetreding*, zich aldus uitdrukte. „ *Wie zal hier Scheidsman zijn, waar-* „ *om dat Verbond van* NEUTRALITEIT *zoo ſlepende ge-* „ *houden is? — De eene Partij zegt: dat de zoogenaam-* „ *de Engelschgezinden tijd zochten te winnen, om Enge-* „ *land te believen, om in dat Verdrag niet te treden. —* „ *'t Is zeker hatelijk,* DOCH ALS HET BLEEK, *zoude men* „ *het dienen te geloven. — De andere Partij zegt; dat* VRANK- „ RIJK *'er onder roeide, en zoolang buiten 's Lands het tal-* „ *men bevoorderde, tot dat men ons in eenen Oorlog met* „ *Engeland had ingewikkeld, om ons het genot van de* „ *Neu-*

Nadat het door ons bevorens opgegeven Conçept-Tractaat, binnen de Stad *Aken* op den

„ *Neutraliteit te beneemen. — Dit zou niet minder haate-*
„ *lijk zijn: echter waren als dan de Staatsleden meer*
„ *verschoonbaar van opzettelijke oogmerken. (Want Vrank-*
„ *rijk voerde hen welaan, doch zeide aan de zodadigen,*
„ *die van zijne wenken vlogen, niet alles wat in zijn*
„ *Plan was.) Maar,* (vraagt de geleerde Man) *zou 'er*
„ *ook in* RUSLAND *iets gehaperd hebben, om de Engel-*
„ *schen tot spoed aan te drijven in hunne Oorlogsdecla-*
„ *ratie?*" — Duistere vraag voorzeker, doch die aanmerkelijk werdt toegelicht, door 's Mans antwoord op dezelve, daar hij zegd: „ *In* RUSLAND *was de Graaf*
„ VAN PANIN *op de Fransche zijde, en* POTEMKIN *be-*
„ *gunstigde de Engelschen.* — PANIN *zou de Keizerinne*
„ *de Gewapende Nentraliteit smaaklijk gemaakt hebben;*
„ *doch die zelfde* PANIN, *door* VRANKRIJK *gebruikt,*
„ *ried den Engelschen Minister aan, om, eer het besluit*
„ *van toetreding ter* RATIFICATIE *te* PETERSBURG *kon*
„ *aankomen, den Oorlog te verhaasten. Dit* (laat Hij 'er
„ op volgen) *strookt ook zeer wel, met het geen H. H.*
„ *Mog. den* 12 *Januarij* 1781, *aan hunne Afgezanten te*
„ PETERSBURG. STOKHOLM, *en* KOPPENHAGEN *in last*
„ *gaven, namelijk: om bijzonder aantedringen op de be-*
„ *tuiging van* PANIN, *dat zoo ras H. H. Mog. de ver.*
„ *klaring van hunne toetreding tot de Gewapende Neu-*
„ *traliteit aan de Oorlogende Mogendheden zouden ge-*
„ *daan hebben, de Republiek,* VAN DIEN DAG AF, *zou ge*
„ *houden worden in 't Verdrag te zijn getreden, en daar*
„ *van vervolgens* VAN DIEN TIJD AF, *genot te trekken,*
„ *in-*

den 4 *September* 1778 gesloten, en door de Heeren J. DE NEUFVILLE en W. LEE getekend was geworden, vertrok den laatstgenoemden, na zich nog eenigen tijd hier te Lande te hebben opgehouden, naar NOORD-AMERICA, ten einde hetzelve, door de Leden van het Congres aldaar geratifiçeert te krijgen, onder belofte, dat zoodra zulks geschied was, het alzoo goedgekeurt Tractaat, wederom naar de Republiek zou afgezonden worden, ten einde hetzelve ook aldaar geratifiçeert te krijgen. Of men in *America*, eenige aanmerkingen op het verrichtte van *de Heer* LEE gemaakt hebbe, is ons niet duidelijk gebleken, maar zoo veel is zeker, dat 'er bijna een Jaar verliep, eer het Congres in NOORD-AMERIKA met die Ratificatie gereed was, en den gewezen Præsident HENRY LAURENS, in een Vaartuig, met het gete-

„ *indien 'er tusschen den tijd der verklaring, en het sluiten van het Verdrag, iets mogt voorvallen. Maar had* „ PANIN *ook gezeid:* INDIEN 'ER VÓÓR DE VERKLARING „ IETS MOOT VOORVALLEN?" enz. Zie 's Mands IETS *over den Engelschen Oorlog.* Bladz. 133-134. — Welk een ruime stof tot overdenking, over de Intrigues, der Staatsministers van dien tijd!! Hoedwaas was het niet op hunne verzekeringen eenig vertrouwen te stellen!!

tekende Stuk naar HOLLAND afvaardigde, om het aldaar aan de Contractanten ter hand te ſtellen. Dan, wat gebeurt 'er? De zoo evengenoemden voormaligen Voorzitter, met het Americaansch Vaartuig, zonder eenigen hinder zijne reize voortgezet hebbende tot op de hoogte van *Newfoundland*, ontdekken de Schepelingen, op den 10 *September*, in het ver verſchiet, een Engelsch Fregat; en daar zij op hetzelve naauwkeurig acht gaven, ontdekten zij zeer ſpoedig, dat deszelfs Bevelhebber direct jacht op het Vaartuig deedt maken, en eene gewapende Boot op hun afzondt, waaruit LAURENS weldra op het vermoeden viel, dat het op hem en zijne Papieren gemunt was, weshalven hij het beſluit nam, om de doos in welken dezelven zich bevonden, met een ſtuk lood bezwaard, in Zee te werpen; dan, daar het lood te ligt was om de doos te doen zinken, bleef die drijvende, en werdt dezelve niet alleen wel ſpoedig door de Engelſchen opgevischt, maar ook bovendien het Vaartuig, waarin zich den Heer LAURENS bevondt, genomen, en in de Haven van *Dartmouth* opgebragt, van waar Hij als Staatsgevangene, met zijne Papieren naar *Londen* opgezonden, en in den *Tower* gevangen werdt gezet. Wanneer men zich herinnert

nert het geene wij bevorens verhaald hebben, namelijk, dat men in *Engeland*, reeds meer dan twee jaaren te voren, kennis gekregen had van den geheimen handel hier te Lande, dan valt 'er geen twijffel, of de *Engelſchen* hadden kundſchap bekomen van de afreize des Preſidents, en om die reden een Fregat op die hoogte gezonden, om hem aldaar bij zijne aankomst op te ligten: en even min behoefd men zich te verwonderen, dat zij over het welgelukken van dien maatregel ten hoogſten verblijd waren, toen zij den Afgezant met zijne Papieren in hunne macht geſteld zagen, vermits zij door de Copiëele mededeeling van dat zoo heimelijk beſtookt Handelverdrag, in den *Haage*, (als 't ware) niet alleen hunne bevorens gedaane klachten, maar ook de opſchorting der Tractaten, bij *H. H. Mog.* wettigen konden, en door onwraakbare bewijzen aantoonen, hoe zeer ſommigen hier te Lande, tegen den letter der Verbonden, en de herhaalde Placaaten van *H. H. Mog.* gehandeld hadden, om den *Opſtand in America* te bevoorderen; het *Franſche Hof tot het voeren van den Oorlog in de hand te werken;* en eindelijk, *de Koning van Engeland van Zijne Colonien te ontzetten.* Daadzaken, volſtrekt ſtrijdig met het *ſysthema*

van

van Onzijdigheid, en die te regt als even zoo veele bewijzen van *Eenzijdigheid*, en van *een haken naar Oorlog* verdienden beschouwd te worden, waarvan de rampzalige gevolgen zich wel spoedig begonden te openbaaren. (*)

Immers, zoodra het Britsche Kabinet zich meester zag, van het in 1778 aangegaan en nu getekend *Commerçie-Tractaat*, en van de daar bij *vergezeld gaande Stukken*, door ons bevorens reeds medegedeeld, en welken tot bewijzen van het uitgestrekte Ontwerp, zoo tot het bewerken van den *afval der Çolo-* nis-

(*) Dat deze ontdekking, om de gezegde redenen, aan de *Engelschen* stof tot blijdschap geven moest, was zeer natuurlijk, vooral wanneer men nagaat, dat zij niet onkundig waren, tot welk een hoogte den haat tegen hun was opgevoerd, door zoo velen, als in hunne *Advizen*, *Protesten*, *Requesten*, *Memorien*, en andere stukken, aan de wereld beduid hadden, dat zij geen ander oogmerk bedoelden, dan eenen vrijen Handel volgens de Tractaaten te verwerven. Dat zij niets vuuriger begeerden, dan de voordelen van eene stipte Onzijdigheid te blijven genieten, en dezelven ook gaarne aan anderen wilden laten volgen. De stukken bij LAURENS gevonden, leerden de waarde van die betuigingen kennen, en tevens, dat YORKE niet zonder redenen geklaagd hadt.

nisten van Engeland, als tot het *ondermijnen der Constitutie hier te Lande*, strekten, of de Koning haaste zich, om de daarvan gemaakte Affchriften aan YORKE in den *Hage* te zenden, met last om dezelven ten spoedigsten *aan den Heere* ERFSTADHOUDER te overhandigen, ten einde daarmede zoodanig te handelen, als Hoogstdezelve zoude oordelen te behoren. Het heeft niet ontbroken aan Lieden, *die in deze eerste kennisgeving des Konings aan Z. H., met voorbijgang van H. H. Mog. en van de Staten van Holland*, een bewijs meenden gevonden te hebben, *van het onbehoorlijk attachement dat, volgens hunne denkbeelden, Z. D. H. tot belaging van 's Lands Vrijheid, aan gezegden Koning betoonde:* dan, zeer ten onregte, vermits het niet aan anderen mangelde, die van gevoelen waren, dat Z. M. eene gewichtige reden had om alzoo te handelen, dewijl uit die Papieren duidelijk bleek, *dat de hoofdbeleideren des werks eenen toeleg hadden, om 't Lands Constitutioneele Regeeringsvorm te verwisselen met eene Democratische Volksregeering, het welk echter niet geschieden kon, dan met ondermijning van des* STADHOUDERS *Gezag en met vernietiging van Zijne Erffelijke Waar-*

 dig-

digheden (*). Hoe dit zij, de Prins die Papieren ontfangen en geëxamineerd hebbende, oordeelde het noodzaaklijk, om dezelven ter eerster instantie, ter kennisse van de *Staten van Holland* te moeten brengen, dewijl de *Heeren Burgemeesteren der Stad Amsterdam*, als één der handelende Partijen in dezelve voorkwamen, ten dien einde zich op den 20 *October*, in Persoon naar die Vergadering begevende, aldaar deze korte aanspraak doende: „ EDELE „ GROOT MOGENDE HEEREN! *Voor eenige dagen heeft de Heer Ridder* YORKE *Ambassadeur van zijne Groot-Brittannische Majesteit bij deze Republiek, mij uit naam van den Koning zijn Meester terhand gesteld, de* ne-

(*) Dat het ontwerpen en tekenen van een Tractaat, tusschen twee Natien, *door of op last, van één der integreerende leden van Holland, tegen de* UNIE streedt, behoeft geen betoog, en even zoo min, dat men toen reeds die oogmerken hadt, welken wij in den Text op geven. Wie aan het laatste moge twijffelen, leeze de Brieven van STOCKTON, DIRCKS, GILLON, en VAN DER CAPELLEN TOT DE POLL, allen bij LAURENS gevonden, en door ons bevorens medegedeelt, uit alle welke stukken men duidelijk zien kan, hoe uitgebreid het geheime Plan in 1778 reeds was? Wie 'er deel in hadden? en wat men in den schild voerde om de Constitutie te veranderen.

„ *nevensgaande Papieren, gevonden onder die*
„ *van den gewezen Præsident van het Congres*
„ LAURENS, *thans Staatsgevangene te Lon-*
„ *den. — Ik hebbe van mijnen plicht geoordeeld*
„ *dezelve ter kennisse van UEd. Gr. Mog. te*
„ *moeten brengen, om op dezelve door UEd.*
„ *Gr. Mog. zodanig te kunnen worden gere-*
„ *solveert, als naar derzelver hoge wijsheid*
„ *zullen oordeelen te behoren. — Ik kan niet*
„ *afzijn te betuigen, nimmer ietwes gehoord te*
„ *hebben, van eenige gehoudene Deliberatien,*
„ *veel min gegevene Authorisatie, om een Trac-*
„ *taat met de Noordamericaansche Colonisten*
„ *aantegaan.*" Waar op de Vorst, na dat men Hem voor de gegevene Ouverture bedankt hadt, zich verwijderde, aan de Leden eene vrije Deliberatie overlatende, het welk ten gevolge hadt, dat zij na des Prinsen vertrek een besluit namen, *om de stukken te stellen in handen van Heeren Burgemeesteren der Stad Amsterdam*, met aanschrijving, *om Hun deswegens ten allerspoedigsten te dienen van Bericht:* en nu duurde het niet langer dan vier dagen, dat Burgemeesteren dier Stad, niet alleen een Bericht aan de Staten deden toekomen, maar dat zij hetzelve ook in openbaren druk lieten uitgaan, waar uit bleek, *dat zij zich volkomen bevoegd*

 ge-

gerekend hadden, en als nog bevoegd bleven rekenen, om zodanig een Conçept Tractaat met de Colonisten tot ſtand te brengen, als hebbende, naar hun voorgeven, daar bij niets anders op het oog gehad, dan de bevoordering van den Handel en Welvaart van de Ingezetenen hunner Stad. enz. Dan, daar dit bericht te dien dage in handen geſteld wierdt, van de *Gecommitteerden tot het Groot Beſoigne*, bemerkte den Gezant YORKE wel dra, dat men de zaak op de lange baan ſchoof, en dus gaf hij, om dit te beletten, op den 10 *November* eene zeer ſcherpe en dringende Memorie aan *H. H. Mog.* over, waarin hij, na zeer hoog opgegeven te hebben van de Gematigde handelwijze van de Koning Zijn Meester, en na zich ten ſterkſten over den ontdekten Handel beklaagd te hebben, zich in dezer voegen, met zinſpeeling op het bericht van Burgemeesteren, horen liet: „ *De aanleggers van die zamenſpanning ontkennen dezelve niet: zij erkennen het, en tragten hetzelve nog te rechtvaardigen. Het is in deze* „ *Omſtandigheden, dat Z. M. zich verlatende* „ *op de billijkheid van U. Hoog Mog., eene uitdrukkelijke afkeuring vraagt, van een gedrag zoo onregelmatig, en niet minder ſtrijdig* „ *met hunne geheiligſte verbindtenisſen; als*

„ *met*

„ *met de Grondwetten van de Republiek. Op*
„ *gelijke wijze verwagt Z. M. eene spoedige*
„ *voldoening, evenredig aan de belediging:*
„ *mitsgaders, dat de Pensionaris* VAN BERCKEL,
„ *en zijne Medeplichtigen, openbaar gestraft*
„ *mogen worden, als Verstoorders van de alge-*
„ *mene Rust, en Verbrekers van de Wet der*
„ *Volken. — Z. M. houdt zich verzekerd, dat*
„ *het antwoord van U. Hoog. Mog. spoedig, en*
„ *in alle opzichten voldoende zal zijn. Maar*
„ *zoo het tegendeel mogt gebeuren; zoo U.*
„ *Hoog Mog. weigerden te voldoen aan een*
„ *zoo regtmatig verzoek, of hetzelve met stil-*
„ *zwijgen trachtten te leur te stellen, het geen*
„ *als eene weigering zal aangezien worden; in*
„ *dat geval kan de Koning niet anders doen,*
„ *dan de Republiek aanzien, als goedkeurende*
„ *de aanslagen, die zij weigert aftekeuren en*
„ *te straffen. Door zulk een gedrag zal de*
„ *Koning zich gedwongen vinden, tot het nemen*
„ *van maatregulen, die de handhaving van*
„ *zijne Waardigheid, en van de wezenlijke Be-*
„ *langen van zijn Volk van Hem vorderen.*"

Olij in de Vlam te werpen, om eenen reeds uitgeslagen brand te blusschen, kon wel gene tegenstrijdiger uitwerking veroorzaken, dan deze strafeisschende en bedreigende Memorie hier

te Lande deedt! Had de openbare uitgave van het Bericht van Burgemeesteren aan de Staten van Holland, het ongenoegen tegen *Engeland* in de gemoederen van velen doen vermeerderen; de toon waarop YORKE in deze Memorie ſprak, deedt dat ongenoegen nog aanmerkelijk toeneemen, en het ontbrak niet aan een menigte Pamphletten, waarin men aanraadde, om niet alleen die Memorie niet te beantwoorden; maar ook, om het gedrag door die van *Amſterdam* gehouden, Staatsgewijze goed te keuren. Dan, de ondervinding leerde wel dra, dat dien raad zoo min bij de *Staten van Holland*, als ter *Generaliteit* gevolgd werdt, daar beiden die Hooge Collegien, „(ondanks de protestatien der Am-
„ ſterdamſche en Haarlemſche Gedeputeerden
„ bij Holland,) op den 21 en 27 November een
„ beſluit namen, overeenkomſtig het Advisder
„ Leden van het Groot Beſoigne, waar bij zij het
„ gehouden gedrag van Burgemeesteren van Am-
„ ſterdam, desavoueerdén en afkeurden, en ver-
„ ders reſolveerden: dat door de Heeren van de
„ Ridderſçhap, en verdere Gecommitteerden tot
„ het groot Beſoigne, zoude worden geëxami-
„ neerd en overwogen, hoedanige nadere voor-
„ ziening en meest efficacieuſe middelen zouden
„ kunnen en behoren te worden beraamd en

„ vast-

„ vastgesteld, waardoor diergelijke onderne-
„ mingen van een Lid der Hooge Regeering,
„ buiten kennis en concurrentie van zijne Me-
„ deleden, voor het toekomende gepræveni-
„ eert en tegengegaan zouden kunnen worden,"
enz. en verder, „ dat van dit besluit aan den
„ Ridder YORKE behoorlijke kennis zou wor-
„ den gegeven." Zekerlijk in de hoope, dat
Hij en zijnen Zender in dit besluit bij provisie
genoegen nemen zouden.

Dan, dit verschilde zeer veel. YORKE niet te vreden zijnde, dat men de zaak openlijk afkeurde, en middelen beramen wilde om zoo iets in het vervolg te beletten; maar ziende dat men ongezind was om des Konings wil op te volgen, weigerde niet alleen om het aan hem toegezonden besluit aan te nemen, maar leverde bovendien op den 12 *December* eene *Tweede Memorie* bij *H. H. Mog.* in, waarbij hij eene voorbeeldige straffe vorderde, met bijgevoegde bedreiging, dat zoo de Staaten aan dien eisch niet voldeden, Z. M. zich genoodzaakt zoude zien, om zich zelven Satisfactie te bezorgen. — „ Het gelijkvormig gedrag van de
„ Koning, ten opzichte van de Republiek;"
(dus drukte Hij zich in die tweede Memorie
uit), „ de Vriendschap die zoo lang stand heeft

„ gegrepen tusſchen de twee Natien; het Regt
„ der Souvereinen; en de Trouw der plechtig-
„ ſte Verbindtenisſen, zullen buiten twijffel tot
„ rigtſnoer dienen, aan het antwoord van U.
„ Hoog Mog. op de Memorie door den On-
„ dergeteekende, op last van zijn Hof, eeni-
„ gen tijd geleden, overgegeven. — Het zou te
„ kort gedaan zijn aan de wijsheid en regtvaar-
„ digheid van Uw. Hoog. Mog., indien men
„ vooronderſtelde, dat Hoogstdezelven een
„ oogenblik konden twijffelen om aan Z. M.
„ de gevraagde voldoening te geven, — Uw
„ Hoog Mog. beſluiten van den 27 November
„ zijn het gevolg geweest van eene beraadſla-
„ ging, welke het inwendige van derzelver
„ Regering, en niet het beantwoorden van de
„ voorſchr. Memorie tot onderwerp hadt. De
„ eenige aanmerking die men derhalven op
„ die beſluiten maken zal, is deze: dat de
„ grondbeginſelen die dezelve hebben opgege-
„ ven, de billijkheid van de vraag door Z. M.
„ gedaan, op het klaarſte bewijzen. — Bij het
„ raadplegen over die Memorie, op welken
„ den Ondergetekende, uit naam van zijn Hof,
„ een onmiddelijk, en in alle opzichten vol-
„ doend antwoord verlangt, zullen Uw Hoog.
„ Mog. buiten twijffel zich te binnen brengen, dat

„ het

„ het eene zaak is van het uiterste gewicht, dat
„ het betreft eene klachte door eenen bele-
„ digden Souverein voorgedragen: dat de be-
„ lediging, waarvoor dezelve eene voorbeeldige
„ straffe, en eene volkomene voldoening vraagt,
„ is eene overtreding tegen de Bataafsche Staats-
„ gesteldheid van welke de Koning Borg is;
„ een inbreuk op de openbare trouw; en een
„ aanslag op de Waardigheid van zijne Kroon."

„ De Koning heeft zich nooit verbeeld, dat
„ U Hoog Mog. een Verbond met zijne weêr-
„ spannige Onderdanen gemaakt, zouden goed-
„ keuren. Dit zoude een aanval, eene vol-
„ strekte Oorlogsverklaring van wegen Uw
„ Hoog Mog. zijn: maar de belediging is ge-
„ schied door de Regeerders van eene Stad,
„ welke een aanzienlijke gedeelte van den Staat
„ uitmaakt, en het is de zaak van den Souve-
„ rein, om die belediging te straffen en te her-
„ stellen. — Z. M. heeft door de klachten
„ daarover door zijnen Gezant gedaan, die
„ straffe en dat herstel in handen van Uw Hoog
„ Mog. gesteld: en het zal niet dan in den
„ uitersten nood zijn, dat is, ingeval van wei-
„ gering van Regt van wegen Uw Hoog Mog:
„ of van het stilzwijgen, dat als eene weigering

„ moet aangezien worden, dat de Koning zelfs „ dit op zich zal nemen." enz.

Dat deze Memorie over het algemeen, met nog grooter verontwaardiging en afkeuring dan de vorige gelezen en beoordeeld werdt, zal niemand verwonderen, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat YORKE in dezelve zich bediende van eene volstrekte onwaarheid, toen hij, tot nadere aandrang van zijne klachten en eisschen, zijn Meester daarin deedt voorkomen *als Borg en Guarandeur van de Constitutie.* Dan, het baarde meer bevreemding, dat Hij, die zoo vele Jaren in de Republiek gewoond en verkeerd hadt, en uit dien hoofde met de Constitutioneele wijze van Raadplegen over stukken van dien aart, zeer wel bekend was, slechts *drie dagen* na het overleveren van die Memorie, op een onverwijld en stellig antwoord bij den Voorzitter der *Algemeene Staten* kwam aandringen, en dat, toen deze hem onder het oog bragt, dat zulks uit hoofde van de kortheid des tijds, en de wijze van raadplegen hier te Lande in constant gebruik, nog bij gene mogelijkheid kon gegeven worden, dewijl het stuk aan de Staten der onderscheidene Gewesten verzonden was; zoo nam hij zulks voor eene weigering

ring op, en maakte gene zwarigheid, om zulks door een Postbode aan zijn Hof in dat licht voor te ſtellen. Een daad, die bij de uitkomst gelogenſtraft werdt, want 'er verliepen ſlechts 6 dagen na zijne aanvrage, of men was ter *Generaliteit*, overeenkomſtig het Præadvis van *Holland*, met een beſluit gereed, hier op neêr komende, „ dat men het Conçepttractaat; het
„ Bericht van Burgemeesteren; en eindelijk de
„ Protesten van de laatstgenoemden, opzichtelijk het afkeurend beſluit gedaan, zou ſtellen
„ in handen van het Hof van Holland, met
„ last, om dat alles naauwkeurig te examineren, en H. H. Mog., met postpoſitie van alle andere zaken, ten ſpoedigſten te dienen
„ van Conſideratien en Advis, door bepaaldelijk te antwoorden op de vraag: Of in die
„ ſtukken iets gevonden werdt, het welk naar
„ Rechten, en volgens de Wetten en Placaaten
„ van den Lande, materie zoude opleveren, tot
„ het wettig entameeren van Crimineele Proçedures, tegens de in 1778 geſungeerd hebbende Burgemeesteren en Regeerders der
„ Stad Amſterdam, mitsgaders tegen den
„ oudſten Penſionaris derzelver Stad, de Heer
„ F. E. VAN BERCKEL? met bijgevoegde verklaring; dat men in allen gevalle van begrip

„ was,

„ was, dat de voornoemde Perfonen, achter-
„ volgens 's Lands Privilegien, voor gene an-
„ dere Rechtbank zouden behoren te regt te
„ ftaan, dan voor die der Stad Amfterdam,
„ en dus voor Schout en Schepenen aldaar, als
„ zijnde den Ordinaris dagelijkfchen en Com-
„ petenten Rechter," enz. Van welk befluit, bij monde van den *Griffier* Fagel, op den 22 *December* aan Yorke bericht gegeven werdt, met verzoek, dat hij hetzelve naar *Londen* zoude zenden, zich vleijende, dat men aldaar discreet genoeg zijn zoude, om de zaken niet verder uit hun geheel te brengen, maar de tijd aftewachten, waarop *H. H. Mog.*, naar aanleiding van het Bericht van het Hof, op des Konings Memorien een finaal antwoord zouden kunnen geven. — Dan, het was 'er zoo verre van af, dat Yorke aan dat verzoek voldoen wilde; dat Hij in tegendeel het ftuk weigerde aantenemen of te verzenden, voor dit bedrijf aan den zoo evenhenoemden Minister deze navolgende beweegredenen opgevende.

„ U bedankende Mijn Heer! Voor het be-
„ richt dat gij mij van wegen H. H. Mog. wel
„ hebt willen mededelen, vinde ik mij ver-
„ plicht U te doen opmerken, dat het onder-
„ werp zijnde, een aanflag door de Regenten
„ van

„ van éene der voornaamste Steden der Repu-
„ bliek in 't werk gesteld, tegen de Waardigheid
„ des Konings en de Regten van zijne Kroon; een
„ aanslag, zoo wel strijdig tegen de Verbindte-
„ nissen van de Republiek met Groot-Brittan-
„ nien, als met de Regeringsvorm van de
„ Republiek zelve; eindelijk van een aan-
„ slag, door de Uitvoerders zelfs, en door
„ de Regenten van hunne Stad, niettegen-
„ staande de afkeuring van H. H. Mog. en
„ de kennelijke bewijzen die hunne handelwijzen
„ in alle opzichten onverantwoordelijk maken;
„ goedgekeurt. Die zaak is van te veel gewicht,
„ dan dat dezelve gene spoedige, en na de be-
„ lediging geschikte voldoening zoude vorde-
„ ren, verre van gerechtelijke Procedures en te
„ leurstellingen te kunnen gedogen: waarom ik
„ zoude geloven wezentlijk mijnen plicht niet
„ na te komen, om volgens de stipte bevelen
„ die ik hebbe, van met kragt aan te dringen
„ op de oogenblikkelijke vergoeding, die in
„ de Memorie, welke ik de eer heb gehad
„ 10 November over te geven, word gevor-
„ derd; wanneer ik het durfde op mij nemen,
„ om aan Z. M. zoo een uitstellend en onvol-
„ doenend antwoord toe te zenden, te meer,
„ om dat H. H. Mog. een Gezant te Londen
„ heb-

„ hebben, welke in ſtaat is, wanneer Zij het „ goedvinden, om hunne voornemens ten de„ zen opzichte aan mijn Hof bekend te ma„ ken." Met welk weigerend antwoord hij den Griffier vertrekken liet, weshalven 'er voor de Staten genen anderen weg openbleef, dan die, welken hun in het ſlot zijner verklaring was aangewezen, namelijk, om het beſluit, met een ſnelzeilende Pink ten ſpoedigſten naar *Londen* te doen overbrengen, in hoope, dat men dus doende, de gevreesde gevolgen nog in tijds voorkomen zoude.

Dan, het bleek weldra dat die hoope ijdel was: want zoo ras hadt men te *Londen* niet vernomen, uit welk een oogpunt het verhandel„ de tusſchen de *Gevolmagtigden van het Americaansch Congres*, en van *Burgemeesteren der Stad Amſterdam* beſchouwd wierdt, zoo dat de Laatstgenoemden in hun Protest niet geſchroomd hadden, om zulks als geoorloofd te verdedigen; of men beſloot door te tasten, en met het formeel verklaren van den Oorlog tegen de Republiek, niet te moeten wagten naar het inkomen des Berichts van het *Hof van Holland*, het welk niet moest dienen, om ſtrokende met des Konings eisch, geadvyzeerd te worden, *op welk eene wijze de Hoofdbeleideren*

van

van dien Inconstitutioneelen en geheimen Handel zouden behoren gestraft te worden; maar alleen, *om in het zekere onderricht te worden, of 'er ook in het resultat van het verhandelde en vastgestelde te Aken; en in de verdere ontdekte Papieren iets gevonden werdt, het welk eenen genoegsamen grond zou kunnen opleveren, om tegen de Hoofdbeleiders dier zake een Crimineel Proçes aan te vangen? enz.* Een besluit derhalven, waaruit men te *Londen* geredelijk opmaken kon, *dat H. H. Mog. niet alleen het onbetamelijke van dien Handel in twijffel trokken;* maar. ook, *dat zoo wanneer het Hof van oordeel zijn mogt, dat 'er tegen de Constitutie gehandeld, en mitsdien eene daartoe staande strafvordering noodzaaklijk ware, alles zou neêrkomen, op een Regtsgeding voor Schout en Schepenen van Amsterdam, waarvan den uitslag, uithoofde van de heerschende denkbeelden in die Stad, en de Relatien van de Rechters op de Geaccuseerdens, niet moeijelijk te ramen was.* Dit, en niet zoò zeer de ingelopen tijding te *Londen*, van de *Acçesse tot de Gewapende Neutraliteit*, (zoo als men in het algemeen beweerd en verzekerd heeft) was de ware rede, dat het *Cabinet van St. James*, reeds tot het verklaren van den Oorlog besloten hadt, alvorens

rens het besluit door H. H. Mog. genomen; met den Scheveningschen Pinkschipper aan hunnen Gezant VAN WELDEREN aangebragt, en de aanname van het zelve, door *Mijlord* STORMONT, aan dien Gezant geweigerd was: (*) want in den nacht van den 19 *December*, (dus 3 dagen vóór het neemen van dat besluit) besloot men te *Londen* niet alleen tot den Oorlog, maar men vaardigde reeds op den 20 daaraanvolgende het *Manifest* daartoe dienende uit, en zondt tevens aan YORKE de order, om alle verdere Onderhandelingen te staken, en zich uit de Residentie der Staten dadelijk te verwijderen; welke order bij hem op den 23 *December* ontfangen zijnde, ten gevolge hadt, dat Hij op den

(*) De reden waarom wij, in tegenoverstelling van anderen, over de oorzaak der verhaaste Oorlogsverklaring der *Engelschen* aldus denken, is gelegen in het gene wij aangaande dat onderwerp hebben opgegeven in de Noot hier voren op Bladz. 139 en 140 opgegeven, waar uit duidelijk blijkt, dat men te *Londen* gene de minste redenen hadt, om zich over de *toetreding der Staaten tot de Gewapende Neutraliteit* te bekommeren. Trouwens, de uitkomst heeft duidelijk geleerd, dat men aldaar wel zeker was, *dat de Keizerinne geen oogmerk had om de weêrlooze Republiek te hulp te komen, en den euvelmoed der Engelschen op zee te fnuiken*, zoo als men zich hier te Lande vastelijk verbeeldde.

den 25 daaraanvolgende, uit den *Haage* naar *Rotterdam*, en van daar naar *Antwerpen* vertrok, flechts vergezeld zijnde van zijnen Kamerdienaar en twee Lakijen, latende zijn Hotel en Goederen in de gewone orde achter; waar uit vele echte liefhebbers van het Vaderland, die daaglijksch hunne wenfchen om bevrijding van het aangrimmend Oorlogsgeweld ten Hemel zonden, nog hoope bleven voeden, dat dien Gezant door een nader befluit van *H. H. Mog.* over het Cardinaale poinct van verfchil, en door het aanvangen van Onderhandelingen over de gerezene twisten, (het welk ook de *Staten van Zeeland* zoo hartelijk begeerden) wel fpoedig in de Refidentie te rug zoude komen, om zijne Functien te hervatten: dan, zij zagen weldra die hoop verijdelen, en tot hun grievend leed de wenfchen vervullen, van zoo velen als op de openlijkfte wijze den Oorlog begeerden, in den valfchen waan zijnde, dat het heil des Vaderlands door denzelven vermeerderd, en den welvaart der Ingezetenen met nieuwen glans herboren zoude worden, en van hier, dat zelfs velen van de laatstgenoemde Clasfe zich verheugden, toen YORKE van *Antwerpen* naar *Engeland* overftak, en het Oorlogs Manifest, door der Staten Gezant VAN WELDEREN afge-

zonden, in den *Haage* aankwam. Hoe onbegrijpelijk het t' eenigentijde aan de latere Nakomelingschap zal voorkomen, dat 'er in die dagen Lieden in den Lande gevonden wierden, die zich den eernaam van PATRIOT toeeigenende, zich verheugen konden over den openbaren vijandelijken aanval der *Engelschen* op de weêrlooze Republiek; niets was echter waarachtiger dan even zulk eene onverantwoordelijke denk en handelwijze, en even zoo zeker is het, dat het Nageslacht zich nog bedroeven en verbazen zal, wanneer het bij de *Jaarboekschrijveren* van dien tijd lezen zal. „ dat de gemoederen in de eerste oogenblikken na het inkomen „ der tijding van de Vredebreuk, welzeer getroffen en verslagen werden, doch dat men „ na verloop van 2 dagen weder moed schepte, zoo zelfs, dat men op de eerste Beurs„ dag daar na, te *Amsterdam* eene welgemoedheid onder de Kooplieden bespeurde, die „ verwonderlijk was en veel goeds voorspelde. Dat even die zelfde welgemoedheid ook „ te *Dordrecht*, te *Rotterdam*, en andere „ plaatsen heerschte." — daar verder bijvoegende: „ Wij tekenen zulks dies te liever aan, „ om dat deze gemoedigdheid voor onze Kooplieden, die doorgaands slechts als winzuch-

„ tig

„ tig worden afgefchetst, te ROEMWAARDIGER „ is, daar die van *Amſterdam* wel 30 MILLIOENEN, en die van de andere Koopfteden „ te zamen, meer dan 50 MILLIOENEN gerekend „ werden op Zee te hebben." (*). Ontzettend „ ge-

(*) De Geleerde KLUIT van deze welgenoegdheid en blijdfchap der Kooplieden, over het uitbarsften des Oorlogs gewagende, vroeg daarom wel en te regt: „ *Was het niet wel recht Patriottisch gedacht van zodanige eerlijke en brave Kooplieden, zulk eeneblijdſchap te tonen over eenen Oorlog, die zoo vele verwoestingen aanrechtede, zoo vele zielen ongelukkig maken, het Vaderland op zoo vele Millioenen, en de Burgers op zoo vele verzwaringen van lasten zoude komen te ſtaan, terwijl men den ſchat die de Kooplieden toen op zee hadden, op* 80 *Millioenen waarde begrootte, het welk toen alles zonder behoorlijke beſcherming, was door den weerlozen toeſtand der Republiek? Het is onbegrijpelijk* „ (zegt hij), *en evenwel men verheugde zich!*" Zie zijn IETS *over den Engelſchen Oorlog. Bladz.* 136. — De VERVOLGER *op* WAGENAAR, gewaagd insgelijks van die vreugde, en geeft 'er tevens de reden van op, hier in beftaande: „ *Dat onaangezien de onnoemelijke ſchade die den Kooplieden bedreigde, zij echter niets dan goede gevolgen van dien Oorlog zich voorſtelden, berekenende reeds de Voordelen die den Handel eerlange daar uit zoude trekken!*" Intusfchen waren het de Kooplieden alleen niet, die zoo uitzinnig dachten. Die blijdfchap had almede bij vele Vermogende Capitalisten en

gefchrijf! wiens hairen moesten niet te berge rijzen, wanneer hij dien vegen toeftand des Lands in overweging nam? doch dit alles kwam bij die Yveraars in gene aanmerking! De EENE beweerde fier en ftout, *dat de Britten flechts de roede ophieven, maar zich wel wagten zouden om met dezelve toe te flaan, en dus het getal van hunne Vijanden vermeerderen:* Een TWEEDE gaf voor, *zeerwel geinformeert te zijn, dat het Franfche Hof, door het verlenen van den krachtdadigften bijftand, niet dulden zou, dat 'er eenig leed aan onze Koopvaarders of Colonien door de Engelfchen werde toegebragt.* — Eene DERDE vleide zich, *dat men met de voorhanden zijnde macht al vrij wat zoude kunnen uitvoeren, en dat het ontbrekende door het Aankopen of Huuren van vreemde Schepen, zeer*

en andere Ingezetenen plaats, niettegenftaande het gevaar dat zij liepen, om ontzet te werden van de Interesfen die zij Jaarlijksch uit *Engeland* te ontfangen hadden. Men berekende, dat de Hollanders meer dan 300 *Millioenen Guldens* in de Engelfche Fondfen hadden, en dat de Renten van dat Capitaal, meer dan 25 *Millioenen* Jaarlijksch bedroegen. En evenwel, Nederlanders verheugden zich! Nederlanders voorfpelden zich, Welvaart, Voordelen, en Geluk!! Welk een verblinding!!!

zeer ſpoedig zou kunnen aangevuld worden. Het was wel zoo, dat tot dit alles veel gelds nodig ware, maar wat nood! men had ſints eenige Jaren, door den ongewoonen ſterken Vaart en Handel zoo veel geld gewonnen, dat men 'er bijna geen weg mede wist, dus moest men nu diep in de beurze tasten, en niet karig zijn in het bijdragen van aanzienelijke ſommen tot ſtijving van s'Lands Schatkist; dat toch, zou weldra door rijke winſten wederom vergoed worden! Een VIERDE (en hoe groot was het getal van de zodanigen in die dagen niet?) oordeelde, *dat al dien omſlag niet behoefde. Nu de Republiek tot het Verband der* GEWAPENDE NEUTRALITEIT *was toegetreden, zouden de daarin deel genomen hebbende Mogendheden wel middelen beramen, om aan de Engelſchen het wegnemen onzer Koopvaarders, en de overweldiging van onze Colonien te beletten, en hen zelfs uit Zee te Jagen. Voor die Hemelſche uitvinding was der Britten euvelmoed niet beſtand!* RUSLANDS *grootmoedige Alleenheerſcheresſe had reeds eene aanzienelijke Vloot tot dat einde* UITGERUST. *Het weldadig* VRANKRIJK, *dat op zulk eene edelmoedige, onverplichte, en belangeloze wijze toonde, het welzijn van de Republiek te willen bevoorderen, hadt eene ont-*

zachlijke Zeemacht, en wanneer deze, in samenstemming van die der RUSSEN, DEENEN, ZWEEDEN, SPANJAARDEN, *en* HOLLANDEREN, *zich op Zee vertoonde, als dan zou de Britsche Luipaard, overdekt van schaamte, met de staart tusschen de poten, in zijn roofnest sluipen, en de nu bedreigde Republiek, door dezen dolzinnig verklaarden Oorlog haren ouden Luister herboren zien.* Met zulke en dergelijke overdrevene gezegden, vulde men dag op dag de Dagbladen en een menigte van kleine Brochures, die gretig gelezen, en even als Godspraken geloofd werden! Op deze wijze trachte men de diepe en bloedende wonden van het Vaderland te heelen, en het alles goeds vermoedend, doch onkundig gedeelte der Natie, in den waan te brengen of te versterken, dat 'er in alles voorzien, en derhalven gene vreze voor onheil en gevaar aanwezig was, niettegenstaande het bedrieglijke van alle de zoo even opgenoemde gronden van hoop, aan alle opmerkzamen in den Lande duidelijk bleek: want 'er waren nog geen 3 Weeken, na het besluit des Britschen Cabinets tot den Oorlog verlopen, of men telde reeds 192 *Koopvaarders*, en een *uitgaand O. I. C. Schip* die in de handen der zoo zwak uitgekretene Engelschen gevallen, en in hunne Ha-

Havens opgebragt waren. Hoe hoog en breed men ook had opgegeven van de Fransche Hulp, ten nutte van de Koopvaardij en onze weerloze Colonien, de tijd leerde echter, dat in dien benarden toestand alles neerkwam „ op eene ver„ gunning van den Franschen Staatsminister de „ Vergennes, aan den Bevelhebber van een „ uitzeilend Schip naar St. Mauritius, om de „ Jobstijding van den uitgebarsten Oorlog aan „ de Kaap de Goede Hoop ten spoedigsten te „ doen bekend worden; en deze order ook „ tot nog andere uit te strekken, om de Hol„ landers van het gevaar bericht te geven. En „ schoon in de eerste dagen te *Amsterdam* en „ elders verzekerd werdt, dat 'er reeds 12 „ Oorlogschepen en 6000 man, uit de Fran„ sche Havens naar de Kaap vertrokken wa„ ren, om dezelve voor den aanval der Britten „ te verzekeren"; de ondervinding leerde almede, *dat zulks niets anders dan een louter Verzinsel was*, en geen wonder, daar *Vrankrijk* zelve de handen vol werks hadt, om den fellen Oorlog waarin het zich bevondt, tegen de *Britten* te blijven voeren. — Hoe gunstig men ook dacht over de *voorhanden zijnde Scheepsmacht*, en hoe zeer men om des gelds wille, uit hoofde van de groote schatten die 'er ge-

wonnen waren, géne zwarigheid maakte, om het ontbreekende elders te kunnen *Huuren* of te *Koopen;* men ervaarde ten duidelijkften, dat Geld ontoereikend was, om in dien presſanten nood, op eene ſpoedige wijze, de voorhanden zijnde, of van elders aangeſchafte Schepen te voorzien van kundige Onderofficieren, en bevarene Matroozen, om die te bemannen en in Zee te zenden. En wat de *Gewapende Neutraliteit* betreft, ook deze was een rietſtaf waar mede de handen wel ſpoedig doorboord werden, van allen die dwaas of ligtgelovig genoeg geweest waren om op denzelven te leunen, en van dien kant zich eenig heil te beloven. Hoe zeer het uit den loop der Onderhandelingen over die *Gewapende Neutraliteit*, ſints eenige maanden te *Petersburg* aan den gang gehouden, aan elk opmerkzaam waarneemer derzelver ten duidelijkſten gebleken was, dat het de Keizerinne gene regte ernst was, om aan de weêrlooze Republiek hare hulp te verlenen, op dien tijd en plaatſen waar men die het eerst en meest benodigd zoude hebben; de meest bedrijvige aanraders en bewonderaars van dat Plan, bleven echter op het zelve het onbepaaldst vertrouwen ſtellen, zelfs tot op dat oogenblik, waarin die Vorſtinne en hare Gunſtelingen PANIN, PO-

TEM-

TEMKIN, en OSTERMAN, zoo klaar als de Zon op den middag te zien gaven, dat het hunne bedoeling niet was, om de zoo lang mishandelde Koopvaardij, der Ingezetenen, en de nu Vijandelijk aangevallen Republiek ter hulp te snellen. Dat het geheel ontwerp, hoe schoon ook voorgesteld, en door velen in onderscheidene Rijken, en ook hier te Lande als eene Hemelgave, als een Meesterstuk van Staatkunde tot de Wolken verheven en bewonderd wierdt, hetzelve echter, zoo al geen opzettelijke hoofsche Bedriegerij, ten minsten eene loutere Hersfenschim was, en ten aanziene van het weêrloos en verdeeld Vaderland, geduurende 8 Maanden tijds, veel meer kwaads dan goeds gesticht hadt, vermits, sints de aanbieding der Keizerinne, de hoofden en harten van velen derwijze met de verrukkendste denkbeelden, van de aanstaande magtige hulp en bescherming van zoo vele Zeemogendheden, vervuld, en zoo vele kostelijke uuren, met het twisten over de wijze van acçepteeren van dat aanbod, verspild geworden waren, dat daardoor het kragtdadig bevoorderen van de eigene middelen van verdediging, geduurende dien tijd grootdeels uit het oog verloren was geraakt, terwijl men zich

vleidde, dat zoo het met *Engeland* al tot eenen openbaren Oorlog komen mogt, men met de toegezegde hulp van de *Gewapende Neutraliteit*, aan de *Britten* eene genoegſaame magt zoude kunnen tegenſtellen. Begochelende denkbeelden en verzekeringen, die wel dra in damp en rook verdwenen, toen het tijdſtip aanwezig was, waarin de waarheid derzelver had behoren te blijken, vermits men na de Oorlogsverklaring der *Engelſchen*, op de dadelijke aanvrage der Republiek om bijſtand, te *Petersburg* en elders met een uitvlucht gereed was om dien bijſtand te weigeren, derwijze dat de *Rusſiſche Keizerinne* aan haren Admiraal met een Vloot te *Cadix* liggende, een bevel gaf, om gene Hollandſche ſchepen onder hare Vlag te nemen, maar het verzoek tot dat einde door den Hollandſchen Scheepsbevelhebber aan hem gedaan van de hand te wijzen, door welke daad, die Schepen tot een prooi van de *Engelſche* gelaten werden, ten bewijze (onzes inziens) voor de waarheid onzer bevorens opgegeven ſtelling, *dat de Britten gene redenen hadden, om zich over het Rusſisch plan derwijze te bekommeren dat zij om de toetreding der Republiek tot hetzelve, het Oorlogsmanifest zoo overhaastend*

in

in de wereld zonden, waarvan wij nu den inhoud opgeven moeten (*).

Zoo

(*) Het voorwendsel dat wij in den Text bedoelen, was zoo handtastelijk ongerijmd, als schandelijk. Want men weigerde den aangebodenen en verschuldigden bijstand, *om dat, volgens de gedachten der Staatsministers* PANIN en POTEMKIN, *het* CASUS FOEDERIS *niet bestond, waar voor men bescherming had toegezegd, namelijk, voor* ONZIJDIGE MOGENDHEDEN, *en tot die Classe behoorde de Republiek niet meer, zoo dra zij met Engeland in Oorlog was.* — Om nu de frivoliteit van deze uitvlugt wel te vatten, moet men in aanmerking nemen, *dat H. H. Mog. reeds op den* 20 *November* 1780, *met meerderheid van Stemmen tot het Plan waren toegetreden, en dat zij reeds op den* 25 *daaranvolgende de Courier met het getekend Plan naar Petersburg afzonden, en dat het aldaar op den* 24 *December, door de Afgevaardigden der Staten, in een plechtig gehoor, aan de Keizerinne ter bekrachtiging aangeboden, en ook door H. M. Geratificeert wierdt.* De zaak had dus zijn vol beslag. – Te *Petersburg* vereerde men *zeven kostbare Pelzen*, en eenige *Goudene Snuifdozen* aan de Hoofdbewerkers van het Tractaat in den Haagen. — en voorts eenige *duizende Roebels* aan WASSENAAR STARRENBERG, BRANTSEN, de *Resident* SWART, enz. En GALLITSIEN kreeg een geschenk van *f* 1400:— van *H. H. Mog.* Dan, toen men na verloop van eenige dagen vernam, *dat de* ENGELSCHEN *reeds op den* 20 *December den Oorlog verklaard hadden aan de Republiek, toen was Zij niet meer behorende tot de Classe der Onzijdigen, en daarom onttrok men zich van alle hulpbetoning,*

ge-

Zoo als wij reeds hier boven begonden te doen opmerken, had het Britfche Cabinet naauwlijks door YORKE, op de fpoedigfte wijze bericht ontfangen, op welk eenen voet met de beide Memorien des Konings, en diens eisch opzichtelijk de Ontwerpers van het geheim Tractaat in den Haage gehandeld werdt; of het haaste zich, om desfelfs gedaane bedreiging te volvoeren, door in den nacht van den 19 *December*; tot den Oorlog te befluiten, en dus zag men te *Londen*, reeds op den volgenden dag, dit Manifest in openbaren druk uitgaan.

GEORGE REX!

„ Gedurende den gantfchen loop van onze „ Regering, is ons gedrag jegens de Staten „ Ge-

gefteld zijnde (des neen) *dat men ooit gezind was geweest, om dezelve 'te verleenen.* — Te vergeefs mogt men beweren, *dat de Republiek op den* 20 *nog Onzijdig, en de tekening op dien dag gedaan geldig was*: maar het was fout. Aldus bedroog men te *Petersburg* de verwachting van zijne Vrienden en Bewonderaars. En wat VRANKRIJK. DEENMARKEN enz. *betrof*, ook daar oordeelde men het zelfde, en aldus werdt de Republiek tot een fpeelbal van Hovelingen gemaakt, en de deerlijk misleidde Natie aan haar bitter lot overgelaten!!

„ Generaal der Vereenigde Nederlanden ge„ weest, dat van een opregt Vriend, en ge„ trouw Bondgenoot. Indien zij aan de wijze „ Grondbeginselen, door welke de Republiek „ plagt bestuurd te worden, getrouw waren ge„ bleven, dan hadden zij zich even begerig „ moeten tonen, om de vriendschap te onder„ houden die zoo lang tusschen de beiden Na„ tien heeft stand gehadt, en die zoo wezentlijk „ is voor beider belangen. — Maar door den „ invloed van eene Factie aan Vrankrijk toege„ daan, en de voorschriften van dat Hof vol„ gende, heeft eene tegenovergestelde Staat„ kunde. de overhand genomen. Dus in onze „ Vriendschap sedert eenigen tijd alleen beant„ woord geworden, door eene openbare ver„ achting van de plechtigste Verbindtenissen, „ en herhaalde verbrekingen van de publieke „ Trouw."

„ Bij den aanvang van den Defensiven „ Oorlog, in welken Wij ons door den aanval „ van Vrankrijk gewikkeld vonden, hebben „ Wij de tederste omzichtigheid betoond voor „ de Staaten Generaal, en eene begeerte, om „ hunne Onderdaanen veilig te doen genieten, „ alle de voordelen van den Koophandel, die „ bestaanbaar waren met het groot en billijk

„ be-

„ beginsel van onze eigene verdediging. — Onzen Gezant wierdt gelast, om een vriendelijke Onderhandeling aan te bieden, om alles uit den weg te ruimen, dat aanleiding tot onaangename Verschillen konde geven; en op dat aanbod, den 2 *November* 1778 plechtig door hem aan H. H. Mog. gedaan, is geen acht geslagen. — Na dat door *Spanje's* aanval, even ongetergt als die van Vrankrijk, het getal onzer Vijanden was vermeerdert, vonden Wij noodzaaklijk om de *Staten Generaal* aan te maanen, tot het volbrengen van hunne verbindtenissen, in het V. Artikel van de Defensive Alliantie van 1678 tusschen onze Kroon en de Republiek geslooten, waarin, behalven eene algemene verplichting om elkander te helpen, duidelijk gestipuleert was: *dat die van de twee Bondgenooten, die niet aangevallen is, verplicht zal zijn, met den Aanvaller te breeken, twee Maanden na dat de aangevallene Partij het geischt zal hebben.* — Desniettegenstaande zijn 'er twee Jaaren verlopen, zonder dat ons de minste hulp is gegeven; zonder zelfs een letter antwoord op onze herhaalde verzoeken aan Ons te doen toekomen."

„ Zoo volstrekt achteloos zijn de Staten ge-

„ weest

„ weest op hunne Verbonden met Ons, dat zij
„ aan onze Vijanden geredelijk beloofc hebben
„ ben eene Onzijdigheid te houden, regt strij-
„ dig met deze Verbindtenisfen: en terwijl zij
„ van Ons onthielden de hulp die Zij verplicht
„ waren te geven, wierdt onder de hand aan
„ onze Vijanden alle hulp gegeven; en de bin-
„ nenlandsche Regten werden opgeheven, met
„ een oogmerk, om den toevoer van Scheeps
„ toerustingen naar *Vrankrijk* te bevoorde-
„ ren."

„ Tot eene meer regtstreeksche en openbare
„ verbreeking van het Tractaat, gedoogden
„ Zij, dat eenen Americaanschen Zeerover,
„ verscheidene Weeken in een van hunne Ha-
„ vens vertoefde, en lieten zij zelfs toe, dat
„ een gedeelte van zijn Krijgsvolk de wacht
„ hield in een Fort op *Texel.* — In de *Oostin-
„ diën* hebben de Onderdanen van *H. H. Mog.*
„ eenstemming met *Vrankrijk* getragt om vij-
„ anden tegen Ons opterokkenen. — In de
„ *Westindien*, en in het bijzonder op *St.
„ Eustatius*, is alle bescherming en hulp ge-
„ geven aan onze oproerige Onderdanen. Hun-
„ ne Kapers worden openlijk ontfangen in
„ Hollandsche Havens, en vergunt, om zich
„ aldaar te calefateren; met Wapenen en Oor-

„ logs

„ logsbehoeftens te voorzien; van Scheepsvolk
„ verzorgd; en hunne prijzen ingebragt en
„ verkocht: en dit alles in regtſtreekſche ver-
„ breking van zoo klare en plechtige bedingen,
„ als met mooglijkheid kunnen gedaan wor-
„ den."

„ Dit gedrag, zoo onbeſtaanbaar met alle
„ goede Trouw, zoo ſtrijdig met het gevoelen
„ van het verſtandigſte gedeelte der Holland-
„ ſche Natie, moet alleenlijk toegeſchreven
„ worden, aan den invloed van de beſturende
„ Leden van de Magiſtraat van Amſterdam,
„ wiens geheime verſtandhouding met onze
„ weerſpannige Onderdaanen lang verdacht is
„ geweest, vóór dat het aan den dag is geko-
„ men, door de gelukkige ontdekking van een
„ Verbond, waarvan het *Eerſte Artikel* aldus
„ *luidt.*" „ *Na dit opgegeven te hebben, ver-*
„ *volgd men.*

„ Dit Tractaat is in *September* 1778 gete-
„ kend, *op ordre en uitdrukkelijk bevel van den*
„ *Penſionaris van* BERCKEL *en andere voorna-*
„ *me Magiſtraatsleden van die ſtad* (*). Zij
„ er-

(*) Een van beiden is waar: OF: *deze beſchuldiging is valsch:* (zoo als door velen is beweerd geworden) OF. *Zij is waar* (zoo als door anderen niet minder ſterk is verzekerd.)

„ erkennen nu niet alleen de gehele Onderhan-
„ deling; maar beroemen 'er zich ook op, en
„ zeg-

kerd). — Wie zal hier scheidsman zijn? — Dit hebben wij gevonden bij de Heer RENDORP, die ons zegt, *dat in de Retroacta van Burgemeesters Kamer te Amsterdam berustende, dit volgende te leezen staat.* „ Ter gelegenheid
„ van zekere deliberatie, gehouden in de Kamer van
„ Heeren Burgemeesteren, rakende de Onafhangelijk-
„ heid van *Noord-America* enz. *met den Heer Pensiona-*
„ *ris* VAN BERCKEL, hebbèn de vier Heeren Burge-
„ meesteren gedagt, het nevensstaande Declaratoir,
„ door gemelden Heer, uit haren naam te zenden aan
„ de Heer W. LEE, om daarvan gebruik te maken,
„ daar het behoord." — en welk Declaratoir dus luid:
„ De Heer VAN BERCKEL zal uit naam van Burgemeeste-
„ ren der Stad Amsterdam, en op hare expresse last
„ schrijven aan den Heer W. LEE: — *Dat in de vaste*
„ *vooronderstelling, dat 'er in het Congres thans in America*
„ *met de Engelsche Heeren Commissarissen gehouden wor-*
„ *dende, niets in het minste zal worden vastgesteld of ge-*
„ *resolveerd, tot nadeel van de Commercie van deze Repu-*
„ *bliek, Heeren Burgemeesteren van hunne zijde niet on-*
„ *genegen zijn, om, zoo dra de Onafhangelijkheid van*
„ *Noord-America door Engeland zal zijn erkent, naar*
„ *hun vermogen de zaken daar henen te dirigeren, dat*
„ *tusschen de gemelde Staten en deze Republiek, een Trac-*
„ *taat van Vriendschap en Commercie tusschen de weder-*
„ *zijdsche Ingezetenen worde gesloten, met qualificatie,*
„ *aan bovengemelden Heere* W. LEE, *om met behoorlijk me-*
„ *nagement, onderdehand, van deze Hun Ed. Gr. Achtb.*

„ zeggen duidelijk, zelfs aan de Staten Gene-
„ raal, *dat, wat zij gedaan hebben, was, het*
„ *gene hunnen onvermijdelijken plicht van hun*
„ *vorderde.* — Ondertusschen weigeren de Sta-
„ ten eenig antwoord te geven, op de Memo-
„ rie door onzen Gezant ingeleverd: en deze
„ weigering wierdt verzwaard door hun over-
„ gaan tot andere zaken, ja zelfs tot de over-
„ neming van deze zaak, *voorzoo verre het bin-*
„ *nenlandsche betrof.* En schoon zij het on-
„ mooglijk vonden, om het gedrag van hunne
„ Onderdanen goed te keuren, ontwijken zij
„ echter voorbedagtelijk aan ons de voldoe-
„ ning te geven, die ons zoo onwederspreek-
„ lijk toekomt."

„ Wij

„ *opregte sentimenten gebruik te maken, daar het be-*
„ *hoord.*" — Intusschen schijnt deze authorisatie aan VAN BERCKEL nog niet duidelijk genoeg te zijn geweest, en van hier, dat Hij aan LEE schrijvende, er dit nog bijvoegde: — „ *Ne doutant nullement que Mr.* LEE *ne*
„ *le sera avec tout le menagement, que sa prudençe trou-*
„ *vera neçessaire, pourqu'il n'en transpire rien, aupres de*
„ *ceux pourraient etre interessés, defaire echouer, s'il*
„ *etoit possible, ou de vendre difficile L'execution d'un*
„ *Plan peu n'a d'autre fut, que celui d'avançes les interest*
„ *reciproques des Deux Republiques.*" — Zoo dit geen dadelijk handelen mag geheten worden, verstaan wij niets.

„ Wij toch, hadden alle regt om te ver-
„ wagten, dat eene zodanige ontdekking Hun
„ zoude opgewekt hebben, tot eene gepaste
„ verontwaardiging over het ongelijk, Ons en
„ Hun zelven aangedaan; en dat zij bereidwil-
„ lig geweest zouden zijn, om ons volledige
„ en volkomene Satisfactie voor de Beledi-
„ ging te geven, en de ſtrengſte ſtraffe over de
„ Beledigers te oeffenen. Het gewicht van de
„ zaak vereischte een oogenblikkelijk ant-
„ woord, voor de Eer en de Veiligheid van
„ dit Land. De vordering wierdt derhalven,
„ door onzen Gezant in herhaalde Geſprekken
„ met de Staatsdienaars, en in eene *Tweede*
„ *Memorie* aangedrongen: Dit wierdt gevoor-
„ derd met al dien ernst die de oude Vriend-
„ ſchap, en de gevoeligheid over nieuwe be-
„ ledigingen daaraan geeven konden: en het
„ antwoord nu gegeven op eene Memorie over
„ zoo eene belangrijke zaak, meer dan vijf
„ weken geleden overgegeven, is: *Dat de*
„ *Staten het hebben overgenomen!* — Een zo-
„ danig antwoord, bij zulk eene gelegenheid,
„ kon alleen gegeven worden, door het vast
„ ontwerp van voorbedachte en reeds beſlotene
„ vijandſchap door de Staten, daartoe overge-
„ haald door de beledigende Raadgevingen van

„ *Amſterdam*, om aldus den vijandelijken aan-
„ val te begunstigen, welke de Magiſtraat dier
„ Stad, in naam van de Republiek gedaan
„ hadt."

„ Daar is een einde aan de Trouw van alle
„ de Tractaten men hun, indien *Amſterdam*
„ zich de macht kan aanmatigen, om deze
„ Tractaten ongehindert te verbreken, door de
„ Staat in verbindtenisſen te brengen, vol-
„ ſtrekt ſtrijdig met dezelven, en door de Re-
„ publiek te doen zamenſpannen met de weer-
„ ſpannige Onderdanen van eenen Souverain,
„ aan wien zij door de naauwſte banden ver-
„ bonden is. Een inbreuk op de Wet der Vol-
„ ken, door een der geringſte Leden van eenig
„ Land begaan, geeft den beledigden Staat het
„ regt, om voldoening en ſtraf te eisſchen; hoe
„ veel meer word derhalven, de belediging waar-
„ over geklaagd word, eene openbare inbreuk op
„ de Publieke Trouw, wanneer dezelve is begaan
„ door voorzittende en veel invloed hebbende
„ Leden in den Staat? — Nademaal dan de
„ voldoening die Wij gevraagt hebben niet
„ gegeven is; moeten Wij, ſchoon met groo-
„ te tegenzin, aan ons zelve dat regt bezorgen,
„ dat Wij niet anders kunnen bekomen. — Wij
„ moeten de Staten Generaal aanzien, als Par-

„ tij-

„ tijen in de belediging, welke zij niet wil-
„ len vergoeden: als Deelnemers in den aan-
„ val die zij weigeren te ſtraffen, en onze maat-
„ regulen daar na inrigten. — Wij hebben der-
„ halven onzen Gezant bevolen, den *Haage* te
„ verlaten, en zullen zonder tijdverzuim zoda-
„ nige ſtrenge middelen bij der hand nemen,
„ als de gelegenheid ten vollen regtvaardigt,
„ en Onze Waardigheid, en de wezentlijke be-
„ langen van ons Volk vereisſchen."

„ Wij wenschten uit achting voor de Hol-
„ landſche Natie in het algemeen, dat het
„ mogelijk ware geweest, deze maatregelen *te-*
„ *gen Amſterdam alleen* in te rigten; doch dit
„ kan niet gedaan worden, ten zij de Staten
„ Generaal onmiddelijk willen verklaren, *dat*
„ *Amſterdam in dat geval, gene hulp van Hun*
„ *zal ontfangen, en overgelaten zal worden*
„ *aan de gevolgen van desſelfs aanval.* — Zoo
„ lang *Amſterdam* toegeſtaan word, de over-
„ hand te hebben in de algemene Raadſlagen,
„ en onderſteund word door de Macht van den
„ Staat, is het onmooglijk den aanval tegen te
„ gaan, van zoo een aanzienlijk gedeelte van het
„ geheel, zonder dat geheel zelfs in den ſtrijd
„ te trekken. Doch Wij zijn al te veel over-
„ tuigd van de gemene belangen van de beiden

„ Landen, om ons niet te herinneren, in het
„ midden van dezen twist, dat het eenigste
„ punt dat Wij beoogen, is, om in de Raads-
„ vergaderingen van de Republiek eene geneigd-
„ heid op te wekken, om tot de oude Vriend-
„ schap te rug te keren, door ons die voldoe-
„ ning voor het voorledene, en die zekerheid
„ voor het toekomende te geven, welke Wij
„ niet minder bereid zullen zijn te ontfangen,
„ als zijlieden kunnen zijn, om ons dezelven
„ aan te bieden, en tot welkers bekoming Wij
„ alle onze verrichtingen zullen inrigten. —
„ Ons voornemen is alleenlijk, om voor onze
„ veiligheid te zorgen, door het verijdelen
„ van de gevaarlijke aanslagen die tegen Ons
„ gesmeed zijn. Wij zullen altoos genegen
„ bevonden worden, om de vriendschap met
„ de Staten Generaal te vernieuwen, wanneer
„ zij opregtelijk zullen wederkeren tot dat
„ Systhema, dat door de Wijsheid van hunne
„ Voorvaderen gesticht is, en dat nu is om
„ verre gestoten, door eene veelvermogende
„ Factie, die met *Vrankrijk* zamen gespannen
„ is, tegen de ware belangen van de Republiek,
„ niet minder als tegen die van Groot-Brittan-
„ nien." — Een Manifest, dat ten zelfden dage
gevolgd werdt, door een ander besluit, waar-
bij

bij aan het Engelsche Volk werdt bekend gemaakt, *dat 'er dadelijk Brieven van Represailles tegen de Hollanders bij de Admiraliteit zouden uitgegeven worden*, *om op de Nederlandsche Schepen jacht te maken*, *dezelve te overmeesteren*, *en binnen de Havens van het Rijk op te brengen*, het welk aan velen die zich op dat roofzuchtig bedrijf toelegden, zoo welkom was, dat aan het Admiraliteits Hof de een den ander verdrong om die brieven te bekomen, derwijze, dat 'er reeds op den volgenden dag eenige honderden werden afgegeven, waardoor het toekwam (zoo als wij hier boven reeds aanstipten) dat in weinig dagen bij de 200 rijkgeladene Nederlandsche Bodems, bij gebrek van bescherming op Zee, aan de Engelsche Kapers en Commissievaarders in handen vielen.

Rampzalige toestand voorzeker, waarin het lieve Vaderland door deze zoo lang bedreigde, en nu zoo overhaastend in het werk gestelde maatregulen des Britschen Cabinets, eensslags gedompeld wierdt, toen na verloop van eenige dagen, door de aankomst van het Manifest in den *Haage*, geen twijffel aangaande de zekerheid van den Oorlog meer te maken viel, en zij, die tot op dat oogenblik toe, de mooglijkheid van zulk eenen beslissenden stap door *Enge-*

land, bespot of stout gelochend hadden, nu bij de proef ondervonden, hoe deerlijk zij zich zelven en anderen bedrogen hadden, door blindeling geloof te hechten, aan de verzekeringen die door de *Baron* VAN DE CAPELLEN TOT DE MARSCH, nog zoo onlangs in *Gelderland* gegeven waren, *bij gelegenheid van de deliberatien over de toetreding tot de Gewapende Neutraliteit*, waarvan hij zich zoo onbedenkelijk veel heils voorstelde, zeggende. „ *Ons Gemenebest is op het Oogenblik in staat desselfs aanzien te doen herleven. Bijna* 50 *wel toegeruste en bemande Oorlogschepen en Fregatten, die tot heden werkeloos in onze Havens blijven liggen, kunnen dan daadelijk Zee kiezen, om te voldoen aan het Oogmerk waartoe alle Ingezetenen zoo gretig het hunne hebben toegebragt*," of aan de brommende grootspraken van anderen, die zoo driftig als trotsch, in tegenoverstelling van vele bekommerde Ingezetenen, over de mooglijkheid van eene Rupture met *Engeland*, verzekerd hadden: „ *De Engelschen zullen dat nooit doen! Zij zullen zich wel wagten om zich nog een Vijand te meerder op den hals te halen!*" enz. daar nu het onwaarachtige en bedrieglijke van deze vertellingen, zoo klaar als de zon op

den

den middag bleek. — Goede raad was derhalven toen meer dan ooit duur! Want wendde men het oog naar de Zeehavens, men vondt 'er een aantal oude Schepen, volstrekt onbekwaam om Zee te bouwen, en naauwlijks de helft van het opgegeven getal, die alles behalven *wel toegerust* en *bemand* waren, vermits men, ondanks alle aangewend wordende middelen, niet alleen het gebrek aan *Onderofficieren* en *Matrozen*, maar ook aan *Scheepstimmerlieden* niet vervullen kon; door welke beiden oorzaken, verscheidene Schepen naar het *Vertimmeren*, en de *aankomst van Volk* moesten blijven wagten (*). Zag men de Havenlijsten in, men ver-

(*) De VERVOLGER *op* WAGENAAR, het Advis diens Edelmans (waarin deze passagie ten flotte voorkomt,) aan zijne Lezeren opgegeven hebbende, laat daarop volgen. „ EEN TAAL WEL GEHOORD, MAAR VRUCHTELOOS „ GEVOERD!" daarbij voegende: „ *Men beschuldigd hem* „ *mogelijk, dat Hij de Zeemacht te hoog opgaf: hier heeft* „ *hem de ijver vervoerd, en, zoo in het* GETAL, *als in de* „ GEREEDHEID, *het dadelijk bestaan vooruitgelopen.*" Daar dit in de daad het geval was, wat nut kon dan die zoo genoemde *Gepaste*, *Nadrukkelijke*, en *Vrijheid* en *Vaderlandlievende taal* uitrigten? Voorzeker niets. — Maar was zij VRUCHTELOOS? Alles behalven dat, want de ondervinding leerde, dat dit VOORUITLOPEN, het toen begeerde doel bewerkte, namelijk, *dat toen dat alles* ver-

vernam van dag tot dag, dat de *Engelschen* niet slechts de weêrloose Koopvaarders, maar ook 's Lands

verkeerd uitkwam, en de onwaarheid van die snorkerij duidelijk bleek, dekreet over INACTIVITEIT *van alle kanten opgingen de schuld van 's Lands wêerloozen toestand, alleen aan den* ERFSTADHOUDER *openlijk wierdt toegeschreven, alleen om de aandacht der Natie van die openlijk beweerde* ONWAARHEDEN *aftetrekken.* — Dit waren de wrange en bittere vruchten van dat VOORUITLOOPEN, dat nergens anders toe diende, dan ter bereiking van het zoo evengenoemde oogmerk. Wij zullen ter nadere opheldering van dit gezegde hier bijvoegen, eene Accuraate Lijst van den Staat der Marine, op het tijdstip dat Engeland den Oorlog aan de Republiek verklaarde, men zie dezelve met aandacht na, en oordele over des Spreekers zogenaamden TE VER VERVOERDE IJVER.

ACCURAATE LIJST VAN 'SLANDS ZEEMAGT

Zoo als dezelve zich bevindende was in December 1780, en welk gebruik van dezelve gemaakt werdt, ten tijde van de uitbarsting des Oorlogs tusschen Engeland en den Staat. Dienende tot opheldering van het zoo even gezegde in den Text.

TER ADMIRALITEIT OP DE MAAZE.

Schepen en Stukken.		*Wanneer Gebouwd.*	*Bevelhebbers.*	*Waar zich bevinden.*
De Maas	70	1728	Zonnemans.	Hellevoetsluis.
Prins Willem	70	1748	de Bruin.	Hellevoetsluis.
Mars.	60	1763	Crull.	St. Eustatius.
Kortenaar.	60	1760	. . . . .	op Stapel.

Sche-

's Lands Oorlogschepen durfden aanranden, en in hunne Havens sleepen: en wat de hulp van Vreem-

Schepen en Stukken.		*Wanneer Gebouwd.*	*Bevelhebbers.*	*Waar zich bevinden.*
Prins Frederik.	60	1773	. . . . . .	op Stapel.
Schiedam	50	1745	Raauws	Hellevoetsluis
Princes Carolina.	50	1748	Satink	Lisbon.
Rotterdam.	50	1760	Volbergen.	West-Indien.
Admiraal Tromp.	50	1780	. . . . . .	op Stapel.
Castor	36	1758	Melvill.	Middenl. Zee.
Thetis.	36	1766	Spengler.	Surnaamen.
Jason.	36	1770	Sels.	Amsterdam.
Briel.	36	1775	Oorthuis.	Middenl. Zee.
Oranjezaal.	24	1752	Vosch van Avezaat.	Hellevoetsluis.
Bellona.	24	1763	. . . . . .	aan de Werf.
Arend.	24	1769	Delfos.	West-Indiën.
Zephijr.	12	1760	. . . . . .	aan de Werf.

TER ADMIRALITEIT TE AMSTERDAM.

Admiraal Gener.	70	1763	Hartzinck.	in 't Veer.
Nassau.	60	1759	Rietveld.	West-Indien.
Holland.	60	1761	. . . . . .	aan de Werf.
Amsterdam.	60	1763	L. Graaf v. Byland.	Lisbon.
Adm. de Ruiter.	60	1780	Zoutman.	Amsterdam.
Rhijnland.	50	1753	. . . . . .	aan de Werf.
Glinthorst.	50	1754	van Vlierden.	Amsterdam.
Schieland.	50	1755	. . . . . .	aan de Werf.
Nassauw Weilb.	50	1760	Cras.	West-Indien.
Princesse Fred. Soph. Wilhelm.	50	1768	Idsinga.	te Wieringen.
Princesse Louisa.	50	1769	Binkes.	Middenl. Zee
de Erfprins.	50	1770	Dedel.	Amsterdam.
Adm. Piet Hein.	50	1774	W. van Braam.	Amsterdam.
De Batavier.	50	1779	Bentinck.	in 't Veer.
't Loo.	40	1749	. . . . . .	aan de Werf.

Sche-

Vreemden, uit krachte van de *Gewapende Neutraliteit*, (zoo vertrouwelijk te gemoete gezien),

Schepen en Stukken.		*Wanneer Gebouwd.*	*Bevelhebbers.*	*Waar zich bevinden.*
Phœnix.	40	1751	van Zon.	Amſterdam.
Zuyleveld.	40	1753	van Loo.	Amſterdam.
Blois.	40	1754	van Woenſel.	Amſterdam.
Landskroon.	40	1755	Mauregnault.	Amſterdam.
Zwieten.	40	1759	Nauman.	in 't Veer.
Argo.	40	1772	Staring.	aan de Zuidw.
't Hof Souburg.	36	1761	. . . . . .	aan de Werf.
Beverwijk.	36	1767	Boet.	West-Indien.
Zephijr.	36	1767	Wierts.	Amſterdam.
Bellona.	36	1768	Dekker.	Amſterdam.
Mars.	36	1769	Graaf van Byland.	St. Euſtatius.
Amphitrite.	36	1770	Braak.	Amſterdam.
Jaſon.	36	1772	van Gennep.	Hellevoetſluis.
Triton.	24	1753	. . . .	aan de Werf.
Boreas.	24	1754	. . . .	aan de Werf.
't Zeepaard.	24	1754	. . . .	aan de Werf.
Westſtellingw.	24	1755	. . . .	aan de Werf.
Thetis.	24	1768	. . . .	aan de Werf.
Waakzaamheid.	24	1769	Overmeer.	Amſterdam.
Venus.	24	1769	Graaf van Rechteren.	aan de Zuidw.
De Valk.	24	1770	Silvester.	Surinaamen.
De Alarm.	24	1774	Mulder.	Texel.
De Zeebaars.	12	1780	. . . .	Op Stapel.
De Zwaluwe.	10	1772	. . . .	aan de Werf.

ADMIRALITEIT IN ZEELAND.

Zierikzee.	60	1733	. . . .	aan de Werf.
Zuidbeveland.	60	1746	van Kinkel.	in Zeeland.
Brunswijk.	36	1761	Pruijst.	in Zeeland.
St. Maartensd.	24	1753	Stavorims.	West-Indiën.
Walcheren.	24	1767	Bouriçius.	Zeeland.

AD-

zien), betreft, ook daarmede liep het toen, en in het vervolg van tijd, zoo rampzalig af, als

ADMIRALITEIT IN VRIESLAND.

Schepen en Stukken		*Wanneer Gebouwd.*	*Bevelhebbers.*	*Waar zich bevinden.*
Maria Louiza.	50	1760	Berghuis.	Curacao.
Fred. Louiza Wilh.	50	1779	. . . . . .	Op Stapel.
Eensgezindh.	36	1780	. . . . . .	Op Stapel.
De Eendragt.	24	1769	de Rook.	Lisbon.

ADMIRALITEIT IN HET NOORDERKWARTIER.

Dieren.	36	1757	Coerman.	Lisbon.
Medenblik.	36	1780	Rijneveld.	in 't Veer.
Hoorn.	24	1780	Hekkers.	in 't Veer.
Enkhuizen.	24	1780	Frykenius.	in 't Veer.

De gehele Zeemagt bestondt dus, bij het begin des Jaars 1781, uit 69 *Oorlogschepen*, *Fregatten*, en *mindere Vaartuigen*, een getal dat in den eersten opslag nog al aanmerkelijk schijnt, doch dat echter als zeer onbeduidend tot het voeren van den Oorlog tegen *Engeland* moet beschouwd worden, wanneer men in aanmerking neemt, dat van dit getal moest afgetrokken worden, deze navolgende Bodems, als:

A. Die, door ouderdom volstrekt onbekwaam waren om Zee te bouwen. . . . . 15.
B. Die, welken direct na het uitbarsten des Oorlogs genomen werden. . . . . 4.
C. Die, welken nog onvolbouwd op de Werven stonden. . . . . 6.
D. Die, welken buiten 's Lands in activen dienst waren. . . . . 18.

Al-

als wij zoo ſtraks reeds hebben opgegeven, waarom het in dat nootlottig tijdſtip alles aankwam, op het uitdenken en dadelijk te werkſtellen van alle mogelijke middelen, die dienstbaar konden gerekend worden, om het aanwezige ge-

Alzoo, bleven 'er tot het *verlenen van Convooijen*, tot het *bezetten der Kusten en Zeegaten*, en tot het *voeren van den Oorlog tegen de Engelſchen, zoo in Europa als in de beide Indiën*, overig. . 26.

makende dus het Total. 69.

Wanneer men hier bij nu nog in het oog houd, dat ondanks het aanbod van *f* 75 - : - : handgeld voor een Matroos, door de Admiraliteiten gedaan, men op de 26 disponnibele ſchepen, zelfs eenige Maanden na het uitbarsten des Oorlogs, nog op verre na de nodige Manſchappen niet had kunnen bekomen, dan durven wij gerustelijk aan het Oordeel van elken onpartijdigen overlaten, wat men te denken hebbe, van de in den Text aangehaalde verzekering, *dat 'er 50 Weltoegeruste en bemande Schepen, in ſtaat om dadelijk Zee te kiezen, in de Havens werkeloos lagen?* In de daad, het is betreurenswaardig, dat men bij het vergelijken van deze en ſoortgelijke handtastelijke onwaarheden, (der Natie als *Vaderlandſche Geſchiedenisſen* in de handen geſtopt,) met het gene deswegens in *'s Lands Registers* voor handen is; zulke aanmerkingen maken moet, om elken waarheidminnenden Lezer den ongelukkigen tuimelgeest van die beroerde dagen te doen kennen, en tevens de Bron, waar uit alle de daarop gevolgde Rampen des Vaderlands zijn voortgevloeit.

gevaar zoo veel mogelijk aftewenden, of te verminderen. Laten wij kortelijk opgeven, wat men ter beveiliging, zoo te Zee als te Land, besloot bij der hand te nemen.

Hoe zeer het, sints eenen geruimen tijd, niet ontbroken hadt aan Lieden, die alle voorzorgen aan de *Landzijde*, volstrekt onnodig gekeurt, en des Prinsen voorstellingen daartoe wel eer gedaan, (als naar hun oordeel ter bereiking van slechte oogmerken dienende,) verworpen hadden, zoo begrepen echter velen, op het binnenlopen der Oorlogsverklaring, dat het zeer waarschijnlijk was, dat de *Engelschen* eenen vijandelijken aanval op de weêrloze Hollandsche kusten zouden kunnen ondernemen, en van hier, dat men besloot, om met den meesten spoed, eenige Zeeoffiçieren en Ingenieurs naar de kusten te zenden, om niet alleen de aanwezige Batterijen wel te voorzien, maar ook om nieuwen optewerpen, ter plaatse daar men zulks nodig keuren mogt. Het aanvoeren van Oorlogsammunitie naar de Zeedorpen, van den *Hoek van Holland* af, tot benoorden *Wijk op Zee* toe, ging onophoudelijk zijnen gang. Alomme zag men aan het strand Wagthuizen opslaan en Geschut planten. In de Zeedorpen lag men zoo veel Krijgsvolk als men missen

ſen kon, en trachte het ontbrekende aan te vullen, door het wapenen 'der Dorpelingen, die wel ijverig in den Wapenhandel geoeffend werden. Z. H. vormde wel een Plan, om drie Veldlegers of Campementen in *Zuid* en *Noordholland*, en in *Vriesland*, in de nabijheid van de kust bij een te brengen, maar dewijl men weigerde om de kosten daartoe bij te dragen, bleef het bewerkſtelligen, bij gebrek aan genoegſame macht, achter wege (*). Bij het *Zeewezen* beſpeurden men eene voorheen niet waarge-

(*) Hoe zeer Z. H. en de *Raad van Staten*, op de duidelijkſte wijze betoogden, hoe noodzaaklijk het ware, om door het affteken van drie Campementen, de Vaderlandſche kusten tegen alle aanvallen des Vijands te dekken, men had 'er geen behagen in, *om dat 'er een Millioen Guldens toe gevraagd wierdt.* Niemand liet zich daar ſterker over uit, dan de Heer van de Marsch, toen die zaak op den Gelderſchen Landdag ter deliberatie kwam. „ *Het aandeel van Gelderland in die ſom was wel* „ *gering*, (zei hij) *maar men moest wel in overweging* „ *nemen, dat de Ingezetenen billijke reden hadden, om te* „ *verwachten, dat het aan de Regenten toebetrouwde Beſtuur* „ *over de Geldmiddelen welmenend geſchiedde, en dat 'er* „ *geen Penning onnut verſpild werde: gevolgelijk konden* „ *Zij en het Volk, geen genoegen nemen in de eigendunkelijke wijze waarop die Petitie geſchiedde, ook was 'er* „ *geen noodzaaklijkheid voor een Veldleger, men had voor* „ *gene aanvallen aan de Landzijde te duchten!*" enz.

genomene werkzaamheid, om was het mogelijk met den meesten ſpoed, een aantal Schepen in Zee te brengen. Hoe ſchaarsch en hoog in prijs het zwaar Scheepshout, uithoofde van de vele verzendingen naar *Vrankrijk*, ook zijn mogt, de *Raden ter Admiraliteit van Amſterdam* maakten echter gene bedenking, om ruim 3 Tonnen Gouds daar aan te beſteden, zoo tot het herſtellen van eenige Schepen aan welken zware vertimmeringen noodzaaklijk waren; als tot het opzetten van eenige nieuwe Bodems: wijders verzuimden zij niet, om eenige Schepen in *Zweeden*, en ook van Particulieren hier te Lande in te koopen, die zij ten Oorloge lieten toerusten, om dies te eerder in gereedheid te zijn. En daar 'er zulk een groot gebrek aan Scheepstimmerlieden was, verboodt men het werken op de bijzondere Werven, door welken maatregel weldra het getal derzelver, op de Werf te *Amſterdam* tot 1600 Man ſteeg, die grootdeels, zelfs op de Zondagen, niet ſlechts op 's Lands Werf, maar ook op die van de O. I. Compagnie, en van andere Particulieren Bazen, daartoe expresſelijk gehuurd, werkzaam waren. Vele rustende Zeeofficieren, en zulken die anders op de beide *Indiën* gewoon waren te Navigeren, boden hunnen dienst aan het Land

 aan,

aan, en werden als Bevelhebbers op eenige Uitleggers in de *Zeegaten* geplaatst, om dezelve voor alle aanvallen van den Vijand te beschermen: maatregulen, die, hoe zeer geschikt om het bedoelde oogmerk te bereiken, echter het gewenschte effect niet konden te wege brengen, daar de schaarschheid van *Zeevolk*, ondanks alle pogingen, en het aanbieden van hooge handgelden op den duur bleef aanhouden. – 's Lands ERFSTADHOUDER bleef mede geen bloot aanschouwer van 's Lands benarden toestand. Hoe zeer velen zich veroorloofden, om de Natie te verzekeren, dat Hij zich ten gevalle van *Engeland* heimelijk verheugde over 's Lands rampen, Hij toonde echter dat hem de verdediging des aangevallen Vaderlands, boven alles ter harte ging. Naauwlijks was Hem de maare van het uitbarsten des Oorlogs ter oore gekomen, of Hij begaf zich op den *26 December* naar de Vergadering der *Algemene Staten*, en herinnerde dezelve, de door Hem bevorens zoo vaak gedane Voorstellingen, tot eene onverwijlde voorziening in 's Lands weêrlozen toestand, betuigende: „ *niet te kunnen* „ *instaan voor de gevolgen, aan welke men,* „ *bij het nalaten van het gene nodig was, de* „ *Republiek zoo te Water als te Lande zoude*

„ *ex-*

„ *exponeeren. Hij oordeelde, het daarom zij-*
„ *nen plicht, die situatie aan Hun nogmaals*
„ *onder het oog te moeten brengen, en zulks ge-*
„ *daan hebbende, zich van denzelven gekweten*
„ *te hebben. Hij vertrouwde, dat het nimmer*
„ *aan Hem zoude kunnen worden geimputeerd,*
„ *indien de Republiek, door het verzuimen van*
„ *het gene ter Defensie vereischt wierdt, eenig*
„ *nadeel kwam te lijden, wijl Hij meer dan een-*
„ *maal hadt gewaarschouwd. Thans moest Hij*
„ *H. H. Mog. zijne Propositie van den* 10 *Maart*
„ 1780 *herinneren, en hun verzoeken, om de-*
„ *zelve op nieuws bij de Bondgenoten te willen*
„ *appuieeren, hoopende, dat dezelve in de tegen-*
„ *woordige gevaarlijke omstandigheden meer-*
„ *der invloed zoude hebben, dan in vorige tij-*
„ *den, en dat de Finantieele Consideratien niet*
„ *weêrhouden zouden, dat alles te doen, wat*
„ *onvermijdelijk vereischt wierd, wilde men het*
„ *lieve Vaderlaud niet exponeeren aan eene*
„ *Vijandelijke invasie. Het kon nu toch wei-*
„ *nig baten te herhalen, het gene* BEVORENS
„ *had moeten geschieden: 'er moest met allen*
„ *ernst gedacht worden, op het gene nu gedaan*
„ *moest worden. Had men bij den aanvang*
„ *der Troubles de Republiek in eenen gewa-*
„ *penden staat willen stellen, ten einde derzel-*

 „ *ver*

„ *ver Systema van Onzijdigheid met effect te* „ *mainteneren, Hij hadt alle reden om te denken, dat de Belligereerende Mogendheden de* „ *Republiek wel zouden hebben gemenageerd,* „ *en dus, dat dezelve zich niet in het actueel* „ *prædicament bevinden zoude.*" enz. Trouwhartige raad voorzeker, waar van men de waarheid en gepastheid te dier Vergadering erkende en gevoelde, derwijze, dat men dadelijk een besluit nam, om des Prinsen Voorstel tot herstel van ZEE- *en* LANDMACHT beiden, door eene Circulaire Missive, aan de Bondgenoten ter kennisse te brengen, en hun te exhorteeren, om zonder eenig dilaaij of uitstel, overeenkomstig hetzelve te besluiten en te handelen. Dan de ondervinding leerde wel dra, dat het geen nut deed, wijl de meeste Gewesten, op den voorgang der *Staten van Vriesland*, zich wel voor het herstel van de *Zeemagt* verklaarden, maar die van de *Landmagt* onnodig en schadelijk keurden, zich daar en boven, de eene meer, de andere min, zich beklagende over hun onvermogen, om niet alleen de benodigde sommen tot eene nieuwe versterking, maar zelfs hunne agterstallen, op vorige Petitien nog verschuldigd, op te brengen.

Intusschen voorderde, door het op nieuw opwer-

werpen van dezen ouden Twistappel, en het aanheffen van de oude klachten over Geldgebrek, (niettegenstaande de bij velen opgehoopte schatten,) de grote zaak waarop het aankwam, luttel, daar de Maatregelen, die 'er in de eerste dagen van schrik en verbazing over den plosselijk uitgeborsten Oorlog, bij der hand genomen werden, zich alleen bleven bepalen, tot het uitvaardigen van eenige deels *strafbedreigende*, deels *aanmoedigende* Placaten, bij zulke gelegenheden van ouds gebruikelijk, doch dit was het ook al: (*) en van hier, dat Z. H. en

(*) Om van de waarheid van dit gezegde overreed te worden, zullen wij ons alleen bepalen, tot de opgave van de voornaamste onderwerpen, waarover in die Placaaten gehandeld werdt. Namelijk: A Een verbod aan Engelsche Kapers, om binnen 's Lands Havens te lopen. B Het leggen van een Embargo op alle Engelsche Schepen zich hier bevindende, exept de Paketbooten. C Eenige verordeningen tot het aanvangen en bevoorderen van de Kaapvaart. D Het bepalen van ondersteuningen aan Weduwen en Verminkten. E Pardon schenking aan alle terug komende Deserteurs. F Verbod van alle Vaart uit deze Landen, en speçiaal naar *Engeland*. G Item, opzichtelijk het verkopen en verhuuren van Schepen en Vaartuigen. H Het strengelijk verbieden van alle uitvoer van Scheepsbouwstoffen naar eenige Landen, of het naar elders overbrengen van

en de *Raad van Staten*, al ſpoedig bedacht waren, om aan de Hoofdzaak, eene Complete voorziening in de Defenſie, en tevens, in het gebrek aan Geld, waarover men zoo zeer klaagde, eene betere wending te bezorgen, gevende ten dien einde aan *H. H. Mog.* eene Petitie over, om de *Zeemagt* te brengen tot 94 Schepen, en de *Landmagt* tot 50,000 Man, en tevens een Plan, tot het doen van eene *Geldnegotiatie groot* 14 *Millioenen Guldens*, ten einde daar uit de kosten tot zulk eene Uitrusting noodzaaklijk vereischt wordende, ten ſpoedigſten te kunnen vinden. En in de daad, het liet zich daarmede in den beginne ook aller gunstigst aanzien, vermits *H. H. Mog.* tot die Negotiatie zeer geredelijk beſloten, met goedkeuring, zoo van de wijze op welke men dien Schat bij een wilde brengen; als van het gebruik dat men van dezelve maken wilde; en de Natie over het algemeen ook eene ongemene Geestdrift betoonde, om ondanks de voorgeſtelde geringe intrest van $2\frac{1}{2}$ PrCt., in dien Maat-

van volbouwde Schepen, enz. Voorts nog eenige andere bepalingen, van welkers opgave wij ons thans, om niet te uitvoerig te worden, onthouden zullen.

Maatregel deel te neemen: (*) doch toen het op het overig gedeelte van dat Voorſtel aankwam, verſchilde het in *Holland* en *Vriesland* zeer veel om daarin toe te ſtemmen: want ſchoon GELDERLAND in alles gaaf bewilligde, en dat zelfs vele Leden van HOLLAND beweerden, „ *dat de Augmentatie van de Armee op* „ 14,300 *Man Voet en Paarden Volk bepaald* „ *moest worden;* ANSTERDAM *wilde het nieuw* „ *aangeworven wordend Krijgsvolk, als* MARI- „ NIERS *op de ſchepen geplaatst hebben.* DORD-

„ RECHT

(*) Men berekende *voor het bemannen en wapenen der Schepen en Fregatten.* *f* 7,342,536 - : - :
Voor het aankopen van Geſchut en Oorlogsammunitie . . . . *f* 1,500,000 - : - :
Voor drie vierde in de kosten, en voor buitengewone Uitrustingen. . . *f* 7-763,135 - : - ;
En dat het overige Eenvierde gedeelte, zou kunnen gevonden worden uit de kas van het verhoogde Last en Veilgeld, ter ſom van *f* 1,921,045 - : - : HOLLAND *zou daartoe alleen 8 Millioenen behoeven bij te dragen.* — VRIESLAND, 8 *Tonnen Gouds.* De overige Gewesten pro rato. – Dat die berekening Solide, en het vragen om dien ſchat, aan de Natie zeer welkom was, bleek duidelijk daarin, *dat de Regering der Stad Amſterdam, dadelijk inſchreef voor* 24 *Tonnen Gouds, te furneeren uit Stads Kas.* — Welk een bewijs van Rijkdom en Welvaart wierd daarmede niet aan den dag gelegd!!

N 4

„ RECHT *dacht 'er geheel anders over*, *en wei-*
„ *gerde toe te ſtemmen*, *ten zij men de Jaar-*
„ *lijkſche Uitrusting van Oorlogſchepen op*
„ *eenen vasten voet bepaalde*, *en de kosten*
„ *daartoe nodig*, *op den ſtaat van Oorlog*
„ *bragt.*" — AMSTERDAM *zag toen alles aan*; DORDRECHT *proteſteerde*; en VRIESLAND *verwierp volſtrekt de Augmentatie te Lande*, *zoo lang men ter Zee niet behoorlijk gewapend was:* door alle welke verſchillende begrippen en inzichten niets dadelijks tot ſtand kwam, en het geheele Ontwerp, om zoo te zeggen, aan den Spijker werd opgehangen, tot geen gering verdriet van Z. H., die echter daar door niet werdt afgeſchrikt tot het doen eener nieuwe poging, om was het mogelijk, zoo vele uit eenlopende gevoelens tot één gewenscht einde te doen uitlopen, leverende op den 11 *Maart*, een *Conçiliatoir* aan *H. H. Mog.* over, behelſende een voordragt, *om de Augmentatie van de Armee als nu*, *in plaats van op* 20,000 *Man*, *te ſtellen op* 17686 *Hoofden*, *en* 936 *Paarden*, *maar*, *tevens daarbij te bepalen*, *dat 'er* 6000 *van dat getal tot nut van den Zeedienst verſtrekken zoude:* doch het ging met dit Plan, *na dat 'er meer dan zes Maanden lang over getwist en geharreward was ge-*

war-

worden, niet beter dan met het vorige. „ *Het* „ *vondt* (*zegt de* VERVOLGER op WAGENAAR) „ *genen algemenen ingang bij de Bondgenoten*: „ *het lang verwijl der verklaringen van eenigen* „ *op 't zelve*, *het wegblijven van anderen*, „ *wees zulks uit*, *en hadt men*, *daar de* IV. „ *Gewesten welken 'er in toestemden wegens* „ *de wijze verschilden*, *tot geen besluit kunnen* „ *komen*." en dus bleef het Vaderland geduurende den loop des Jaars 1781, bij zoo vele dag op dag vermeerderende onheilen van den werkelijk uitgebarsten Oorlog, verstoken van alle die voordelen, welken uit eene onverwijlde en gave toetreding tot des Vorsten voorstellen, voor hetzelve natuurlijk zouden hebben voortgevloeit, terwijl de *Engelschen* inmiddels die verdeeldheid te bate namen, om zonder eenigen tegenstand van belang, hunne Vijandelijke desseinen, zoo tegen de kusten van het weêrloos Vaderland, als tegen desselfs Volkplantingen in andere Werelddelen, ten uitvoer te brengen.

Zonder eenigen tegenstand van belang, zeggen wij, en in de daad dat was ook het geval, wanneer men over het geheel de Maatregulen beschouwd, die tot werkelijke afbreuk van den Vijand, in de eerste Maanden na het uitbarsten van den Oorlog, hier te Lande beraamd en

ter hand genomen zijn geworden. Verſcheidene verordeningen van dien aart, als de bevelen *tegen het uitlopen van Walvischvangers, Hoekers, en Haringbuizen;* de bepalingen, *omtrent de Schepen varende over de Wadden na de Oostzee;* het verbod, *van allen uitvoer, en dat gene Koopvaarders, in vreemde Havens liggende, de reize naar het Vaderland aannemen zouden;* den *voorſlag van eenige Rotterdamſche Kooplieden, om den Invoer van alle Engelſche Goederen, en den Uitvoer van hier naar Engeland te verbieden,* en andere bepalingen, veroorzaakten, zoo dra ze bekend werden, zoo vele zwarigheden, klachten, en tegenſtand, zelfs van Lieden van wien men zulks in het geheel niet zou verwacht hebben; dat de meesten derzelver wel ſpoedig ingetrokken, of geheel in gene aanmerking genomen werden (*). Was 'er

(*) Dit laatſte was bijzonder het geval, opzichtelijk *het Voorſtel der Rotterdamſche Kooplieden in den Text gemeld.* Hoe zeer deze Voorſtellers beweerden, *dat men door het verbieden van allen invoer van Engelſche Goederen, den Vijand* (als 't ware) *de Hartäder treffen, en onze eigene Fabrieken aanmerkelijk bevoorderen zoude;* de *Amſterdamſche* en *andere Kooplieden,* (hoe zeer gebeten op het roofziek *Albion*) *keurden dat Voorſtel, als hoogst verderffelijk voor de Republiek; en geheel onbeduidend,*

'er een zaak over welke de hevigste klachten, en de vinnigste beschuldigingen, van een verraderlijk heulen der zogenaamde *Anglomannen* met de *Britten*, opgeheven en verspreid werden, het was, *het op den duur blijven varen van de Paketbooten van hier op Engeland*, en

dend om 'er de Engelschen door te kunnen benadeelen: zij drongen uit dien hoofde bij de STATEN VAN HOLLAND *ten sterksten aan, dat 'er geen gehoor aan gegeven, maar integendeel alles op den ouden voet gelaten werde.* — Een gedrag, dat bij zeer velen als volmaakt Contrasteerende, met veler bevorens in geleverde Voorstellen, *over de schadelijkheid van den Handel met dat Rijk, en de noodzaaklijkheid om de betrekkingen met hetzelve aftebreken*, voorkwam, en hen in hunne gedachten versterkte, dat alle die klaagschriften zeer overdreven gesteld, en alleen *als uitwerkselen van het Eigenbelang, aangevuurd door eene onbeperkte zucht voor het aanstoken van den Oorlog in America, en alleen om des gewins wille*, te beschouwen waren. — Wij willen hier niets beslisschen, maar zoo veel is zeker, *dat 'er in het een en ander zeer veel tegenstrijdigs plaats had.* — Intusschen, daar het in later tijd, en zelfs nog heden ten dage, een punt van verschil oplevert, *in hoe verre den invoer van Engelsche Waren* VOORDELIG *of* SCHADELIJK *zij*, zullen wij hier achter, bij wijze van Bijlagen, eenige trekken opgeven, die door de Twistende Kooplieden te dien tijde zijn aangevoerd geworden, om daardoor onze Lezeren te doen zien, wat men van het punt in verschil te denken hebbe.

en met dat al, 'er waren zoo vele en gewichtige *Finantieele* en *Mercantiele redenen*, zelfs bij de meest bekende geslagene vijanden der *Engelschen*, voorhanden, dat zij de stremming van het heen en weder varen dier Boten, als schadelijk en hoogverderffelijk voor de Ingezetenen beschouwden, zich in dat opzicht zeer weinig bekreunende, aan het razen en tieren van vele onkundige en argwaan zaaijende IJveraars, die op het voetspoor van den *Redacteur van de Post van den Nederrhijn*, (die toen zijn schadelijk blad was beginnen uit te geven) openlijk beweerden, „ *dat men aan het heen* „ *en wedervaren dier Paketboten 's Lands rampen hadt toe te schrijven. Men hadt* (volgens „ de uitspraak van dien weekblad schrijver) *door* „ *dien weg de schoonste gelegenheid om Briefwisseling te houden*, *en ongestoord voort te* „ *zetten. Men twijffelde dus niet*, *of 'er zouden*, *wanneer die Paketboten eens op het on-* „ *verwachtst aangehouden*, *en de Briefmaalen* „ *geopend werden*, *zaken ontdekt worden*, *die* „ *de Landgenoten verbazen*, *en de Huurlingen* „ *van Engeland zouden zidderen en verstommen doen.*" Gezegden, zonder eenigen grond van waarheid in het wilde daar henen geworpen, terwijl zeer velen, in plaatse van me-

mede te werken tot het bevoorderen van gepaste middelen ter herſtelling des Vaderlands, desſelfs Buitenlandſche Bezittingen, en kwijdende Koopvaardij, zich op den duur bevlijtigden, om de Verwarringen en Partijſchappen te doen vermeerderen, door de rampzalige gevolgen van vroegere verzuimenisſen toe te kennen aan den goeden STADHOUDER, en zoo vele voorname Mannen, als over 's Lands ware belangen ten allen tijde met Hem eenſtemmig gedacht hadden, en als nog bleven denken, ondanks het ſmertelijk gevoel van de onmooglijkheid die 'er was, om zodanige middelen in het werk te ſtellen, als toereikende waren, om het Vaderland te redden uit dien benarden toeſtand, waarin het zich, bij gemis van eigen magt, en het vermeerderen der inwendige onlusten en verdeeldheden gebragt zag, door het trouweloos gedrag van veel belovende, doch zeer weinig hulp aanbrengende Schijnvrienden, en de geweldadige Handelwijzen van eenen zich alles veroorlovenden en magtigen Vijand, die zich niet ſlechts vergenoegde met het wegnemen, opbrengen, en verbeurdverklaren van een ontzettend groot aantal Koopvaardijſchepen; maar ook met het ſpoedig overmeesteren van onze weêrloze Etablisſementen in de *West*

In-

Indiën, zoo als wij nu, ten flotte van dit *Tientiende Boek*, kortelijk vermelden zullen.

Herinneren wij ons, het gene wij bevorens, aangaande den ongepermitteerden Sluikhandel, en het gebeurde met den Gouverneur DE GRAAFF, over het Salueeren der Americaansche Vlag op het Eiland *St. Eustatius*, verhaald hebben, dan laat het zich zonder onze nadere verklaring zeer geredelijk vatten, dat de Britten, ten tijde van de uitbarsting des Oorlogs op niets ernstiger bedacht waren, dan om den handel aldaar bij aanhoudenheid aan de hand gehouden wordende, dadelijk te beletten, door het Eiland te overweldigen, en van hier, dat reeds te *Londen*, daags na de Oorlogsverklaring tegen de Republiek, een Vaartuig naar de *Barbados* wierdt afgezonden, ter overbrenging van dat besluit, en tevens met een bevel aan den *Admiraal* RODNEY en aan den *Generaal* VAUGHAN, (die zich beiden aldaar bevonden) om zonder verzuim de Staatsche Colonien aan te tasten, en zich in de eerste plaats van *St. Eustatius* meester te maken. Op den 27 *Januarij* die order inhanden krijgende, verzuimden zij geen oogenblik om aan dezelve te voldoen, zeilende reeds op den 30 daaraanvolgende, met 16 Linieschepen, eenige Fregatten,

en

en Bombardeer-Galjooten, beladen met Troupen en Oorlogstuig, van het Eiland *St. Luçia*, tot voor het *Fort Roijal* en *St. Pierre*, gelegen op het Fransche Eiland *Martinique*, welks bewoneren, op het gezicht dezer Vloot, in gene geringe angst en verlegenheid geraakten, van meening zijnde dat het op hun Eiland gemunt was. Dan, het bleek weldra, dat dit het oogmerk van RODNEY niet was, vermits hij, na order gegeven te hebbben aan den *Viçe Admiraal* DRAKE, om met zes Schepen voor *Fort Royal* te blijven, ten einde het uitlopen van zes Fransche Schepen (aldaar in de Baai liggende) te beletten; nog dien zelfden avond met het gros der Vloote, van daar naar *St. Eustatius* vertrok, alwaar men van den Oorlog nog onbewust was, zeilende reeds op den 3 *Februarij*, zonder eenigen tegenstand te ontmoeten, de Baai van het Eiland binnen, in welke kort te voren, de *Zee-Capitein* GRAVE VAN BYLANDT, het bevel voerende over 's Lands Fregat *Mars*, benevens een aantal rijkgeladene Koopvaarders ten anker gekomen was. — BYLANDT volstrekt onkundig van RODNEY's oogmerk, verzuimde niet, om dadelijk een Sloep uittezenden, ten einde hem te begroeten en zijnen dienst aan te bieden, doch toen

toen dezelve na verloop van eenen geruimen tijd, voorzien van een Witte Vlag, en beladen met eenige *Engelſchen*, naar de Wal te rug kwam, ontdekte hij ſpoedig tot zijne verbazing wat 'er gaande was. Want zoo dra de *Engelſchen* zijn boord bereikt hadden, vernam hij hunnen eisch, in niets minder beſtaande, dan dat Hij *zijn Schip*, en de Gouverneur DE GRAAF, *het gehele Eiland*, *met alles wat 'er in was*, na verloop van één uur tijds aan de zoo even genoemde Vloot en Legerhoofden, zoude hebben over te geven, of dat men in geval van weigering geweld zou moeten gebruiken. Een weigerend antwoord hier op gegeven, gaf wel dra aanleiding tot het wisſelen van eenige Schoten tusſchen het Hollandsch Fregat, en drie Vijandelijke Schepen, maar dat was het ook al, want naauwlijks was het bepaalde uur verlopen, of DE GRAAF en VAN BYLANDT zagen zich, bij ontſtentenis van alle defenſiemiddelen, hunnes ondanks, genoodzaakt om voor des Vijands Overmacht te zwichten, en de gehele Volkplanting, met alle de zich aldaar bevindende Schatten, aan de Discretie van den verrasſenden Overwinnaar over te geven. 's Lands Fregat *Mars*; een getal van Circa 200 Schepen; een menigte Pakhuizen

op-

opgevuld met allerhande Goederen en Producten, behalven die, welken op de Kaaijen ſtonden; een menigte Oorlogsbehoeften; en meer dan 3 Millioenen Schats, viel de Engelſchen zonder ſlag of ſtoot in handen! Billijker wijze had men verwacht, dat zij zich met zulk eenen aanzienelijken buit zouden vergenoegd, en de bijzondere Eigendommen der Eilanders gerespecteerd hebben; maar de felle haat op de laatstgenoemden, over den bijſtand, zoo lang en openlijk aan de *Colonisten* en *Franſchen* bewezen, en over het weigeren van noodwendigheden aan des Konings Onderdanen, (*) was oorzaak, dat zij op eene roofzuchtige wijze zich

(*) Toen de tijding van deze geweldenarijen door RODNEY gepleegd, te *Londen* bekend was geworden, ontbrak het aldaar niet aan eenige Parlementsleden, welken zijn gedrag als onbeſtaanbaar met het Oorlogsrecht alkeurden; maar wat kon zulks baaten, daar RODNEY zijne handelwijze trachte te verdedigen, door te zeggen: *dat men hem in het vorige Jaar geweigerd hadt, eenig Touwwerk tot vervoordering zijner reize bij te zetten, onder voorwendſel, dat 'er geen voorraad was, niettegenſtaande Hij bij de innaame des Eilands, vele duizenden Tonnen met allerhande voorraad van Touwwerk in de Pakhuizen en Magazijnen gevonden hadt.* Het was dus eene geduchte wraakneeming waarin Schuldigen en Onſchuldigen delen moesten.

zich van alles Meesters maakten, de Inwoners dwingende om hun Geld, Kostbaarheden, Meubelen, ja zelfs hunne Boeken over te geven, met alles op de willekeurigste wijze handelende. Intusschen was met dit alles, en met de overmeestering van het nabijgelegen weêrloos ST. MARTIN en SABA, des Bevelhebbers wrake niet bekoeld! Bij zijne aankomst te ST. EUSTATIUS vernemende, dat daags te voren, eene van 's Lands Schepen van Oorlog van 60 stukken, gevoerd wordende door den *Schout bij Nacht* CRULL, met 22 rijkgeladen Koopvaarders, van daar de reize naar het Vaderland hadt aangenomen, zondt hij direct 3 van zijne schepen af, om dezelve na te zetten en te overweldigen. Reeds den volgende dag haalden dezen den gezegden CRULL met zijn Convooij op de hoogte van *Antigoa* in, en spoedig kwam het toen tot een hevig gevecht, het welk ten gevolge hadt, dat de dappere *Schout bij Nacht* zijn leven verloor, en zijn Schip, benevens de Koopvaarders in de magt der *Engelschen* kwamen, die ze allen in *Ierland* binnen bragten. RODNEY, dronken van het krijgsgeluk, dat hem, uit hoofde van den weêrlozen Staat van zaken op *St. Eustatius*, te beurte viel, wendde toen het oog op de niet minder weêrloze Volkplan-

tin-

tingen *Essequebo* en *Demerarij*, alwaar men het lot van *St. Eustatius* vernemende, al spoedig het besluit nam, om geenen nutteloozen tegenstand te bieden, maar zoo dra de *Engelschen* zich vertoonden, aan hunnen eisch te voldoen, het welk ook gebeurde; zoo dra den *Engelschen Luitenant* FORREST, door den *Bevelhebber* CUNNIGHAM, van de *Barbados* derwaards afgezonden, zich voor die Colonie vertoonde: want den Commandant VAN SCHUILENBURG aarselde geen oogenblik om met dezen eene Capitulatie te sluiten, waarbij bepaald werdt: „ *dat de Ingezetenen van Demerarij en Essequebo, in het vol bezit van hunne Eigendommen en Goederen blijven, en na aflegging van den Eed van trouwe aan Engeland, volgens hunne eigene Wetten geregeerd zouden worden, met verdere vrijstelling, dat zij, die verkiezen mogten naar Holland te gaan, met hunne Goederen derwaards vrij en ongehinderd vertrekken konden.*" Een beding, en gedrag, door den Gouverneur en anderen gemaakt en gehouden, dat de *Staten van Zeeland* derwijze verontwaardigde, dat zij aan hunne Afgevaardigden ter Generaliteit uitdrkkelijken last gaven, om te eisschen, dat allen die deel in de Overgave genomen hadden, bij hun-

ne komst in het Vaderland, over hun Lafhartig gedrag geſtraft zouden worden. — De Colonie BERBIÇE volgde almede wel dra het voorbeeld van de beiden laatstgenoemden, en mogelijk zou het met SURINAAME en CURAÇAO niet beter gegaan zijn, dan, daar men zich op die beide Colonien, zoo veel mogelijk in ſtaat van tegenweer ſtelde, werden dezelve nog voor het Vaderland behouden.

Was dit het Lot van 's Lands Colonien in het *Westen*, de zwakke en wêerlooze toeſtand van de Bezittingen in het *Oosten*, maakte de uitzichten van dien kant niet minder zorgelijk en het lijdt geen tegenſpraak, om als zeker te ſtellen, dat de oorzaak, waarom de overwinningen der *Engelſchen* aldaar met dien ſpoed niet vergezeld gingen, veel meer was toe te ſchrijven aan de afgelegenheid dier Gewesten, dan aan den ſtaat van verdediging of hulpbetoning, waar in dezelven zich ten tijde der Oorlogs verklaring bevindende waren (*). Het is wel

(*) De meerdere afgelegenheid zoo van de *Kaap*, als van de *Oostindiſche Colonien*, ſtellen wij, ondanks de hulpbetoning der *Franſchen* aan de eerstgenoemde Volkplanting, voor de ware oorzaak, van de min rampzalige wijze waarop het zich in de *Oost* te dien tijde toe-

wel zoo, dat zoo dra den *Franſchen Staatsminister* DE VERGENNES, bericht van het uitbarsten des Oorlogs ontfing, Hij niet alleen met den meesten ſpoed, order ſtelde, om zulks aan den *Gouverneur van de Kaap* te berichten; maar ook, om te bewerken, dat den *Franſchen Scheepsbevelhebber* DE SUFFREN in last kreeg, om met eene formidabele magt naar dien uithoek te ſtevenen, ten einde dezelve voor allen aanval te dekken, en waarin deze laastgenoemde ook ſlaagde: dan, dit belette echter niet, dat den *Engelſchen Vlootvoogd* JOHNSTONE, zich op order van het Britſche Cabinet,

toedroeg. — Dit het geval zijnde, zoo ziet men, hoe hatelijk de ſchrijver van de *Post van den Nederrijn* handelde, toen hij bij den aanvang van zijn Schendig blad, in ſubſtantie ſchrijven durfde: „ *dat velen, die om hunne gehechtheid aan de Engelſchen te bewimpelen, met allen nadruk over het gevaar onzer Colonien geſproken, en met genoegen de verliezen in het* WESTEN *gehoord hadden; in de verwachting waren, dat zij die nog verdubbeld zouden zien, door de tijdingen uit het* OOSTEN; „ *vermits men ook die Colonien, als zwak en onverdedigbaar, en zoo goed als overwonnen aanmerkte.*" — Trouwens, dit was het natuurlijk gevolg van de logenachtige voorwendſels, waar mede velen den moed der Natie tragten op te beuren over den ontvlamden Oorlog.

net, almede zeer spoedig derwaaats begaf, om zich van *de* KAAP meester te maken: want, alhoewel hij bij zijne aankomst aldaar, zijn oogmerk, door de vroegere verschijning van DE SUFFREN, en diens aanstalten tot eene dappere defensie, verijdeld zag, zoo maakte hij zich echter meester van *het uitzeilend, en met vele Contanten beladen O. I. C. Schip*, DE HELD WOLTEMADE genaamd, en van nog *Vijf* andere Schepen, in de SALDANHA BAAIJ liggende, meester, het welk, ondanks het beveiligen van de *Kaap*, als een zeer groot verlies bij alle doorzichtigen wierdt aangemerkt. Dan, hoe groot het zelve ook zijn mogte, het geleek echter in genen dele, aan het groot verlies, dat de *Nederlandsche Oostindische Compagnie* door den Oorlog in de Oost ondervinden moest. Want alhoewel men zich te *Batavia*, op het binnenlopen der noodlottige tijding van den Oorlog, zoo goed mogelijk, in staat van defensie stelde, om den Vijand eenen dapperen wederstand te bieden, wanneer het hem gelusten mogt zich voor de Rhede aldaar te vertonen; het duurde echter niet lang, of men zag duidelijk, dat het *de Britten* niet zoo zeer om *Batavia* te doen was, maar wel om het belangrijk Eiland CEYLON machtig te worden, zen-

den-

dende tot dat einde bevel aan den *Viçe Admiraal* HUGHES, en den *Generaal* MONRO, beiden voorzien met eene formidabele Zee- en Landmagt, het welk ten gevolge had, dat het belangrijk NEGAPATNAM, gelegen op de kust van *Coromandel*, na een Maand belegs, door de *Engelſchen* bij verdrag; en vervolgens de Forten, TRINCONOMALE en OOSTENBURG op CEYLON, Stormenderhand overmeesterd wierden, waardoor zij, buiten en behalven het overweldigen van eenen zeer rijken buit, zich ook in het bezit geſteld vonden van den *Speçerijhandel* der Maatſchappij, die te regt als desſelfs Goudmijn beſchouwd mogt worden. Krijgsbedrijven, die wij in het vervolg nader zullen opgeven, vermits door dezelve aan de Maatſchappij, en aan het gehele Vaderland eene van die diepe wonden werdt toegebragt, waarvan de droevige gevolgen, tot op den huidigen dag nog ondervonden worden.

B IJ L A G E.

Dienende ter Opheldering van het gezegde in de Noot, te vinden hier voren Bladz. 202 betrekkelijk het hevig geschil tusschen de Kooplieden der Steden ROTTERDAM en AMSTERDAM, *over de* VOOR- *en-* NADELEN, *welken door het strengelijk verbieden van den Invoer van alle Engelsche Manufactuuren en Koopwaren, voor de Ingezetenen dezer Landen te hoopen of te duchten waren.*

Het was op den 28 *Februarij* 1781. dat de Gedeputeerden der Stad *Rotterdam*, op speçiale last van hunne Committenten, aan de STATEN VAN HOLLAND in substantie voordroegen: „ dat zij „ waren geinformeerd geworden, dat onder de „ Kooplieden dezer Provincie in het algemeen, en „ onder die van hunne Stad in het bijzonder, „ een vrij algemeen begrip heersehte, dat in de te„ genwoordige Situatie van zaken, waar inne men „ zich met *Engeland* bevondt, aan het gezegde „ Rijk in desselfs intrinsiqne gesteldheid, en aan „ het bestaan van een groot aantal van desselfs In„ gezetenen, eene zeer gevoelige slag zou worden „ toegebragt, wanneer *H. H. Mog.* besluiten mog„ ten, om te emaneren, een verbod van Invoer „ van Engelsçhe Manufacturen, en in het bijzon-

„ der

„ der van de zodanigen, welke voor vele Ingezete-
„ nen in de drie Engelsche Rijken, eene kostwin-
„ ning en een middel van bestaan opleverden, en
„ hier te Lande konden worden ontbeerd, of
„ van elders, zonder bezwaar van de Ingezetenen
„ van den Staat, zouden kunnen worden gesup-
„ pleerd. Dat zij dienvolgende waren gelast, om
„ zulks voor te dragen, en in deliberatie te geven,
„ of niet de zaken ter Generaliteit daarhenen zou-
„ den kunnen worden gedirigeert, dat hoe eerder
„ hoebeter werde geordonneerd, dat niemand, het
„ zij ter Zee of te Land, zoude mogen inbren-
„ gen, invoeren, enz. eenigerlei Wollen, Lake-
„ nen, Baaijen, Carsaaijen, Kousfen, en andere
„ Wolle Manufacturen; voords Porcelleinen, Aard-
„ en- Glaswerken, Kramerijen en Staalwerken, in
„ Grootbrittannien gemaakt, verwerkt, of gefa-
„ briçeert. enz." — Eén voorstel, dat door de overige Leden werdt overgenomen, om hetzelve ter kennisse van hunne Prinçipalen te brengen, en dat ook in de *Couranten* en *Weekbladen* als nuttig, heilzaam, en regt Vaderlandlievend, derwijze aan de Natie werdt smaaklijk gemaakt, dat velen in de zekere verwachting verkeerden, dat hetzelve wel dra in een *Provinçiaal*, en vervolgens in een *Generaliteits besluit* zou worden geconverteert: te meer, daar *het pas voorgetreden Orakel van die dagen*, de *beruchte Redacteur van de* POST VAN DE NEDERRHIJN, dat voorstel als alsints billijk, als Patriottisch, en als den doodsteek aan *Engeland* toebrengende, tot de Wolken verhief. Dan, dit verschilde

zeer veel te *Amsterdam* en elders, alwaar men het gedrag der Rotterdammers, hoe zeer den schijn van Vrijheid en Vaderlandliefde medebrengende, uit een geheel ander oogpunt, en als verderffelijk beschouwde, in zoo verre zelfs, dat men na verloop van weinige dagen, gedurende welken het Rotterdamsche voorstel in de overige Steden overwogen werdt, een stuk in de Stads Couranten aantrof, waarin de Kooplieden te *Amsterdam* aan de Natie te leezen gaven: „ Dat alhoewel de *Propositie* „ *van Rotterdam* moest beschouwd worden, als „ voortspruitende uit eene prijswaardige zucht, om „ het welzijn van het lieve Vaderland, zelfs met „ postpositie van eigenbelang, te bevoorderen, ech- „ ter vele Kooplieden te *Amsterdam*, in hetzelve „ groote zwarigheden vonden, en hun beducht „ maakte, dat zulk een Verbod voet zoude geven „ tot nog meer diversie van de Commerçie naar „ *Oostende* en andere Neutrale Havens. Zij oor- „ deelden: *dat door zulk een verbod geen merkelijk* „ *nadeel aan* ENGELAND, *maar wel zeer veel schade* „ *aan 's Lands Ingezetenen kon worden toegebragt.* — „ Dat wel vele Engelsche Goederen alhier werden „ binnen gebragt, *maar dat ten minsten vier vijfde* „ *gedeelten wederom naar Braband*, *Duitschland en* „ *elders wierden uitgevoerd.* — Dat, zoo zulks al- „ daar door de *Hollanders* niet geschiedde, die Engel- „ sche waaren, evenwel over *Breemen*, *Hamburg*, „ *Oostende*, *Embden*, en andere Plaatsen zouden „ worden vervoerd; *en dat dus door dat verbod van* „ *Invoer alhier*, *het Rijk van Engeland*, *op zijn*

„ *hoogst*

„ *hoogst zou kunnen verliezen, het vertier van een* „ *vijfde gedeelte het welk hier gedragen werdt,* „ *dat mogelijk geen honderdste gedeelte kon uitmaken, van de gehele massa die in Engeland gewerkt, en aldaar zelfs vertierd, en verders naar alle delen der Wereld verzonden werdt.* — Dat „ derhalven de schade van zulk een verbod van „ Invoer, voor *Engeland* naauwlijks merkbaar „ zoude zijn. — Dat men daarentegen hier te Lande, vele duizenden van Menschen van hunne kostwinningen zoude beroven, welken nu hun bestaan vonden, uit het *Verwen*, *Barssen*, *Droogscheeren*, *Friseeren*, en *Bereiden* van de Engelsche Goederen, die alhier grootdeels *wit* en *onbereid* inkwamen, terwijl omtrent drievierde gedeeltens van de *Katoendrukkerijen* in dit Land, van „ het bewerken en drukken van *Engelsche Lijwaten* bestonden. — Dat, daar en boven, den uitvoer van alhier ingebragte en bereide Manufactuuren verbonden was, met een aanmerkelijk „ vertier van Inlandsche *Leidsche*, *Haarlemsche*, „ *Friesche*, en andere Fabrieken; mitsgaders *voortbrengsels van onze Volkplantingen*: en dat dus de „ zaken, door een verbod van Invoer uit *Engeland* „ alhier, in die situatie gebragt wordende, dat „ *Duitschland*, *Braband* en andere Landen, de „ Engelsche Goederen welken zij tot eigen gebruik nodig hadden, zich zelven langs andere „ wegen zouden moeten bezorgen; men daardoor „ niet alleen gevaar liep, van den gantschen Handeltak in Engelsche Goederen, met alle de voorde-

„ len daaraan voor het Algemeen verknocht, te
„ zullen verliezen; maar dat men ook tevens eene
„ aanzienelijke ſchade zoude lijden, ten opzichte van
„ den *Duitſchen* en *Brabandſchen* Handel in 't alge-
„ meen, en bijzonder ook ten opzichte van het
„ vertier van al zulke Goederen, welken hier te
„ Lande nog met voordeel verwerkt wierden, ter-
„ wijl zulk éenen Handel, eenmaal naar elders over-
„ gebragt zijnde, het te vreezen was, dat zij bij
„ het herſtel van den Vrede aldaar blijven, en
„ nimmer herwaarts zoude wederkeeren. — Zij
„ moesten 'er verders nog bijvoegen: *dat het groot-*
„ *ſte gedeelte der Engelſche Wolle-Manufactuuren*
„ *hier te Lande volſtrekt niet was te ontberen.* Dat
„ de *Landman* en *Zeeman*, en de mingegoede
„ *Burgerij* zich allen van Engelſche Stoffen tot
„ Rokken, Duffels, en Baaijen, tot Voering van
„ Vrouwen klederen, van Carſaijen, Buffeltjes en
„ Schanslopers enz. moesten bedienen. — Dat die
„ ook voor hun, die van de Armcomptoiren onder-
„ houden wierden, onontbeerlijk waren, zonder dat
„ die ſtoffagien tot kleding, met andere Inlandſche
„ Fabriek konden worden vervuld, en zonder dat 'er
„ een middel was, om alhier Fabrieken opterich-
„ ten, vermits de Engelſkhe Wollen ontbraken, van
„ welke men gelijkſoortige ſtoffen zoude kunnen
„ maken: zoo dat het gevolg van het Verbod ten
„ opzichte van de Gemeente, niets anders zoude
„ zijn, dan aan die genen, welkers Pakhuizen met
„ Engelſche Goederen gevuld waren, of welken ge-
„ legenheid zouden weten te vinden. (welke toch

„ nim-

„ nimmer zou ontbreken) om dezelve ter sluik, on-
„ der Valsche namen en merken binnen te krijgen,
„ gelegenheid te geven, om ze veel duurder, en
„ met veel meer voordeel te slijten, en ondertus-
„ schen den Boer, den Zee- en Arbeidsman te
„ noodzaken, dat hij de stoffagie tot zijne Lijfsdek-
„ king, tot een hooger en duurder prijs zou moe-
„ ten betalen." — Sluitende verder deze bedenkin-
gen, met aantemerken. „ Dat de redenering der
„ *Rotterdammeren, als of 'er door het dragen en*
„ *slijten van Engelsche Manufactuuren* 200,000
„ *Menschen minder dan voorheen, in dit Land een*
„ *bestaan zouden vinden,* geheel ongegrond was.
„ Zij vroegen: *wat blijk is 'er, dat 'er thans*
„ 200,000 *minder Inwoners in Nederland zouden*
„ *zijn, dan in de vorige Eeuw?* En was 'er die
„ vermindering niet, zoo als zij alle reden hadden
„ om te veronderstellen, *hoe kon men dan zeggen*
„ *dat 'er* 200,000 *menschen, door het gebruik der*
„ *Engelsche Manufactuuren van hun bestaan zou-*
„ *den beroofd zijn?"* enz.

Zoo dachten en spraken de Amsterdamsche Koop-
lieden, *die* (volgens het zeggen van den *Vervolger*
op Wagenaar, en anderen), *zoo zeer naar Oorlog met*
Engeland gehaakt hadden, en nog juichen konden,
toen die was uitgebarsten, in den waan zijnde, dat 80
Millioenen schats op Zee, door de Kapers geroofd
zijnde geworden, wel met winst zouden terug komen.
enz.

Intusschen ziet men uit het bovenstaande, hoe zij
dachten over den Handel in Engelsche Waaren:
en

en pleegt men de ondervinding van den dag thans raad, dan leerd dezelve aan elken opmerkzamen, dat zij de zaak, in dat opzicht, uit het regte oogpunt beſchouwden, en dat dien Invoer, in de daad een *noodzaaklijk kwaad* kan genoemd worden. — Luttel moeite zou het ons kosten, om deze laatſte ſtelling, door het opgeven van eenige voorbeelden, nader te ſtaven; dan, daar zulks tot onzen tegenwoordigen taak niet onmiddelijk behoord, zullen wij dat nalaten, het opgegevene, voor onze Lezeren genoegzaam keurende, om hun te doen gevoelen en tasten, wat men te denken hebbe, aangaande de denkwijze van hun, die op den duur beweren, dat door het verbod van Invoer van *Engelſche* en andere *Vreemde Manufacturen*, den Bloei en Welvaart onzes Vaderlands aanmerkelijk zou bevoorderd worden.

ELF-

ELFDE BOEK.

Veroorzaakte het gezicht van de ongenoegſaamheid der meeste bij de hand genomene maatregelen, ter afwending van de onheilen des Oorlogs; het ſucçesſivelijk binnenlopen der tijdingen, wegens het verlies van zoo vele gewichtige Etablisſementen en Schatten in de beide *Indiën;* het hand overhand toenemen der inwendige onlusten en verdeeldheden; en eindelijk, de droeve ondervinding van den plotſelijken ſtilſtand des nog zoo kort geleden bloeijenden Koophandels, de kommerlijkſte uitzichten voor elken opregten Beminnaar van het Lieve Vaderland; die uitzichten werden nog donkerder, toen zich de inzichten en bedoelingen

gen der Mogendheden, van welker hulp en bijſtand zich velen zoo hoge denkbeelden gevormd hadden, begonden te ontwikkelen, en zij allen, de eene meer, de andere min, door de ſprekendſte bewijzen aan den dag legden, dat zij zich even zoo min om de verbetering van het bitter Lot des Vaderlands bekreunden, als om hunne zoo vaak herhaalde beloften, om hetzelve ter hulp te ſnellen, geſtand te doen. Was 'er ooit een tijdſtip voor de Noordſche Mogendheden aanwezig, waarop zij verplicht waren, tot het dadelijk en onverwijld verlenen van de hulp, bij het *Tractaat van Gewapende Neutraliteit* geſtipuleert, en aan de Republiek zoo plechtig toegezegd, en waarop deze, ſints den dag der tekening van dat Tractaat, eene onbetwistbare aanſpraak had; het was voorzeker het toenmalige, daar men zich in den allerhagchelijkſten toeſtand, zoo binnen als buiten *Europa* bevindende was, en van hier, dat *H. H. Mog.* dan ook al aanſtonds, na het ontfangen van der *Britten* Oorlogsverklaring zich beijverden, om aan de ſaamverbondene Hoven van hunnen toeſtand kennis te geven, en de door hun zoo plegtig beloofde hulp te reclameeren. Immers duurde het niet langer dan tot den 12 *Januarij* 1781, dat *H. H. Mog.* eene

eene zeer gedetailleerde Resolutie, betrekkelijk dat onderwerp namen, waarin zij, zoo aan de *Keizerinne van* RUSLAND, als aan de *Koningen van* ZWEDEN en DEENMARKEN in het brede vertoonden, „ hoe verbitterd de Ko-
„ ning van Engeland, over de omhelsing en
„ toetreding der Republiek tot de Gewapende
„ Neutraliteit geworden was, in zoo verre
„ zelfs, dat Hij eenen formeelen Oorlog aan
„ den Staat had gedeclareert (waar van zij het
„ Manifest tevens overlegden), zich alle moei-
„ te gevende, om aan Hunne Keizerlijke en
„ Koninglijke Majesteiten te deduçeeren,
„ dat alhoewel 'er in dat Manifest geen ge-
„ wag van de toetreding tot de Gewapende Neu-
„ traliteit gemaakt was geworden, zij echter
„ zeer wel wisten, dat die toetreding alleen de
„ oorzaak was van die Vijandelijke handelwij-
„ ze (*). Al waarom zij zich als nu gerechtigd
„ oor-

(*) Wanneer men zich in zijne gedachten voorsteld de toenmalige algemeen heerschende denkbeelden van velen, dan is het niet te verwonderen, dat *H. H. Mog.* het verklaren des Oorlogs alleen toekenden, aan den haat die de *Engelschen* gezegd wierden opgevat te hebben, *over de toetreding van de Staten tot de Gewapende Neutraliteit.* Dan, wanneer men in aanmerking neemt, het gene wij bevorens Bladz. 139–141 hebben op-

„ oordeelden, te reclameren den waren zin „ van de 7, 8, en 9de Artikelen van de ge- „ flotene Alliantie. Dat zij, zoo zij zich te „ beklagen hadden, over eene enkele daad, „ die op inftantie van de Geallieerden repa- „ rabel was, alvorens hunnen toevlucht tot de „ wapenen te nemen; de hulpe der Geallieer- „ den tot reparatie van dien zouden hebben „ aangezocht; maar dat zij door zijne Groot- „ Brittannifche Majefteit vijandelijk geattac- „ queerd zijnde, ter gelegenheid, en uit haat „ over de Conventie met hare Ruschkeizer- „ lijke en Koninglijke Majefteiten gefloten, „ en het geen daarmede een direct rapport had, „ genoodzaakt waren geworden, om zich te „ verweeren, en den aanval, op dezelfde wij- „ ze als zij geattacqueerd waren geworden te „ weerftaan, en hostiliteiten met hostiliteiten „ te rescontreeren, zoo meenden zij ook meer „ dan

opgegeven, aangaande de geheime handelingen tusfchen de *Engelfche* en *Rusfifche* Staatsministers, dan ziet men duidelijk, dat dit gehele raifonnement der Staten geen fteek hieldt, en van hier de reden, dat men aan de Noordfche Hoven zoo weinig acht floeg op het reclameren van de beloofde hulp. Men wist aldaar zeerwel, wat 'er met de *Noordamericanen* en de *Franfchen* was omgegaan.

„ dan ooit redenen te hebben, om zich te be-
„ loven, dat DE GEALLIEERDE Mogendheden
„ dadelijk eene gemene zaak met hun zouden
„ maaken, en eene volkomene Satisfactie zou-
„ den gelieven te bezorgen, door met hun
„ aan te gaan, de verdere Engagementen die de
„ omstandigheden vorderden. Zij verzochten
„ en verwachten dit met te meerder ernst en
„ fiduçie, om dat zij zich wel verzekert hiel-
„ den, dat Hare Ruschkeizerlijke en Koning-
„ lijke Majesteiten niet zouden toelaten, dat
„ Zij en de Republiek, (tegen de magt der
„ Engelschen, vooral in deze tijdsomstandighe-
„ den, niet opgewasschen wezende,) het on-
„ gelukkig slachtoffer zouden worden, van hun
„ vertrouwen op de Grootmoedigheid en den
„ IJver van Hare Ruschkeizerlijke en Koning-
„ lijke Majesteiten, voor het maintien van het
„ regt der Neutraalen."

„ De Heeren Ministers Plenipotentiarissen
„ en Envoij'es aan de voorzegde Hoven, moes-
„ ten daarom ten sterkten insteeren en urgee-
„ ren, op eene prompte en toereikende hulp
„ der Geallieerden, alzoo H. H. Mog. zonder
„ dezelve, voor eerst, en bij den eersten aan-
„ val, niet zouden kunnen dragen het gewicht
„ en geweld van de attacque van Engeland;

„ en vervolgens gevaar lopen, van aan de Al-
„ liantie onnut te worden. — Dat zij zich
„ voorts in naam van H. H. Mog. moesten
„ bereid tonen, tot zodanige verdere Engage-
„ menten, als de Hooge Geallieerden zouden
„ nodig oordelen, tot bevoordering van de
„ gemene Zaak en onderlinge Defensie: en
„ eindelijk, dat zij moesten onderstaan, of 'er
„ bij de Geallieerden ook ook eenige gene-
„ genheid wierde gevonden, om eenige ge-
„ armeerde Schepen in Dienst en Soldij van
„ H. H. Mog. te doen overgaan, of tegen
„ eene Convenabele Subsidie aan H. H. Mog.
„ tot derzelver bijzondere dispositie te leve-
„ ren, waartoe zij H. H. Mog. bereidwillig
„ en genegen zouden vinden enz.": en welk
besluit met den meesten spoed aan de Minis-
ters, resideerende aan de Hoven van *Peters-
burg*, *Stokholm*, en *Koppenhagen* werdt toe-
gezonden. — Dan, het duurde niet lang, of
men bemerkte duidelijk, dat men alomme aan
eens doofmans deure klopte. De Gezant
VAN LIJNDEN kreeg van den *Zweedschen
Monarch* ten antwoord, „ *dat het verzoek der*
„ *Staten zoo gewichtig en belangrijk was*,
„ *dat het zelve een rijp beraad*, *en tijd van*
„ *overweging verderde*." De *Koning van*
DEEN-

Deenmarken, keurde het geen antwoord waardig, en was 'er zoo verre van af, om aan de Staten eenige hulp tegen *Engeland* te verlenen; dat Hij in tegendeel hun deedt bekend maken, *dat ingevolge eene overeenkomst tusschen Hem en het Hof van St. James aangegaan, in het vervolg gene Hollandsche Kapers of Oorlogschepen in de Oostzee, of in de Zond zouden worden toegelaaten.* En wat de *Keizerinne van* Rusland betrof; het was 'er zoo verre van af, om aan Hare dure verplichting, en der Staten regtmatig en gegrond verzoek te voldoen, dat zij *in de eerste plaats*, na verloop van eenige weken, door haren Gezant Gallitsin een voorlopig Vertoog aan *H. H. Mog.* liet overhandigen, waarin van het gehele *Tractaat van Gewapende Neutraliteit*, veel min van den dadelijk uitgebarsten *Oorlog*, of van de daarbij beloofde *Hulpbetoning*, geen één woordt te lezen stondt, als behelsende alleen eene Kennisgeving, „ *dat* „ *zoo dra het vertrek van* Yorke *uit den* „ *Haag ter harer ooren gekomen was, zij* „ *niet verzuimd had, om door haren Gezant* „ *aan het Hof van Londen, de dringendste* „ *voorstellen te doen, om het zelve, zoo 't mo-* „ *gelijk ware, van alle dadelijkheden te rug*

 „ *te*

„ *te houden, en tot eene bemiddeling te over-*
„ *reden, met aanbod, om daartoe zoo veel*
„ *in Haar was mede te werken, en waarvan*
„ *Zij zich veel goeds voorſtelde, alhoewel Zij*
„ *daarop nog geen antwoord hoegenaamd van*
„ *Londen had ontfangen. Verder beſluitende,*
„ *met eene brede opgave van Hare toegene-*
„ *genheid voor het welzijn en het geluk der*
„ *beide Natien*" enz. Een aanbod, dat door *H. H. Mog.* wel wierd aangenomen, doch dat wel ingezien, veel meer kwaads dan goeds ſtichtte, dewijl het niet alleen niet beantwoordde aan het groote oogmerk van Hare toegezegde hulp, en het verzoek der Staten daartoe dienende; maar ook bovendien eene natuurlijke ſtrekking hadt, om door het uitzicht op eene ſpoedige bemiddeling met de *Britten*, en door de hoge verwachting die velen zich van die Mediatie vormden, de werkzaamheden tot Defenſie hier te Lande te doen vertragen, en de handen te doen ſlap hangen. Hoe zeer het niet aan doorzichtigen ontbrak, die uit dit geſchrijf der Keizerinne, duidelijk bemerkten, dat 'er van Hare tusſchenkomst niet veel te hoopen was, en dat het alleen een uitvlugt was, om zich aan het dadelijk geven van de beloofde hulp te onttrekken; die gedachten von-

den

den echter geen bijval bij anderen, die zich nu van dien kant alles goeds beloofden, en blindeling geloof hechtten aan het orakel van dien tijd, de *Post van de Nederrhijn*, in het welk zij de Natie te lezen gaven, „ dat de
„ Keizerinne aan H. H. Mog. verzocht had,
„ om tot het einde van Junij te wagten, eer
„ zij hunne Vloot tegen Engeland in Zee
„ zonden: dat zij inmiddels te Londen eenen
„ eervollen Vrede zou trachten te bewerken:
„ doch ingeval zij daar in niet slaagde, zou
„ men als dan met vereenigde krachten de
„ Britten op het lijf vallen, en tot den Vrede
„ noodzaken." Hoe zot en belagchelijk dit alles was, het vond toch bij velen geloof, en het gevolg was dat zij beweerden, „ dat men
„ met geduld dien tijd verbeiden moest, en
„ zich wel wagten, om door twijffelingen en
„ klachten over het agterblijven dier hulp,
„ het ongenoegen van de Keizerinne gaande te
„ maken, want aan Hare gunst of ongunst
„ hong het lot des Vaderlands af." Dan, hoe glimpig alle deze en andere voorwendselen ook waren, de tijd leerde, in de *tweede plaats*, weldra, welke waarde aan dezelve te hechten was, toen in de gezegde maand *Junij* in plaats van *Bijstand*, of *Vrede*, een Courier

 door

door de Staatfche Ambasfadeurs uit *Petersburg* afgevaardigd, den *Haage* kwam binnen rijden, medebrengende een bericht, dat H. K. M. aan hun bij wijze van antwoord op der Staten aanvrage om hulp, hadt doen aanzeggen: „ *Dat de Republiek, in allen gevalle* „ *het niet alleen op Vreemde hulp moest la-* „ *ten aankomen, maar zich zelfs in ftaat van* „ *tegenweer moest ftellen. Dat, hoe zeer de* „ *Keizerinne met genoegen gezien hadt, den* „ *ijver van H. H. Mog., om haar aanbod* „ *tot bemiddeling aan te nemen, haar hart* „ *echter zuchtte over de zwarigheden, welke* „ *daaromtrent te Londen zich hadden opge-* „ *daan, door dat aanbod van de hand te wij-* „ *zen, en alle onderhandeling uit te ftellen* „ *tot eene Algemene Vredehandeling tusfchen* „ *alle de Oorlogende Mogendheden, onder de* „ *bemiddeling van Hare Majefteit, en die van* „ *den Duitfchen Keizer: en dat, wanneer dit* „ *gebeurde, Zij vooruit beloofde, aan de Re-* „ *publiek alle mooglijke hulp te zullen verlee-* „ *nen als van Haar zou afhangen, ten ein-* „ *de de Republiek mogt wederkeren tot den* „ *ftaat van eene Neutraale Mogendheid, en* „ *daar door in het genot geraken, van alle* „ *de rechten en voordeelen, welke de toetre-*

„ *ding*

„ *ding tot de Verbindtenis tusſchen H. K.*
„ *M. en de Koningen Hoogstdesſelfs Gealli-*
„ *eerden, haar moest verzekeren.*" — Al verder daarbij voegende: „ *dat H. K. M. in de-*
„ *ze verwachting reeds bedagt was, om eene*
„ *nieuwe poging bij het Engelſche Hof in 't*
„ *werk te ſtellen, om hetzelve tot even die*
„ *Gematigde en Vreedzame gevoelens te bewe-*
„ *gen, als H. H. Mog. van hunnen kant had-*
„ *den doen blijken.*" enz.

Kranke troost, noodlottig bericht, voorzeker, waar uit men duidelijk beſpeuren kon, *eensdeels*, dat *Engeland* zeer weinig vrees voor de *Gewapende Neutraliteit* hadt: *anderdeels*, dat RUSLAND en ENGELAND in eene zeer goede verſtandhouding met elkander bleven volharden: en *eindelijk*, dat 'er van het zoo hoog ten top gevijzelde *Plan van Neutraliteit* hoegenaamd geen heil te hopen was. — „ Zoo
„ verdween (zegt den *Vervolger* op *Wage-*
„ *naar*), zoo verdween in ijdelen rook eene
„ Verbindtenis, waarvan men zich alles be-
„ loofd hadt, en alles hadt mogen beloven,
„ indien dezelve tijdiger aangegaan, of door
„ de ingeworpen hindernisſen der Vijanden van
„ 's Lands Welvaart, die ten Rusſiſchen Hove
„ de meerderheid kregen, niet verkracht was

„ geworden." Een gezegde, dat in opzicht van het bedrieglijke der opgevatte hope van velen hier te Lande, wel eene zekere waarheid bevatte; maar dat diesniettegenstaande eene strekking had, om het grootste deel zijner Lezeren in het vermoeden te brengen, *dat zij allen de waarheid op hunne zijde hadden, die even als Hij, ten sterkste beweerden, dat die hindernissen hier te Lande, en wel door den zogenaamden Engelschen aanhang waren in den weg geworpen, door te begeren, dat de Guarantie zich ook moest uitstrekken tot de Buitenlandsche Etablissementen van den Staat*, niettegenstaande die voordering juist en billijk was, en het essentieelste gedeelte van de toegezegde hulp hadt behoren uit te maken, ingevalle Hare Ruschkeizerlijke *Majesteit* (des neen) waarlijk gezind was geweest, om den trotsch der *Britten* te snuiken, en de weêrlooze Republiek, met derzelver Buitenlandsche Bezittingen, dadelijk ter hulp te snellen. De Ondervinding leerde nu ten duidelijksten, dat zulks haar oogmerk nimmer geweest was; dat men, zich verlatende op hare herhaalde beloften en betuigingen, zich met een luchtbel vermaakt hadt, en dat men als nu zich verplicht zag, om, OF door eigen magt,

OF

of door bijſtand van eenen anderen kant, de nog verder dreigende onheilen af te weren: twee middelen, die zeer moeijelijk in het werk te ſtellen waren, vermits het hier te Lande aan een genoegſaam getal Schepen en Manſchappen ontbrak, en het van *Vrankrijk* (de voornaame ſteun waarop nog te vertrouwen viel,) niet wel te vergen of te verwachten was, dat het in de toenmalige omſtandigheden, de eene of andere overweldigde Bezitting, aan den *Britten* ontnemen zoude, dat echter na verloop van eenigen tijd gebeurde, en ons zoo ſtraks te vermelden ſtaat, na dat wij alvorens eenig verſlag gegeven hebben: hoe het met 's Lands eigene Defenſiemiddelen in die dagen geſteld was, en geduurende het grootſte gedeelte van den Zomer bleef aanhouden, waartoe wij nu zullen overgaan.

Wanneer men zich herinnert, het gene wij bij vorige gelegenheden, en bijzonder in het voorgaande gedeelte van deze Geſchiedenis te boek geſlagen hebben, aangaande de ware geſteldheid van 's Lands Zeemacht, eenigen tijd voor de noodlottige Oorlogsverklaring der *Engelſchen*, en aan welke zwarigheden en belemmeringen, het voltooijen der op Stapel gezette Nieuwnagels, het herſtellen van anderen

aan

aan de Werven liggende, en het Compleet uitrusten der voorhanden zijnde Schepen, onderworpen was, door het aanhoudend gebrek aan bekwame Onderofficieren, Matrozen, en Scheepstimmerlieden, ondanks de moeiten en kosten daar aan wordende besteed, dan laat het zich zeer geredelijk vatten, dat alle die hinderpalen, bij gene mogelijkheid met dien spoed konden worden weggenomen, als den nood des Vaderlands, na het uitbarsten des Oorlogs zoo gebiedend voorderde. Wanneer men de ontzachlijke Zeemacht van *Engeland* op dien tijd, (*) in vergelijking stelt met die van de Republiek, door ons bevorens in het nette opgegeven, dan lijdt het geen bedenking, om als zeker te stellen, dat al had men op dien tijd alle de voorhanden zijnde Schepen,

(*) De Engelsche Zeemgt bestondt, volgens de echtste berichten van dien tijd, in 126 Oorlogschepen van 100, tot 44 stukken, werkelijk in dienst en in Zee: — in 23 dito zware Schepen van 80 tot 60 stukken, buiten dienst, en voorts, in een daaraan geëvenredigd ontzettend groot aantal van Fregatten, Kotters, Brikken, Bombardeergaljoots, Branders, en andere Vaartuigen, die allen Compleet bemand waren. Gezwegen van de vele honderden Kaperschepen en Commissievaarders, die alomme kruisten, en het Vaarwater en de Kusten in alle Zeeën onveilig maakten.

pen, in eene Compleete order tegen den Vijand kunnen aanvoeren, dezelve echter in verre na niet genoegſaam zouden zijn geweest, om aan zijne Vijandelijke handelwijzen, zoo *in* als *buiten* Europa, paal en perk te ſtellen, veel min, om nu het overmeesterde aan hem af handig te maken, daar ſlechts een gedeelte van dat getal disponibel was, en 'er van de overigen, *uit hoofde van Ouderdom; Vertrek naar elders; noodzakelijke Vertimmeringen; en gebrek aan Zeevolk en Scheepstimmerlieden*, dat oogenblikkelijk gebruik niet te maken was, als den algemeenen nood zoo gebiedend voorderde? Een toeſtand, waardoor het gemor over Werkeloosheid van dag tot dag onder alle ſtanden des Volks vermeerderd, en dat weldra door de ſterkſte verzekeringen, van opzettelijk plichtverzuim aan de zijden des STADHOUDERS, der *Admiraliteitsleden*, der *Scheepsbevelhebberen*, en der zogenaamde *Engelsgezinde Regenten*, gevolgd werdt.

Gelukkig, zou men het in die dagen nog hebben mogen heten, wanneer dit morren over gebrek aan Defenſie tegen den overmachtigen Brit, en de beſchuldigingen van opzettelijk Plichtverzuim jegens de Uitvoerende magt, ſlechts het bedrijf geweest ware van eenen onkundigen hoop, die een blind geloof gaf aan alles wat dienaangaande door hongerige

Week

Week en Prulschrift Schrijveren, in een ſtroom van Pampfletten, op de onbeſchaamdſte wijze dagelijksch werdt op gedischt; want in dat geval, zouden die aantijgingen genen nadeligen indruk gemaakt hebben, bij voorheen geruste en wel te vredene Burgers, die altoos redelijk genoeg geweest waren, om de weêrlooze ſtaat van 's Lands Marine, niet aan een boos opzet van den STADHOUDER toe te ſchrijven, maar aan het in den wind ſlaan van ZIJNE HOOGHEIDS herhaalde aanſporingen tot herſtel, toen men in vollen Vrede was; en die geredelijk begrepen, dat nu, nu den nood werkelijk aanwezig was, *Z. H.* gene weluitgeruste en behoorlijk bemande Oorlogſchepen (als 't ware) van de boomen ſchudden kon, en dat het klagen over vorige verzuimen, en het eisſchen om formidabele Vloten, onnut en ſchadelijk was: dan, daar de klaagtoonen in vele Libellen aangegeven, weldra in de achtbare Raadzalen van vele Gewestelijke en Stedelijke Beſtuuren werdt opgevangen, en men ook daar over Opzettelijk verwaarloozen van 's Lands dierbaarſte belangen door den STADHOUDER, in Voorſtellen, en Advizen van onderſcheidenen aart begon te klagen, toen veranderden ook zeer velen van de laatstgenoemde Clasſe van gedachten, en begonden nu al mede te

ge-

geloven, aan het werkelijk bestaan van die *Onzichtbare Verdervende hand*, waarvan men door de eerstgenoemden zoo openlijk hoorde gewagen, met verzekering, dat door dezelve, zoo vele snerpende slagen aan het ongelukkig Vaderland werden toegebragt. Waren 'er immer nadelige en schadelijke middelen uit te denken, om het gemor over die vooronderstelde *Verdervende hand*, en de Tweedracht over 's Lands weêrlozen toestand, onder alle Standen te doen vermeerderen, het waren juist de voorstellen en klachten, welken te dien tijde door vele Regeringsleden in *Holland*, *Zeeland*, *Vriesland*, en elders gedaan en opgeheven werden. Het zou ons te uitvoerig doen worden, wanneer wij die *allen* hier onder het oog van onze Lezeren brengen wilden, waarom wij zulks nalatende, ten betoge van de waarheid onzer gezegden, ons alleen bepalen zullen, tot de klachten die door den *Raad der Stad Amsterdam*, eerst over het gebrek aan Zeevolk, en daar na over het agterblijven van eene genoegsame Defensie ter Zee, weinige Maanden na het uitbarsten des Oorlogs, ter *Staatsvergadering van Holland* werden aangeheven, niettegenstaande men in die Stad, zelfs meer dan in andere Gewesten en Steden, volledige ken-

kennis had, of te minſten behoorde te hebben, waaraan het een en ander voornamelijk was toe te ſchrijven.

Immers, niettegenſtaande het aldaar ter Stede algemeen bekende daadzaken waren, dat het Collegie ter Admiraliteit aldaar, door de ongewoon ſterke Koopvaardijvaart, ſints vier Jaren, in de grootſte verlegenheid om *Scheepstimmerlieden* verkeerd hadt, en dat de Leden van hetzelve reeds eene ſchikking met de Bewindhebberen der O. I. C. gemaakt hadden, over het gebruik van derzelver Werf en Werkvolk; hoe zeer men aldaar kennis droeg, dat 'er reeds in 1778, op voorſtel van Z. H. aanmerkelijke verhogingen van Soldijen, aan Officieren die zich in 's Lands dienst bevonden, of in denzelven nog wilden treden, waren geaccordeert geworden (*); en hoezeer het in *Amſter-*

(*) Volgens de Propoſitie van Z. D. H. werdt bij den *Raad ter Admiraliteit te Amſterdam*, reeds op den 11 *December* 1778, ter meerdere aanmoediging voor 's Lands dienst, beſloten: om aan de 12 oudſte effective dienstdoende Luitenants, een Tractement van *f* 300 - : - : 's Jaars, en vervolgens aan hun, en aan de 12 daarop volgenden, in plaats van *f* 30 - : - : een ſom van *f* 45 - : - : 's Maands toe te leggen. Men dacht door deze exçesſive hooge Maandgelden, zeer vele Lieden uit

ſterdam bekend was, dat men door het aangaan van kostbare Contracten met binnen- en buitenlandſche Wervers tot het bekomen van Zeevolk; door het verhogen der Soldijen met *f* 4 - : - : per maand; en door het uitloven van præmien, eerst van *f* 50 - : - : en daarna van *f* 100 - : - : per Man, *reeds in* 1779 *en* 1780 *ondernomen*, in het plaatshebbend gebrek niet had kunnen voorzien; zoo gaf echter de Raad dier Stad, aan hunne Gedeputeerden ter Dagvaart, op den 26 *Januarij* 1781, eene expresſe last, om aldaar voor te dragen, „ *dat* „ *Zij tot hun leedwezen onderricht waren*, „ *dat de Wervingen voor den Zeedienst*, *tot* „ *hier toe maar zeer ſlaauw voortgingen*, „ *en dat de rede daarvan was*, *dat de Collegi-* „ *en ter Admiraliteit niet gemagtigd waren*, „ *om genoegſaame beloningen te geven*, *om* „ *de Matrozen aan te moedigen tot 's Lands* „ *dienst. Zij moesten daarom op de ernſtig-*

„ *ſte*

uit de Koopvaardij, onder den tijtel van *Extraordinaire Luitenants*, tot 's Lands dienst te lokken, doch de uitſlag beantwoordde in genen dele aan de verwachting, en men bleef op den duur zuchten, over het plaatshebbend gebrek, dewijl 'er meerder voordelen op de Koopvaarders te bedingen waren.

„ *ſte wijze aandringen, dat 'er raadpleging-*
„ *gen begonnen werden, tot het vinden van*
„ *middelen, om het gebrek aan Matrozen weg*
„ *te nemen, en de Vloot in ſtaat te ſtellen, om*
„ *aan den dringenden nood des Vaderlands te*
„ *voldoen, tot beſcherming van den Staat, des-*
„ *ſelfs Koophandel, en buitenlandſche Bezittin-*
„ *gen.*" Een Voorſtel, dat oppervlakkig beſchouwd, wel eene bijzondere bezorgdheid voor 's Lands belangen te kennen gaf, doch dat wel in gezien, meer kwaad dan nut deedt, vermits het zelve veel meer geſchikt was, om het reeds heerſchend gemor en geroep over opzettelijk plichtverzuim, bij de Natie, tot nadeel van 's Lands belangen te vermeerderen, dan de aanhoudende ſchaarschheid van Zeevolk weg te nemen, waartoe, ondanks alle aangewendde pogingen van Z. H., gene mogelijkheid was (*), terwijl Hij van dag tot dag, door dit vraa-

(*) ONDANKS ALLE AANGEWENDDE POGINGEN VAN Z. H. (zeggen wij). Het zal zoo wij vertrouwen, ter ſtaving van dit gezegde, en ter wegneming van de te dien tijde zoo openbaar gedane beſchuldiging, „ *dat* „ *Z. D. H. en vele Leden des Beſtuurs, de Werving* „ *van Zeevolk tegenwerkten, om de Britten in de han-* „ *te werken,*" zijn nuttigheid hebbene hier afteſchrijven, het gunt Z. H. aangaande dat onderwerp, ten ja-

vraagen naar den bekenden weg, meer dan ooit aan de openlijkste beledigingen van bekende *Cou-*

Jaren 1782 aan *H. H. Mog.* opentlijk heeft bekend gemaakt, zonder dat het ooit door iemand van zijne bittere Vijanden, op eene wettige en legale wijze is wederlegd of gelogenstraft geworden. Immers na gezegd te hebben: *dat Hoogstdezelve niets verzuimd had, om de vervulling van het gebrek aan Zeevolk, door de allernadrukkelijkste Recommandatien te façiliteren, en de in gereedheid zijnde Schepen bemand te krijgen;* liet Hij daarop volgen:

„ Met het uiterste Empressement leenden Wij de
„ hand tot façiliteering van diverse Contracten, door
„ meer dan een Collegie ter Admiraliteit met verschei-
„ dene Personen aangegaan, nopens de Wervingen bui-
„ ten 's Lands enz. En om Ons zelven nog meerder te
„ voldoen, en niets onbeproefd te laten, *Authoriseer-*
„ *den Wij het Collegie op de Maaze, bij Missive van*
„ *den* 3 *Julij* 1780, *om voor Onze Rekening, hoewel*
„ *met verzwijging van Onzen naam,* EEN PRÆMIE VAN
„ 100 DUCATEN *uit te loven, aan die geenen, die op de*
„ *meest voldoende wijze beantwoorden zoude, de Vraag:*
„ *Welke de beste en prompste middelen waren, om voor*
„ *het uiteinde van dat Jaar, en hoe eerder hoe beter,*
„ *het nodig getal bevaren Matrozen en ander Scheeps-*
„ *volk voor de gearresteerde Equipagien te bekomen, en*
„ *zulks met het minste bezwaar voor de Commerçie en*
„ *de Visscherijen dezer Landen? En* EEN TWEEDE PRÆ-
„ MIE VAN GELIJK MONTANT, *aan den genen, die de*
„ *volledigste beantwoording geven zoude, op de Vraag:*

Courantiers, en zich schuilhoudende *Libel-schrijvers* op den duur zag blootgesteld, der-wij-

„ *Welke de beste Middelen zijn, om Neerlands algemene*
„ *Zeevaart, ten allen tijde, in Vrede of Oorlog, in eenen*
„ *aanzienlijken staat te brengen en te houden, ten min-*
„ *sten bezwaar voor de Commerçieerende Leden van den*
„ *Staat?* – Præmien, (zegt de Vorst) waarvan Wij als
„ nog de offerte zeer gaarne reïtéreeren, en waarvan
„ wij het Montant, met het uiterste genoegen, en
„ zelfs, AL WARE HET MET 1000, IN PLAATSE VAN
„ MET 100 DUCATEN, betalen zouden, aan den genen,
„ die deze Vragen, of een van beiden, ten genoegen
„ zouden kunnen en willen beantwoorden. – Doch
„ (laat Z. H. daarop volgen) in weerwil van alle de-
„ ze en meer andere genomene præcautien, zijn ve-
„ len, om niet te zeggen, de meeste der in dienst ge-
„ stelde Schepen: zeer incompleet gebleven, zoo als
„ uit de daarvan succesfivelijk ingekomene berichten
„ en opgaven duidelijk Consteert." Dit het geval zijnde, wie ziet dan niet, dat het Voorstel in den Text opgegeven, zeer 't onpas kwam, en tot niets anders diende, dan om aan het klagen *over opzettelijk plichtverzuim door eene Onzichtbare Verdervende hand*, nieuw voedsel te verschaffen, en de Natie alverder tegen Z. H. in het harnas te Jagen? Men sprak dag op dag van de tijden der Voorouderen, en wilde, dat 'er nu, even als toen gehandeld werde, niet in acht nemende, of willende nemen, dat de omstandigheden sints meer dan een Eeuw zeer veranderd waren, waardoor de Schaarschheid van Zeevolk zich tegenwoor-dig

wijze, dat Hij in de maand *April* het besluit nam, om zich in Persoon naar *Texel* te begeven,

dig meerder gevoelen deedt, en niet te verbeteren was. — Vraagt men, waarin die Omstandigheden gelegen zijn? Z. H. heeft ze te dien tijde opgegeven, als bestaande. „ I. *Dat alhoewel de Vloten in de vorige Eeuw talrijker waren, de Schepen echter kleiner en naar proportie minder bemand werden.* II. *Dat de Equipagien ter Zee toen slechts temporair waren, en genoegsaam alleen bestonden in Oorlogstijden, daar zij thans, bij de meeste Mogendheden, op eenen vasten voet gebragt, en tot permanente Corpsen geformeert waren.* III. *Dat de Navigatie en Commerçie van dit Land, in dien tijd zoo veel Volk niet wegsleepte, en de Navigatie bij het opkomen van Oorlog gesloten wierdt, 't welk veroorzaakte, dat de Manschappen bij het Land gemplooijeert wierden; maar thans, en even voor de Rupture, was de Navigatie allersterkst, en obsorbeerde een groote menigte Zeevarenden, waar van men bij het sluiten van de Vaart niet velen heeft kunnen engageren bij het Land, om dat de meesten in Zee zijnde, genoegsaam te gelijk met de Publicatie van het Manifest, een prooi voor de roofzucht geworden, en in Engeland en elders opgebragt waren.* IV. *In de vorige Eeuw waren de Daggelden, die den gemenen Man met zijn Handwerk verdienen kon veel minder dan nu; de Populatie overal, behalven te Amsterdam sterker; en de Armoede generaler dan nu: dus viel het gemakkelijker om zulke Lieden tot 's Lands dienst te bepraten. — En zou men* (vraagt Z. H.) *hier niet mogen bijvoegen, dat de drift om voor*

ven, ten einde het werk der uitrusting te bespoedigen. Eene reize, die Z. H. wel op verzoek van de *Staten van Holland* ondernam, en aan welke men voor het *Publiek* wel geen ander oogmerk toekende, *dan eene Oculaire Inspectie van het Nieuwe Diep, om aldaar*, (volgens zeker Plan van de Heer L. BRANDLIGT) *eene nieuwe en veilige legplaats voor 's Lands Oorlogschepen te maaken*; doch die echter nog aanmerkelijk gewig-

„ *het Vaderland te vegten, in dien tijd dieper wortelen* „ *geschoten had, dan nu? Het was ten minsten eene ge-* „ *avereerde zaak, dat 'er thans onder het Zeevolk zeer* „ *weinig Inboorlingen te tellen waren.* En eindelijk V. „ *In de vorige Eeuw hadt de Republiek eene geformeerde* „ *Marine, die uitzigten gaf op Verbeteringen; Avance-* „ *menten, en Beloningen, daar dezelve sints dien tijd ge-* „ *noegzaam geheel vervallen zijnde, ook van tijd tot tijd,* „ *minder en minder Avancementen en Encouragementen* „ *aan de hand gaf, waardoor al meer en meer aanleiding* „ *was gegeven, om dat Metiër te verlaten, of in 't ge-* „ *heel niet te omhelsen. Welke laatste reflectie bijzonder* „ *van applikatie was, op Officieren en Onderofficieren,* „ *waarvan het gebrek, naar proportie nog groter en moei-* „ *jelijker te suppleeren was, dan dat van Matrozen en* „ *Soldaten* enz. — Vijf redenen, die voorzeker aan de Amsterdamsche Regeering niet onbekend konden zijn, die als zoo vele oorzaken van het aanhoudend gebrek moesten aangemerkt worden; en die dus het gehele Voorstel onnut en schadelijk maakten.

wichtiger bedoelingen hadt, namelijk, om in de EERSTE PLAATS, in eigen Perſoon den uitſlag te vernemen, *van zekere Confidentiele Kennisgeving van den Franſchen Gezant* DE LA VAUGIUON, *wegens het Leveren van eenige Engelſche Oorlogſchepen in Texel:* en in de TWEEDE PLAATS, *om het uitloopen der ingereedheid zijnde Schepen, ter oplichting van een Vijandelijk Convooij, dat uit de Wezer zoude lopen, te beſpoedigen.* Twee onderwerpen, welks overweging onze Lezeren een juist denkbeeld zal kunnen opleveren, van de voornaamſte werkzaamheden van den STADHOUDER geduurende zijn verblijf op de Rhede van *Texel*, waar omtrent in die dagen zoo vele hatelijkheden zijn verſpreid en geloofd geworden.

Wat het EERSTE betreft: onder de vertrouwelijke en argwaan verſpreidende berichten, welke in die dagen de onderwerpen van de Geſprekken van den dag uitmaakten, behoorde ook deze: dat den zoo ſtraks genoemden Gezant aan den *Penſionaris* VISSCHER, als eene zekere waarheid, verhaald had, „ *dat een zeker Engelschman die* MONTAGUE *geheten was, zich had aangeboden, om voor eene beloning van* 80,000 *Livres, bij de Levering der Schepen te betalen, niet minder dan* 10 *Britſche Fre-*

 gat-

„ *gatten van Oorlog, van 24 tot 36 ſtukken* „ *Kanon voerende, in hunne volle Equipagien,* „ *ſtuksgewijze in Texel te leveren.*" Hoe ongelooflijk en zelfs belagchelijk dit vertelzeltje aan elken doorzichtigen, op het horen van het zelve moest voorkomen, en verdiende aangemerkt te worden, als het bedrijf van een *Zot*, of van eenen *opzettelijken Bedrieger*, om langs dien weg 80,000 *Llvres* te bekomen, wanneer men dwaas genoeg zijn mogt om 'er het oor naar te lenen; zoo vondt het echter bij DE LA VAUGUION zoo veel geloof, dat hij het zelve als een zaak van het uiterſte gewicht, en in Secretesſe, zelfs met eenige omſtandigheden bekleed, aan de Heer VISSCHER openbaarde, die 'er ook in zoo verre geloof aan hechtte, dat Hij het aan den *Burgemeester* RENDORP mededeelde, welke ook niet verzuimde om het aan zijne overige Collegen te communiçeeren, het welk ten gevolge hadt, dat men eenparig het beſluit nam, om van het een en ander, zoo aan Z. H. als aan den *Raadpenſionaris van Holland* kennis te geven. Alhoewel de Prins 'er in den beginne geen geloof aan ſloeg, zoo oordeelde Hoogstdezelve op het voetſpoor van anderen, en wel bijzonder van den *Gezant* en den *Penſionaris*,

na-

naderhand, dat 'er niet alleen niets onmooglijks in het geval gelegen was, maar ook dat het waarschijnlijk was, vermits men eene opgave van de namen der Schepen en Bevelhebberen, en den inwendigen toestand derzelver bekomen had; en dat het derhalven noodzaaklijk ware, om door het bepalen van zekere Seinen, op het gezicht dier Schepen te doen, de nodige voorzorgen tegen een onverhoedsche overrompeling van de *Texelsche Rhede* te nemen. Een denkbeeld dat weldra nog meerder versterkt wierd en eenigen tijd bleef stand houden, vermits *Burgemeesteren van Amsterdam*, op het verzoek van den *Pensionaris* VISSCHER, eene Authorisatie verleenden op zeker voornaam Fransch Koopman binnen die Stad, zijnde de Heer FIZEAUX, tot het aangaan van een Akkoord met den bedrieger MONTAGUE, waar bij een *Dedit* of *Rouwkoop van* 3000 LIVRES voor de zekerheid der betaling, voor het eerst in *Texel* binnenkomend Schip, bepaald wierdt, en welk eerste Schip door hem werdt opgegeven *the Dorset*, en voerende 36 stukken, te zullen zijn. En of dit nog niet genoeg was, om aan de zaak alle mooglijke waarschijnlijkheid bij te zetten, zoo liet zich den gemelden FIZEAUX door Bur-

gemeesteren, ten minsten met hunne toestemming, belasten, om eenige Matrozen en Scheepsvolk, (quasie tot die Schepen behorende, en die in *Amsterdam* rondzworven,) gedurende eenige weken *ten koste van de Stad* van Levensonderhoud te voorzien: omstandigheden die bij zeer velen geen twijffel omtrent de aankomst der Schepen overlieten, zelfs bij Z. H. niet, gedurende zijn verblijf op de *Rhede van Texel*, doch met geen ander gevolg, dan dat 'er nimmer één éénige van dezelve kwam opdagen, en de gehele ontdekking van den *Franschen Gezant*, voor eene hersfenschim beschouwd moest worden. — Liep het aldus met die vertelling op een louter niets uit, het verging te dien tijde niet beter, met de verzekeringen die sommigen deden, aangaande de aanstaande verschijning eener Engelsche Transportvloot uit de *Wezer* voor den wal, welke naar hunne gedachten door 's Lands Oorlogschepen zoude kunnen onderschept worden, wanneer zij slechts in Zee liepen. En daar het een van de voornaamste redenen van Z. H. reize naar *Texel* opleverde, om dat uitlopen te bespoedigen en te effectueeren, zal het, uit hoofde van den noodlottigen uitslag die deze poging des Prinsen hadt, zijne nuttigheid

heb-

hebben, om nu in de TWEEDE PLAATS op te geven, wat aldaar door Hem is verricht geworden: niet zoo zeer, om des Vorsten gedrag te dien tijde gehouden, te verdedigen, maar wel voornamelijk, om daar uit te doen zien, dat zij, welke over des Prinfen Inäctiviteit en Zorgeloosheid, betrekkelijk het niet uitlopen van 's Lands Schepen de hevigfte klachten ophieven, juist die genen waren, die meer dan anderen door *Z. H.* in de gelegenheid gefteld waren geworden, om zich van de onwettigheid der door hun gedane befchuldigingen ten Zijnen laste volkomen te kunnen overtuigen. Een taak die wij dies te eerder verplicht gevonden hebben op ons te neemen, om dat wij van het gebeurde in *Texel* op dien tijd, bij den *Vervolger op Wagenaar* en andere Gefchied en Dagbladfchrijvers van dien tijd, niets anders gevonden hebben, dan eenige algemene en onware gezegden, die gene andere ftrekking hebben, dan om de Natie in den waan te brengen of te houden, dat die reize niets anders dan een louter plaifiertochtje, en eene onbeduidende en bedrieglijke vertoning was, niettegenftaande *Z. H.* aldaar zoozeer als ooit zich werkzaam betoonde, tot bevoor-

voordering van het heil des ongelukkigen Vaderlands (*).

(*) Dat wij niets meer dan de waarheid zeggen, zal best blijken, wanneer wij hier opgeven wat den *Eerstgenoemden Schrijver*, op gezach van de JAARBOEKSCHRIJVEREN en den REDACTEUR VAN DE POST VAN DEN NEDERRHIJN, aan zijne Lezeren opdischte, toen Hij in zijn III DEEL *Bladz.* 228-229. dus schreef. „ Te dien „ tijde (April 1781) begaf zich *Z. H.* naar *Texel*, om „ de daar gereedliggende Oorlogschepen te bezichti- „ gen, waar het grote Admiraliteits Jacht Hem ten „ verblijf verstrekte. — Het gerucht ging zeer alge- „ meen, na 's Prinsen terugkomst in den *Haage*, dat „ de Schepen in *Texel* bevel hadden, om met eenigen „ die uit de Maze zouden zeilen, zoo ras mogelijk „ uit te lopen, voornamlijk, om een Convooij van 30 „ Transportschepen op welken zich tusschen de 2 a „ 3000 Duitsche Troupen voor *America* bestemd, be- „ vonden, en slechts door 1 *Fregat*, en 2 *Sloepen* verzeld, „ uit de *Wezer* komende te onderscheppen. — Velen (zegt „ hij) haakte na dien schonen dag voor 't Gemene- „ best, doch men vernam welhaast met spijt, dat het „ bevel tot uitlopen den 29 *April* was ingetrokken. „ Dit was het, 't geen die van *Amsterdam*, hoogst- „ waarschijnlijk, *eene zekere bijzondere omstandigheid* „ *noemden*. — Hoe veel buit zou 'er te behalen ge- „ weest zijn (laat hij 'er op volgen) indien eenige „ Oorlogschepen en Fregatten, de toen ontledigde „ *Noordzee* ingestevend waren! Welk een schrik zou- „ den zij verwekt hebben op de Engelsche kust! Dan,

„ dit

Zoo als wij ſtraks reeds begonden te zeggen, gaf het Project van de Heer *Brandligt* wegens het maken van een veilige Legplaats voor 's Lands Oorlogſchepen in het *Nieuwe diep*, wel de eerſte aanleiding dat *Z. H.* door de *Staten van Holland* verzocht werdt, om zich met eenige Heren naar de *Helder* te begeven, ten einde dat belangrijk werk in eigen Perſoon te beſchouwen en te bevoorderen; doch uit het geene 'er vóór *Z. H.* vertrek derwaarts, en ſtaande Zijn verblijf in *Texel* gebeur-

„ dit geſchiedde niet! Men had beſloten *alleen verwerender wijze te Oorlogen*; om niet te zeggen, dat „ men zich vreze liet aanjagen, voor eene *Engelſche* „ *Vloot*, die alleen in de *Engelſche Nieuwspapieren*, en „ niet *op Zee* beſtondt."

Moet men na alles wat men heeft zien gebeuren, zich niet verbazen en bedroeven, wanneer men zulk een verhaal leest, en onpartijdig in vergelijking brengt, met het gene wij zoo aanſtonds in den Text, aangaande des Prinſen verrichtingen in *Texel* vermelden zullen? Daar uit zal toch middagklaar blijken, dat de Prins niet vertrok OM DE SCHEPEN TE BEZIEN: maar, OM DIE IN ZEE TE BRENGEN. En dat, wat het CONVOOIJ betreft, alles neêrkwam op een blindeling of opzettelijk overnemen van onzekere vertellingen, om 's Lands Rampen en Onheilen van dag tot dag te doen vermeerderen.

beurde, kon men duidelijk bespeuren, dat Z. H. voornamelijk bedoelde, om bij die gelegenheid het uitlopen des Esquaders te bevoorderen, en tevens aan Zijne hevigste bestrijderen bij de proef te doen zien, hoe onbillijk zij handelden, door niet alleen zelve de hooggaandste klachten over *Inäctiviteit* in de Staatsvergaderingen aan te heffen; maar ook onder hun oog bij aanhoudenheid gedoogden, dat zich *schuilhoudende Libelschrijveren* en *Oproerzaaijende Courantiers*, dag op dag de stoutheid begingen om Zijnen Hogen Persoon te schenden en te lasteren, en Hem als de oorzaak van 's Lands Rampen, op de onbeschaamdste wijze voor geheel de wereld ten toon te stellen. Want toen Z. H. het tijdstip zijner afreize naar *Texel* bepaald hadt, wenschte Hij niet alleen, *dat 'er zich eene van de Heren Burgemeesteren der Stad Amsterdam, op dien tijd aan de Helder zou bevinden, om bij het inspecteeren van het Nieuwe Diep, en het bepalen van de nieuwe Legplaats voor 's Lands Schepen tegenwoordig te zijn, ten einde het bijzonder belang van den Handel en de Zeevaardij der Stad Amsterdam te kunnen behartigen*; maar Hij verzocht zulks ook op de instantelijkste wijze aan den Heer

Bur-

Burgemeester Rendorp, als zijnde niet alleen bekend, voor een Man van meer dan gewone kunde en doorzicht in onderſcheidene vakken van Geleerdheid, maar ook bovendien, voor een *Regent*, wiens invloed op de zaken des algemenen en bijzonderen beſtuurs in die Stad, zoo binnen als buitenlandsch, ten vollen bekend was (*). Een keuze, die Rendorp zich ech-

(*) Men beſchuldige ons niet, dat wij ons hier eene laage vleijerij ten aanziene van den Heere Rendorp veroorloven, iets dat geheel niet ſtroken zou, met de min of meer berispende aanmerkingen, die wij in den loop dezer Geſchiedenis, over zijne varieerende *denk* en *handelwijze* verplicht waren te maken. Dan, dit neemt niet weg, dat wij dien Heer, altoos uit dat oogpunt beſchouwt hebben, als wij in den Text hebben opgegeven. Ervaren in zeer vele Vakken van Weetenſchappen, ſtrekte Hij ten vraagbaak in vele gevallen. En wat zijn beleid in de Staatkunde betreft, ook deze was zoo bekend en vermaard aan de voornaamſte Hoven van Europa, dat *Keizer* Jozephus, ten tijde van diens verblijf in de Republiek, bij voorkeur boven alle andere voorname Leden van Regering, zich alleen met Hem in vertrouwelijke geſprekken inliet, over de gewichtigſte belangen des Vaderlands. — Het was ook om even diezelfde rede, dat Hij door *H. H. Mog.* in 1778 verzocht werdt, tot het houden der Conferentien met Yorke, zoo als wij bevorens verhaald hebben. — Geen wonder derhalven dat

echter niet eerder liet welgevallen, dan na alvorens daarover de welmening van zijne overige Collegen ingewonnen te hebben, welken zich des ook geen partij ſtellende, met goedkeuring zagen, dat Hij zich op den 19 *April* op de reize naar de *Helder* begaf, en 'er den volgenden dag aankomende, reeds aldaar Z. H. aantrof, welke Hem niet alleen zijn genoegen daarover betuigde, maar ook oogenblikkelijk berichtte, dat den volgenden dag bepaald was, tot het houden van een Beſoigne over de zaak van het *Nieuwe Diep;* doch tevens hem heimelijk in het oor fluisterde, „ *Ik heb om 6 uren een Beſoigne belegd met de* „ *Heeren* HARTZINCK, REINST, ZOUTMAN, „ en KINSBERGEN, *en verlange dat Gij daar* „ *bij tegenwoordig zijt, dewijl in dat Be-* „ *ſoigne eene zaak van de hoogſte aangelegen-* „ *heid voor het Vaderland zal behandeld wor-* „ *den, en het mij bijzonder aangenaam zoude* „ *zijn, dat daarbij een Regerend Burge-* „ *mees-*

dat de keuze van Z. H. zich ook in dit geval tot zijnen Perſoon bepaalde, ſchoon de ondervinding geleerd heeft, dat de Præſentie van de Heer RENDORP in dat Beſoigne, geen betere gevolgen had dan zijne Onderhandelingen met YORKE in 1778.

„ *meester van Amsterdam present was, die*
„ *ten minste getuige zouden kunnen wezen, van*
„ *het gene aldaar verhandeld en besloten zal*
„ *worden.*" Geloven wij de Heer RENDORP op zijn woord, dan zou Hij getracht hebben, *zich van het bijwonen van dat Besoigne te excuseeren, om dat hij wist, dat 'er over het al of niet uitlopen van eenige Schepen, tot onderschepping van het Convooij uit de Wezer gezeild, en dus over Militaire onderwerpen gehandeld zoude worden* (*): maar zulks maakte ge-

(*) De Burgemeester heeft na zijnen dood, aan het Publiek te lezen gegeven, *dat Hij zich van het voldoen aan Z. H., verzoek trachtte te excuseeren, om dat Hij geen kennis van Militaire zaken hebbende, zijne tegenwoordigheid ongepast en nutteloos keurde.* — Maar hoe strookte dit weigeren met de Last die Hij van zijne Mede Ambtgenoten voor zijn vertrek ontfangen hadt, namelijk: *bij zijn verblijf aan de* HELDER *geene gelegenheid te laten voorbijgaan, om te zorgen, dat de gereed zijnde Schepen in zee kwamen, om het verwachte Transport te onderscheppen?* Daar nu Z. H. hem in staat stelde, om aan dien Last te kunnen voldoen, kwam zijne weigering zeer t' onpas. — Intusschen was het van de Prins zeer voorzichtig en verstandig gehandeld, *dat Hij* 's Mans *bedenking, wegens onkunde in het Militaire, opruimde*, door te zeggen: *dat Hij niet als* ADVISEREND *Lid, maar slechts als* TOEHOORDER *behoefde te paroisseeren,*

gene verandering in des Prinſen beſluit, en RENDORP verſcheen in het Beſoigne 't welk buiten hem, alleen uit de Heren *Vice-Admiralen* HARTZINCK en REIJNST; den *Schoutbijnacht* ZOUTMAN; en den *Capitein* VAN KINSBERGEN beſtondt. Laten wij, op het geleide van den Burgemeester, nu kortelijk bezien, wat aldaar in het bijzijn van *Z. H.* verhandeld en beſloten wierdt.

Daar de Admiraal HARTZINCK aan Z. H. eenige dagen bevorens had opgegeven, dat 'er 4 *Schepen* en 2 *Fregatten* Compleet in ſtaat waren om in Zee te gaan, en Hem tevens bericht had, de zekere afreize van het Vijandelijk Convooij, met opgave van desſelfs ſterkte en ſituatie; zoo was de *Eerſte Vraag*, die door de Vorst, als een point van Deliberatie werdt voorgeſteld, *of men dadelijk Sche-*

pen

ren, om getuige te zijn, van het geene 'er ten beste van het Vaderland beſloten zoude worden. Het is in de daad te bejammeren, dat de Heer RENDORP 10 Jaren liet verlopen, eer Hij zijn getuigenis, wegens het gene in dat Beſoigne verhandeld was, publiek maakte! Hoe zeer zou Hij, door dit in 1781 gedaan te hebben, de SCHOTSCHRIFTSCHRIJVERS niet hebben kunnen Logenſtraffen, over welker ſchenderijen, ook ten zijnen opzichte, Hij zich in later tijd zoo zeer beklaagde.

pen zou uitzenden? dan of men wagten zoude tot dat men 'er meerder bij elkander verzameld had? Hoe zeer het getal der Perfonen die hier Adviseeren moesten, zich tot niet meerder dan VIER bepaalde, dachten zij echter over het onderwerp zeer verschillend. „ EENIGEN
„ *waren volstrekt tegen het uitlopen: zij meenden dat de Schepen en het Volk in genen genoegsamen staat waren: dat de magt te gering was. Men kon gene verliezen wagen, om dat het niet geboet kon worden: men had geen genoegsame kundschap van het geen 'er op de Engelsche Kusten omging; welke Schepen de Engelschen in Zee hadden; en in welken staat het Transport uit de Wezer zich bevond.* ANDEREN, *ontkenden wel niet de waarheid en gegrondheid van het zoo evengemelde, maar oordeelden echter, dat men deze gelegenheid niet moest laten voorbijgaan. Zonder wagen was 'er in den Oorlog niets of weinig te doen. De Natie klaagde over Inäctiviteit, en verwachtte dat 'er iets zou ondernomen worden. Het was dus raadzamer iets te wagen, al kwam men wat te verliezen, dan binnen Gaats te blijven* enz." Met alle deze bedenkingen voldeedt men, na lang en amicaal alles overwo-

gen te hebben, intusschen aan de vraag van Z. H. niet, die zich zorgvuldig onthieldt om zich in dat Gesprek te mengen, maar niet verzuimde om elks Advizen en Gronden op het papier te stellen, en elks gedachten, zoo voor als tegen, te overwegen. Waar na Hij het woord opvatte, en de verschillende gevoelens derwijze met elkander vereenigde, dat op het einde, met eenparigheid besloten wierdt: „ *dat de* „ *Admiraal* ZOUTMAN *na den* 26 *April* (dus „ 6 dagen na het Besoigne) *zou uitzeilen*, „ *met de Schepen de* ADMIRAAL GENERAAL, „ *de* ADMIRAAL DE RUITER, *de* ERFPRINS, „ *de* BATAVIER, *de* ARGO, *en de* VENUS," (zijnde dit de zes bodems, die volgens het bericht van HARTZINCK Compleet in gereedheid waren) „ voorts, *de* MEDEMBLIK, *de* AMPHI- „ TRITE, en *de* AJAX, dus in het geheel 9 „ Bodems: met verdere bepaling: dat ZOUT- „ MAN zorg moest dragen door gene Vijande- „ lijke magt overvallen of van *Texel* afgesne- „ den te worden. Dat zoo hij van het een „ en ander zeker was, Hij zich als dan zou „ kunnen verwijderen, Noordwaards aan zijn „ Cours richtende, om dies te eerder het „ Convoij uit de *Wezer* te kunnen onder- „ scheppen. Vervolgens werd goedgevonden,

„ dat

„ dat men de Manschappen laatst in werving „ gekomen, doch nog niet genoeg in getal, „ om met de Schepen waarop zij geplaatst „ waren in Zee te gaan, zou overbrengen „ op de Bodems tot de Expeditie bestemd, „ om op dezelve de ontbrekende aan te vul- „ len, terwijl Z. H. aannam, om dat getal „ te Suppleren met 2 of 300 Militairen be- „ stemd na de *West-Indiën*, welken reeds in „ *Texel* naar gelegenheid om uit te zeilen „ wachtende *waren*." Dit alzoo besloten zijnde, stelde Z. H. een TWEEDE VRAAG voor, namelijk: „ *Of 'er ook mogelijkheid zijn zoude, om „ met de uitgezeilde Schepen, eenige Attacque „ of Expeditie te ondernemen op de Vijandelijke Kust, of in derzelver Havens?*" Dit toch, was de wensch van vele *Journalisten Libelschrijvers* en anderen, die zulks zeer noodzaaklijk en mogelijk keurden. Dan, „ *daar „ de Vier aanwezende Vloot en Scheepbevel- „ hebberen eenparig van Oordeel waren, dat „ zulk eene onderneming met de voorhanden „ zijnde magt onmooglijk was uittevoeren, „ zoo viel het besluit, om zich voor als nog „ voornaamlijk te bepalen, tot het beschermen „ van de Vaart en Handel op de Oostzee.*"

Zie daar, het gene 'er in dat *Besoigne*, in bij-

 zijn

zijn van een *Regeerend Burgemeester der Stad Amsterdam*, wegens het uitlopen en het emplooi van de in gereedheid zijnde Schepen op aandrang van Z. H. besloten wierdt. Het lijdt bij ons geen bedenking om als zeker te stellen, dat RENDORP, alschoon maar als *Toehoorder* paroisseerende, Hij echter in alles toestemde, en de genomene maatregulen, als de besten goedkeurde, want in een Contrarie geval was het zijn zaak geweest, zijne bedenkingen optegeven. Trouwens, dat Hij met het geresolveerde even zoo goed als Z. H. wel te vreden was, bleek duidelijk na zijn vertrek uit *Texel* des Maandags morgens, doende des *dingsdags*, toen de Prins mede uit *Texel* vertrok, van alles Rapport aan zijne Collegen, en vertrok toen naar zijn buiten goed *Marquette*, (volgens zijn verhaal) in de zekere verwachting zijnde, dat de Schepen op den 26 zouden uitlopen, en vermits de wind op dien dag OOST was, dronk hij zelfs te dien dage met eenen zijner Vrienden, op dat Lusthuis een glaasje op derzelver goede en voorspoedige reize, niet vermoedende, dat deselve, uithoofde van nader opgekomene bedenkingen aan de zijde der Bevelhebberen, en strijdig met het genomene besluit, geen voortgang zoude hebben, zoo als echter

ter

ter gebeurde, en het welk ons nu te verhalen ſtaat (*).

Zoo

(*) Daar wij aan het alſints naauwkeurig verſlag des Burgemeesters volledig geloof geven, dewijl het nimmer door een der aanwezig geweest zijnde Heren is tegen geſproken, en ook bovendien in vele opzichten overeenſtemd, met het geen Z. H., in het vervolg deswegens aan de Natie heeft publiek gemaakt, kunnen wij niet nalaten aan te merken, dat het, met dat alles, naar veler gedachten ware te wenſchen geweest, dat Hij meer bepaaldelijk had opgegeven, wie in dat Beſoigne, die SOMMIGEN en ANDEREN van de Vier Vlootvoogden waren, die over des Prinſen *Eerſte Vraagpunt* zoo verſchillend dachten. De rede waarom zij dit wenschten, is onzes inziens zoo belangrijk, dat wij dezelve hier volgaarne onder het oog van onze Lezeren brengen. Zij is deze. – Uit de woorden SOMMIGEN en ANDEREN, in het verhaal des Burgemeesters ſlechts van VIER PERSONEN gebezigd, moet men beſluiten, dat 'er 2 VÓÓR, en 2 TEGEN het uitlopen geſtemd, en dat dus de ſtemmen geſtoken hebben: en verders, dat het beſluit tot uitlopen alleen aan des Vorsten Advis is toe te ſchrijven. Dit in de daad het geval geweest zijnde, rijst hier natuurlijker wijze de vraag bij de zodanigen, *Wie hebben* TEGEN HET UITLOPEN *geadviſeerd?* En dan antwoorden wij: niet de Heeren HARTZINCK en KINSBERGEN, zoo als in die dagen, tot benadeling van de Eer en het Character dier beiden Heren, door zeer vele Lasteraars is verteld geworden, en dat aan beiden zoo veel onaangenaamheden

Zoo als wij zoo even reeds begonden te zeggen, was niet alleen de Heer RENDORP, maar ook Z. H. na het aflopen van het *Besoigne* en den *groten Krijgsraad* in *Texel*, (waar in het uitlopen der Schepen op den 26 *April* ſtellig bepaald geworden was), naar *Amſterdam* en den *Hage* vertrokken, of 'er deden zich zodanige zwarigheden en beletſelen op, waardoor zelfs de Scheepsbevelhebberen, die vóór het uitlopen der Schepen geſtemd hadden, zich verplicht vonden, om aan Z. H. te

den berokkend heeft. Vraagd men: waarom wij ten dezen aanziene dus ſtellig ſpreken? De rede is deze: Om dat wij bij het inzien der Notulen van den groten Scheepskrijgsraad, die op den 21 *April*, (en dus *daags na het houden van het Beſoigne*) in bijzijn van Z. H. *in Texel* gehouden is, bevonden hebben, *dat* HARTZINCK *en* KINSBERGEN, *beiden* VÓÓR *het uitlopen der Schepen geſtemd hebben.* Iets, dat door hun niet zou geſchied zijn, zoo als de lasterzucht hun op de onbeſchaamdſte wijze geeft nagegeven, toen het bepaalde uitlopen des Esquaders op den 26 *April* geen voortgang hadt, maar eenige dagen later geſchiedde. Eene lastertaal, die ten opzichte van *de Heer* VAN KINSBERGEN nog ſtand hield, zelfs na dat Hij op den 5 *Augustij*, de eer des Vaderlands zoo uitmuntend op de *Doggersbank* verdedigd en bevoorderd hadt.

te Communiçeeren, dat zij aan het genomen besluit om uit te lopen, voor als nog niet konden voldoen, en ziedaar, de opgevatte hoop van *Z. H.* ten eenenmaale verijdeld, en tevens eene nieuwe gelegenheid geboren, om het gemor en geklag over Werkeloosheid, Plichtverzuim, Opzettelijk in de hand werken van den Vijand, ja zelfs van een gepleegd Verraad, van alle kanten te doen opheffen, zoo als dan ook wel ras het geval was, toen de Bevelhebberen van de in gereedheid schijnende Schepen, den bepaalden Zeildag passeren lieten, en inmiddels in *Texel* liggen bleven, tot geen geringe verbazing van den STADHOUDER, die op het vernemen van het besluit des *Viçe Admiraals*, om met het Esquader niet uit te lopen, aan RENDORP schreef, „ *had ik kunnen vermoeden dat de wind zoo* „ *spoedig zou veranderd zijn, ik zou niet zoo* „ *spoedig naar den Hage vertrokken, maar* „ *in het Nieuwe Diep gebleven zijn, en de* „ *Schepen zouden in mijne præsentie vertrok-* „ *ken zijn.*" En daar het kwaad gerucht, onder andere leugenachtige verdichtselen, alomme verspreidde, *dat het niet uitlopen des Esquaders veroorzaakt was, door eenen hatelijken twist tusschen de Bevelhebberen, over den*

 Rang

Rang die elk hunner bekleden moest, zoo voegde de Prins tot logenstraffing van dat uitstrooisel, daarbij: „ *Het is niet de quæstie over den* „ *Rang die het uitzeilen vertraagd heeft*, „ *maar eene Scrupule van den Schout bij* „ *Nacht* (Zoutman), *en ook van sommige* „ *Capiteinen, dat zij te veel geexponeerd zou-* „ *den zijn, en waaraan de Vice Admiraal* „ (Hartzinck) *heeft gemeend in zoo verre te* „ *moeten defereeren, dat Hij nadere orders* „ *gevraagd heeft. Thans hoop ik*, (voegde „ Z. H. ten slotte 'er bij) *dat zulks is gere-* „ *dresseerd.*"

Het bleek echter weldra, dat die hoope ijdel was, want toen Z. H., na alvorens, ter meerdere openligging van zijne ware bedoelingen en zucht voor het algemeene nut, de Consideratien en Advisen over het al of *niet* dadelijk in Zee gaan der Schepen, van den *Raadpensionaris* van Bleiswijk en den *Luitenant Admiraal* van Wassenaar ingewonnen te hebben, de order naar *Texel* gezonden had, tot het houden van eenen algemeenen Krijgsraad door alle de Capiteinen van de Expeditie Schepen, met verderen last, dat aan Hem de Advizen van alle de Leden, en het eindelijk besluit des Raads moesten toegezonden worden, zoo bleek bij de

de uitkomst, dat 6 Leden het uitlopen volstrekt ongeraden keurden, terwijl de drie overigen, zijnde HARTZINCK, KINSBERGEN en RECHTEREN, zich daar wel vóór verklaarden; doch echter met bepaling, dat men met het Esquader zich niet verre van de kust verwijderen, maar bij provisie, slechts in de *Noordzee*, voor en boven *Texel* kruisfende blijven moest. Eene manœuvre, die men in de toenmalige omstandigheden, *deels*, om de incompleetheid van sommige Bodems; *deels* om de onzekerheid aangaande het Vijandelijk Convooij en de sterkte van hunne Vloot, oneindig verkiesselijker keurde, dan om zich verre van de Vaderlandsche kusten te verwijderen, of den Vijand op zijn eigen grond te gaan bestoken, zoo als sommigen begeerden, niet bedenkende, dat men daardoor de pas ontluikende Zeemagt te roekeloos aan gevaar zou bloot stellen: waarom dit ook de approbatie wegdroeg, niet alleen van *Z. H.*, maar ook van de Heeren VAN BLEISWIJK en VAN WASSENAAR, en gevolgd werdt van eene Aanschrijving van *Z. H.* aan den *Vice Admiraal* HARTZINCK, houdende bericht, „ *dat aan het zenden der Schepen naar de* „ *Wezer behoorde te worden gerenuntieert,* „ *tot dat men zeker weeten kon, hoe sterk het* „ *Es-*

„ *Esquader der Engelschen, onder bevel van*
„ *den Commodore* STEWART *gesteld, en voor*
„ *de Noordzee bestemd, zich bevindende was.*
„ *Dan, daar het echter met dat alles wensche-*
„ *lijk was, dat 's Lands Schepen uitliepen, al*
„ *was het maar om te recognosçeeren, en te*
„ *toonen dat men zich niet als geblokkeerd*
„ *considereerde, zoo moest Hij zoo veel Sche-*
„ *pen als mogelijk was uitzenden, het zij dan*
„ *onder zijn eigen onmiddelijk bevel, of onder*
„ *dat van een der andere Bevelhebberen.*
„ Voorts, *dat Hij een Kotter of ander ligt Vaar-*
„ *tuig gedurig op kundschap moest laten af en*
„ *aan zeilen, om de Vijanden te ontdekken, en*
„ *'s Lands Scheepsbevelhebberen van alles te on-*
„ *derrichten, ten einde hun gelegenheid te geven,*
„ *om het Vijandelijk Convooij te onderschep-*
„ *pen en op te brengen, of in geval van eene*
„ *gedeçideerde overmagt des Vijands, zich in*
„ *tijds binnen 's Lands Havens te bergen."* Eene
aanschrijving, welk ten gevolge hadt, dat den
Admiraal HARTZINCK, (die in *Texel* leggen
bleef) aan den Capitein VAN KINSBERGEN de
order gaf, om met het Schip de *Batavier*;
de Fregatten de *Argo*, de *Amphitrite*, de
Eensgezindheid, en de *Venus*; en de Kotter de
Ajax in Zee te lopen, ten einde gedurende

8 of 14 dagen in de Noordzee te kruisſen, zonder zich al te zeer van *Texel* te verwijderen, en zoo zich eene goede gelegenheid aanboodt, om den Vijand met Succes eenige afbreuk te doen, als dan daarin naar Eed en Plicht te handelen: doch zoo hij oordeelde voor 's Vijands overmagt niet beſtand te zijn, als dan zijne retraite naar de *Rede van Texel* te nemen. Eene order waaraan KINSBERGEN op den 9de *Meij* voldeedt, toen Hij met de genoemde Schepen buiten Gaats geraakte, en pas in Zee zijnde aan den *Admiraal* bericht deedt toekomen, dat het Convooij nog in de *Wezer* lag; dat zijne magt inmiddels verſterkt was, met de aankomst van het Zeeuwſche Fregat *Walcheren*, Capitein BOURIÇIUS; doch dat hij met dat alles, zijne onderhebbende Magt te gering en te ongereed oordeelde, om 'er buiten order, iets van gewicht mede te wagen, te meer, daar gene van die Schepen bevorens in Zee geweest waren, weshalven hij alleen kruisſende blijven, en intusſchen een wakend oog op alle de bewegingen van den Vijand, en bijzonder op het Convooij uit de *Wezer* houden zoude. Vijf dagen verliepen 'er dat KINSBERGEN, noch de Vloot onder STEWART, noch het Convooij uit de WEZER

in

zijn Vaarwater vernam, en geen wonder, want STEWART kwam niet opdagen; en wat het Convooij betrof, volgens nader ingewonnene berichten, was hetzelve benoorden *Hitland* omgezeilt: eene passagie, op welke hij hetzelve niet nazetten kon, vermits zijnen last inhieldt, om zich met zijne geringe Magt niet in de nabijheid der Vijandelijke kust te begeven. Alles wat hem in dien tijd ontmoete, was het gezicht van 2 Vijandelijke Fregatten en Kotters, op welke hij aanstonds jacht maakte, maar dewijl zij direct hunne Ankers kapten en het op een vluchten stelden, kon hij dezelve niet overmeesteren.

Intusschen bleef men, ondanks de zoo evengenoemde ingekomene berichten aangaande den Vijand en het Convooij, als nog in de hoop verkeren, dat beiden, of ten minsten ééne van beiden, in de nabijheid der kust spoedig zouden opdagen: en daar KINSBERGEN aangaande de zwakheid van zijne onderhebbende Macht, bericht ingezonden hadt, oordeelde Z. H. noodzaaklijk, dat HARTZINCK zoo spoedig mogelijk, met de in *Texel* nog overgeblevene Bodems, insgelijks naar Zee lopen, en zich met KINSBERGEN vereenigen zou, aan welke order op den 14 *Meij* ook door gezegden *Admiraal* vol-

voldaan werdt, daar Hij op dien dag met de Schepen de *Admiraal Generaal*; de *Erf-prins*, en de *Zephyr*; en het Snaauwschip de *Zeebaars* buiten Gaats geraakte, en zich wel dra met KINSBERGEN Conjungeerde, waardoor het gehele Esquader nu tot 4 *Linieschepen*, 4 *Fregatten*, 1 *Kotter*, en 1 *Snauw*, dus in alles 10 Bodems, gebragt was. Eene Magt, die zeker onbeduidend zou geweest zijn tegen eene Vijandelijke Vloot, doch die buiten allen twijffel toereikend zoude zijn geweest om het Vijandelijk Convooij te overweldigen, wanneer het zich in het Vaarwater vertoond hadt: dan, daar *de Eerste* niet opdaagde, en *het Laatste* (zoo als wij zoo aanstonds gezegd hebben) eenen geheel anderen Cours nam dan men verzekerd hadt, zoo oordeelde den *Admiraal* HARTZINCK en de verdere Bevelhebberen, na 10 dagen achter een in de *Noordzee* gekruist te hebben, om met het Esquader naar de *Rhede van Texel* te stevenen, alwaar het op den 24 *Meij* aankwam, zonder in de gelegenheid te zijn gesteld geweest, om aan den Vijand eenige afbreuk te kunnen doen: eene terugkomst, die twee noodlottige gevolgen, ter vermeerdering van de Tweedracht in den Lande hadt, welke wij, alvorens van dit gedeelte

der

der Geschiedenis af te stappen, als nu vermelden moeten, om dat dezelve, (ondanks de onvermoeide pogingen des ERFSTADHOUDERS, tot het wegnemen van den hevigen argwaan door velen tegen Hem opgevat,) door zijne Vijanden zijn misbruikt geworden, om Hem hoe langs hoe meer, tot bereiking van hun geheim oogmerk, bij de Natie in den haat te brengen. Vraagd men: waarin die gevolgen bestonden? Wel aan, wij zullen dezelve kortelijk opgeven.

En dan diend ten aanziene van de EERSTE geweten te worden: dat daar *Z.* H. en andere voorname Leden des Bestuurs in de zekere verwachting waren, dat 'er zich in de nabijheid der Vaderlandsche Kusten, eene gelegenheid zou opdoen om den *Britten* eene gevoelige neep toe te brengen, zij ook niets vuriger begeerden, dan dat zulks ten uitvoer gebragt konde worden. Had het uitlopen der beiden Smaldeelen, eerst onder KINSBERGEN, en daarna onder HARTZINCK, te midden en onder al het morren en klagen over de *Inactiviteit*, ten gevolge gehadt, dat sommige eerste Toongevers de Natie begonden te verzekeren, dat het in Zee zijnde Esquader wel dra tot eene formidabele Vloot zou gebragt worden, en

en dat men als dan de oude dagen van DE RUITER en TROMP, in het bestoken van den Vijand zou herboren zien; zoo oordeelde *Z. H.* dat 'er niets verzuimd moest worden, om zoo spoedig mogelijk ware, het uitgelopen Esquader al verder te versterken, door het dadelijk in gereedheid brengen en doen uitlopen, van eenige nog in *Texel* liggende Schepen: en van hier, dat *Z. H.* eenige dagen na het uitlopen van HARTZINCK met het twede smaldeel, order stelde dat *den Schout bij Nacht* ZOUTMAN, zich met eenige inmiddels in gereedheid gebragte Schepen bij het Esquader onder HARTZINCK vervoegen zoude: eene order waaraan ZOUTMAN in weinig dagen derwijze spoedig toonde te willen voldoen, dat hij reeds op den zoo evengemelden 24 *Meij* aanstalte maakte, om met eenige Schepen in Zee te steken, doch in welk voornemen hij verijdeld werdt, door het weder binnenvallen van de Schepen waarmede HARTZINCK gedurende 10 dagen op den Vijand gekruist hadt, waardoor ZOUTMAN, ondanks de verspreidde berichten van het tegendeel, zijnen voorgenomen tocht staakte, en binnen *Gaats van Texel* bleef: en ziedaar de rede, dat zoo dra zulks bekend wierdt, het niet uitlopen van ZOUTMAN als een sprekend

bewijs van Verraad, en des STADHOUDERS zogenaamde verkeerde Directie, ten einde de Engelschen in de hand te werken, werdt uitgekreten, bijzonder door hun, die aangaande het vertrek van dit derde Smaldeel zich de grootste denkbeelden gevormd hadden. Hoe zeer het bij alle onpartijdigen geen stoffe tot verwondering opleverde, dat de Engelsche dagbladschrijvers van het in- en uitlopen der Schepen hier te Lande, veel uitvoeriger berichten in hunne bladen plaatsten, dan men in onze binnenlandsche dagbladen aantrof; en dat sommigen bij gelegenheid van het uitlopen van het zwak Esquader, de mogelijkheid beweerd hadden, dat het welligt spoedig wederom zou binnenvallen, gemerkt het niet bestand was tegen eene formidabele Vloot; het ontbrak echter niet aan Lieden, die zulks aanmerkten als een onbetwistbaar bewijs van eene strafwaardige verstandhouding, van eenige voorname Scheepsbevelhebberen en Leden des Bewinds met de *Engelschen*, aan welkers hoofd zij zonder eenig menagement den STADHOUDER plaatsten (*). Een gedrag door het welk (naar ons

(*) Dat wij hier niets dan de waarheid zeggen, blijkt duidelijk, uit het geen aangaande dit geval, door den

ons inzien) een TWEEDE nadelig gevolg, opzichtlijk de terugkomst van 's Lands Esquader, voor het zoo jammerlijk verdeelde Vaderland veroorzaakt werdt. Vraagd men, wat wij dus sprekende op het oog hebben? Wij antwoorden, de zoo veel geruchtsgemaakt hebbende Voor-

den Schrijver van de SCHETS VAN EEN GROOT TAFEREEL, voor het oog der zonne aan Z. H. is toegeduwd geworden, toen Hoogstdezelve zich nog aan het Roer van den Staat bevindende was, op deze wijze tegen dien Vorst sprekende: „ *'Er is* DOORL. VORST! *geen* „ *buitenlands Admiraal, den geheelen omslag lezende,* „ *van alle de slecht beraamde en ongepaste Maatregulen, van nutteloose omstandigheden, van die kinderachtige of voorgewendde bekommeringen, welken hij die* „ EENE *gelegenheid hebben plaats gegrepen, welke niet* „ *eerder meent zijn oog te slaan op de vertelling van* „ *een lachverwekkend Toneelspel, dan op het verslag van* „ *het bewind en gebruik eener Zeemagt, bestemd om de* „ *eer der Natie te verdedigen, en derzelver Vijanden te* „ *bevechten, wanneer zich daartoe gelegenheid opdeedt.*" Eene snerpende taal, hier alleen ingericht tegen Z. H. doch die mede niet min toepasselijk, was op de *Heer* VAN BLEISWIJK en anderen, die daar over door Z. H. waren geconsuleerd geworden, en alschoon zij op dien tijd het verrichtte hadden goedgekeurt, echter als voorbeelden van echt Patriotisme, door dien Schrijver en zijns gelijken tot de wolken werden opgeheven.

Voorftellen van de *Gedeputeerden der Stad Amſterdam*, ter *Vergadering van Holland* in die dagen gedaan, almede eene regtſtreekſche ſtrekking hebbende, om den STADHOUDER langs hoe meer tot het voorwerp van den haat te ſtellen, de Twisten en Oneenigheden tot het hoogſte toppunt op te voeren, en intusſchen de grootſte belemmeringen aan het aanvangelijk verbeteren van de *Marine* toe te brengen. Laten wij eenige oogenblikken beſteden, om dit een en ander aan onze Lezeren bij de ſtukken te doen blijken.

Was 'er in de gehele Republiek een ſtedelijk Bewind aanwezig, dat eene uitmuntende gelegenheid hadt, om aangaande de ware oorzaken van den voorlang aanwezig geweest zijnden deerlijk vervallen toeſtand der Marine; en tevens van de moeïjelijkheden waarmede Z. H. ten aanziene van desſelfs herſtel te worſtelen hadt, grondig onderricht te worden, het was buiten alle bedenking dat van de *Stad Amſterdam*, daar desſelfs Leden, als 't ware, binnen de muren hunner Stad alles van nabij beſchouwen konden, en bovendien, door de Prins bij voorkeur van alle andere Stedelijke Regeringscollegien vereerd was geworden, toen Hij begeerde, dat ééne van hare voor-

naam-

naamste Leden zich in *Texel* zoude sisteeren, ten einde ooggetuigen van Zijne pogingen ten nutte van het zuchtend Vaderland te zijn: en evenwel (hoe vreemd zulks ook schijnen moge) het was even dat zelfde Stedelijk Bewind, (ten minsten desselfs meerderheid) die op het denkbeeld viel, om door de Afgevaardigden ter *Staatsvergadering van Holland* op den 18 *Meij* een voorstel over het aanhoudend werkeloos gedrag ten opzichte van *Engeland* te doen, waarbij zij, na vooraf hunne verbazing over de ongereedheid der Scheepsbevelhebberen om in Zee te gaan, ten breedsten uitgemeten te hebben, aan hunne Gedeputeerden in last gaven, om te insteeren: „ dat men „ overging tot een naauwkeurig onderzoek „ wegens de aanhoudende werkeloosheid. Dat „ zij zich opening lieten geven en verslag doen „ van den Staat van verdediging van het Land, „ waartoe de bevelen reeds voorlange waren „ uitgevaardigd. Dat 'er nagespeurd werde, de „ oorzaak van de verregaande Traag- en- Slaphartigheid, waarmede de Defensie tegen eenen geduchten Vijand werdt behandeld; en omtezien „ naar de middelen, die in het werk zouden „ kunnen en behoren gesteld te worden, om „ die kwalen te doen ophouden en uit den

„ weg te ruimen. Dat zij, ten einde zich
„ voor alle verantwoording en verwijt van de
„ Ingezetenen, (die reeds zoo vele en zware
„ Lasten aan den Lande hadden opgebragt)
„ vrij te ſtellen, op het bovengemelde onder-
„ zoek ten kragtigſten moesten aandringen,
„ en vervolgens voorſlaan: dat de zaaken door
„ Holland, bij H. H. Mog. daar heenen ge-
„ wend wierden, dat aan het Hof van Vrank-
„ rijk zou verzocht worden, met dezen Staat
„ in overleg te treden, nopens de wijze op
„ welke dezelve geduurende dit Zomerſaiſoen,
„ met mededeling van wederzijdſche Plannen
„ van krijgsverrigtingen zouden kunnen en be-
„ horen te handelen. — Dat 'er niets moest
„ verzuimd worden, om aan de Noordſche
„ Hoven van 's Lands toeſtand kennis te ge-
„ ven, en bij hun aantedringen, om aan de
„ Republiek eenige Schepen over te doen, en
„ den beloofden bijſtand dadelijk te verlenen,"
met verdere verklaring, „ dat zij van begrip
„ waren, dat ſchoon den Staat onverhoopte-
„ lijk, en tegen alle verwachting al eens op
„ zich zelve gelaten wierd, dezelve nog vele
„ en genoegſaame redmiddelen in zich hadt,
„ zoo, dat men de eigen zelfsverdediging
„ niet als hopeloos moest aanzien. — Het was
„ wel

„ wel waar, dat den onverwagten Oorlog „ schrik en verslagenheid aangebragt hadt, doch „ het was niet minder waar, dat de Rijkdom „ en het Vermogen der Natie, door het genot „ van den Vrede zoo merkelijk toegenomen, „ de Hoge Regering in staat stelde, om de „ zaken, tegen eenen door Oorlog afgematten „ Vijand, langen tijd dragende te houden, en „ zodanige maatregelen te beramen, dat dezel„ ve tot het vernieuwen van eenen eerlijken „ en voordeeligen Vrede zoude gedwongen wor„ den." — Om nu de besluiten tot dat wenschelijk einde dienende, eene spoedige uitwerking te doen hebben, en om de Deliberatien daartoe met behoorlijke Secretesse te doen behandelen, zoo moesten zij alverder uit naam van hunne Committenten voorstellen, dat dezen van Oordeel waren: „ dat 'er onverwijld eeni„ ge Leden van Regering, uit de onderscheide„ ne Gewesten gekozen, door de Staten moes„ ten worden geauthoriseert, om geduurende „ dezen Oorlog, met *Z. H.* den Here Erf„ stadhouder de nodige Besoignes te hou„ den, tot het uitdenken, bepalen, en te werk„ stellen, van alle zodanige middelen als meest „ gepast waren, om onder den Zegen van God „ het vervallene te herstellen, den Smaad en

„ de Schande waarmede den Staat buiten
„ 's Lands overladen was uit te wisschen, en
„ door eene dappere verdediging het Vader-
„ land bij de Vrijheid te bewaren enz."

„ Regttijdige, Mannelijke, Welberadene,
„ en wijze Voorslag, die den Engelschgezin-
„ den als een Schorre Donderslag in de Ooren
„ klonk," zegt den VERVOLGER *op* WAGENAAR, daar bij voegende: „ dat het Voorstel
„ tot het doen van onderzoek, stoffe tot kwaad-
„ sprekenheid en spotternij bij hen te wege-
„ bragt; dat het vereenigd te werk gaan met
„ Vrankrijk, door hen gewraakt, en het toe-
„ voegen van eenen Geheimen Raad aan Z.
„ H., als eene verkragting van zijn Gezach be-
„ groet werdt." Met dat alles, hoe zeer dien voorslag bij alle kundigen en weldenkenden in den Lande, als zodanig beschouwd en beoordeeld werdt, zoo geschiede dat niet (zoo als hij verteld) *uit hoofde van eene Strafbare Engelschgezindheid;* maar om dat de zodanigen dien voorslag hielden *voor Onnut* en *Schadelijk; voor de eerste Openbare stap tot ondermijning van de Constitutie, en van des Stadhouders gezach; en tevens als een middel, om de Twisten, en Verdeeldheden nog heviger en algemener te doen worden.* — VOOR ON-

Onnut: om dat het bij de Voorſtellers eene bekende zaak was, dat den weêrlozen toeſtand van de *Marine*, niet was toe te ſchrijven aan Z. H., maar *eensdeels*, aan hunne eigene vorige weigeringen, in de door Z. H. herhaalde voorſtellen tot Aanbouw en Equipagien van Schepen: en *anderdeels*, door het ſteeds blijvend gebrek aan Zeevolk. — Onnut: om dat het op den 18 *Meij* 1781 niet onbekend was, dat 'er van de *Noordſche Mogendheden*, en het gehele *Rusſisch Plan* niets te verwachten was. — Onnut: om dat zij meer dan anderen berekenen konden, dat men met de gereedzijnde Schepen, op dat oogenblik niets van belang tegen den overmagtigen *Brit* kon uitvoeren, en 'er veel tijds nodig was om nieuwe Schepen te bouwen. Zij hielden dien ſtap ook voor Schadelijk, ten aanziene van het blijven ſteunen op vreemde Hulp, vermits dit niet alleen ſtrekken kon, om de ijver tot het daarſtellen van *eigene Verdedigingsmiddelen* te verſlaauwen; maar ook, om dat men zich bij het nemen van Meſures met machtiger Mogendheden, daardoor afhangelijk maakte, aan de Inzichten en Maatregulen die dezelve noodzaaklijk keurden, ter bevoordering van hunne eigene belangen, waardoor men zich aan ban-

den lag, die voor de algemene belangen van het Vaderland 't eenigen tijde zeer nadelig konden zijn, zoo als de ervaring naderhand geleerd heeft. Zij hielden dit Eindelijk, *voor eene eerste Openbare stap tot ondermijning van de Constitutie en het gezach des* STADHOUDERS, om dat de Constitutie van genen *Agterraad tot bestuuring van den* STADHOUDER gewaagde; maar wel, *dat zoo wanneer 'er verschillen tusschen de Provincien ontstonden*, *de* STADHOUDER *de Persoon was*, *aan wiens beslissing en uitspraak die verschillen moesten werden opgedragen;* en dus besloten zij, dat zoo wanneer 'er aan dat Amsterdamsche Voorstel gehoor verleend wierdt, zodanig een besluit tot niets anders strekken kon, dan tot vermeerdering van de hooggaande Verdeeldheid, die zich alomme, en onder alle standen langs hoe duidelijker begon te vertoonen. Aan deze gedachten kan men ook veilig de rede toekennen, dat toen 'er over dat Amsterdamsche voorstel geraadpleegt wierd, gene andere Leden van *Holland*, dan die van *Dordrecht* en *Haarlem*, zich voor hetzelve verklaarde, en dat de overige 16 Stemmende Leden deswegens het stilzwijgen in acht namen, waardoor het Voorstel wel onuitgevoerd bleef, maar dat des niettemin

het

het morren over *Inäctiviteit*, en tevens de haat tegen den STADHOUDER langs hoe algemener en fellier werdt.

Trouwens, dat kon niet wel anders, dewijl zulk een ſtap, gedaan door den Raad van de voornaamſte Stad des Vaderlands, het reeds misnoegde gedeelte der Natie in hunne denkbeelden, dat 's Lands onheilen voornamelijk aan de Directie van den STADHOUDER, en het grootſte gedeelte der Regenten waren toe te ſchrijven; en dat, zoo wanneer men de banden van Vriendſchap met *Vrankrijk* derwijze nader aanhaalde, dat men in alles met dat Rijk en overeenkomſtig desſelfs belangen gemeenſchappelijk handelde, als dan het geluk der Republiek op de onwrikbaarſte gronden zou gevestigd zijn, verſterkte. Denkbeelden, vierkant ſtrijdig met die van het nog grooter gedeelte der Ingezetenen, dat van oordeel was, dat een *Scrupuleus onderzoek naar de Oorzaak van 's Lands weêrlozen toeſtand onnodig was*, dewijl de oorzaken algemeen bekend waren: dat het voorſtel, *om eenige Raadslieden aan Z. H. toe te voegen*, INCONSTITUTIONEEL *was*; en veel eerder geſchikt, om de Verwarringen te vermeerderen, en de Jalouzij onder de Regenten, *welken tot dien* ACHTERRAAD *niet* be-

behoorden gaande te maken, gesteld zijnde dat Z. H. in zoo iets genoegen neemen zou: en dat, *wat het de Conçert ageeren met het Fransche Cabinet betrof*, zulks nimmer die voordelen zou aanbrengen, welken zeker te verwachten waren, wanneer men hier te Lande, gewillig, eensgezind, met aflegging van alle vooroordelen, bijzondere begrippen en bedoelingen, hart en handen in elkander sloeg, om door eigen pogingen dat alles daar te stellen, wat dienen kon om den Vijand in zijne Progresfen te stuiten. Zwarigheden, welken nog aanmerkelijk vermeerderd werden bij nog eenige anderen, die kennis droegen, in de EERSTE PLAATS dat Z. H., veel te delicaat over de *Constitutie* en de Conservatie van zijne Erffelijke Waardigheden dacht, dan dat Hij immer zijne goedkeuring geven zou aan een Voorstel, dat niet alleen tegen beiden strijdig was; maar dat ook eene strekking hadt om dezelven te ondermijnen en eindelijk te verwoesten: en ANDERDEELS, dat het *de Conçert ageren* met VRANKRIJK, zoo door Z. H. als door de kundigste *Vlootvoogden*, als schadelijk voor den dienst des Vaderlands was beschouwd en afgekeurt geworden, toen de *Burgemeester* RENDORP, ingevolge de last aan Hem door Bur-

ge-

gemeesteren van Amsterdam gegeven, daarvan het eerste gewag maakte, in het Besoigne op den 21 *April* bevorens in *Texel* gehouden: eene afkeuring, die door velen in die dagen is aangevoerd, als een bewijs van de zogenaamde *Engelsgezindheid* van dien Vorst, en van de Hem aangetijgde haat tegen het Fransche Cabinet; maar zeer ten onrechte, dewijl die afkeuring op wichtige gronden steunde, welken aan den *Raad der Stad Amsterdam* niet onbekend konden gebleven zijn, en die van dien aart waren, dat zij zich hadden behoren te onthouden om als nu dat Voorstel *Staatsgewijze* te laaten doen. Laten wij tot staving van dit gezegde, met de woorden des Heren Rendorp hier kortelijk opgeven, wat deswegens in dat Besoigne reeds was voorgevallen.

„ *Na dat* (zegt hij) *de Militaire zaken*, (na-
„ melijk de Deliberatien over het Emplooi van
„ de gereedzijnde Schepen, hier boven Bladz.
„ 258—261 door ons opgegeven) *afgelopen*
„ *waren, gedurende welken ik intusschen niets-*
„ *anders dan een Toehoorder was, nam ik de*
„ *Vrijheid, volgens de gemaakte afspraak met*
„ *Burgemeesteren, voor te dragen:* „ *Dat*
„ „ *Burgemeesteren, indachtig den Yver en*
„ „ *de Bereidwilligheid, die het Fransche Hof*

„ „ *in*

„ „ *in alles wat strekken kon om ons te hel-*
„ „ *pen, betoond hadt, en niet twijffelende,*
„ „ *of het zou dadelijk desselfs Navale magt*
„ „ *willen doen dienen, om die van de Repu-*
„ „ *bliek te ondersteunen; mij reeds gelast*
„ „ *hadden, toen ik 't laatst in den Hage*
„ „ *was, aan Z. H. voor te stellen, name-*
„ „ *lijk: om aan het Hof van Vrankrijk voor*
„ „ *te slaan, de Operatien voor de aanstaan-*
„ „ *de Campagne te* CONÇERTEEREN: *dat*
„ „ *ik nu weder door Burgemeesteren ver-*
„ „ *zocht was, daar van gewag te maken;*
„ „ *en ik derhalven de Vrijheid nam, van*
„ „ *de tegenwoordige gebruik te maken, en*
„ „ *dus in Consideratie gaf, of zodanig* CON-
„ „ ÇERT *voor de gemene zaak niet dienstig*
„ „ *zoude zijn?*"'" En welk gevolg had dit voorstel? Keurde Z. H., en de vier Vlootvoogden het zelve gene overweging waardig? (het welk zeker gebeurt zoude zijn, wanneer de Eerstgenoemde met eenen onverzoenlijken haat tegen *Vrankrijk* ware bezield geweest). Alles behalven dat! Men nam het, even als des Prinsen voorgestelde Punten, in behoorlijke overweging, en het gevolg was, „ *dat de*
„ *meerderheid* (dat is: die der vier Scheeps-
„ bevelhebberen) begrepen „ *dat de Repu-*
„ „ *bliek*

„ „ *blijk van zodanig* CONÇERT *weinig of* „ „ *niets nuttigs kon verwachten, Dat de* „ „ DIVERSIE *die de Fransche Vloten, opzich-* „ „ *telijk den Vijand van zelven zouden ma-* „ „ *ken, ons alleen dienstig konde zijn. Dat* „ „ *wij geen magts genoeg bij de hand had-* „ „ *den, om onze Schepeu buiten het Canaal* „ „ *met de Fransche Schepen te verenigen. —* „ „ *Dat Vrankrijk nimmer zijne Schepen in* „ „ *het Canaal, en waarschijnlijk niet in de* „ „ *Noordzee zoude zenden. — Dat wij ons* „ „ *mogelijk zouden verbinden, en onze belof-* „ „ *ten nakomen, terwijl Vrankrijk veelbelo-* „ „ *ven en weinig houden zou* enz."" En wat de Prins betrof; (hoezeer de Burgemeester van oordeel was, „ *dat de voorgedragene zwarig-* „ *heden wel geschikt waren, om in het Conçer-* „ *teeren met Vrankrijk zeer behoedzaam en* „ *voorzichtig te wezen, doch niet om alle over-* „ *leg tot wederkerigen bijstand af te raden*) zoo „ *vreesde de Vorst*, „ *dat door zodanig eene* „ „ *handeling met Vrankrijk, de Republiek* „ „ *ongevoelig in verbindtenissen konde gera-* „ „ *ken, tot het aangaan van welke met een* „ „ *machtig Vorst, men altoos schroomachtig* „ „ *moest zijn. Doch boven dit alles begreep* „ „ *Z. H. ook, dat de Leden van het Besoigne*

„ „ *tot*

„ „ *tot het handelen over zodanig eene* Con-
„ „ çerteering *niet bevoegd waren, zonder*
„ „ *daarvan een voorſtel ter Staatsvergade-*
„ „ *ring te hebben gedaan, en daartoe be-*
„ „ *hoorlijk gelast te wezen.*"". Twee bedenkingen waaromtrent de Heer Rendorp zegt: „ *dat de eerſte niet ontkent kon worden, ſchoon* „ *het hem voorkwam, dat het eene betracht,* „ *en het andere vermijd kon worden;* maar wat „ de tweede aanging: *dat Hij daarin niet kon.* „ *kon toegeven, dewijl hij zich verbeeldde, dat* „ *het* Conçerteeren van Krijgsoperatien, „ *een natuurlijk gevolg was, van het Oorlogs* „ *beſtuur en beleid, dat buiten twijffel aan* „ *den Admiraal Generaal bij desſelfs Commisſie* „ *was opgedragen.*" Eene ſustenue, die alhoewel dezelve het aanzien had om de palen van des Prinſen macht uit te breiden, echter aan Hoogstdezelve niet beviel: „ *Ik kon Z. H., en de meer-* „ *derheid niet overreden,* (zegt Hij) *en 'er wierd* „ *niets bepaald.*" En geen wonder, want, (zoo als wij daar even gezegd hebben), Z. H. dacht over de Constitutie *en zijne* Erffelijke Waardigheden te delicaat, dan dat Hij tegen de Eerſte iets ſtrijdigs ondernemen; of ten aanziene van de Laatſten, zich iets aanmatigen zoude, waarop Hij gene volledige wettige aanſpraak hadt.

Ge-

Genoeg gezegd, (onzes inziens) om onze Lezeren aangaande des Prinſen verrichtingen in Texel; en de daar mede in verband geſtaanhebbende Propoſitie van den *Amſterdamſchen Raad*, op den 16 *Meij* gedaan, een juist denkbeeld te doen vormen. Hoe wenſchelijk ware het niet, dat zij die dat voorſtel noodzaaklijk keurden, of werkelijk ten uitvoer bragten, geredelijk gehoor gegeven hadden aan de alſints wettige redenen van bezwaar, die den Stadhouder in hetzelve ontdekte en onbewimpeld in het midden bragt, en zij daardoor waren aangeſpoord geworden, om alle verdere ondernemingen ter vermeerdering van de Twisten onder de Ingezetenen, krachtdadig te keer te gaan! Dan, in plaats van dat, wendde men wel dra het werk over eenen anderen boeg, door het doen van eene nieuwe poging, die almede eene regtſtreekſche ſtrekking had, om Z. H. van opzettelijke verwaarlozing van Zijne plichten omtrent het Vaderland verdacht te maaken, en tevens onder de Ingezetenen de verdeeldheden en verwarringen te doen vermeerderen. Vraagd men, wat wij dus ſprekende op het ooge hebben? Niets minder, dan de zoo veel opſpraaks gemaakt hebbende Voordracht, door eenige Afgevaardigden van de *Bur-*

gemeesteren der Stad Amsterdam op den 6 *Junij* 1781, en dus slechts 3 weeken na het inleveren van het zoo even behandelde voorstel aan dien Vorst gedaan, niets minder bevattende, dan eene vordering, om den HERTOG VAN BRUNSWIJK niet alleen van Zijnen Persoon te verwijderen, maar ook, om door Zijn gezach en invloed te bewerken, dat dezen zijnen gewezen Opvoeder en Voogd op Hoog gezach zich uit de Republiek verwijderde. Eene demarche, die, even als een Electrieke schok, duizenden van Ingezetenen van nieuws in beweging stelde, die als eene tweede openbare stap tot bevoordering van het beraamd ontwerp bij velen aangemerkt werdt, en uit dien hoofde wel verdiend, dat wij dezelve wat nader van nabij beschouwen.

Hoe zonneklaar het aan allen die eenige gegronde kennis van 's Lands Constitutie hadden, en tevens aan elken opmerkzamen beschouwer van den verwarden staat van zaken in het Vaderland, bekend was, ten minsten behoorde bekend te zijn, dat de Bron van alle die Onheilen niet te zoeken was in de denk en handelwijze van den STADHOUDER, maar in de verschillende en tegenstrijdige Gevoelens, Bedoelingen, en Handelwijzen van de onderling

ver-

verdeelde Staatsleden der onderscheidene Gewesten: en hoezeer *Burgemeesteren der Stad Amsterdam*, bijzonder uit het gene 'er door Z. H., in *Texel* was verricht geworden, zoo van het een als van het ander op de volledigste wijze zich hadden kunnen overtuigd houden; de ondervinding leerde echter, dat zij in het denkbeeld bleven volharden, dat de oorzaak van 's Lands Rampen alleen aan het gedrag van dien Vorst moest toegekend worden; was het dan al niet *door een opzettelijk plichtverzuim aan Zijne zijde*; het was dan zeker door het slaafsch en blindeling gehoor geven en opvolgen, van de verderffelijke raadgevingen der zodanigen die Hem gedurig omringden; aan wien Hij, naar hun zeggen, Zijn geheel vertrouwen schonk, en onder welken zij de eerste en voornaamste plaats aan Zijnen voormaligen Opvoeder en Voogd den HERTOG VAN BRUNSWIJK toekenden: een Man die (zoo als wij in de voorgaande bladen van deze Geschiedenis hebben opgegeven) sints den dag zijner aankomst hier te Lande, bij onderscheidene gelegenheden, door de Staten van alle de Gewesten, met de schitterendste Eerbetoningen, en de uitsteekendste Gunstbewijzen, uithoofde van zijne Talenten, en de Opvoeding die Hij

 aan

aan den *Jongen* STADHOUDER gegeven hadt, als overladen was geworden; aan wien men, na het eindigen der Voogdije, op de verplichtendste wijze verzocht hadt, *om bij voortduring tot een Vraagbaak en Raadsman voor den Vorst, in het bestuur der Algemene zaken te willen strekken;* en die zich zulks ook liet welgevallen en zonder tegenkantingen uitoeffende, tot op het rampzalig tijdstip, dat de Twisten, Verdeeldheden, en geheime Woelingen tot bestrijding van de *Constitutie* en het *Erfstadhouderschap* eenen aanvang namen, het welk ook te gelijk voor dien gewezen Voogd het tijdstip was, waarin de hem bevorens betoonde Eer en Achting; bij velen van zijne vorige Protectors en Aanbidders in eenen fellen haat verwandelde. Wij kunnen ons bij deze gelegenheid niet verdiepen, in eene opgave van alle de geheime oogmerken en bedoelingen aan welken dien verbazenden Lotwisfel moet toegekent worden, dewijl wij zulks bij eene andere gelegenheid uitvoerig ontwikkeld hebben (*); waarom wij ons daarvan onthouden

(*) Zulken onzer Lezeren, die van dit alles een grondig onderricht begeren, kunnen hunnen weetlust voldoen, in het EERSTE DEEL *der Levensbeschrijving van wij-*

den, en alleen vergenoegen zullen met aan te ftippen, dat de voorname Bron van den fellen haat, die velen fints den aanvang der Troublen tegen den *Hertog en Veldmaarfchalk van Brunswijk* blijken lieten,) door, zoo niet te bewerken en goed te keuren, ten minften ftilzwijgende aantezien, dat Hij van dag tot dag in *Libellen* en *Spotprinten* aan de kaak gefteld wierdt,) bijzonder gelegen was in de openlijkfte aantijgingen, dat Hij de Man was, die door zijnen invloed op den STADHOUDER bewerkte, dat dezen zich bij vele gelegenheden op een gepaste en nadrukkelijke wijze verzetten durfde, tegen de zijdelingfche of meer regtftreekfche aanvallen op de *Conftitutie* en zijne *Erffelijke waardigheden* welken in die dagen ondernomen werden. Geloofde men die Libellisten, *dan zou de Prins*, (die volgens hun zeggen weinig kunde en geen fermiteit bezat om zich tegen den gang des werks te verzetten) *zeer gemakkelijk te leiden zijn werwaarts men hem voeren wilde; maar nu Hij in alles van de wenken des Hertogs afhangelijk*

wijlen Z. H., door ons ten Jare 1806 en vervolgens in het licht gegeven, waarin wij dat onderwerp opzettelijk behandeld en ontwikkeld hebben.

lijk was, was deze door zijne Opstokingen en Raadgevingen, de voorname oorzaak dat Hij in vele gevallen eenen wederstand boodt welken men niet verwacht hadt, en die intusschen zeer hinderlijk was in de volvoering des beraamden ontwerps, en van hier, dat men reeds in 1778, een begin maakte, om de schadelijkheid van dien *Consulent*, en de noodzaaklijkheid die 'er was om Hem van den STADHOUDER te verwijderen, aan de Natie onder het oog te brengen, het welk sints het uitbarsten des Oorlogs tot een onbesefbare hoogte van haat en verguizing steeg, en ondanks de klachten die daarover door den HERTOG gedaan werden, bleef aanhouden. Draaglijk zou men het onder dit alles voor den Beschuldigden nog hebben kunnen heten, wanneer dit bedrijf zich alleen had blijven bepalen tot *Lasterende Libellisten*; maar naauwlijks was het oorlog uitgebarsten, of het ontbrak niet aan zeer vele voorname Regeringsleden, die den HERTOG bij alle gelegenheden in hunne gesprekken denonçeerden als de eenige oorzaak van den aanhoudenden weêrlozen staat der Marine, en dat het aan zijne aanblazingen bij den STADHOUDER was toe te schrijven, dat 'er zoo weinig af-

breuk

breuk aan den Vijand wierd toegebragt. Eene beschuldiging, die wel is waar, tegen des Hertogs Persoon onmiddelijk werdt ingebragt, maar waarmede echter de Eer en het Character van Z. H. tevens beledigd werdt, even als of Hij in zoo verre zijne Plichten omtrent het Vaderland verwaarloosde, dat Hij den verderfselijken raad van anderen blindelings opvolgde, maar die wel dra door *Burgemeesteren der Stad Amsterdam* tot den Stadhouder zelve werdt betrekkelijk gemaakt, toen zij, slechts weinig tijds na het wederom binnen vallen van 's Lands Esquader, het besluit namen om door een plechtige Commissie aan den Stadhouder gericht, van dien Vorst te begeren, *dat Hij den* Hertog *van zijn Persoon en Hof verwijderde.* Een stap die zoo onberedeneerd als gewaagd ten uitvoer werdt gebragt, en die de reeds groote breuke tusschen Z. H. en de voornaamste Leden der Amsterdamsche Regering derwijze vergrootte en ongeneesselijk maakte, dat wij ons verplicht rekenen, om dezelve voor onze Lezeren van nabij kenbaar te maken, door de mededeling van eenige Bijzonderheden, die deswegens door één der Hoofdbeleideren en Uitvoerders van denzelven, (de Heer Rendorp,) na ver-

 loop

loop van eenige Jaren zijn bekend gemaakt, en dat op eene wijze waar uit duidelijk te bespeuren is, dat dien Heer, en zij die Hem vergezelden, op dien tijd duidelijk het losse, het gewaagde, en onrechtvaardige zelfs gevoelden, van het gene zij aan *Z.* H. kwamen voorstellen, waartoe wij nu, door het overnemen van het geen dien Heer, zoo wegens de *aanleidende oorzaak*, als de *volvoering* en desselfs *gevolgen* te boekgeslagen heeft, zullen overgaan.

Niettegenstaande het bekend was, dat *Z.* H., het door *Amsterdam* op den 16 *Meij* gedane voorstel, (hier voren door ons opgegeven), voor eene directe inbreuk op Zijn gezach en waardigheden, en met verontwaardiging bleef beschouwen, en het uit hoofde van de toenmalige Conjunctuure van tijden meer dan ooit noodzaaklijk ware, om de Eendracht tusschen *Z.* H. en de Leden des Bestuurs te herstellen en te vermeerderen, zoo oordeelde de Heer RENDORP het echter noodzaaklijk, den raad van éénen zijner Vrienden in acht te moeten nemen, namelijk: *dat men eene nieuwe poging doen moest om het werk van den 16 Meij meer klem en nadruk te geven.* „ Eeni-
„ gen van des Prinsen Vrienden (zegt hij)
„ had-

„ hadden hem te meermalen doen zien, *dat*
„ *zoo lang de* HERTOG *Z. H. regeerde, de*
„ *zaken ſlechts zouden gaan:* en één der aan-
„ zienelijkſte en verſtandigſte van dezelve,
„ hem op *Marquette*, weinige dagen vóór
„ den 6 *Junij* met een bezoek vererende;
„ had tot hem gezegd: *Waarom eischt Gijlie-*
„ *den* (bedoelende Burgemeesteren van Am-
„ ſterdam) *die volſtrekt onafhangelijk zijt, en*
„ *gene menagementen behoefd te gebruiken,*
„ *Waarom eischt gijlieden niet, dat de* HER-
„ TOG *weggezonden word?*" Een raad, die Hij
niet naliet aan zijne Collegen mede te deelen,
het welk ten gevolge hadt, dat dezen gene
zwarigheid maakten, om denzelven, ondanks
zij gene genoegſame bewijzen van gepleegd
verraad hadden, op te volgen. — „ Burge-
„ meesteren (zegt hij) waren verre van te den-
„ ken, dat de HERTOG (zoo als zulks ſchan-
„ delijk verſpreid werdt,) door het Engelsch
„ Goud omgekocht, het Land zou hebben
„ willen verraden: dit kon niet opkomen in
„ eenen Man van zijn aanzien en geboorte,
„ die bekend was, voor te zijn vrij van alle
„ geldzucht en gierigheid: maar het gedrag
„ der *Engelſchen* voor het uitbreken van den
„ Oorlog, en hunne geweldenarijën tegens de

 „ In-

„ Ingezetenen gepleegd, hadden den Geest „ der Natie derwijze verbitterd, dat niet dan „ met afkeur beschouwd kon worden, alles „ wat maar den *Schijn* van goedgunstigheid „ voor de *Engelschen* had. — Burgemeesteren „ waren van begrip, dat het ongelukkigste „ van alles was: dat het ongenoegen tegen den „ HERTOG opgevat, en het verwijt dat hij de „ *Engelschen* begunstigde op Z. H. was over- „ gegaan, dewijl men aan des HERTOGS RAAD „ de slapheid in het bestuur der publieke za- „ ken toeschreef. — Zij hadden ook nimmer „ getwijffeld, dat de drijfveer van 's HERTOGS „ GEDRAG was geweest Eerzucht, of de Vre- „ ze dat zoo Hij Z. H. aan zich zelven over- „ liet, en dat Hoogstdezelve den raad van an- „ deren innam en volgde, Hij daardoor ver- „ liezen zou dien onbepaalden invloed, dien „ Hij op den Geest van Z. H. verkregen „ hadt." — Wanneer iemand anders dan RENDORP zoo iets, aangaande de redenen waarom men tot den stap tegen den HERTOG besloot, gezegd had, men zou in de daad veel moeite hebben om te geloven, dat Burgemeesteren op die wijze over het geval gedacht hadden: dan, daar men zulks nu als zeker stellen moet, zoo blijkt uit dit gezegde

dui-

duidelijk, *dat de eenige rede waarom Burgemeesteren den* HERTOG *door Z. H. wilden weggejaagd hebben, alleen bestond, in de verbittering die velen tegen Hem blijken lieten, om dat Hij over het breken met Engeland en het naauw verbinden met Vrankrijk* (even als duizenden in den Lande) *met Burgemeesteren verschillend dacht. — Zij kenden hem vrij van van alle omkoping door Engelsch goud. — Zij beschouwden het als een ongeluk, dat het ongenoegen en de verwijten ten laste van den* HERTOG *wordende ingebragt, op Z. H. waren overgegaan*; maar kon dit immer een genoegsame grond opleveren, om van den STADHOUDER te vergen dat Hij daarom den HERTOG wegjoeg? Op hoe vele duizenden van de braafste Mannen waren de Couranciers en Libellisten niet verbitterd? Hoe vele kundige Ingezetenen dachten even als Hij over het breken met *Engeland* en het verbinden met *Vrankrijk?* Hoe velen onömkoopbare Nederlanders van Rang en Geboorte werden niet gedenonceerd als Huurlingen van den Vijand om een hand vol Gouds? en zoude het billijk gehandeld zijn, om ten aanziene van die allen, (alleen op grond van losse en kwaadaartige uitstrooisels) te eisschen, dat zij ten Lande wer-

werden uitgezet? — Hoe dit zij, „ Burgemees-
„ teren (zegt RENDORP) hielden zich over-
„ tuigd, dat des HERTOGS verwijdering een
„ allerheilzaamste zaak voor het Land zoude
„ zijn, en dus besloten zij, hunne mening des
„ wegens rondborstig, doch in het uiterste ver-
„ trouwen, aan Z. H. te kennen te geven. De
„ Pensionaris VISSCHER moest tot dat einde eene
„ Memorie opstellen: — de Heeren TEM-
„ MINCK en HIJ moesten zich naar den Hage
„ begeven, om met en benevens den Pensionaris
„ dat stuk aan Z. H. voor te dragen, en reeds
„ op den 5 Junij namen zij beiden derwaards
„ de reize aan. — In het Jacht (zegt hij) lazen
„ wij de Memorie nog eens na,„ en vonden
„ noodzaaklijk, om de bewoordingen op vele
„ plaatsen te veranderen en zodanig in te
„ richten, *dat alle schijn van beschuldiging*
„ *vermijdt werde.* — Wij vermeenden te moe-
„ ten tonen, *dat Burgemeesteren de algemene*
„ *verregaande beschuldigingen, alleen op* PU-
„ BLIEKE GERUCHTEN *steunende, aanzagen voor*
„ VERDICHTSELEN *van allen grond ontblôot: dat*
„ *zij den* HERTOG *hielden, voor een Man,*
„ *die gevoelens, overeenkomstig zijnen rang en*
„ *geboorte hadt;* die zij alleen vermeenden,
„ dat uit hoofde van de afgunst die men hem
„ toe-

„ toedroeg, en van 't wantrouwen tegen hem „ opgevat, niet kon, ja niet behoorde Z. H. „ als Raadsman te dienen: (*) en in den *Hage* „ ge-

(*) Zoo dikwijls als wij dit gedeelte des berichts des Heeren RENDORP lazen, moesten wij ons zelven afvragen, *hoe het mogelijk ware, dat Burgemeesteren expresselijk naar den* Hage *reisden, om bij Z. H. de verjaging uit het Land te bewerken,* van een Man, *omtrent welken zij allen schijn van beschuldiging meenden te moeten vermijden.* Van een Man, *van wien zij zich overtuigd hielden, dat alle de beschuldigingen ten zijnen laste, als alleen op losse Geruchten steunende, louter Verdichtselen waren, en die zij Gevoelens toekenden, overeenkomstig zijnen Rang en Geboorte.* — Zoo 'er geen schijn van beschuldiging was intebrengen: zoo men de Lasteringen tegen den HERTOG dagelijks verspreid wordende, voor hatelijke en onwaarachtige Uitstrooisels (zoo als zij ook in de daad waren) hieldt: zoo men Hem vrijkende van Verraad door Vijandelijk Goud: en zoo men zich overtuigd hieldt, dat Hij gevoelens overeenkomstig zijnen Rang en Geboorte (dat is: die van een *eerlijk Man*) hadt; wel waarom dan een poging ondernomen om Hem als een Schurk weggejaagd te krijgen? Zou dat wegjagen immer kunnen plaats hebben, dan moesten 'er immers BESCHULDIGINGEN kunnen gedaan worden? Dan moesten de BESCHULDIGINGEN door FACTA's, door DAADZAKEN bewezen en gestaafd worden? — UITSTROOISELS, LOSSE GERUCHTEN, LOUTERE VERDICHTSELEN van tomeloze Libellisten, waren derhalven de gronden waarop het gehele werk steunde; waarop men eene onregtvaardige daad vorderen wilde van een Vorst

„ gekomen zijnde, gaf men, met voorbijgang
„ van de Heren Gedeputeerden ter Dagvaart,
„ VAN MAARSEVEEN, GRAAFLAND, en BICKER, kennis van het gene 'er gebeuren zou,
„ aan de Heeren van DORDRECHT en HAARLEM." En daar het welgelukken des ontwerps voornamelijk zou afhangen, van de wijze waarop Z. H. het te doene voorstel zou opnemen, zoo oordeelde men noodzaaklijk om Hoogstdezelve van het oogmerk der overkomste voorlopige kennis te geven, met welken taak zich de Heer RENDORP belastte, doch met geen ander gevolg, dan dat de Prins zijne boodschap verstaan hebbende, met veel bedaardheid zeide: „ *dat de* HERTOG *zijn Raadsman*
„ IN ALLES *niet was. Dat men ongelijk had*
„ *in dien Heer te wantrouwen. Dat Hij Hem*
„ *niet kon weg zenden, zoo uit hoofde van de*
„ *ver-*

Vorst, van wien men wist, dat Hij een afkeer had van alles wat naar Onregt en Willekeurig geweld zweemde, zelfs ten opzichte van den geringsten Ingezeten en zijnen geslagendsten Vijand; en hoe veel te meer ten opzichte van Zijnen Opvoeder en Vriend. Dit wilde men echter; en om dat Z. H. dit versoeide, trok men naderhand daar uit een nieuw bewijs, voor de Hem aangetijgd wordende misdaden tegen den Staat!! Welk eene onbetamelijke handelwijze!!

„ *verplichting die Hij aan Hem had, als van* „ *de Post die de* HERTOG *betrekkelijk de* VII „ *Gewesten, bekleedde,*" enz. Eene verklaring, die aangaande des Prinsen gedachten geen twijfsel overliet, en genoegsaam was, om de Commissie van het doen des voorstels te rug te houden, te meer, daar Z. H. daarna zijne mening nog nader in een Billiet te kennen gaf, doch dat echter gene verandering bij de Afgevaardigden te wege bragt, daar zij den volgenden dag naar de *Oranjezaal* reden, en ter Audientie toegelaten zijnde, zich door het voorlezen van eene zeer *uitvoerige Memorie* van hunnen last kweten, in het bijzijn van den *Raadpensionaris* VAN BLEIJSWIJK, welke (niet zeer naar den smaak der Commissie) daar toe door Z. H. was verzocht geworden. Hoe gaarne wij dat stuk hier *in zijn geheel* plaatsen zouden, zullen wij ons daarvan onthouden, om dat wij ons bekorten willen, en ons alleen vergenoegen met in het generaal te zeggen: *dat de Commissie, (na in het brede uitgewijd te hebben, over de geringe vrugten, die 'er ten aanziene van vele bevorens gedane Voorstellen, Petitien, en andere pogingen tot herstel van de Marine bespeurd werden, en na als nog het goede oogmerk, de nuttigheid, en noodzaaklijkheid van de Propositie van den* 16 *Meij, betrek-*

trekkelijk het aanstellen van eenige Raads-lieden, beweerd te hebben;) uit naam van Heren Burgemeesteren der Stad Amsterdam, vertoonde, *dat zij de voorname oorzaken van de aanhoudende werkeloosheid, en het niet executuren van vele orders, opzichtelijk de pogingen tot afbreuk van den Vijand, meenden gelegen te zijn: A. in des* Hertogs *onbepaalden invloed* op; *en zijne kwade Raadgevingen aan Z. H. — B. in het ongenoegen dat 'er zoo wel tusschen den Raadpensionaris als andere Regeringsleden, en den* Hertog *plaats had.* — En eindelijk C. *in den algemeenen haat welke bij de Natie tegen den* Hertog *was ontstaan en langs hoe meer toenam: dit alles besluitende* met een verzoek, *dat Z. H. den* Hertog *van zijn Persoon verwijderde, en elders henen zondt: Hem voortaan in gene gevallen raadpleegde: en eindelijk, als nog gehoor gave aan het geproponeerde op den* 16 *Meij in het toestemmen tot het aanstellen van eenige Raads-lieden.* enz. Eene Propositie, waartegen de Prins zich dadelijk met zeer veel ernst verzette: niet (zoo als het kwaad gerucht algemeen verspreidde) om dat Hoogstdezelve zich met den Hertog tot bederf van het Vaderland vereenigd en verbonden hadt; maar alleen, om dat Hij, bij mangel van valable bewijzen voor

de

de ingebragte aantijgingen, de voorgestelde eisch als onregtvaardig beschouwde. Laten wij ter staving van dit gezegde, hier met de eigen woorden van de Heer RENDORP opgeven, wat 'er bij die gelegenheid tusschen dien Vorst en de Commisfie is voorgevallen:

„ Z. H. (zegt hij) toonde al van den begin„ ne der voorlezing eenige ongeduldigheid, „ maar toen de Pensionaris met de eerste „ Periode, betrekkelijk den HERTOG, begonnen „ was, viel Z. H. hem in de rede, zeggende: „ *Mijne Heeren!* dat kan ik den HERTOG niet „ verzwijgen. Ik zou dit niet kunnen verant„ woorden." (*) De lezing eenige oogenblikken voortgezet zijnde, tot aan de Periode over het

(*) Om de zin van deze woorden wel te vatten, diend geweten, *dat de Commisfie de gehele zaak voor den* HERTOG *bedekt wilde gehouden hebben, tot het tijdstip, dat men hem zijn afscheid gaf en elders henen zond.* Men hadt dit ook van Z. H. begeerd, dan, Hoogstdezelve weigerde daaraan te voldoen, en gaf den HERTOG van alles kennis, het welk door de Commisfie zeer gewraakt, en voor een bewijs van Zijne verslaafdheid aan BRUNSWIJK begroet werdt. Doch zeer ten onregte: dewijl Z. H. het billijk en regtvaardig keurde, dat Hij de HERTOG in de gelegenheid stelde, om Hem de *Beschuldigingen* en *Aanklagers* te doen kennen, ten einde zich te kunnen verdedigen.

het ongenoegen tusschen den HERTOG en VAN BLEISWIJK, werdt die andermaal gestoord door de laastgenoemde, die deze snaar niet gaarne in præsentie van Z. H. zag aangeroerd, zeggende: „ niet te kunnen nalaten den Here VISSCHER in te vallen, doordien Hij zich niet „ herinnerde iets diergelijks gezegd te hebben, „ schoon hij zich alleen, zedert eenigen tijd, om „ redenen onthouden had om met den Hertog te „ spreeken." Iets dat door de Commissie beantwoord wierd, door te zeggen: „ Wij ho„ ren dat met verwondering Mijn Heer! Wij „ zouden echter de Plaats alwaar UEd. zich dus „ heeft uitgelaten, en de Lieden die 'er bij te„ genwoordig zijn geweest kunnen opnoemen." Waarna de lezing voleindigd, en de Memorie aan Z. H. overhandreikt wierdt (*).

„ Ge-

(*) Het lijdt geen bedenking om als zeker te stellen, *dat de Ontkenning des Heren* VAN BLEISWIJK, de Leden van de Commissie in gene geringe verlegenheid bragt; daar het in de daad het meest gewichtigst punt van het gehele Voorstel opleverde, want de discrepanções tusschen den HERTOG en dien MINISTER waren zeer nadelig voor de belangen des Vaderlands. — Intusschen maakte deze ontkenning, (*die zeker alleen aan des Prinsen tegenwoordigheid was toe te schrijven*) de zaak nog van een erger natuur, *dewijl het niet alleen aan de Com-*

Gedurende dit alles (zegt RENDORP) was het ongenoegen van Z. H. oogschijnlijk vermeerderd, en zeide Hij aanstonds met veel hevigheid. „ Dat de stap die wij deden ongehoord, „ en ten uiterste honende voor zijn Persoon „ was: dat men nooit iets' diergelijks aan een „ zijner Voorzaten gezegd had, of zou hebben durven zeggen. Dat men op meerder „ had toegelegd, dan op het wegjagen van den „ HERTOG: dat men met dien Heer beginnen, „ EN MET HEM EN ZIJN HUIS EINDIGEN ZOU (*). „ Dat Amsterdam 'er op uit was, om Hem alle „ gezach te ontnemen en STEEKIND te maken. „ Dat men op Hem wilde doen komen den „ haat van het geen men zelfs gedaan hadt. „ Dat Amsterdam de oorzaak was van alle de „ onheilen die het Land overkwamen. — Dat Hij „ ondertusschen niet zoude dulden, dat den „ HER-

missie, maar ook aan zeer vele LEDEN VAN HOLLAND *bekend was, dat de Heer* VAN BLEISWIJK *zich dikwijls over den invloed des* HERTOGS *beklaogd, en Hem als de oorzaak van veel onheils gedenonçeerd hadt.*

(*) Opmerkelijke voorspelling voorzeker, die ten bewijze strekte, dat Z. H. toen reeds de geheime bedoelingen ten Zijnen opzichte, tot op den bodem doorzag. Hoe zeer is dezelve na verloop van slechts 13 Jaren in alle opzichten vervuld geworden!!

„ Hertog eenige kleinigheid wierde aange-
„ daan. Dat men eene laagheid van Hem
„ vorderde, met te eisſchen dat Hij Zijnen
„ Tweden Vader, Zijnen Voogd, die gedu-
„ rend Zijne Minderjarigheid over Hem door
„ 's Lands Overheid was geſteld geweest, zou
„ wegjagen. Dat al wilde Hij, Hij het niet
„ zou kunnen doen, doordien de Hertog in
„ dienst van H. H. Mog. was. Dat het ook
„ ſchandelijk zoude zijn, eenen Man van die
„ Geboorte en dien Rang als eenen Schelm
„ en Verrader weg te jagen. Dat Hij nimmer
„ daartoe komen zoude, en het ook nooit zoude
„ kunnen verantwoorden: verder verklaren-
„ de: dat Hij des Hertogs raad niet altoos
„ volgde, daarvan een voorbeeld opnoemende
„ toen Hij het lenen der Schotſche Brigade,
„ tegen den zin des Hertogs begunſtigd hadt."
enz.

Zulk een rustig, onbewimpeld, en gepast antwoord maakte intusſchen gene geringe ſenſatie onder de aanwezenden. De Raadpensionaris en de *Burgemeester* Temminck helden over om de zaak te zusſen, door de Memorie te rug te neemen; doch de Heer Rendorp oordeelde het laatſte min noodzaaklijk, door tot Z. H. in ſubſtantie te zeggen:

„ dat

„ dat het de Commisſie leed deedt, het Voor-
„ ſtel zoo euvel te zien opnemen. Dat zij
„ niet verwonderd was, dat Hoogstdezelve ge-
„ voelig was, over het gene betrof een Per-
„ ſoon zoo naauw aan Z. H. verbonden. Dat
„ haar zulks van harte leed deedt, doch echter
„ overtuigd waren, dat zoo aan het Voorſtel
„ niet voldaan wierde, de zaken nimmer wel
„ zouden gaan. Dat men daarom den geda-
„ nen ſtap voor het Gemenebest volſtrekt no-
„ dig bleef keuren. Dat men rede willende
„ geven, waarom men dikwijls moeste toonen
„ in Z. H. dat vertrouwen niet te kunnen
„ ſtellen dat men wenschte, vermeend had,
„ eindelijk de ware mening rondborstig te
„ moeten verklaren. Dat de Commisſie met har-
„ telijk leedwezen verſtaan had, dat Z. H. haar
„ verdacht hield, als of zij tegen Hem en Zijn
„ huis iets euvels in den zin hadden, doch dat
„ zij op het ernſtigst en heiligst konden ver-
„ klaren, de hoogſte achting en genegenheid
„ te hebben voor Z. H. Perſoon en Huis.
„ Dat zij vertrouwden, dat Z. H. zeggen:
„ DAT ZIJ EERST DEN HERTOG, EN DAARNA
„ HEM WILDEN WEGZENDEN, gene ernst ware.
„ Dat zij niet twijffelden aan de gevoelens
„ van de Regeering van Amſterdam in het al-

„ gemeen, en dat zij van de hunnen in het bij-
„ zonder de krachtigste verzekeringen konden
„ geven, dat wel verre van Z. H. in iets te
„ willen verkorten, zij altoos bereid zouden
„ zijn, blijken van hunne verknochtheid aan
„ Hoogstdezelve en aan Zijn Huis te willen ge-
„ ven. — Dat wat betrof het voorstel van den
„ Raadpensionaris om de Memorie wederom
„ te rug te nemen; zij volgen zouden het
„ goedvinden van Z. H. — Van den inhoud had
„ niemand kennis dan de Vier Burgemeesteren
„ en den Pensionaris VISSCHER, en gene ande-
„ ren, ten zij dan, dat Z. H. het anders mog-
„ te goedvinden, daarvan kennis te doen ver-
„ krijgen, dus het aan Hem stondt, om de
„ Memorie te houden of te rug te geven."
De Prins daarop repliçeerende: „ niet te kun-
„ nen nalaten alles aan den HERTOG mede te
„ delen, om Hem gelegenheid te geven, zich
„ te zuiveren van het gene waarmede de Com-
„ missie hem betichtte:" deedt RENDORP op-
merken; „ Dat zij dien Heer niet niets be-
„ ticht hadden, maar alleen gezegd: dat de
„ haat en het wantrouwen tegen zijn Persoon
„ zoo hoog gerezen waren, dat zijne tegen-
„ woordigheid niet dan schadelijk kon zijn;
„ doch dat Z. H. volkomen meester was, om
„ de

„ de Memorie in handen van den HERTOG
„ te ſtellen, om zich bij het Publiek te kun-
„ nen ontſchuldigen: maar dat Hij. (REN-
„ DORP) echter in overweging gaf, of het wel
„ raadzaam voor dien Heer zoude zijn, dat
„ het ſtuk publiek gemaakt wierde? — Het
„ voornemen van de Commisſie was geenſints
„ om den HERTOG op eene SCHANDELIJKE
„ MANIER te doen wegjagen, zoo als Z. H.
„ goedgevonden had zich uit te drukken;
„ integendeel: de Stad van Amſterdam zou de
„ eerſte zijn, om te trachten ZIJNE RETRAITE
„ HONORABEL EN AANGENAAM TE MAKEN,
„ daar aan Hem te verzekeren HET BEHOUD VAN
„ ZIJNE TIJTELS EN WEDDENS, Hem door de
„ Provincie Holland in 't bijzonder, of door
„ de Provincien te zamen toegelegd." (*)

Na

(*) Wanneer dit geſprek door iemand anders was opgegeven, zou men in de daad veel moeite hebben om het voor waarheid aantenemen, wanneer men in aanmerking neemt, dat het de grootſte ongerijmdheid in zich bevatte, *te willen, dat men iemand om een misdadig gedrag verjagende, echter nog genegen zijn zoude, om aan Hem zijne Tijtels en Emolumenten te laten behouden.* — Zoo de HERTOG in waarheid de oorzaak van 's Lands onheilen was, verdiende Hij, volgens Z. H. gedachten, die gunsten niet.

Na dat nog eene en andere redenen, over het *al* of *niet* terugnemen van het Voorstel gewisseld waren, en de Prins hetzelve eindelijk te rug gaf, vatte Rendorp wederom het woord, zeggende: „ *dat hoe zeer deze Audientie met* „ *veel heftigheid* en *drift begonnen was, waartoe het aanleiding geven hem leed was,* „ *zoo hoopte Hij, en de overige Leden, dat Z.* „ *H. overtuigd zoude zijn, dat zij geen ander* „ *oogmerk dan het welzijn van het Vaderland* „ *hadden, dat zij gaarne daar toe met Z. H.* „ *in alle vertrouwen altijd wilden medewer-* „ *ken, en nimmer nalaten te trachten, om* „ *blijken te geven van hunne verknochtheid* „ *aan Z. H. Persoon en Doorluchtig Huis.*" Een Compliment, dat de Vorst zeer eenvouwig en tevens gepast beantwoordde, door te zeggen: „ *Ik hoop daar van Preuves te zullen* „ *ondervinden.*"

Dit was de wijze, op welke dien veel geruchts gemaakt hebbenden stap gedaan wierdt en afliep, en die zoo vele gevolgen naar zich sleepte (*). Een stap, die velen als alsints nut-

(*) Daar Z. H. zich verplicht rekende, om den Hertog van alles wat 'er gebeurt was volledige opening te

nuttig, billijk, en overeenkomende met het belang des Vaderlands beschouwden; maar die
des

te geven, oordeelden de *Burgemeesteren van Amsterdam*, het voorstel door de drukpers algemeen bekend te maken. het welk de haat tegen den Hertog nog hoger stijgen deedt, en dezen tot het besluit bragt, om zich deswegens door eene Missive aan *H. H. Mog.* te beklagen, die, na deliberatie het besluit namen: „ Dat „ hun naar onderzoek gene redenen waren voorgeko- „ men, welken eenigen grond gaven tot zodanige be- „ schuldigingen en verdenkingen van kwade Trouw „ en Corruptie, als den Hertog in eenige naamloze „ Libellen, en onterende Geruchten werden te laste „ gelegd. Dat zij integendeel dezelven hielden voor „ onwaarachtige en hoonende Lastertaal, uitgedacht „ om zijne Eer en Achting te bezwalken, terwijl *H.* „ *H. Mog.* Hem Hertog vrijkenden en zuiver hielden „ van den blaam, Hem bij die Lasterschriften aange- „ wreven." Een besluit, datwel is waar, tot Logenstraffing van de Libellisten en Paskwilschrijveren verstrekte, doch dat ten aanziene van het Amsterdamsche Voorstel niets beslischte: rede, waarom de Hertog van begrip was, de zaak daarbij niet te kunnen laten berusten, maar op nieuw aan te dringen, *dat zijn gedrag ten naauwkeurigsten onderzocht mogt worden*, het welk ten gevolge had, dat zijne Missive aan de Staten van alle de Gewesten ter deliberatie gezonden werdt. Dan, daar de Staatsleden over dat onderwerp zeer verschillend dachten: daar sommigen den Hertog vrijkeurden; anderen de stap tegen Hem gedaan voor wettig hielden;

des niet te min door anderen, als zeer gewaagd, onſtaatkundig, en ſchadelijk in de plaats hebbende omſtandigheden aangemerkt wierdt, dewijl dezelve maar al te veel aanleiding gaf, om het reeds opgevatte ongenoegen tegen het Beſtuur en den Perſoon van Z. H, op eene buitengewoone wijze aantevuren en te vermeerderen, en die ook den zoo zeer belaagd wordenden Vorst aanſpoorde, om het door Hem tot hier toe in acht genomen ſtilzwijgen aftebreken, vermits uit de onderſcheidene voorſtellen door die

en wederom anderen deswegens geen beſluit uitbragten, zoo liep het tot in de maand *October* aan, dat de HERTOG, door middel van de Nieuwspapieren, aan de Natie verklaren deedt: „ *dat het Volſtrekt onwaar-* „ *achtig ware, dat Hij ſints meer dan 30 Jaren zich* „ *immer met de zaken van de Marine hadt bemoeit. Pro-* „ *voçeerende alle en een iegelijk, om de lasterlijke Inſi-* „ *mulatien ten zijnen laste uitgeſtrooit, op eene voldoende* „ *wijze te ſtaven, daar en zoo het behoorde*, met vere- „ re verklaring: *dat Hij bij faute van dien, alle hatelijke* „ *uitſtrooijſels zoude houden voor Columnien en Lasterin-* „ *gen, en de Autheurs derzelver, voor Calumniateurs en* „ *Eerrovers.*" — Eene Annonçe, waarmede de zaak „ eenen geruimen tijd ſlapende bleef, doch niet belette, dat de HERTOG na verloop van eenigen tijd, bij ontſtentenis van regt, het beſluit nam om den Lande te ontwijken.

die van *Amsterdam* gedaan, duidelijk bleek, dat de Voorstellers derzelver in het begrip stonden en bleven verkeren, dat zij de zwarigheden, waarmede men ten aanziene van het herstel der Marine, en het in Zee brengen van eene formidabele Vloot te worstelen hadt, niet zoo groot en onoverkomelijk aanmerkten als zij werkelijk waren, en door Z. H. opgegeven wierden. En niet alleen dit, maar dat men ook, in die Voorstellen een prætens *Verzuim* en *Inactiviteit* aan Hem toekende, niettegenstaande Hij voor zichzelve volkomen bewustheid droeg, nimmer iets verricht of verzuimd te hebben, waardoor Hij Zijn wettig regt op het vertrouwen der Natie zoude hebben kunnen verliezen, zoo als Hij echter tot Zijn leedwezen maaral te duidelijk ondervinden moest, door de Consideratien en Verdenkingen van velen, die alleen hadden kunnen geboren worden uit Onkunde, of eene gebrekkige Voorstelling van alles, wat tot het gehele wezen van eene totaal vervallene Marine behoorde, het welk slechts aan weinigen in al derzelver uitgebreidheid regt grondig bekent was. Het was wel zoo, dat velen niets onbeproefd lieten, om de Natie te verzekeren, *dat het Voorstel van Amsterdam tot het dadelijk*

aan-

aanvangen van een naauwkeurig onderzoek naar de oorzaken der werkeloosheid omtrent de Marine, de Prins derwijze verbaasd hadt, dat Hij daardoor als van den donder getroffen was, vrezende, dat door zulk een onderzoek Zijn gedrag aan het licht komen zoude; maar het was 'er bij Hem zoo verre van af om dat onderzoek te ſchuwen, dat Hij integendeel zulks beſchouwde, als een geſchikt middel, om Zijn gedrag voor de Natie ten vollen te Iuſtifiçeeren, haar met den waren toeſtand van de Marine, en met Zijne in het werk geſtelde pogingen tot derzelver herſtel bekend te doen worden, en tevens den Laster te doen verſtommen: en van hier, dat de Vorst niet verzuimde, om op den 28 *Junij* het navolgende Voorſtel ter Vergadering van *H. H. Mog.* inteleveren: „ Ik heb nodig geoordeeld aan Uw „ Hoog Mog. voor te dragen, om met alle „ naauwkeurigheid te examineeren, of behoor„ lijke zorg gedragen is om de Marine van „ den Staat, zedert dat de Troubles ontſtaan „ zijn, in die ſituatie te brengen, dat zij met „ effect tegen een Vijand, ſpeciaal zoo ſterk „ gewapend ter Zee als het *Groot-Brittan„ niſche Rijk* zich bevindt, hadde kunnen „ ageren; dan of daaromtrent eenig verzuim

„ of

„ of Nonchalançe, heeft plaats gehadt? en zoo
„ ja, waaraan zulks te attribueeren is? en, *om*
„ *de nodige informatien ten dien opzichte te*
„ *bekomen*, de Collegien ter Admiraliteit aan
„ te ſchrijven, om te dienen van bericht, en
„ op te geven: Hoe vele Schepen zij in 1776
„ hadden? In welken ſtaat zij zich bevonden
„ hebben? en hoe velen 'er toen geëquipeerd
„ waren? en met hoe veel Hoofden? Voorts,
„ het gene door haar gedaan is, zedert dat de
„ *Engelſchen* begonnen hebben de Schepen
„ der Ingezetenen op de *West-Indiën* hande-
„ lende, te moleſteeren, onder prætext van de
„ ontſtane onlusten met de Noordamericaanen,
„ en dus zedert het einde van 1777, om zich
„ in ſtaat te ſtellen, zoo veel doenlijk en
„ *in hun vermogen* was, om de Commerçie
„ dezer Landen te kunnen protegeeren? Wat
„ door haar zedert het begin der Troublen in
„ *Europa*, en het te vrezen ware dat de Re-
„ publiek daarvan deelgenoot zoude worden,
„ gedaan is, om, *voor zoo verre zulks van*
„ *haar dependeerde*, dezelve in ſtaat te ſtel-
„ len, niet alleen om de Commerçie te pro-
„ tegeren; maar ook, om het Vaderland te
„ kunnen helpen defendeeren, en den Vijand
„ afbreuk te doen? Of zij werkzaam geweest

„ wa-

„ waren in het effectueeren van het gene ten
„ dien opzichte bij *Uw Hoog Mog.* is geresol-
„ veerd? dan of daaromtrent eenige nalatig-
„ heid heeft plaats gehadt? en in dat geval,
„ *waarom* zij die Resolutien niet waren nage-
„ koomen? Of zij in de mooglijkheid zijn ge-
„ weest, om de geproponeerde Schepen te
„ fourneeren en te bemannen? op dat het dus
„ kan blijken, waaruit voortspruit, dat dit
„ Gemenebest zich bevindt in eenen zoo *de-*
„ *plorabelen* staat van Defensie te Water, het
„ welk voorzeker in dezen Oorlog het aller
„ interessantste poinct is, en waarop alle Inge-
„ zetenen van dit Gemenebest het Ooge heb-
„ ben?" enz.

Een Voorstel, volmaakt beantwoordende aan de intentie van de *Regering der Stad Amsterdam:* dat juist geschikt was, om de bron te ontdekken waaruit het kwaad zijn oorsprong had, en tevens om de Natie te kunnen doen oordeelen, over de dagelijksch verspreid wordende lasteringen, even of 's Lands weêrlozen toestand, eenig en alleen, aan het opzettelijk plichtverzuim van den Stadhouder moest worden toegekend. — Trouwens, uit dat gezichtspunt beschouwden *H. H. Mog.* des Prinsen voordragt, en van hier, dat zoo dra dezel-

ve

ve gelezen was geworden, bij die Vergadering met eenparigheid van ſtemmen het beſluit genomen wierdt, om aan de *Raden van de vijf Collegien ter Admiraliteit* aan te ſchrijven, *dat* zij met den meesten ſpoed gedetailleerde Rapporten en Berichten, op alle de Vraagpunten door Z. H. voorgedragen, moesten inzenden: aan welke order, door de eene vroeger de andere later, voldaân werdt (*), op eene wijze, waaruit elk die zijn oog niet willens voor het licht ſluit, duidelijk zien kon, dat den aanhoudenden zwakken toeſtand van s'Lands Marine, niet te attribueeren was aan een opzettelijk oogmerk aan de zijde van Z. H., en vele voornaame Leden des Beſtuurs over 's Lands Zeemacht, om den Vijand in de hand te werken, zoo als men dagelijks hoorde verzekeren; maar alleen aan hinderpalen, welks wegruiming buiten den werkkring gelegen was, van hun die van dat wanbedrijf openlijk of ingewikkeld beſchul-

(*) De *Admiraliteit van* ZEELAND leverde haar bericht in op den 6de, die van AMSTERDAM op den 7de, die van de MAAZE op den 21ſte *Augustus* 1781, terwijl die van het NOORDERKWARTIER op den 24ſten, en die van VRIESLAND op den 28 *September* desſelven Jaars zich van dien plicht kweten.

ſchuldigd werden. De ingeleverde Rapporten en Berichten te uitvoerig zijnde, om alhier door ons geplaatst te worden, moeten wij ons daarvan onthouden, en ons alleen vergenoegen met op te geven, dat zij allen daarin overeenſtemden, dat het ten tijde van den aanvang der *Noord-Americaanſche Onlusten*, zijnde het begin des Jaars 1776, bij allen met de *Marine* zeer deplorabel uitzag, zoo ten aanzien van het getal, als van de geſteldheid van vele SCHEPEN, FREGATTEN en andere op dien tijd aanwezig zijnde Vaartuigen van Oorlog, (*) dat buiten *Holland*, alle de overhad-

(*) Bij DE MAAZE telde men in 1776 deze volgende. 2 *Schepen* van 70; 1 van 60; en 6 van 50 ſtukken. Voorts 4 *Fregatten* van 36; 3 dito van 20; en *ééne Snaauw* van 12 ſtukken. — Te AMSTERDAM, 15 *Schepen* van 76 tot 54 ſtukken; voorts 25 *Fregatten* van 44 tot 24 ſtukken; en 2 *Snauwen* van 10 ſtukken. — Bij dat van het NOORDERKWARTIER 1 *Fregat* van 36, en één dito van 20 ſtukken. — Bij dat van ZEELAND, 2 *Schepen* van 60; één *Fregat* van 36, en twee van 20 ſtukken. — En eindelijk in VRIESLAND: Eén *Schip* van 54; en één *Fregat* van 25 ſtukken. Dus in het geheel 27 *Schepen*, 38 *Fregatten*, en 3 *Snauwen*, onder welk getal zich velen bevonden, die reeds 20, 25, 30 ja zelfs 36 Jaren geleden gebouwd, waren geworden, en uit dien hoofde buiten ſtaat om Zee te kunnen bou-

tige Gewesten zeer nalatig gebleven waren in het fourneeren der geconsenteerde Petitien, waardoor het toekwam, dat de aanbouw sints 1776 gedaan, alleen uit het aandeel van *Holland*, en uit de eigene middelen van de Collegien betaald waren geworden: — dat duurte en schaarschheid van Houtwaren in de laatste Jaren grote belemmering veroorzaakt hadden: — en eindelijk, dat welke middelen en encouragementen tot bekoming van Scheepstimmerlieden Onderofficieren en Matrozen in het werk gesteld waren geworden, men echter dat gebrek niet had kunnen vervullen. Om alle welke redenen aan het slot der gerequireerde berichten gezegd werdt, *dat men na behoorlijke overweging van het gerapporteerde, zich volkomen verzekerd hield, van alle vermoedens van nalatigheid, nonchalance, werkeloosheid, traagheid in het uitvoeren der gegeve-*

ne

bouwen. — Wiens hairen rijzen niet te berge over zulk eenen toestand, vooral, wanneer men in aanmerking neemt, hoe dikwijls, zoo door de *Vrouwe* Gouvernante, als door Z. H. sints 1757 tot 1775, de noodzaaklijkheid tot aanbouw van Schepen, met zoo veel aandrang was voorgesteld geworden, als wij hier voren bij de stukken bewezen hebben!

ne bevelen, of opzettelijk plichtverzuim, bij H. H. Mog. te zullen worden vrijgekent enz.

Dit was den uitflag van de zoo veel opfpraaks gemaakt hebbende Propofitie der *Amfterdamfche Gedeputeerden*, tot het opfporen van de oorzaken der aanhoudende weêrloze toeftand ter Zee; waarin zij zoo zeer onderfteund geworden waren door die van *Dordrecht* en *Haarlem*; waarvan de in beweging gebragte Natie zich zoo hoge denkbeelden gevormd, en het grootfte heil te gemoet gezien had! Een uitflag, die bij alle cordaate deskundigen reeds vooraf voorzien, en nu na den afloop des onderzoeks bij hun bijzonder dienstbaar was, om hen in hunne vorige denkbeelden te verfterken, en inmiddels zich te beklagen, over de nadelen die door al dat twisten, befchuldigen, en onderzoeken, aan de ware belangen des zuchtenden Vaderlands werden toegebragt, alwaar men bij ontftentenis van eigen middelen, zich nog eenen geruimen tijd met de hoop op hulp uit het *Noorden* en *Zuiden* vleijen bleef. De order der Gefchiedenis vereischt, dat wij nu opgeven hoe rampfpoedig het daar mede over het geheel afliep.

Herinnert men zich, het geen wij bij den aanvang dezes Boeks hebben aangeftipt, dan wee-

weeten wij, op welk eene koelzinnige wijze bij de uitbarsting des Oorlogs met *Engeland*, de aanvrage der Staten om hulp, zoo door *Zweeden* en *Deenmarken*, als door de *Keizerinne van Rusland* behandeld was geworden, dat bijzonder H. K. M., in plaatse van aan dat verzoek te voldoen, zich eerst alleen bepaalde, om breed op te geven van hare toegenegenheid voor de Republiek; en daar na, met een aanbod van hare voorspraak te *Londen* tot herstel van den Vrede, aan de Staten herinnerde, *dat dezen het niet alleen op hulp van Vreemden moesten laten aankomen, maar zelfs pogingen in het werk stellen om het dreigend gevaar af te wenden*, doch dat zij verders geen enkel woord van het gantsche *Plan van Onzijdigheid* sprak. Hoezeer dit gedrag bij alle doorzichtigen reeds de vreze deedt ontstaan, dat 'er van het Russische Hof niet veel heils te verwachten zoude zijn, zoo bleven zich anderen echter nog 5 Maanden lang, in navolging van de *Regering van Amsterdam* daar mede vleijen, doch toen ontmaskerde zich de oogmerken van het gezegde Hof ten vollen, vermits *Hare Majesteit* niet alleen verklaarde, *dat H. H. Mog. gene aanspraak maken konden op het Plan, vermits den Oorlog vier da-*

 gen

gen vóór de uitwisſeling der Ratificatien van hetzelve te Londen was verklaard geworden; maar ook, *dat zij in de Baai van Cadix, alle vriendnabuurlijke hulpbetoning aan de Hollanders volſtrektelijk weigeren deedt*, bij gelegenheid dat zich in gemelde Baai, behalven een aantal Hollandſche Koopvaarders, naar *Texel* moetende, één van hare Viçe Admiraals met eenige Oorlogſchepen bevindende was, het oogmerk hebbende, om met het begin van *Junij* de reize van daar naar de *Oostzee* te ondernemen. Want toen der Staten Conſul, *de Heer* NAGEL, aan den Rusſiſchen Conſul aldaar uit naam van *H. H. Mog.* op de vriendelijkſte wijze verzocht, *dat den Admiraal* BORISOFF de gereed leggende Hollandſche Schepen, onder zijne Vlag nemen en tot *Texel* geleiden wilde, en voorts *een getal van* 300 *Schepelingen, gediend hebbende op 's Lands Schip van Oorlog gevoerd bij Capitein* BERGHUIS, (doch dat aldaar om desſelfs ouderdom en ſlegte toeſtand was verkocht geworden) *op zijne Schepen wilde overnemen, om dezelven naar hun Vaderland te voeren;* zoo kreeg hij, in plaatſe van een toeſtemmend beſluit, van gezegden Admiraal dit volgend weigerend antwoord: „ *Mijn Heer!* Uit Uw brief van den

„ 3

„ 3 dezer gezien hebbende het verzoek 't „ welk de Heer Consul van Holland, in naam „ van zijne Natie gedaan heeft in desselfs „ Brief van den 1 dezer, te weten: dat ik „ tot op de hoogte van Texel onder mijn „ Convooi zoude nemen, de Hollandsche Koop- „ vaardijschepen die in de Baai van Cadix „ liggen; verzoek ik hem te antwoorden: dat „ ik die Schepen niet kan Convooijeeren bui- „ ten een uitdrukkelijke Order van de Keize- „ rinne onze Souvereine. En wat zijn twede „ verzoek belangt, om de Hollandsche Equi- „ pagie van het Schip de *Prinçesse Maria* „ *Louisa* die zich in deze Baai bevind, naar „ Holland te transporteren, zulks kan ik vol- „ strekt niet doen, dewijl ik geen plaats heb, „ en alle mijne Equipagien compleet zijn." — Een antwoord, het welk gevoegd bij het gedrag der Hoven van *Stokholm* en *Koppenhagen*, (door ons hier voren opgegeven) duidelijk deedt zien, dat 'er uit het *Noorden* geen bijstand te verwagten was; en wendde men het oog naar het *Zuiden*, ook daar was het in dat opzicht niet veel beter gesteld. Van *Spanje*, dat reeds voor lang, op aandrijving van het *Fransche Hof*, in den Oorlog een werkelijk aandeel genomen hadt, derwijze, dat het zelfs bijstand

behoefde, kon men niets vergen veel minder verwachten: en wat de Koninginne van *Portugal* betreft, alschoon zij tot de Gewapende Neutraliteit was toegetreden, zoo leerde de ondervinding echter, dat ook zij, ten opzichte van de Republiek veeleer Vijandelijk dan Hulpbetonend gezint was: want niet alleen weigerde zij aan de Hollandsche Schepen het verblijf in hare Havens, voorwendende dat dit strijden zou met de Onzijdigheid; maar zij deed zelf het Staatsche Oorlogsfregat *Dieren* in beslag nemen, ter zake dat desselfs Bevelhebber Coerman, twee Portugeesche Matrozen in dienst genomen hadt, en welk beslag nog bleef voortduuren, ondanks de Matrozen uit der Staten dienst ontslagen en te rug gegeven waren. Een gedrag, zeer verschillende met dat van het *Fransche Hof*, het welk ziende op welk eene trouwelooze en vijandige wijze de Republiek alomme behandeld werdt, zich beijverde om dezelve ter hulp te snellen, zoo als wij nu verhalen zullen.

Had de onverwagte overweldiging van *St. Eustatius*, *Saba*, *St. Martin*, *Essequebo*, *Demerarij*, en de *Berbices*, veler gemoederen alhier te Lande met een kille schrik bevangen, zulks was in *Vrankrijk* niet minder

het

het geval, toen men aldaar de zekere tijding van alle deze Progresſen der *Engelſchen* vernam: en geen wonder, daar de Franſchen zelve zoo veel belangs bij het behoud van die Coloniën, en wel voornamelijk bij dat der eerstgenoemde Volkplanting hadden, en van hier, dat *de Graaf* DE BOUILLÉ, Bevelhebber van *Martinique*, alſpoedig bedacht wierdt, om die overweldigde Colonie op de *Engelſchen* te heroveren. Een ontwerp waartoe dezen te eerder beſloot, vermits hij in het zekere wist, dat de laatstgenoemden op *St. Euſtatius* en elders, niet alleen geringe bezettingen agtergelaten hadden; maar dat zij ook boven dien eene groote zorgeloosheid, zoo in het bewaren der Posten, als in het bezetten van de ingangen naar de Havens en Baaijen van gezegde Colonie aan den dag legden. Ter uitvoering van zijn ontwerp ſcheepte hij op den 15 *November* 1781, in 3 Fregatten en nog 4 andere Gewapende Vaartuigen ruim 1200 Man in, zette Cours naar *St. Euſtatius*, en volvoerde in weerwil van de grootſte hindernisſen, reeds op den 25 daaraan volgende de Landing aldaar, op eene plaats die door de *Engelſchen* voor ongenaakbaar gehouden werdt, en dat met zoo veel ſpoeds, dat de *Engelſchen* die

het Fort bezet hielden, de *Franſchen* niet eerder gewaar wierden, dan toen zij op de Paradeplaats van het Fort, (bezigzijnde met Exerçeeren) door het hevig vuur en de gevelde Bajonetten der Franſchen overrompeld werden, het welk ten gevolge hadt, dat Bouillé in weinig uuren eene Capitulatie met den Engelſchen Bevelhebber Cockburn ſloot, waarbij de gehele Colonie aan de eerstgenoemde werdt overgegeven, onder beding, dat de laatstgenoemde met de Officieren zich naar een der Britſche Eilanden begeven, doch de Soldaten naar *Martenique* vervoerd worden zouden. Te *St. Martin*, *Saba*, *Esſequebo*, *Demerarij*, en in de *Berbiçes* gelukte het de Franſche Bevelhebberen Damas en Kersaint, al mede zonder eenigen tegenſtand te ontmoeten, op dezelfde wijze als Bouillé, zoo dat alle de gezegde Colonien met het begin des Jaars 1782, door de zoo evengenoemde Franſche Gezachvoerderen, op de *Britten* herovert, en voor de Republiek als in bewarender hand waren genomen geworden, het welk natuurlijker wijze, hier te Lande de hoog-achting en toegenegenheid voor het *Franſche Hof* in diezelfde evenredigheid vermeerderde, als het ſnood gedrag van

Rod-

RODNEY te *St. Eustatius* gehouden, het ongenoegen tegen de *Engelschen* vermeerderen, en in eenen ziedenden haat verwandelen deedt (*).

Intusschen liet men het te *Parijs* bij deze gewichtige dienstbetoningen, ten voordele van de

(*) Hoe hoog den lof der Franschen, over de herneeming der opgenoemde Staatsche Bezittingen in de *Westindiën*, door velen opgeheven, ook zijn mogte, het ontbrak echter niet aan anderen, die deze herneming veel meer aan *Eigenbelang*, dan aan belangeloze toegenegenheid voor het welzijn van den Staat toekenden. De reden waarom de laatstgenoemden aldus dachten, was daarin gelegen: dat toen den *Franschen Admiraal* DE LA MOTHE PICQUET het geluk hadt, om 23 Schepen, door RODNEIJ van *St. Eustatius* naar *Engeland* afgezonden, (beladen met vele aldaar geroofde Goederen) te overweldigen; dien schat echter te *Parijs*, als op de *Engelschen* veroverd, en dus als *Franschen Eigendom* beschouwd werdt. Eene uitspraak zeer veel verschillende met de gedachten van hun, die als onbetwistbaar zeker stelden, dat het *Fransche Cabinet* edelmoedig genoeg zijn zoude, om de 23 overmeesterde Schepen aan de Republiek te rug te geven. — Dan, men liet zich dit gedrag van *Vrankrijk* wel gevallen. „ *De Landzaat getrooste zich* (zegt de VER„ VOLGER op WAGENAAR). *met het denkbeeld, dat die* „ *Goederen aan 's Vijands klauwen ontrukt, en in handen* „ *van Vrienden gevallen waren!*" Ellendige troost voor„ zeker! want hier mede hadt men het genomene niet „ te rug,

de *Westindische Bezittingen* der Republiek niet berusten. Het was den *Staatsminister* DE VERGENNES niet genoeg, om zoo dra de *Britten* den Oorlog aan *Holland* verklaard hadden, aan den bevelhebber van een naar *St. Mauritius* gereedliggend Fransch Schip, vrijheid te geven, om op zijne reize de *Kaap de Goedehoop* aan te doen, tot het spoedig overbrengen van de tijding dier gebeurenis, en welk Schip ook aldaar reeds op den 29 *Maart* aankwam; maar wetende dat de *Engelschen* het voornemen hadden, om die belangrijke, en op dat tijdstip geheel weêrloze Bezitting aan den Staat te ontnemen, en dat zij daar toe reeds eenige Schepen onder bevel van den *Admiraal* JOHNSTONE deden uitrusten; zoo verzuimde hij door zijnen invloed op LODEWIJK DE XVI. niet, om van dien Vorst het besluit te verwerven, dat den *Admiraal* DE SUFFREN met *zeven Schepen*, boven het benodigd Scheepsvolk beladen met ruim 1200 Soldaten, met den meesten spoed derwaards vertrekken moest, ten einde der *Engelschen* vijandelijk oogmerk te verijdelen. Een besluit, dat ondanks de vijandelijke ontmoeting van JOHNSTONE bij *St. Jago*, door gezegden Franschen Admiraal, op den 21 *Junij* 1781 ten uitvoer werdt gebragt,

daar

daar hij zich vóór de *Engelschen* aan de *Kaapstad* vertoonde, en vervolgens aldaar zijne magt ontscheepte, waardoor men de bezetting aldaar tot omtrent 3000 Man, zoo *Fransche* en *Hollandsche Soldaten*, als *gewapende Burgers en Matrozen* versterkt zag. Eene versterking, die de *Kaapstad* wel voor de overrompeling der *Engelschen* in zekerheid stelde; maar die echter niet belette, dat den *Admiraal* JOHNSTONE het oogmerk zijner afreize aan dien uithoek gedeeltelijk bereikte. — Hij toch, een viertal van zijne Schepen hebbende vooruitgezonden om de kust van *Africa* te bespieden, en dezen, zich op dien tocht van het rijkgeladen Hollandsch O. I. C. Schip *de Held Woltemade*, (naar *Ceijlon* bestemd) meester gemaakt hebbende, vernam hij bij hunne terugkomst met die rijke Prijs, wel het berigt van de aankomst van het Fransch Esquader onder DE SUFFREN, en van de ontscheping van diens magt aan de *Kaap*; maar ook te gelijk, dat 'er nog vijf O. I. Compagnies Schepen in de weêrloze *Saldanha-baai* voor anker lagen, en dus besloot hij om deze bodems van daar te halen, het welk hem met vier van dezelve wel spoedig gelukte, vermits de Schippers zich zoo onverwagt van de *Engelschen* omçingeld zagen, dat

zij

zij zich, met de grootste overhaasting nog ter naauwernood met de vlucht konden redden, na dat zij de ankers gekapt, de Schepen op het strand gezet, en zelfs eene poging om dezelven te verbranden, bewerkstelligd hadden. Slechts eén van de vijf werdt een prooi van de Vlammen, maar in de vier overigen werdt den gestichten brand door de *Engelschen* geblust, waar na zij dezelven in vlot water bragten, om vervolgens door den Admiraal JOHNSTONE naar *Engeland* vervoerd te werden, na dat hij voor de versterkte *Houtbaai* gekomen zijnde, aldaar zijn oogmerk om zich van de *Kaap* meester te maken, door den moed der Inwoneren en de aldaar tijdig aangebragte Fransche hulpbenden, ten eenenmaale verijdelen zag: eenen uitslag: zeer verschillende met die van den Vijandelijken aanval der *Engelschen* op de Bezittingen der Oostermaatschappij op de Kust van *Coromandel*, die wij nu kortelijk vermelden zullen.

Hoe hulpvaardig het Fransche Gouvernement, ten tijde van de Vredebreuk met *Engeland* zich ook betoond hadt, om die tijding ten spoedigsten naar de O. en W. I. Volkplantingen over te brengen, ten einde de Bestuurderen derzelver in de gelegenheid te stellen

len, tot het tijdig bewerkſtelligen van verdedigingsmiddelen, de ondervinding leerde echter, dat die voorzorg in de *Oost* weinig nuts deedt, vermits men op *Batavia* de eerſte tijding van den Oorlog bij de aankomst van een Engelsch Snaauwſchip verkreeg, welks Commandant die maare aan de *Kaap*, ten tijde van de aankomst des Admiraals DE SUFFREN, vernomen hebbende, dadelijk het beſluit nam om het anker te winden en naar *Batavia* te ſtevenen, ten einde dat gewichtig nieuws aldaar ten ſpoedigſten aan den Capitein GORDON over te brengen, welke niet onkundig was, dat men het te *Londen* niet zoo zeer op *Batavia*, maar meer bijzonder op de overmeestering van het belangrijk Eiland *Ceilon* gemunt had. Van hier, dat GORDON niet alleen veinsde de aangebragte tijding te wantrouwen, maar het bij den Gouverneur ALTING ook zoo verre wist te brengen, dat deze in den beginne het gerucht almede voor valsch aanzag, in zoo verre, dat hij GORDON met zijne Schatten de reize naar *Ceilon* liet aanneemen, die zulks met geen ander oogmerk deedt, dan om aan de Bevelhebberen van die meer afgelegen ſtreken, de tijding der Vredebreuk bekend te maken, het welk het verlies van ſommige Bezittingen op de kust van *Coroman-*

mandel en op *Ceilon*, ondanks de aanſtalten tot verdediging te *Batavia* ondernomen, wel ſpoedig ten gevolge hadt, vermits den *Engelſchen Admiraal* HUGHES, en den Bevelhebber over de Engelſche legermagt MONRO, op het vernemen der Vredebreuk niet verzuimden, om in aller ijl eenige honderden Mariniers en Soldaten, aan boord van eenige Schepen en Fregatten te doen overgaan, met oogmerk om met die gecombineerde magt de belangrijke Bezitting *Negapatnam* weg te nemen. Reeds op den 12 *October* verſcheen het Esquader op de Kust, en 'er verliepen weinig dagen, of MONRO had niet alleen zijne gehele magt aan Land gebragt, maar dezelve ook zoo nabij aan de Stad gevoerd, dat hij zich in ſtaat bevond, om de door de Nederlanders inmiddels opgeworpene Redoutes, ten einde de Stad te dekken, te beſtormen, en de Linien te overmeesteren, waarna hij in het gezicht der Stad een Camp formeerde en eene zware Batterij opwierp, ten einde de Stad door eene formeele belegering tot de overgave te dwingen, derwijze, dat den *Admiraal* HUGHES, reeds op den 7 *November* de navolgende Sommatie tot overgave aan den Gouverneur deedt toekomen. „ Alzoo wij volkomen onderricht zijn

„ van

„ van de zwakheid der Stad en Citadel van *Ne-*
„ *gapatnam*, en het klein Guarnisoen dat gij
„ hebt, om dezelve tegen de Schepen en Trou-
„ pen van zijne Britsche Majesteit en die der
„ Oostindische Compagnie, onder ons Com-
„ mando te verdedigen, van welks meerderheid
„ in Getal en Dicipline gij niet onkundig kunt
„ wezen (*): zijn wij overgehaald, door be-
„ weegredenen van menschlievendheid, ten
„ einde het bloedvergieten te vermijden, en
„ uit achting voor U en de Inwoners der
„ Plaatse, om, zoo het in onze magt is, den
„ jammer en de ellende die U en hen treffen
„ mogten voor te komen, en van U de on-
„ verwijlde overgave der plaats te eisschen, op
„ zul-

(*) Dat HUGHES gene rede had, om op die manier over de *zwakheid* van de Bezetting te spreken, bleek na de overgave ten duidelijksten: want volgens zijne opgave, bestond het Guarnisoen uit omtrent 8000 Man, en daar onder 1000 Cavalleristen. — Dan ten opzichte van de *Dicispline* had hij betere gronden, want toen het op vechten aankwam, namen zeer velen de vlucht: anderen wierpen de Wapenen weg: en het grootste gedeelte richtte alomme de grootste ongeregeldheden, in het beroven, plunderen, en verbranden van vele Dorpen aan, het welk de overwinning voor de *Engelschen* zeer gemakkelijk maakte.

„ zulke voorwaarden als ons schijnen redelijk
„ te zijn, en Gij en Wij zullen overeenkomen.
„ Ten dezen einde geven wij U, na dat Gij
„ deze opeissching ontfangen hebt, 2 Uuren
„ tijd om het antwoord in overweging te ne-
„ men. — *Zoo* gij bewilligd om de plaats op
„ eene Capitulatie over te geven, moeten 'er
„ aanstonds Commissarissen van Uwen kant
„ naar den Generaal in het Camp gezonden
„ worden; maar zoo gij de aanbieding, welke
„ wij U thans doen verwerpt, zullen de Batte-
„ rijen terstond op Uwe Wallen losbranden,
„ en gij zult, langer wagtende, zelve de oor-
„ zaak wezen van onvoordeliger voorwaarden."
Een opeissching, die door den Gouverneur van de hand gewezen zijnde, na verloop van 3 dagen, door een Bombardement op de Stad gevolgd wierdt, derwijze hevig en nadrukkelijk, dat de Commandant zich weldra verplicht zag, tot het aanbieden van eene Capitulatie, die dan ook wel spoedig tot stand kwam, en waar bij die gewichtige bezitting, benevens circa 200 stukken Geschut, en eene Considerabele partij Ammunitie, na een gering verlies van 38 dooden en 56 gekwesten aan des Vijands zijde, aan de *Engelschen* werdt overgegeven, tot onberekenbaar nadeel niet alleen van de

Oos-

Oostermaatſchappij, maar ook van het gehele Vaderland.

Intusſchen liet het den *Admiraal* HUGHES bij de overmeestering van *Negapatnam* niet berusten; daar hij het niet minder op *Ceilon* dan op *Coromandel* gemunt had, zoo verzuimde hij na de bemagtiging van *Negapatnam* niet, om met een Esquader van 10 Schepen de reize naar *Trinconomale* aan te nemen, alwaar hij op den 4 *Januarij* 1782 aankomende, eenen gereden toegang tot de Baai vondt, vermits dezelve benevens de zich aldaar bevindende Hollandſche Schepen, reeds ſedert den 21 *Augustus*, door het Engelsch Oorlogſchip *the Seahorſe* was geblokkeerd gehouden. Den volgenden dag zijn Volk op een afſtand van 3 mijlen van het gezegde Fort ontſcheept en aan de wal gezet hebbende, nam hij direct den marsch naar die ſterkte aan, en overrompelde, zonder eenige moeite van belang, het zich daarin bevindende overſchot des Guarniſoens en Geſchut, beſtaande uit 3 Officieren 40 Gemenen en 10 ſtukken IJzer Canon, vermits het grootſte gedeelte der bezetting, op het vernemen van de aankomst der *Engelſchen* de wijk genomen hadt naar het Fort *Oostenburg*, gelegen op eenen hoogen heuvel, van waar men met het

Geſchut de Haven beſtrijken, en de Communicatie met de Schepen open houden kon; eene Poſitie, waardoor men zich voor den aanval des Vijands genoegſaam veilig waande. Dan, de ondervinding leerde wel dra, dat de *Engelſchen* zich door dat alles niet lieten afſchrikken, want nauwlijks op eenigen afſtand van het zoo evengenoemde Fort *Oostenburg* aan de wal gekomen zijnde, trokken zij derwaarts, en bereikten in korten tijd de top van eenen heuvel, gelegen tegen over het Fort, fleehts bezet met een Detachement *Mariniers* en *Matrozen*, die wel dra de vlucht namen, en op die manier de *Engelſchen* in de gelegen heid ſtelden om het Fort te bedwingen, en nauwlijks hadden de laatstgenoemden dit verricht, of zij eischten op eenen fieren toon de ogenblikkelijke overgave dier ſterkte, het welk door den Gouverneur HOMOED bij herhaling gewijgerd zijnde, ten gevolge hadt, dat den Vijandelijken Majoor GEHLS het beſluit nam, om ondanks de moejelijkheden aan eenen ſtorm onafſcheidelijk verbonden zijnde, het Kaſteel ſtormenderhand te overweldigen, makende daartoe reeds in den vroegen morgen van den 11 *Januarij* de nodige aanſtalten, doende met het aanbreken van den dag, zijne manſchappen ten ge-

getale van 450, en een Corps de Reserve van 6 Compagnien Matrozen en Mariniers, met eenige Veldstukken in beweging brengen, die weldra zich op den heuvel waarop het Fort liggende was, bevonden, en door de schietgaten naar binnen klimmende, in weinig oogenblikken zich van het Guarnisoen, en de gehele Sterkte meester maakten, waarbij de *Engelschen* een verlies van 63 zoo dooden als geblesseerden leden: een getal veel groter dan dat van de overwonnene Hollanders, het welk zeer onbeduidend was, vermits het Guarnisoen, op het zien der bestormers binnen het Fort, de wapens weg wierpen en om lijfsgenade smeekten, het welk zij ook van den overwinnaar verwierven, daar hij zich met het overmeesteren der beiden sterktens, en den aanzienelijken buit, bestaande in 72 stukken zoo Metaal als IJzer Kanon, 10,000 Kogels, ruim 1400 Snaphanen, ruim 15000 ponden Buskruit, en meer andere Oorlogsammunitie, benevens 3 rijkgeladene Schepen en eenige andere Vaartuigen in de Haven liggende, vergenoegde, zich bovenal bij zijne meesters beroemende, dat hij door het Krijgsgeluk de Hollanders van de Kust van *Coromandel* en van het Eiland *Ceilon* verdreven hadt.

Intusschen dat de *Engelschen* op de voorꝫ noemde wijze, door de overmeestering van zoo vele Bezitttngen in de beide *Indiën*, en van zoo vele rijkgeladene Bodems op de onderscheidene *Zeeën*, aan het dierbaar Vaderland de gevoeligste slagen toebragten, bleef men hier te Lande op den duur klagen morren en zuchten, over de weinige voorderingen die 'er bij de *Marine* bespeurt werden, niet alleen tot het in zee brengen van eene formidabele Vloot, maar zelfs tot het verleenen van sterke Convooijen aan zoo vele Koopvaarders, als sints het begin des Oorlogs in de Havens gekerkerd lagen, en hunne voorgenomene Reizen niet vervoorderen konden: een verwijl, het welk, hoe zeer veroorzaakt wordende door de door ons bevorens reeds opgegevene hindernisſen, echter door vele misnoegden op de openlijkste wijze, aan een vooronderſteld opzettelijk Verraad, of aan een heimelijk heulen met den Vijand door den STADHOUDER, met eenige Vlootvoogden en vele Leden des Bestuurs, werdt toegekent, door zulken, die volgens het zeggen van den *Vervolger op Wagenaar*. „ *misschien met de vereischte kundigheden niet* „ *voorzien waren*, *om over Schepen*, *thans ten* „ *Oorloge wordende uitgerust*, *geschikt te oor-*

„ *de-*

„ *delen.* *Menschen*, (die volgens zijn zeggen)
„ *in den waan waren*, *dat men met vele ledig-*
„ *liggende Schepen*, *en daaronder vele logge*
„ *Groenlandsvaarders al vrij wat zoude kun-*
„ *nen uitvoeren*, *zoo men maar bevel tot uit-*
„ *lopen gave.*" Een bevel, dat hoe lang begeerd en te gemoete gezien zijnde, uit hoofde van de aan ons bekende beletselen, eindelijk in het laast van de maand *Julij* uitgevaardigd wierdt, en dat door de Geinteresseerdens in niet minder dan 72 *Koopvaarders*, bestemd naar de *Ooostzee*, welken sints eenige maanden in *Texel* hadden liggen wagten, met ongemene vreugde vernomen wierdt, en dat tevens eene gelegenheid deedt geboren worden, om de openbare lasteringen, ter benadeeling van de Eer en het Character van 's Lands Scheepsbevelhebberen op de duchtigste wijze te logenstraffen. Behoeven wij hier aan een opmerzaam Lezer te zeggen, wat wij dus spreekende op het oog hebben? wat anders, dan het roemvol Zeegevecht op de *Doggersbank*, waarbij de Eer der Nederlandsche Vlag door onze Zeehelden zoo nadrukkelijk gehandhaafd is geworden, en dat, alhoewel het zelve door anderen voor ons reeds is te boek geslagen, zoo uit hoofde van eenige min bekende omstandigheden daarbij

plaats gehad hebbende, als om dat 'er het waare oogmerk niet door bereikt is geworden, echter verdiend, dat wij van hetzelve eenigsints uitvoerig verslag geven (*).

Het was ruim half *Julij*, dat men eindelijk ter Rhede van *Texel* een getal van 14 *Schepen* en *Fregatten*, 1 *Kotter*, en 5 *Advisjachten* en *Uitleggers* in gereedheid zag om in Zee

(*) Om het gezegde in den Text wel te vatten, diend geweten: dat hoe voortreffelijk het gedrag van alle de DOGGERBANKSCHE HELDEN ten tijde van dat bloedig treffen ook geweest zij, het echter in die dagen niet ontbrak aan Lieden, die *het niet geheel vernielen der Vijandelijke Vloot, en het terugkeeren der Koopvaarders* hebben aangevoerd, als bewijzen van de verkeerde Directie en Orders van den ADMIRAAL GENERAAL: en niet alleen dit, maar dat men zelfs opentlijk heeft durven beweren, *dat 'er eenen heimelijken toeleg bij Hoogstdezelve en anderen zou geweest zijn, om* ZOUTMAN, *met het Convooij een soortgelijk lot als* VAN BIJLANDT *te berokkenen, doch dat zulks afsprong, om dat 'er boven verwachting eenen dapperen en hardnekkigen tegenstand door* ZOUTMAN *en sommige andere Scheepsbevelhebeeren geboden wierdt.* – Daar wij ons, door eene bijzondere gunstige gelegenheid in staat gesteld vinden, om die hatelijke aantijgingen, en andere onwaarachtige uitstrooisels te logenstraffen, zullen wij ons daartoe in den Text, bij het verhaal van dien Zeeslag, bijzonder bepalen.

Zee te gaan, ten einde de zoo lang op Convooi gewagt hebbende Koopvaarders, naar de *Oostzee* moetende, door de onveilige *Noordzee* tot aan het *Kattengat* te geleiden; en dit verricht zijnde, als dan de in de Noordfche Havens liggende Koopvaarders, hunnen Cours naar het Vaderland willende ftellen, onder befcherming te nemen, en naar de Havenen dezer Landen te geleiden. Eene magt, die men voornemens was, bij of even na het uitlopen derzelver, nog met 5 Bodems uit *de Maaze* en *Zeeland*, beftaande in 3 *Linifchepen*, één *Fregat*, en ééne *Kotter* te vermeerderen, doch welk voornemen naar veler gedachten, OF door het niet tijdig genoeg kennis geven van het vertrek des Esquaders uit *Texel*, OF door het fpoedig vertrek van het laatstgenoemde; maar ZEER ZEKER, door Contrarie winden niet ten uitvoer werdt gebragt, Eene omftandigheid, die dubbel noodlottig mogt geheten worden, *eensdeels*, om dat daar door in het vervolg, de vermoedelijk totaale vernieling der Vijandelijke Vloots belet wierdt; en *anderdeels*, om dat op de vooronderftelling van Z. H. dat die Conjugatie werkelijk gefchieden zoude, de order gebazeerd was, dat wanneer het geheel vereenigd uitzeilend Esquader op eene zeke-

re hoogte gekomen zoude zijn, hetzelve zich in twee ſmaldeelen van een ſcheiden moest, welker eerſte, onder ZOUTMAN's bevel, bij het Convooij blijven moest; terwijl het andere, onder bevel van KINSBERGEN, in de *Noordzee* moest blijven kruisſen, zoo om de Kusten te beveiligen, als om op de bewegingen der *Engelſchen* een wakend oog te houden, doch welke order reeds eenige dagen vóór het uitlopen des Esquaders was ingetrokken, en door eene andere, *om vereenigd te blijven tot dat de Koopvaarders door het* KATTENGAT *gebragt waren*, vervangen was geworden, waardoor dan ook al het lasteren en onzinnig raaskallen van des Prinſen Vijanden over die order ten vollen is gelogenſtraft geworden (*).

Hoe

(*) Onder de vele Sujetten, die opzettelijk hun werk gemaakt hebben, om aan Z. H. de misdaad toe te kennen, *dat Hij een oogmerk had, om het Convooij en het Esquader onder* ZOUTMAN's *bevel uitgelopen, in handen van de Engelſchen te ſpelen*, was voorzeker de Schrijver van de *Schets van een Groot Tafereel* een van de bitterſten en onbeſchaamdſten, en van hier, dat dezen, ten aanziene van de Order tot ſcheiding van het Esquader op den 6 *Julij* gegeven, zoo veel ophefs maakte, niettegenſtaande hij wist of kon weten, dat die Order reeds op den 19 *Julij*, en dus 18 dagen voor

Hoe dit zij, het was op den 1 *Augustus* 1781, dat de Wind bij afwisfeling uit het Z. O. en Z. W. tot N. N. W. opblies, en derwijze door ZOUTMAN voor het Esquader en de Koopvaarders dienftig geoordeeld en ten nutte gemaakt wierdt, dat zij allen buiten *Gaats van Texel* en in Zee geraakten, en in el-

voor het treffen op de *Doggersbank*, derwijze veranderd was, als wij in den Text hebben opgegeven, dat ook bij de uitkomst is bevestigd geworden, dewijl KINSBERGEN zich op dat tijdftip bij het Esquader bevondt, en zoo veel tot de Glorie van dien dag heeft toegebragt als wij ftraks vermelden zullen. — Schaamt het zich niet, dat dien Schrijver ten jare 1785, in een boek, waarin hij op den duur zijne reden tot den ERFSTADHOUDER in den eerften Perfoon gericht hieldt, aangaande het gevecht op de *Doggersbank* zeggen durfde. „ *Men heeft verteld, dat de Heer* VAN KINS-„ BERGEN *bereids vóór den 4 Augustus den Schout bij* „ *Nacht* ZOUTMAN *verlaten wilde, en hij, enkel op re-* „ *quifitie van* ZOUTMAN *befloot, nog eenigen tijd bij hem* „ *te blijven?* — Trouwens, die vertelling was al mede van het zelfde allooij als eene andere, *aangaande het hooggerezen ongenoegen dat tusfchen* ZOUTMAN *en* KINSBERGEN *over den Rang zou hebben plaats gehad.* — Een Leugen zoo lomp en onbefchaamd, dat men die met de handen tasten kon, en echter het wierd geloofd, en den STADHOUDER moest 'er de grootfte onaangenaamheden over ondervinden.

elkanders gezelschap, zonder eenigen hinder te ontmoeten, tot den 3 daaraanvolgende de reize vervoorderden, toen hij des morgens om half 9 uren sein gaf, *om zich agter alkander in Linie van Bataille te rangeeren:* eene Manoeuvre alleen in het werk gesteld, om de Bevelhebberen te instrueeren, hoe zij zich bij de verschijning van den Vijand te gedragen hadden, waar mede een groot gedeelte van dien dag besteed zijnde, hij voorts zijnen Cours vervolgde tot tegen den avond, toen men, op eenigen afstand, een Schip gewaar wierd, het welk men over het algemeen voor een vijandelijk begroette, weshalven de Capiteinen MULDER en BRAAK, behorende onder het smaldeel van KINSBERGEN, gelast wierden om op het zelve jacht te maken. Dan, daar het Schip kort daarna door den opkomenden Avond en Nacht voor die beiden Scheepscapiteinen onzichtbaar werdt, en ook hunnen last in hield, *om zich niet zonder speciale Order te verre van het gros der Vloote te mogen verwijderen*, zoo keerden zij terug en vervoegden zich wederom onder de Vlag: en dus zeilde men voort tot den volgenden dag, zijnde den 4 *Augustus*, toen men het gezamentlijk om de *Noord* wendde, alwaar KINSBER-

GEN

GEN aan de Capiteinen onzer zijne Divisie de order gaf, dat zij, „ *ingeval zij door storm* „ *als andersints mogten verstrooit, of van de* „ *Vlag verwijderd raaken, zij als dan te* „ *Drontheim moesten binnenloopen, en aldaar* „ *het gros der Vloot blijven afwagten.*" Eene order die duidelijk bewees, dat KINSBERGEN om geen scheiden van het Esquader dacht, maar integendeel bezorgd was, om het zelve zoo veel mogelijk vereenigd te houden. Dan, naauwlijks neigde die dag ten avond, of Hij zag in het *Noorden* en *Oosten* twee Vaartuigen, die hij voor Vijandelijke bespieders hieldt, waarop hij direct aan MULDER, DECKER, en STARINGH, welke beiden laatsten mede onder zijn smaldeel behoorden, order gaf om jacht op dezelven te maaken, welke spoedig ontdekten dat het Vijandelijke *Kotters* waren, vermits MULDER dezelve zoo van nabij genaderd was, dat hij hen door een schot beval bij te draaijen; doch daar zij het op een Vluchten zetten, keerden de 3 Schepen, uit hoofde van den opkomenden nacht en de ontfangene order, wederom onder de Vlag terug, om van hunne bevinding rapport te doen, waar uit men zeer zeker vermoede, dat den *Engelschen Admiraal* PARKER met eene aanzienelijke macht

macht zich in het Vaarwater onthieldt, vermits men berichten had bekomen, dat Hij op de terugreize was, om eene Koopvaardijvloot uit de *Oostzee* naar *Engeland* te geleiden, en welk vermoeden even na het aanlichten van den volgenden dag, zijnde den 5 *Augustij*, ten vollen bevestigd wierd, door het bericht van een Zeedſche Koopvaarder, die aan ZOUTMAN de tijding mededeelde, dat eene Vijandelijke Vloot van 15 a 16 Schepen op het Esquader afkwam, het welk ten gevolge hadt, dat ZOUTMAN, reeds ten 6 uren, het ſein voor de Oorlogſchepen gaf, om te wenden over Stuurboord met Bakboordshalzen toe, en voor eenige Fregatten, om met de Koopvaarders te Lijwaard af te zakken, waarna Hij vervolgens het ſein gaf, dat het geheele Esquader zich in Linie van Bataille met Stuurboordshalzen formeren moest, welke orders met de grootſte ſpoed naauwlijks ten uitvoer gebragt zijnde, door een ander ſein gevolgd wierdt, ten einde het Esquader wederom wenden zoude, namelijk met de agterſte of leiwaardſte Schepen het eerst: doch daar die order bij KINSBERGEN op dat moment als zeer gevaarlijk geoordeeld wierdt, dewijl men den Vijand reeds te zeer van nabij genaderd zag, zoo bleef de zelve

on-

onuitgevoerd, en de Linie de genomene positie behouden. Eene Manœuvre, even voor het aanvangen van den ſtrijd bewerkſtelligd, die wij ons verplicht vonden aldus omſtandig op te geven, om dat aan dezelve, naast den Goddelijken zegen, de zegepraal van dien dag voor de Nederlanders grootdeels mag worden toegeſchreven: want zoo men in dat oogenblik, volgens het ſein, de Linie had beginnen te veranderen, zou zulks aan den Vijandelijken Admiraal eene gelegenheid gegeven hebben, om op het Hollands Esquader aan te vallen, eer de Linie wederom in eene behoorlijke poſitie gebragt was, in welk geval welligt geen ſpaander van het geheel Esquader, uithoofde van des Vijands gedeçideerde overmagt zou overgebleven zijn (*).

Hoe

(*) Niemand verwondere zich, dat wij dit geval op dien altoos gedenkwaardigen dag voorgevallen, aldus omſtandig te boekſlaan. De redenen die wij daarvoor hebben, zijn voornamelijk daarin gelegen. A. *Om dat wij die Bijzonderheden*, (aan ons door eene zeer respectabele hand medegedeeld) *bij anderen niet aan getroffen hebben. B. Om dat daardoor ten vollen gelogenſtraft word, het zoo vaak herhaald vertelſeltje, dat* ZOUTMAN *en* KINSBERGEN *gebrouilleert waren ter oorzake van den Rang:* waaruit door ſommigen nog een ander hatelijk-

Hoe dit zij, pas hadden de Hollanders de Koopvaarders op eenigen afſtand in veiligheid geplaatst; pas hadden zij zich op de zoo evengenoemde wijze, bezield met eene algemeene geestdrift, om zich als Mannen van Eer van hunnen plicht te kwijten, en den Vijand kloekmoedig het ſpits te bieden, in ſlagorde geſchaard, of PARKER kwam met zijn veel ſterker magt, begunſtigd door eenen voordewind, op hun af, plaatſende zich op den geringen afſtand van een halven Snaphaanſchoot van ZOUTMANS Schip, en reeds ten 8 uuren nam het gevecht langs de gehele Linie een begin, en wierd geduurende çirca 4 uren lang, met eene hevigheid en woede aan beiden zijden derwijze volgehouden, dat men ten aanziene van de Hollanders, zonder vergroting zeggen kon, dat zij de glorievolle dagen van DE RUI-

TER,

lijk gevolg is afgeleid geworden, namelijk: *dat* KINSBERGEN *om die rede den ſtrijd ſlechts ſlappelijk zoude gevoerd hebben, en dat daar aan was toeteſchrijven, het klein getal van Dooden en Gekwetſten dat Hij op zijn Schip telde na den ſlag, wanneer men dat met het getal van Zoutmans Schip in vergelijking bragt, Want daar* ZOUTMAN 45 *Dooden en* 87 *Gekwetſten bekwam, en* KINSBERGEN *ſlechts* 8 *Dooden en* 40 *Gekwetſten telde, zoo ſchreef de laster zulks aan die oorzaak toe.*

TER, TROMP, en zoo vele andere Onsterfelijke Helden van de vorige Eeuwe op nieuw deden herboren worden, daar elk zijnen Post getrouw te roere stond, zoo in het bevechten van den *Brit*, als in het ter hulp snellen van zijnen Medestrijdgenoten, wanneer zij gevaar liepen om voor des Vijands overmagt en woede te moeten bezwijken. Wij zouden te uitvoerig worden, en in vervelende herhalingen vallen, wanneer wij de bijzondere heldhaftige bedrijven der Equipagien, op elk der onderscheidene Schepen op dien dag, in navolging van anderen vermelden wilden, waarom wij ons daarvan onthouden zullen. Dan, daar wij, in de gelegenheid zijn gesteld geworden, om eene en andere min bekende bijzonderheden, aangaande de bedrijven van den *Ridder* VAN KINSBERGEN, gedurende dat bloedig treffen, aan onze Lezeren mede te delen, zullen wij dezelve hier overneemen, ten einde de valschheid des zoo even gemelden geruchts aan te tonen, en integendeel te doen zien, dat aan zijn beleid en bravoere den gelukkigen uitslag des gevechts grootdeels kan worden toegeschreven. Immers gezegde Bevelhebber, volgens dat relaas, reeds bij den aanvang des strijds, met zijn Schip de *Admiraal Generaal*,

voe-

voerende 74 Sukken, in een woedend gevecht gerakende met het Vijandelijk Schip *the Berwick*, zijnde van gelijke ſterkte, teiſterde Hij hetzelve zodanig, dat desſelfs Bevelhebber FERGUSON, zich verplicht vondt om af te houden, waarop KINSBERGEN het voorneemen opvatte, om hem te vervolgen en het Schip te enteren: dan, daar FERGUSON naast het Schip *de Erfprins*, gevoerd bij *Capitein* BRAAK (en voerende ſlechts 54 ſtukken,) ging liggen, en ſpoedig met hetzelve in een allerhevigst gevecht geraakte, zoo ſnelde Hij op dat moment den dapperen STARINGH (die de ARGO van 40 ſtukken geboodt,) ter hulpe, dewijl deze zijnen hogen nood door herhaalde ſeinen te kennen gaf, in zoo verre zelfs, dat ingeval hij nog langer van hulp verſtoken bleef, hij als dan verplicht zoude zijn om de Vlag te moeten ſtrijken. Rede genoeg, waarom KINSBERGEN aan hem de order gaf om uit de Linie te wijken, terwijl hij zelve de plaats van STARINGH vervulde, en op die wijze de ARGO voor het Vaderland ſauveerde. Eene Manœuvre die buiten alle bedenking tegenwoordigheid van geest, en ijver voor den dienst des Vaderlands, te midden van den ſtrijd ten grondſlag hadt, en de woede des Engelſchen

ſchen Admiraals PARKER, over der Hollanderen dapperen wederſtand, derwijze in beweging bragt, dat hij beſloot eene proeve te neemen, om met zijne overmagt door de Linie heen te breken, en wel tusſchen de *Admiraal Generaal* waarop KINSBERGEN geboodt, en tusſchen *de Batavier* op welke BENTINCK het bevel voerende, reeds in den aanvange des gevechts eene doodelijke wond bekomen hadt. Een toeleg, met geen ander oogmerk genomen, dan om de *Batavier* uit de Linie te dringen, en de *Admiraal Generaal* tusſchen twee Vuren te brengen. Dan, dit plan mislukte, daar KINSBERGEN in dat moment zijn Schip digt aan den Wind liet ſchieten, ten einde op die manier, met de agterſte ſtukken zijner Batterijen den Vijandelijken *Admiraal* dies te geduchter te kunnen beſtrijken, het welk gelukkig volvoerd zijnde ten gevolge hadt, dat PARKER zich genoodzaakt ziende om de wijk te nemen en aan het gevecht een einde te maken, de Couragie niet had, om eenen nieuwen aanval tegen de Hollanders te onderneemen, alſchoon dezen zulks eenigen tijd, met de Zeilen op de boorden der geteisterde Schepen, aan hem bleven aanbieden, waarna hij met zijne ontredderde Schepen naar *En-*

geland, en ZOUTMAN met het niet minder deerlijk gehavend Esquader en de Koopvaarders, naar *Texel* te rug keerde, alwaar Hij benevens alle de overige Bevelhebberen en Vlootelingen, met de uitbundigste bewijzen van achting, als den Hersteller van de Eer des Vaderlands ontfangen en verwelkomd wierdt.

Dus eervol werdt deze Zeeslag ten einde gebragt, en het trotsche voornemen des Vijands om het Hollandsch Esquader te overweldigen of te vernielen, door eene bij hem niet verwagte dapperheid en moedbetoning, ten eenenmaale verijdeld! Hoe zeer de magt der *Engelschen*, door meerder aantal van Geschut en Volk, die der Hollanderen aanmerkelijk overtrof, (*) zoo moest PARKER echter den spijt verkroppen, dat Hij zijn oogmerk niet bereiken kon, en zich nog bovendien wel ernstig beklagen, dat men hem met geen groter magt voorzien hadt, in welk geval het zeer waarschijnlijk voor de Hollanders ellendig zou hebben afgelopen, die zich nu, wel deerlijk geteisterd en gehavend za-

(*) Volgens eene accurate berekening, hadden de *Engelsehen*, op de Schepen der Hollanderen, die mede in de Linie geslagen hebben, eene meerderheid van 60 *stukken* *anon*, en 1174 Man.

zagen, doch echter zich beroemen konden, het Slagveld behouden, en 's Lands Schepen voor de Republiek gesauveerd te hebben, uitgezonderd het Schip *Holland*, op het welke de dappere Dedel, staande het gevecht het bevel voerde, dat door den Vijand derwijze geteisterd was geworden, dat het 's nachts na den slag in de diepte zonk, uit hoofde van de vele grondschoten die het zelve bekomen hadt, en na dat men, ondanks het aanhoudend pompen en het overboord werpen des Geschuts, de kracht des inperssenden waters niet beteugelen kon. Een verlies, het welk gevoegd bij dat van 142 Dooden en van den dapperen Bentinck, zeker voor de opluikende Marine aanmerkelijk was, en bij alle liefhebbers des Vaderlands wel zeer betreurt wierdt; doch dat echter bij velen nog gelenigd werdt, door de gedachten, dat de *Britten*, die insgelijks vele dooden en daar onder Capitein Macartney telden, hunne Zeemagt, met dit Hollandsch Schip van 64 stukken niet vermeerderd zagen, daar alle de overigen, benevens de Koopvaarders voor het Vaderland behouden bleven; en dat 'er na deze eerste proeve van de Nederlanderen te verwachten was, dat zij zich in het vervolg bij een nader treffen, en met een nog groter

magt niet minder dapper gedragen zouden. Trouwens, dat bleek in de uitſtekende bewijzen van Hoogachting en Dankbaarheid, waarmede de *Doggerbankſche Helden*, na verloop van weinig tijds, zoo door *'s Lands Staten* als door Z. D. H., in qualiteit als *Opper Admiraal Generaal* vereerd en beloond zijn geworden, het welk wij, ten ſlotte van ons verhaal wegens dat roemruchtig Zeegevecht, nog kortelijk vermelden zullen.

Had Z. H. benevens alle weldenkende Ingezetenen, ten tijde dat ZOUTMAN met het Esquader en Convooij de Haven van *Texel* verliet, hunne wenſchen voor zijne voorſpoedige Reize ten Hemel opgezonden, en dezelven doen vergezeld gaan met ernſtige bede, dat zoo Hij den Vijand aantrof, als als dan de overwinning zich voor Hem en de zijnen verklaren mogte; dan laat het zich zeer gemakkelijk vatten, dat toen de eerſte zekere tijding van het geleverd Zeegevecht, door den GRAVE VAN WELDEREN, (die op de Kotter DE AJAX het bevel voerde,) in den nacht tusſchen den 7 en 8 *Augustij*, aan Z. H. werdt overgebragt, dien Vorst deswegens de levendigſte blijken van vreugde en dankbaarheid aan den dag legde, door niet alleen aan voorzegden

den Scheepsvoogd een kostbare Diamanten Ring ten geschenke te geven, maar ook dadelijk een brief van dankbetuiging aan de Vlotelingen te schrijven, en tevens bedacht te zijn, om door het voorstellen van bevoorderingen in den dienst aan *H. H. Mog.*, en het uitdelen van *Eeretekenen* en *Gedenkpenningen*, de Handhavers van de Eer des Vaderlands, op het luisterrijkste te belonen, „ Wij hebben „ (dus schreef Z. H. in substantie,) Wij heb„ ben met het uiterste genoegen vernomen, „ dat 's Lands Esquader, schoon veel zwakker „ in Schepen Kanon en Manschappen dan het „ Engelsche, desselfs aanval zoo manmoe„ dig heeft wederstaan, dat de Vijand na een „ allerhardnekkigst gevecht verplicht is ge„ weest afte houden, en zich te retireéren. „ De Heldenmoed van den *Schout bij Nacht* „ ZOUTMAN, de Capiteinen, Officieren, Dek„ en Onderofficieren, én gemene Matrozen en „ Soldaten, die deel aan de Actie gehad, en „ onder den zegen ven God Almagtig, zich „ in dezen Zeeslag zoo wel gekweten hebben „ van hunnen plicht, verdiend allen Lof, en „ Onze bijzondere goedkeuring: waarom Wij „ goedgevonden hebben U bij dezen aan te „ schrijven, om uit Onzen naam, den gemel-

„ den Schout bij Nacht, Capiteinen, Offi-
„ cieren, Dek of Onderofficieren, en Ge-
„ mene Matrozen en Soldaten, met voor-
„ lezing dezes op ieder Schip dat deel aan
„ de Actie gehad heeft, en wiens Equipagien
„ daarin met zoo veel moed en dapperheid ge-
„ ſtreden hebben, openlijk daarvoor te bedan-
„ ken, met bijvoeging, dat Wij niet *twijffelen*,
„ of zij allen zullen bij voorkomende gelegen-
„ heden blijken geven, dat het den Lande
„ aan gene Verdedigers van het lieve Vader-
„ land en desſelfs Vrijheid ontbreekt, en dat
„ de Oude Bataafſche Heldenmoed wederom
„ herleeft en niet uitgedoofd zal worden. enz."
Doende weldra, na vooraf het Advies des Heren van KINSBERGEN, opzichtelijk de Promotien en Beloningen ingenomen te hebben, op den 21 *Augustij* ter Vergadering van *H. H. Mog.* in ſubſtantie dezen voordragt: „ Het gedrag
„ door den *Schout bij Nacht* ZOUTMAN en
„ zijne onderhebbende Officieren enz. in de
„ Actie van den 5 dezer met het Engelsch
„ Esquader gehouden, is Mij voorgekomen
„ van dien aart en zoo loffelijk te zijn, dat
„ het zelve op eene extraordinaire wijze ver-
„ diend beloond te worden. Het is met dat
„ oogmerk dat Ik reeds heb aangesteld als,

„ een

„ een rekompens voor de dapperheid betoond,
„ den voornoemden *Schout bij Nacht* ZOUT-
„ MAN tot *Viçe-Admiraal*, en de drie oudste
„ Capiteinen die de Actie hebben bijgewoond,
„ te weten, DEDEL, VAN BRAAM, en KINS-
„ BERGEN, tot *Schouten bij Nacht Extraordi-*
„ *nair.* Het is voorts met even dat zelfde
„ oogmerk, dat Ik gemeend hebbe, aan *U.*
„ *Hoog. Mog.* in bedenking te moeten geven,
„ of Hoogstdezelven niet zouden kunnen goed-
„ vinden, om ten bewijze van Hare goedkeu-
„ ring en genoegen, over den ijver en kloek-
„ moedigheid bij die Actie betoond, aan den
„ *Viçe-Admiraal* ZOUTMAN te vereeren een
„ Gouden Gedenkpenning, hangende aan een
„ Keten van het zelfde Metaal; aan de 6 Ca-
„ piteinen DEDEL, VAN BRAAM, KINSBERGEN,
„ BENTINCK, BRAAK, en STARINGH, die op
„ Schepen in de Linie geslagen hebbende,
„ gecommandeerd hebben, ieder een dergelij-
„ ke Gouden Gedenkpenning hangende aan
„ een Lint; en voorts aan alle Officieren,
„ en Onderofficieren, en verdere Manschap-
„ pen van de Schepen die geëngageert zijn ge-
„ weest, een Præsent van Twee Maanden Ga-
„ gie te geven?" enz. Een voorstel, het
welk naauwlijks aangehoord zijnde, zoo zeer

 de

de goedkeuring der Staten wegdroeg, dat het oogenblikkelijk in een Besluit veranderd wierdt, met verzoek aan *Z. H.* om het zelve op de meest gepaste wijze ten uitvoer te brengen, die daaraan ook op den 30 *November* voldeedt, toen de Vorst, in eigen Persoon, niet alleen de zoo straksgenoemde *Zeven Doggerbanksche Helden*, uit naam van H. H. Mog. met het Eermetaal decoreerde, maar ook bovendien aan hen, en aan de Heren MULDER, DEKKER, VAN WELDEREN, ABERSON, STARINGH, BOSCH, OORTHUIS en MELVILL, zeer kostbare *Zijdgeweren* en andere uitstekende tekenen van Eer, *door Hem zelve bekostigd*, vereerde, en Zijnen welmenenden dank voor de betoonde bravoure openlijk betuigde. — Zekerlijk zouden Wij bij deze gelegenheid, wegens de plegtstatige uitdeeling dier Eerbelooningen op dien dag aan de dappere Verdedigers des Vaderlands, gene zoo uitvoerige melding hebben gemaakt, vermits zulks reeds door anderen voor ons is gedaan geworden, en bovendien de Eeretekenen zelve, nog heden ten dage (bij de bekroonde Helden, of bij hunne aanzienelijke Familien berustende,) tot sprekende bewijzen van des ERFSTADHOUDERS vreugde en erkentelijkheid over die roemvolle gebeurenis strekken: dan,

daar

daar het niet gemangeld heeft aan lieden, die des Prinſen bedrijven, zoo in het uitdelen dier Eeretekenen, als in de buitengewoone Promotien der Heren PICHOT, en VAN BYLANDT, tot *Viçe-Admiraals*, en van RIETVELD tot *Schout bij Nacht*, op eene zeer onbetamelijke en zelfs hatelijke wijze beſchouwd en beoordeeld hebben, door te beweren, dat Z. H. zulks alleen deedt, *om ſommigen zijner Vrienden, ter bereiking van Zijne oogmerken, en tot nadeel van het Vaderland te bevoorderen, en aan zich te meerder te verbinden*; zoo oordeelden wij dit alles met geen ſtilzwijgen te kunnen passeeren, en dat te meer, om dat al kort daarna de ſchadelijke uitwerkſelen van die aantijgingen zich begonden te vertoonen. Immers, hoe groot en algemeen den Lof der *Doggerbankſche Helden* door duizenden van Ingezetenen, in Lofdichten en andere openlijk uitgegevene ſtukken, kort na den Zeeſlag vermeld; en hoe zeer aan vele Vrouwelijke Kledingſtukken en Cieradien, ter hunner eere, de benaming *a la Zoutman* is gegeven geworden; zoo leerde echter de ondervinding, dat na verloop van weinig tijds hunnen betoonden Heldenmoed bij velen derwijze vergeten was, dat zij al mede aangemerkt werden, als de

 voor-

voorname oorzaken, dat het in *Texel* te rug gekeerd Convooij de reize niet vervoorderen konde, maar in 's Lands Zeehavens als gekerkerd gehouden wierd. Eene omstandigheid, die aan geheel andere en zeer noodlottige oorzaken moest *worden toegekent*, en die uit dien hoofde verdiend, dat wij eenige oogenblikken besteden, om de onderscheidene beletselen op te geven, waaraan het toekwam, dat ondanks alle beraamde schikkingen tot het spoedig vertrek der teruggekeerde *Koopvaarders* onder een behoorlijk geleide naar de *Oostzee*, het Convooij zelve echter gedurende den loop des Jaars 1781, tot vermeerdering van de inwendige Onlusten, geheel agter wege bleef.

Onderscheidene beletselen, (zeggen wij): en in de daad dat was ook het geval, ondanks de ijverigste pogingen des ERFSTADHOUDERS om ingevolge den vuurigen wensch der Kooplieden en Zeehandelaars, de Koopvaardijvloot onder behoorlijk Convooij in Zee te brengen, en de zoo lang uitgestelde reize te doen vervoorderen. Want naauwlijks waren de eerste vervoeringen van vreugde over den roemvollen Zeeslag op de *Doggersbank*, en de behoudene terugkomst der Koopvaarders ter Rhede van *Texel*, bij het grootste gedeelte der Natie, aan

het bedaren geraakt, of Z. H. deedt bij monde van den *Raadpensionaris* VAN BLEIJSWIJK, ter Vergadering van de *Staten van Holland* een vertoog inleveren, aangaande de noodzaaklijkheid die 'er was, *om niet alleen de zoo deerlijk geteisterde Oorlogschepen hersteld te krijgen;* maar ook, *om de terug gekeerde Koopvaarders tot het volvoeren hunner voorgenomene reize, door het onverwijld verlenen van Convooij door Oorlogschepen, in onderscheidene Havens inmiddels in gereedheid gebragt, in staat te stellen.* Een voordragt, waarvan men met alle rede zou hebben kunnen en vermogen verwachten, dat dezelve te dier Vergadering met eene volledige Goedkeuring van alle de Leden zou zijn beantwoord geworden: dan, wat gebeurt 'er? *De Gedeputeerden der Steden* DORDRECHT *en* AMSTERDAM, (niettegenstaande de Ingezetenen van hunne Steden het grootste belang bij des Vorsten voorstel hadden) *dachten 'er geheel anders over.* Waarvan het gevolg was, dat 'er geen decisief besluit door de overige Leden genomen; en aldus aan des Prinsen oogmerk op dat tijdstip, door die Vergadering niet beantwoord wierdt. (*) Eene uit-

(*) Hoe onbegrijpelijk het gezegde in den Text, aan som-

uitkomst, die Z. H. al ſpoedig beſluiten deedt, om op het verleenen van een *twede Convooij* bij *H. H. Mog.* aantedringen, toen Hij aan hun berichtte, „ *de nodige bevelen uitgevaardigd* „ *te hebben, om zoo vele Schepen als doenlijk* „ *zoude zijn, zoo uit de Maze als uit Zee-* „ *land, bij die van de Collegien te Amſter-* „ *dam, het Nooderkwartier, en Vriesland,* „ *in Texel bij een te brengen, ten einde de* „ *Koop-*

ſommigen onzer Lezeren zal voorkomen, niets is echter zekerder, dan dat de Gedeputeerden dier beiden Steden, zich op die wijze omtrent hetzelve verklaarden. De VERVOLGER *op* WAGENAAR van dit ſingulier gedrag gewagende, wist aan zijne Lezeren te berigten: „ *Dat* DORDRECHT *en* AMSTERDAM *dat Voorſtel des* „ PRINSEN *niet voldeedt. uit hoofde van hunne vreeze,* „ *dat de gedane beloften, de verwagte uitwerking niet* „ *zouden hebben. Doch* (zegt hij) *wanneer die van* „ DORDRECHT *het Voorſtel op nieuw wilden aandringen,* „ *vonden dezelven in* AMSTERDAM *geen ſteun: 't zij hier,* „ (laat hij 'er op volgen) *'t zij hier, gelijk men ver-* „ *ſpreidde kunstſtreken onder gelopen; 't zij die Stad* „ *zich gerust op des Vorsten gegeven woord verlaten* „ *hebbe.*" — Een gezegde, dat met volle regt, zoo duiſter en dubbelzinnig, als argwaanverwekkend verdiend genoemd te worden, doch dat echter een bewijs oplevert, aan wien het in den weg werpen van hinderpalen, tot het dadelijk doen uitlopen der Koopvaarders behoort toegekent te worden.

„ *Koopvaarders in ſtaat zouden geſteld wor-*
„ *den, om met den eerſten onder derzelver ge-*
„ *leide te kunnen uitlopen,*" en het welk te dier Vergadering van die uitwerking was, dat door dezelve reeds op den 27 *Augustij*, ter voldoening aan de dringende aanvrage van Heeren *Directeuren van den Oosterſchen* en *Muscoviſchen Handel*, tot het dadelijk verlenen van een ſuffiçient Convooij beſloten werdt, vertrekkende Z. H. weinige dagen daarna naar *Texel*, ten einde het dadelijk uitlopen der in gereedheid gebragte Schepen te beſpoedigen, het welk ten gevolge hadt, dat den *Schout bij Nacht* W. VAN BRAAM, reeds op den 11 *September* met een Esquader, beſtaande uit 11 Bodems, zoo *Linieſchepen* en *Fregatten* als *Uitleggers*, in Zee ſtak, onmiddelijk gevolgd wordende van 7 *Oostindiſche Comp. Schepen*, die inmiddels tot Schepen van 50 *Stukken* waren gearmeerd geworden, bij welke gecombineerde magt van 18 Schepen, ingevolge de uitgevaardigde bevelen van Z. H. en de Leden der Admiraliteits Colegien, zich mede voegen moesten, 2 *Fregatten* en 1 *Snaauw* uit het *Vlie*; mitsgaders nog eenigen uit de *Goëree*, beſtaande uit de PRINS WILLEM van 76; de THETIS van 36; de BELLONA van 24; de

KEMP-

Kemphaan en de Vaardigheid van 12; en nog een *gearmeerd O. I. C. Schip* van 50 Stukken: voorts een aanmerkelijk getal Koopvaarders naar de *Oostzee* bestemd; en eindelijk nog 4 Kaperschepen. Eene magt ongelijk sterker dan die waar mede Zoutman vertrok, en waar van men zich ook uit dien hoofde geen minder bravoure, en de beste gevolgen voorstelde, doch welke hoop weldra door het spoedig terugkeeren des Esquaders in 's Lands Havens, in rook en damp verdween: eene gebeurenis, waardoor ongelukkiger wijze bij velen den Heldenmoed des *Schouts bij Nacht* van Braam op de *Doggersbank* betoond, weldra vergeten werdt; die een nieuw voedsel aan de inwendige Verdeeldheden verschafte; die den Haat tegen *'s Lands* Erfstadhouder nog aanmerkelijk vermeerderen deedt; en uit dien hoofde verdiend, dat wij ons eenige oogenblikken bepalen tot het opgeven van eenige bijzonderheden, die aanleiding tot het niet uitvoeren der gegevene bevelen, en het weder binnen vallen des Eskaders gegeven hebben.

Zoo als wij zoo even reeds begonden te zeggen, was Z. H. reeds in het begin van *September* naar *Texel* vertrokken, om in eenen Krijgsraad over het emploij der ingereedheid

zijn-

zijnde Schepen te raadplegen en te besluiten, en de ervaring leerde slechts 2 dagen na des Prinsen vertrek uit *Texel*; dat in dien Krijgsraad, (bij welke de Heeren VAN BOETSELAAR en BOREEL adsisteerden,) niet alleen tot het dadelijk uitlopen der aldaar bijeenzijnde Oorlogsmagt, met de Koopvaarders naar de *Oostzee* bestemd, finaal besloten was; maar ook, dat de bovengenoemde Schepen uit de *Goëree* en *het Vlie*, benevens nog 4 Bodems voor *Vlissingen* liggende, zich bij dezelve vervoegen moesten, ten welken einde de daar toe nodige bevelen aan de Bevelhebberen gegeven werden, en het was in de zekere verwachting dat door *allen* aan die Order promptelijk voldaan zoude worden, dat den *Schout bij Nacht* VAN BRAAM, in kwaliteit als *Commandant en Chef* over die alzo gecombinerde magt, in last kreeg, *om de gewapende O. I. Schepen tot eene zekere hoogte te geleiden*; voorts *met de Koopvaarders naar de Zond te stevenen; de in de Noorsche Havens gereedliggenden naar het Vaderland te voeren*; en eindelijk, *om op dien tocht, bij het ontmoeten van den Vijand naar Soldaat en Zeemanschap te handelen, ten einde hem met goed succes alle mogelijke afbreuk toe te brengen.* Dan, wat baat het nemen van

van de beste en heilzaamste besluiten, vooral omtrent het voeren van eenen Oorlog ter *Zee*, wanneer zich ten aanziene van de uitvoering derzelver, beletselen en hinderpalen opdoen, waardoor de opgevatte hoop verijdeld word, zoo als, tot vermeerdering van 's Lands onheilen, in die dagen het geval was. De *Schout bij Nacht* VAN BRAAM mogt overeenkomstig zijnen last, met de Oorlogschepen en Koopvaarders in *Texel* liggende, ten bestemden tijde zich in Zee te begeven, ten einde zich met de overigen te Conjungeeren, en als dan den beraamden tocht dadelijk te ondernemen, dan, daar het grootste Schip, te weten de PRINS WILLEM *van 76 Stukken*, gevoerd wordende door Capitein *Andries de Bruijn*, uit de *Goeree* niet kwam opdagen, wijl dien Scheepsvoogd, door zijn onverantwoordelijk *Verward* en *Dis-attent* gedrag, dien kostbaren Bodem op de *Zuiderhaaks* verzeilde; en daar anderen door Contrarie winden almede belet wierden om ten bestemden dage op de aangewezene Verzamelplaats aan te komen, zoo liep de gehele onderneming op niets uit, en de opgevatte hoop van 's Lands Ingezetenen werdt aangaande dien tocht voor dat Jaar geheel en al verijdeld. Een uitslag hoogstnoodlottig voor het

het Vaderland in het algemeen, en voor Z. H. en de gezamentlijke Hoofdbeſtuurderen van 's Lands Zeemacht in het bijzonder, daar het ſchandelijk Plichtverzuim van *Capitein* DE BRUIN, en de ſpoedige terugkomst des *Schouts bij Nacht* VAN BRAAM, door zeer velen, zonder eenig menagement, aan opzettelijke ontrouw des Beſtuurs werd toegeſchreven, het welk de inwendige Twisten en Verdeeldheden niet weinig vermeerderde, in zoo verre zelfs, dat Z. H. zich in het volgend jaar genoodzaakt zag, Zijn gedrag, en dat van 's Lands voornaamſte Zeehelden te dien tijde gehouden, tegen die aantijgingen in dezer voegen te verdedigen:
„ Wij verwachten dat na de retraite van de ge-
„ combineerde Vloot, (der *Franſchen* en *Spaan-*
„ *ſchen* namelijk) uit het Canaal, welhaast we-
„ derom een Vijandelijk Esquader in de *Noord-*
„ *zee* zoude poroisſeeren, en de uitkomst be-
„ antwoorde al zeer ſpoedig aan Onze ver-
„ wachting, vermits wij reeds op den 16 *Sep-*
„ *tember*, zoo van den *Schout bij Nacht* VAN
„ BRAAM, als van den *Capitein* BRUNET DE
„ ROCHEBRUNE, commandeerende op de *Rhe-*
„ *de van Hellevoetſluis*, informatie ontfangen,
„ dat verſcheidene grote Engelſche Schepen,
„ welker getal door binnenkomende Koop-

„ vaarders bepaald wierd op 11 Oorlogsche-
„ pen en 4 Kotters, in de nabuurschap gezien
„ waren. — De *Schout bij Nacht* VAN BRAAM
„ zijn onderhebbend Esquader niet willende
„ exponeeren aan een zoo superieure magt van
„ den Vijand; boven dien niet kunnende reize
„ vervoorderen, door dien de Wind *Westelijk*
„ geworden was, en zijne onderhebbende
„ Schepen, bij eenen opkomenden storm, dien
„ men voorzag ter plaatse alwaar hij gean-
„ kert lag, (bij de Derde Ton) niet buiten
„ gevaar oordelende; meende wederom naar
„ binnen te moeten zeilen, en deed ons daar
„ van Rapport, zoo als ook deedt den *Viçe-Ad-*
„ *miraal* HARTZINCK, met bijvoeging: dat
„ Hij nevens de *Schouts bij Nacht* VAN BRAAM
„ en KINSBERGEN, en de *meeste* ZEECAPITEI-
„ NEN van gedachten waren, dat de tijd te ver-
„ re verlopen was, om dat Jaar een Convooij
„ in de *Zond* te brengen, te meer daar de
„ Wind nu wederom *Westwaards* was gewor-
„ den. — Tegen het Advijs der Zeelieden aan,
„ (liet Z. H. daarop volgen) konden Wij niet
„ resolveeren, om op Ons te nemen de gevol-
„ gen van het uitzeilen van het Convooij, met
„ een Esquader 't welk genoegsaam uit alle
„ 's Lands gereede Schepen bestond, en wiens

„ ver-

„ verlies voor de nog zoo zwakke Marine on-
„ herstelbaar worden konde: en aan den an-
„ deren kant, door de Kooplieden, in specie
„ ook door hun, die geinteresseert waren in de
„ Vaart op *Surinaame*, gepresseert; en over-
„ tuigt van de noodzaaklijkheid, wilden Wij
„ gaarne Onze eigene begeerte voldoen, en
„ defereeren aan het algemeen verlangen, om
„ het Convooij naar de Oostzee nog dat Najaar
„ te doen vertrekken. — De Heeren Gecom-
„ mitteerden van de V Collegien ter Admirali-
„ teit daarover door Ons onderhouden, ver-
„ zochten om alvorens te Adviseeren, te mo-
„ gen hebben de Consideratien van den Com-
„ mandeerenden *Vice-Admiraal* en de verdere
„ *Vlag-Officieren*, weshalven Wij dezelve aan-
„ schreven, om aan Ons te doen toekomen
„ desselfs schriftelijk, en met redenen van Ad-
„ structie bekleed Advis, en dat van de verde-
„ re bijzich hebbende Vlag-Officieren ieder
„ apart, over deze twee Pointen. A. *Of het*
„ *raadzaam ware het Convooij thans te laten*
„ *uitzeilen, dan of het Saisoen te verre verlo-*
„ *pen was, om, al ware het, dat 'er geen Vij-*
„ *and te vreezen was, te wagen, om met een*
„ *Convooij naar de Oostzee te gaan, en van*
„ *daar herwaards te reverteeren?* B. *Of het*

„ *doenlijk ware, Esquadersgewijze om de*
„ *Noord om na den 1 October te zeilen, en*
„ *of te dier tijd het verzochte Convooij met ge-*
„ *rustheid zoude kunnen worden verleent?* Doch (zegt Z. H., en zie daar de ware oorzaak waarom het Convoöij niet vertrok). „ Doch
„ alle de Advizen, zoo van den *Schout bij*
„ *Nacht* VAN BRAAM, en *de* 10 *Commandan-*
„ *ten der Schepen, die tot het Convooijeeren*
„ *der Koopvaarders gedestineert waren*; als van
„ de *Viçe-Admiraalen* HARTZINCK, REIJNST
„ *en* ZOUTMAN; en de *Schouten bij Nacht*
„ DEDEL *en* VAN KINSBERGEN; en op funda-
„ ment van dezelven, *ook dat van de Heeren*
„ *Gecommitteerden van de respective Admirali-*
„ *teits Collegien*, waren EENPARIG, dat het
„ Saifoen te verre verlopen was, om aan de
„ executie van een van beiden die Projecten
„ te kunnen denken." enz. enz. Sluitende
„ verder dit vertoog met te zeggen: „ Op
„ deze wijze liep deze eerste Campagne tot
„ Ons innigst leedwezen ten einde: zonder
„ dat het Ons heeft mogen gebeuren, om ter
„ voldoening van Ons verlangen, een in weerwil
„ van Onze ijverigste pogingen, die telkens
„ door samenloopende omstandigheden ver-
„ ijdelt wierden, iets anders, of iets meerder
„ te

„ te kunnen verrigten, dan het gene door Ons „ bevorens is geobſerveert.” Eene verdediging en betuiging, die buiten alle twijffel in kalme en rustige dagen onnodig zoude geweest hebben, om dat het binnenvallen des Esquaders, en het nader beſluit tot het niet uitzeilen van het Convooij, niet geſchied en genomen was, op den wil en wenk des ADMIRAALS GENERAALS, en die van Zijne vertrouwde Vrienden, (zoo als het kwaad gerucht en den laster algemeen verſpreidde;) maar op de eenparige Advizen ven zoo vele dappere Zeehelden, als zich in den Jongſten Zeeſlag hadden doen kennen als Mannen van Eer, wiens moed, kunde en trouwe, uit hoofde van hunne betoonde Plichtbetragting in het bevechten van den overmagtigen Brit, boven alle verdenking van *lasterzieke Pamphletſchrijvers*, of *argwaan verſpreidende Gelukzoekers* oneindig verre verheven waren, niettegenſtaande de droeve ervaring leerde, dat der zodanigen uitſtrooiſelen, wegens *opzettelijk Plichtverzuim*, eene in 't geheim gegevene *Contra-order aan de Bevelhebberen van de Maasſche Schepen*, en andere *misdadige handelingen* tot benadeeling van 's Lands-dienst, maar al te veel ingang vonden, zelfs bij Lieden van wien men zulks niet zou

vermoed hebben. Wij kunnen ons niet verdiepen, om hier alles op te geven wat ter vermeerdering van de inwendige Verdeeldheden in die dagen uitgedacht, en van mond tot mond voortverteld werdt, door Lieden, die in de toevalligste gebeurenissen de duidelijkste bewijzen van het bij hun vooronderstelde verraad, (gepleegd wordende door eene zogenaamde *Onzichtbaare Verdervende Hand*,) meenden te ontdekken, dewijl ons dit te uitvoerig zou doen worden: dan, op dat men ons niet verdenke, als of wij dus sprekende de waarheid geene hulde bewijzen, zullen wij ter staving van dit gezegde, ons slechts tot één voorbeeld bepalen, dat in die dagen ongemeen veel opspraaks verwekte, om dat het aan het schrijven eenes briefs aan *een voormalig Geaccrediteerd Minister van den Staat aan een der Noordsche Hoven* zijnen oorsprong verschuldigd was, bestaande in de valschelijk verzonnene en leugenachtige aanbrengingen van den *Luitenant ter Zee* KOELBERG, wel eer gediend hebbende onder *Capitein* DE BRUIN op het verongelukte Schip de *Prins Willem*, en te dien tijde zich in *Zweden* bevindende; doch dat bij de uitkomst op bedrog en logen neêrkwam, dewijl bij nader onderzoek bleek, dat

dien

dien *Aanbrenger* zulks ondernomen had, *deels* ter bekoeling van zijnen haat tegen zijnen voormaligen *Capitein* DE BRUIJN; en *deels*, door gehoor te geven aan de opruijingen en aanstokingen van lieden, die hem hadden aangezet tot het schrijven van dien beruchten en in het publiek verspreiden brief, (opgevuld met de grootste onwaarheden,) niet alleen eene strekking hebbende om den Zeedienst des Vaderderlands voor geheel *Europa* in het verachtelijkste daglicht te stellen; maar ook, om aan de openbare beschuldigingen van opzettelijk Verraad, aan de zijde des Bestuurs (quasie) gepleegd, ter zaake van het verzeilen van de PRINS WILLEM door *Capitein* DE BRUIN, een schijn van waarheid, en meerder klem en nadruk bij te zetten, en dat alles met het eigenbatig afzicht, om langs dien weg zijn fortuin te bevoorderen: doch waarin hij zich bij de uitkomst deerlijk te leurgesteld zag, zoo als wij nu kortelijk opgeven zullen.

Genoemde KOELBERG, (die geen *Nederlander*, maar een *Zweed* van geboorte, en wiens ware naam KÜHLBERG was) sints vele Jaren in 's Lands dienst geëngageert, en tot de Rang van Luitenant bevoorderd zijnde, was kort na de uitbarsting des Oorlogs, door Z. H. nog bo-

vendien vereerd met eene Commisſie, om naar zijn Vaderland te vertrekken, ten einde aldaar een aantal Matrozen onder zijne Landlieden voor 's Lands Zeedienst aan te werven, waarin hij echter niet zeer gelukkig geſlaagd was, vermits hij, na zich eenen geruimen tijd in *Stokholm* opgehouden te hebben, niet meerder dan 35 Mannen medebragt, waar na hij door *Z. H.* als Luitenant op de PRINS WILLEM beſcheiden zijnde, zich op dat Schip bevindende was, toen dien kostbaren Bodem, door de zorgeloosheid en geheel verwarde en verkeerde directie van *Capitein* DE BRUIN, en boven al door het ſchandelijk plichtverzuim van den Lootsman JAN KOCK, op de *Zuiderhaaks* verzeilde en verongelukte, over welk onheil (zoo als wij verhaald hebben,) een algemene kreet van een opzettelijk gepleegd verraad in de Republiek was aangeheven geworden. Was 'er intusſchen onder de Equpagie van het verongelukte Schip iemand, die op goede gronden zich verzekerd houden kon, dat dat onheil aan dat Schip overkomen, niet aan *Z. H.*, of aan de overige Hoofdbeſtuurderen van 's Lands Zeemagt, maar alleen aan de directie van den Capitein DE BRUIN, en aan de onkunde of het ſchandelijk gedrag van den

Loots-

Lootsman KOCK was toe te schrijven, en uit dien hoofde verplicht om dat kwaad gerucht tegen te spreken, het was dezen KÜHLBERG; dan, in plaats van dat, was *hij* onbescheiden en slecht genoeg, om door opzettelijke Logentaal aan dien laster voedsel te geven, door het schrijven eenes briefs, op den 16 *September* (en dus 5 dagen na het verzeilen van het Schip) aan *den Heer* VAN LIJNDEN, wel eer *Gezant van den Staat aan het Zweedsche Hof* doch zich te dien tijde in den *Haage* buiten emplooij bevindende, rouleerende over zaaken waar mede dien Heer niets te schaffen hadde, en met wien Hij, ten tijde dat hij in *Zweeden* op werving lag, in bijzondere kennis was geraakt (*). Een brief,

(*) Het regt verstand van de oorzaak waarom KÜHLBERG dezen leugenachtigen brief, na het verzeilen van de PRINS WILLEM, aan *de Heer* VAN LIJNDEN schreef, zal het niet ondienstig zijn hier op te geven, dat *de Heer* VAN LIJNDEN zich had doen kennen, als te behoren tot die genen, *welken 's Lands onheilen aan den schadelijken invloed des* HERTOGS VAN BRUNSWIJKS, *op de Ziel des* ERFSTADHOUDERS *toe schreven*, zoo als bleek uit zijne Missive aan *H. H. Mog.* waarbij Hij de benoeming tot *Ambassadeur aan het Hof van Weenen* van de hand wees. — Eene Missive, waarin hij het bovengenoemde niet alleen duidelijk te kennen gaf, maar ook de noodzaaklijkheid beweerde, die 'er was, *om aan Z. D. H.*, *in-*

brief, *geschreven in eenen onbeschaafden stijl*, die duidelijke bewijzen van het *kwade Oogmerk* en *bedrieglijk Character van den Schrijver* met zich bragt, en welks inhoud alleén bestondt, in een verslag aan dien Gezant, *dat zijnen gewezèn Capitein* DE BRUIN *zich sedert eenen geruimen tijd zou schuldig gemaakt hebben*, VOOR EERST: *aan het* (quasie) *niet behoorlijk in orderstellen van zijn Geschut, en geen gepast gebruik maken van de daartoe behorende Ammunitie.* TEN TWEEDEN *aan het schaffen van bedorven Eetwaaren, en zelfs stinkend Spek aan de Matrozen, en het gebruiken van valsch en te ligt gewicht bij het afweegen der Portien bij de Schaffing.* TEN DERDEN: *aan een alleronbetamelijkst en wreedaartig gedrag omtrent de zieke en gekwotste Manschappen, en het niet behoorlijk begraven der Lijken van de Afgestorvenen*, en eindelijk TEN VIERDEN; *dat het Scheepsvolk een afschrik tegen 's Lands dienst*

ingevolge het voorstel der Amsterdamsche Burgemeesteren, eenige Raadslieden toe te voegen. — Dit in het oog houdende, dan laat het zich zonder nadere verklaring zeer geredelijk vatten, *om welke redenen niet alleen dien leugenachtigen brief van* KÜHLBERG, *aan dien Heer geschreven was; maar ook waarom dezelve oogenblikkelijk onder het algemeen verspreid is geworden.*

dienst onder Capitein DE BRUIN *betoond zoude hebben; en dat bovendien het Schip de* PRINS WILLEM *te ſmal en te kort gebouwd was, om door 550 Man, en 76 ſtukken in een Zeegevecht met vrugt te kunnen gebruikt worden.* — Beſchuldigingen, die zoo wanneer dezelven overeenkomſtig de waarheid geweest waren, wel een bewijs van kwade trouw in het betrachten van 's Lands dienst, ten aanziene van den Capitein A. DE BRUIN zouden opgelevert hebben; maar die geenſints op rekening van Z. H., of de beſtuurende Leden van de Admiraliteiten konden of mogten geſteld worden, zoo als echter bij duizenden van misnoegden het geval was, toen het hatelijk en onwaarachtig geſchrijf van KÜHLBERG, door de Couranten en andere Pampfletten in elks handen geſpeeld werdt, alleen om het gemor en ongenoegen over het gewaande opzettelijk in de hand werken van den Vijand te billijken; en derwijze te vermeerderen en te bevestigen, dat den daar door gemaakten nadeligen indruk bij velen bleef ſtand hoeden, zelfs na dat KÜHLBERG aan het *Collegie ter Admiraliteit op de Maaze, met betuiging van leedwezen, en verzoek om verſchoning voor zijn misdadig gedrag* bekend hadt: *dat hij tot het ſchrijven des Briefs aan*

den

den Heer VAN LIJNDEN, *en van nog anderen van dergelijken Leugenachtigen inhoud*, DOOR ANDEREN *was misleid geworden.* Eene uitvlucht, die hem echter weinig tot zijn oogmerk (namelijk, om in 's Lands dienst te blijven continueeren) bevoorderlijk was, dewijl *Hun Edel Mogenden*, na hem wel ſcherpelijk over zijn ſchandelijk gedrag gereprimendeerd te hebben, niet alleen gelasten, om de aan hem verleende *Commisſie als Luitenant*, maar ook de *Werf-acte* dadelijk terug tegeven, en hem op die wijze uit 's Lands dienst te demitteeren. Eene ſtraf, welke hij uit hoofde van de hoegrootheid zijns misdrijfs, in meer dan een opzicht dubbel verdiend had, doch die echter de naſpraak van zeervelen niet ontging die hem, op de onredelijkſte wijze, als een Martelaar van het Patriotismus, en als een toonbeeld van des STADHOUDERS wraake bleven beſchouwen, niettegenſtaande, zoo uit de ingewonnene Informatien, en het uitgebragt Rapport van den *Fiscaal ter Admiraliteit op de Maaze*, geſtevigd door verſcheidene beëdigde verklaringen; als door de bekentenis van KÜHLBERG zelve, ten duidelijkſten bleek, dat hij zich toelegde op bedrieglijke en kwaade oogmerken, en bij het ſchrijven des bewusten Briefs niets anders be-

doeld